

AZ ORSZÁGOS TERÜLETRENDEZÉSI TERVRŐL SZÓLÓ 2003. ÉVI XXVI. TÖRVÉNY FELÜLVIZSGÁLATA

KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS ÉS NATURA 2000 HATÁSBECSLÉSI DOKUMENTÁCIÓ

(Egyeztetési eljárás alapján átdolgozott dokumentáció)

Készült a Belügyminisztérium Területrendezési és Településügyi Főosztálya megbízásából

Budapest, 2013. július

*Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény felülvizsgálata
Környezeti értékelés és Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció*

Vezető területrendező tervező:

*Devecseri Anikó
TR 01 0401*

*Faragó Péter
TR 01 4039*

Tervezők:

*Brodorits Zoltán
Devecseri Anikó
Faragóné Huszár Szilvia
Ginter Gábor
Hamar József
Bódyné Máthé Ildikó
Schneller Krisztián
Vaszócsik Vilja*

*Élővilágvédelmi és tájvédelmi
szakértők:*

*Csima Péter
SZ-049/2009
Gergely Attila
SZTV-013/2008*

Munkatársak:

*Staub Ferenc
Szekeres Orsolya*

Osztályvezető:

Göncz Annamária

Igazgató:

Barkóczy Zsolt

*Ez a dokumentáció a VÁTI Nonprofit Kft. szellemi terméke. A hozzá kötődő – a szerzői jogról
szóló 1999. évi LXXVI. törvényben meghatározott – vagyoni jogok a VÁTI Nonprofit Kft.-t
illetik.*

Budapest, 2013.július

BEVEZETÉS	5
A. KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS	6
1. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KIDOLGOZÁSÁNAK ISMERTETÉSE	6
1. 1. A környezeti értékelés kidolgozásának folyamata	6
1. 2. A környezeti értékelés készítése során tett javaslatok hatása a terv alakulására	7
1. 3. A környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, az általuk adott véleményeknek, szempontoknak a környezeti értékelés készítése során történő figyelembevétele, az indokok összefoglalása	7
1. 4. A környezeti értékeléshez felhasználandó információk	8
2. AZ OTTrT MÓDOSÍTÁSÁNAK ISMERTETÉSE, CÉLJAINAK ÖSSZEGETÉSE MÁS RELEVÁNS ORSZÁGOS ÉS TÉRSÉGI JELENTŐSÉGŰ KONCEPCIÓKKAL, PROGRAMOKKAL	9
2. 1. Az OTTrT módosításának főbb céljai, tartalmának összefoglaló ismertetése, kiemelve a környezeti értékelés szempontjából fontos elemeket	9
2. 2. Az OTTrT módosításának összevetése más releváns tervekkel és koncepciókkal	9
2. 3. A környezeti fenntarthatóság értelmezése, általános szempontjai	31
3. AZ OTTrT MÓDOSÍTÁSA KÖRNYEZETI HATÁSAINAK VIZSGÁLATA	33
3. 1. A terv céljainak összevetése a terv szempontjából releváns nemzetközi, közösségi, országos vagy helyi szinten kitűzött környezet- és természetvédelmi célokkal	33
3. 2. A terv rész céljainak környezeti szempontú konzisztencia vizsgálata, az esetleges ellentmondások feltárása	39
3. 3. A jelenlegi környezeti állapot releváns, a tervvel összefüggésben lévő elemei	41
3. 4. A tervben javasolt térségi területfelhasználási kategóriák kijelölésével és az övezetek lehatárolásával kapcsolatos azon környezeti jellemzők azonosítása, amelyekre a terv valószínűleg jelentős befolyással lesz	56
3. 5. A terv által feltárt környezeti konfliktusok értékelése és a környezeti állapot várható alakulása abban az esetben, ha a módosító javaslatok nem valósulnak meg	80
3. 6. A terv megvalósulásával közvetlenül vagy közvetve negatív környezeti hatást kiváltó tényezők, okok feltárása	104
3. 7. A terv főbb céljainak megvalósulása esetén várható következmények előrejelzése	115
3. 8. A terv készítése során felmerült változatok bemutatása	125
4. A TERV ÉRVÉNYESÜLÉSE SORÁN FELLÉPŐ, A KÖRNYEZETRE ÉS AZ EMBERI EGÉSZSÉGRE KÁROS HATÁSOK ELKERÜLÉSÉRE, CSÖKKENTÉSÉRE VAGY ELLENTÉTELEZÉSÉRE VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK	132
5. JAVASLAT OLYAN KÖRNYEZETI SZEMPONTÚ AJÁNLÁSOKRA, AMELYEKET A TERV ÁLTAL BEFOLYÁSOLT MÁS TERVEKNÉL FIGYELEMBE KELL VENNİ	136
6. A TERV ÉRVÉNYESÍTÉSE SORÁN FELLÉPŐ KÖRNYEZETI HATÁSOKRA VONATKOZÓAN INDIKÁTOROK MEGHATÁROZÁSA, MONITOROZÁSI JAVASLATOK ÉRTÉKELÉSE	147
7. ÖSSZEFOGLALÁS	151
B. NATURA 2000 HATÁSBECSLÉSI DOKUMENTÁCIÓ	158
BEVEZETŐ	158
1. AZONOSÍTÓ ADATOK	161
1. 1. A terv készítőjének azonosító adatai, elérhetősége	161
1.2. A hatásbecslési dokumentációt készítő szervezet és a résztvevő szakemberek elérhetősége, referenciái	161
1.3. A hatásbecslés módszere, a konfliktusterület azonosítására alkalmas kód (sorszáma) és	162

az elhelyezkedés leírása (település megjelölése)	
2. AZ ÉRINTETT NATURA 2000 TERÜLETEK (JELÖLŐ ÉLŐHELYEIK, FAJAIK)	167
2. 1. A hatással potenciálisan érintett Natura 2000 terület neve, kódja és státusza	168
2. 2 A jelölő és egyéb közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek felsorolása	171
3. A TERVI ELEMÉK ISMERTETÉSE	171
3. 1. A Natura 2000 területek vonatkozásában potenciális hatással bíró országos tervezett elemek bemutatása	172
3. 2. Az egyes tervi elemekre, vagy azok egy részére már korábban elkészült Natura 2000 hatásbecslési dokumentációk tényszerű megállapításainak rövid ismertetése	179
4. A TERVI ELEMÉK KEDVEZŐTLEN HATÁSAI	183
4. 1. A tervi elemek Natura 2000 terület(ek) jelölő és egyéb közösségi jelentőségű fajaira gyakorolt hatásainak vizsgálata	184
4. 2. A tervi elemek a Natura 2000 terület(ek) jelölő és egyéb közösségi jelentőségű élőhelyeire gyakorolt hatásai	185
4. 3. A tervi elemeknek Natura 2000 terület(ek) koherenciájára gyakorolt hatása(i)	186
4. 4. Konfliktusterület kijelölése, térképi ábrázolása, jellege (a konfliktusok kategorizálása a terv léptékében feloldható illetve nem feloldható konfliktus)	187
5. ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK	189
5. 1. A tervezés során szóba jöhető vagy lehetségesnek tartott tervváltozatok ismertetése, különös tekintettel a Natura 2000 kijelölés alapjául szolgáló fajokra és élőhelyekre gyakorolt hatások minimalizálását szolgáló tervváltozatokra, a Tftv. szerinti +/-10 %-os eltérésen belüli változtatására, vagy ennek hiányában a beruházás megvalósításánál bizonyos műszaki megoldások alkalmazására fókuszálva	189
6. A MEGVALÓSÍTÁS INDOKAI	191
6. 1. Az országos tervi elemek megvalósításának, gazdasági-társadalmi szükségességének bemutatása a rendelkezésre álló – ágazati koncepciók, tervek, szaktárcák adatszolgáltatása, valamint a hatályos megyei területrendezési, esetleg településrendezési tervek – információk alapján	191
7. A KEDVEZŐTLEN HATÁSOK MÉRSÉKLÉSE (HATÁSCSÖKKENTŐ INTÉZKEDÉSEK)	193
7. 1. A tervezett térszerkezeti elemek a Natura 2000 kijelölés alapjául szolgáló fajokra és élőhelyekre gyakorolt kedvezőtlen hatásainak mérséklési lehetőségei	194
7. 2. A tervezett térszerkezeti elemeknek a Natura 2000 kijelölés alapjául szolgáló élőhelyekre gyakorolt kedvezőtlen hatásainak mérséklési lehetőségei, a hatáscsökkentő intézkedés kivitelezése esetén a fennmaradó hatás intenzitásának (nincs hatás, nem jelentős hatás, továbbra is jelentős hatás) megadásával	194
8. KIEGYENLÍTŐ, KOMPENZÁCIÓS INTÉZKEDÉSEK	194
8. 1. A várható kedvezőtlen hatással legalább azonos nagyságú intézkedések, amelyek a Natura 2000 kijelölés alapjául szolgáló fajok természetvédelmi helyzetét javítják	195
8. 2. A várható kedvezőtlen hatással legalább azonos nagyságú intézkedések, amelyek a Natura 2000 kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek természetvédelmi helyzetét javítják	195
9. A HATÁSOK ÖSSZEGZŐ ÉRTÉKELÉSE	196
9. 1. Az országos tervezett elemek által a Natura 2000 területekre irányuló várható kedvezőtlen hatások tipizálása	196
9. 2. A konfliktusterületek csoportosítása	196
10. FELHASZNÁLT IRODALOM	199
MELLÉKLETEK	200

BEVEZETÉS

A 2008-ban módosított, az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény (továbbiakban: OTrT törvény) 29. § úgy rendelkezik, hogy a terv felülvizsgálatát legalább 5 évente kell elvégezni. Ennek megfelelően a törvény módosítására vonatkozó javaslatot az Országgyűlésnek 2013. évben be kell nyújtani.

Az eddigi tapasztalatok alapján az Országos Területrendezési Terv (továbbiakban: OTrT) módosítása folyamatának – úgymint a más jogszabályokban meghatározott tartalmi elemek szerinti tervezési munkafázisok elkészítése, a kötelező egyeztetések lebonyolítása, valamint az elfogadási fázis – időigénye minimum két és fél év. Erre való tekintettel a *Belügyminisztérium Területrendezési és Településügyi Főosztály* koordinálása és megbízása alapján a *Váti Nonprofit Kft.* (2013. április 12. óta *Lechner Lajos Tudásközpont* Nkft.) generáltervezésében 2011-ben kezdődtek meg az OTTrT törvény felülvizsgálatának és módosításának tervezési munkálatai azzal a céllal, hogy az előkészítő és a javaslattevő munkafázisok kidolgozása 2012. év végéig befejezhető legyen.

Az OTTrT törvény módosításának megalapozása után a 2012 második félévében a javaslattevő fázis került kidolgozásra a következő munkafázisok elkészítésével:

III. Az OTTrT törvény felülvizsgálata során elkészült:

- Javaslattevő fázis (a 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet 7. melléklete szerint meghatározott tartalommal),
- Az OTTrT törvény felülvizsgálatához a külön jogszabály (*az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról* szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet) szerinti környezeti értékelés,
- Az OTTrT törvény felülvizsgálatához a külön jogszabály (*az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről* szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet) szerinti Natura 2000 hatásbecslés.

2013. év első negyedévében *a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól* szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendeletben előírt egyeztetési eljárás során a Korm. rendeletben felsorolt véleményezésre jogosult szervezetek az OTTrT módosító javaslatára, *az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról* szóló 2/2005. (I.11.) Korm. rendelet szerinti véleményező szervek az OTTrT felülvizsgálatához készített környezeti értékelésre és Natura 2000 hatásbecslési dokumentációra tettek észrevételt. Jelen anyag a 2013 második negyedévében a vélemények feldolgozása és egyeztetése után elkészült a III. pontban felsorolt dokumentumok - a Környezeti értékelés és a Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció - egyeztetési eljárás alapján átdolgozott dokumentációja.

A. KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS

1. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KIDOLGOZÁSÁNAK ISMERTETÉSE

1. 1. A környezeti értékelés kidolgozásának folyamata

A környezeti értékelés készítésének elsődleges célja, hogy - a tervezés és környezeti vizsgálat között, az iterációs egyeztetési, konzultációs folyamatok által megvalósuló folyamatos kapcsolaton keresztül - a terv káros környezeti hatásait minimalizálja. A tervvel párhuzamosan készülő, abba folyamatosan beépülő környezeti vizsgálati eredmények jelentik a garanciát a terv környezeti konfliktusok elkerülését célzó törekvéseire.

A tervi fázis és a környezeti vizsgálat időbeli összehangolása a fenti szempontok figyelembe vételével:

Az OTrT módosításának tervezett ütemezése		
1.	Az OTrT módosítás szakmai anyagának, valamint egyeztetési anyagának elkészítése	2012. december 10.
2.	A 218/ 2009. (XII. 11.) Korm. rendelet szerinti egyeztetés (a Tftv. szerint az egyeztetésre két hónapot kell biztosítani, a véleményezési határidő: 2013. február 28.)	2012. december 30.
3.	A beérkezett vélemények feldolgozása (2 hónap), a feldolgozott véleményeket tartalmazó táblázatnak a tárcákhoz való megküldése	2013. április 30.
4.	Az egyeztetések lebonyolítása	2013. április 30 - május 30-ig
5.	A tervezői válasz dokumentálása, valamint az egyeztetések átvezetése a módosító javaslatban	2013. június 15.
6.	Az előterjesztés elkészítése a törvény módosításához	2013. június 30.
7.	Előzetes egyeztetés az ügyrend 24. Pontja szerint (5 munkanapot biztosítani kell a KIM részére)	2013. július 10.
8.	Közigazgatási egyeztetésre történő kiküldés (10 munkanap, véleményezési határidő: 2013. augusztus 7.)	2013. július 24.
9.	A közigazgatási egyeztetésre beérkezett vélemények egyeztetése (2 hét)	2013. augusztus 21.
10.	Az átdolgozott előterjesztés elkészítése (2 hét)	2013. szeptember 4.
11.	Államtitkári értekezletre történő benyújtás	2013. szeptember 13.
12.	A Kormányülésre történő benyújtás	2013. szeptember 18.
13.	Parlamenti benyújtás	2013. október

Környezeti vizsgálat tervezett ütemezése		
1.	Tematika javaslat tervezői összeállítása	2012.március
2.	Előzetes tervezői egyeztetés a tematikáról a Vidékfejlesztési Minisztériummal	2012. április 24.
3.	A környezeti értékelés tematikájának szakhatósági (környezet védelméért felelős szervek) véleményezésre bocsátása	2012. július 21. – 2012. augusztus 21.
4.	Vélemények feldolgozása, hatásvizsgálatok munkaközi anyagának elkészítése	2012. szeptember 30.
5.	Tematika környezet védelméért felelős szervekkel való egyeztető tárgyalása	2012.október 5.
6.	A környezeti értékelés (egyeztetési dokumentáció) elkészítése	2012. december 10.
7.	A környezeti értékelés megküldése a környezet védelméért felelős szervezeteknek és az Országos Környezetvédelmi Tanácsnak	2012. december 28.
8.	A környezeti értékelés nyilvánosságra hozatala	2012. december 28.
9.	A beérkezett vélemények feldolgozása, a tervezői válaszok	2013. április 30.

	elkészítése	
10.	A környezet védelméért felelős szervekkel tartandó egyeztetés (szükség esetén)	2013. május 30.
11.	Az egyeztetések tükrében a környezeti értékelés átdolgozása (szükség esetén)	2013. június 28.
12.	Az OTrT törvénymódosítás benyújtása a Kormánynak	2013. szeptember 18.
13.	Összefoglaló ismertető elkészítése	Az OTrT törvénymódosítás elfogadását követő 3 hónapon belül
14.	Összefoglaló ismertető megküldése a környezet védelméért felelős szerveknek és az Országos Környezetvédelmi Tanácsnak	Az OTrT törvénymódosítás elfogadását követő 4 hónapon belül
15.	Összefoglaló ismertető nyilvánosságra hozatala	Az OTrT törvénymódosítás elfogadását követő 4 hónapon belül

1. 2. A környezeti értékelés készítése során tett javaslatok hatása a terv alakulására

A véleményezők a terv általános felépítését és tartalmát összességében megfelelőnek találták. Hiányosságként merült fel, hogy a dokumentum nem foglalkozik részleteiben a tervezés során felmerült változatokkal, nem magyarázza a változatok közötti választás indokait, holott az egyes tervek és programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I.11.) Kormányrendelet 4. számú mellékletének 2.3. és 3.7 pontja alapján ezekkel foglalkozni kell. Ennek megfelelően a kérdéskörrel foglalkozó új alfejezet került beépítésre a környezeti értékelés tematikájába.

A környezeti értékelés 4. fejezete összegzi azokat a javasolt változásokat, amelyek az OTrT módosító javaslatának elfogadásához környezeti szempontból szükségesek. Ezen kívül szintén ez a fejezet tesz javaslatokat az OTrT további felülvizsgálatának előkészítésére, az elkövetkező években szükséges alaputatások elvégzésére.

1. 3. A környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, az általuk adott véleményeknek, szempontoknak a környezeti értékelés készítése során történő figyelembevétele, az indokok összefoglalása

A környezeti értékelés javasolt tematikája az alábbi környezetvédelemért felelős szerveknek került kiküldésre:

- Vidékfejlesztési Minisztérium,
- Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség,
- Országos Tisztifőorvosi Hivatal,
- Nemzeti Fejlesztési Minisztérium,
- Emberi Erőforrások Minisztériuma,
- BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság
- Országos Környezetvédelmi Tanács.

A beérkezett észrevételeknek megfelelően a környezeti értékelésben részletesebben kidolgozásra került a hatályos OTrT-hez képest bekövetkezett változások, változtatások bemutatására.

A környezeti értékelés és Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció egyeztetése 2012 decemberében kezdődött. A kiküldött egyeztetési anyagra 10 szervezet összesen 152 véleményt adott. (A véleményeket és az azokra adott tervezői válaszokat a környezeti értékelésre érkezett vélemények és tervezői válaszok című dokumentum tartalmazza.) A vélemények döntő része szövegszerű javaslatokat tartalmazott, az egyéb szükséges pontosítások és kiegészítések jelen dokumentációba átvezetésre kerültek.

1. 4. A környezeti értékeléshez felhasználandó információk

A tervezés és a környezeti értékelés térinformatikai alapadatbázisát a DTA50 térképi állomány jelentette, a szakági adatbázisok a tervezési alaptérképre integráltan kerültek elemzésre. A környezeti vizsgálat során – a hagyományos, rendszerint csak szöveges vizsgálatoktól eltérően – jelentős hangsúlyt kaptak a térképi elemzések is.

A felhasználásra került digitális adatok forrása:

- Nemzeti Fejlesztési Minisztérium
- Vidékfejlesztési Minisztérium
- Honvédelmi Minisztérium
- Megyei önkormányzatok (területrendezési tervek)
- Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer
- Központi Statisztikai Hivatal
- Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal
- Magyar Bányászati és Földtani Hivatal
- Nemzeti Környezetügyi Intézet
- Országos Vízügyi Főigazgatóság
- Nemzeti Park Igazgatóságok
- Budapesti Corvinus Egyetem
- Szent István Egyetem Környezet- és Tájgazdálkodási Intézet
- MAVIR Magyar Villamosenergia-ipari Átviteli Rendszerirányító Zrt.
- FGSZ Földgázszállító Zrt.
- MOL Magyar Olaj- és Gázipari NyRt.
- Magyar Gáz Tranzit Zrt.
- Nabucco Magyarország Kft.

Az OTTrT céljainak vizsgálatához felhasznált releváns országos és térségi jelentőségű koncepciók és programok:

- Nemzeti Fenntartható Fejlődés Keretstratégia (Keretstratégia)
- Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS)
- Országos Területfejlesztési Koncepció (OTK)
- Új Széchenyi Terv (ÚSZT)
- Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (ÚMVP)
- Nemzeti Vidékstratégia 2012-2020
- Európai Unió Duna Makro-regionális Stratégia (DMRS)
- Hosszú távú erődtelépítési Koncepció
- A gyorsforgalmi- és főúthálózat hosszú távú fejlesztési programja és nagytávú terve
- Varratmentes Európa
- Nemzeti Energiastratégia 2030

A környezetállapot és a környezetpolitikai célok értékelésénél figyelembe vett nemzetközi, közösségi, országos környezet- és természetvédelmi koncepciók, programok:

- Víz Keretirányelv (2000/60/EK)
- Natura 2000 területek kijelölését meghatározó két természetvédelmi irányelv: (79/409/EGK; 43/92/EGK)
- Egyezmény a nemzetközi jelentőségű vizes területekről, különösen, mint vízimadarak tartózkodási helyéről
- „Man and Biosphere” (MAB) UNESCO kutatási program
- Európai Táj Egyezmény
- UNESCO Világörökség Egyezmény
- Nemzeti Környezetvédelmi Program (2009-2014)

2. AZ OTrT MÓDOSÍTÁSÁNAK ISMERTETÉSE, CÉLJAINAK ÖSSZEGETÉSE MÁS RELEVÁNS ORSZÁGOS ÉS TÉRSÉGI JELENTŐSÉGŰ KONCEPCIÓKKAL, PROGRAMOKKAL

2. 1. Az OTrT módosításának főbb céljai, tartalmának összefoglaló ismertetése, kiemelve a környezeti értékelés szempontjából fontos elemeket

Az OTrT felülvizsgálatának jogi alapját a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény (Tftv.), az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény, valamint a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) számú Korm. rendelet jelentik.

Az Országos Területrendezési Terv elsődlegesen a területfelhasználási igények nagytávlatú és országos szintű koordinálását, az igények kielégítési lehetőségeinek kompromisszumos megoldásait célozza meg, úgymint:

1. a társadalmi, gazdasági és környezeti céloknak megfelelő térbeli szerkezet kialakítása,
2. a városok - községek, fejlett - elmaradott térségek közötti különbségek mérséklése,
3. az országos térszerkezet és településrendszer harmonikus fejlődésének elősegítése,
4. a térségi területfelhasználás rendjének meghatározása,
5. a műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjének kialakítása,
6. a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzése, valamint
7. a természeti erőforrások védelme.

A célok megvalósulása a tervezési munka folyamán, valamint a megvalósítás teljes időszaka alatt feltételezi a környezeti, társadalmi és gazdasági fenntarthatóság figyelembe vételét és egyenlő súlyát. A környezeti vizsgálat fontos eszköz lehet a célok közötti egyensúly megvalósulásában.

2. 2. Az OTrT módosításának összevetése más releváns tervekkel és koncepciókkal

A környezeti vizsgálatok referencia rendszere, a környezeti célok és prioritások összhangja, helyessége az országos és térségi területrendezési tervek, koncepciók és programok összevetésével készült. Az EU ajánlások, irányelvek, akcióprogram célkitűzései beépülnek a hazai fejlesztési tervekbe, jogszabályokba, ezért a közvetlen összehasonlítás ebben az esetben nem szükséges.

Nemzeti Fenntartható Fejlődés Keretstratégia

A Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia (Keretstratégia) 2012-2024-es időszakra szóló dokumentum, amely a fenntarthatóság felé való átmenet céljait és teendőit foglalja össze. A dokumentumot az országgyűlés elfogadta: 18/2013. (III. 28.) OGY határozat A Nemzeti Fenntartható Fejlődés Keretstratégiáról.

A Keretstratégia célrendszere:

1. HUMÁN ERŐFORRÁS - népességében stabil, egészséges, a kor kihívásainak megfelelő készségekkel és tudással rendelkező emberek alkotta társadalom. A Humán erőforrás célon

belül a dokumentum irányokat, célokat jelöl ki a **Demográfia, Egészség, Tudás** tématerületeken.

2. TÁRSADALMI ERŐFORRÁSOK - Fenntarthatóságot támogató kultúra kialakítása, a fenntartható társadalom szempontjából pozitív értékek, erkölcsi normák és attitűdök erősítése. A társadalmi erőforrások fejlesztésének eszközei: **a bizalom infrastruktúrájának erősítése; munka társadalmi körülményei; a családi értékek erősítése; a múlt örökségének ápolása, kulturális szolgáltatások fejlesztése.**

3. TERMÉSZETI ERŐFORRÁSOK - A környezeti eltartóképesség mint a gazdálkodás korlátjának érvényesítése. Elemei: **Biodiverzitás, megújuló természeti erőforrások; Az embert érő környezeti terhelések csökkentése; Nem megújuló természeti erőforrások**

4. GAZDASÁGI (FIZIKAI) ERŐFORRÁSOK - Elemei: **A vállalkozói tőke és az innováció erősítése, a foglalkoztatás bővítése; Költségvetési politika; Életpálya-finanszírozás; Gazdasági önrendelkezés**

A keretstratégia külön fejezetben rögzíti az országos és helyi kormányzás feladatait a célok megvalósításában. Ehhez a fejezethez kapcsolódva lehetséges a keretstratégia és az OTrT közötti kapcsolatot értékelni.

Fenntarthatóság felé való átmenet céljai és intézkedései	Közvetlen környezeti relevancia + pozitív - negatív	Illeszkedés	OTrT-vel való kapcsolat
I. Emberi erőforrások	0	0	
II. Társadalmi erőforrások	0	0	
III. Természeti erőforrások	+	+++	
fenntarthatósággal kapcsolatos ismeretek átadása	+	0	
nem megújuló erőforrások hatékonyabb kiváltása	+	0	
„kék gazdaság” bővítése	+	0	
szemléletformáló tevékenységek	+	0	
zöldgazdasági reformok	+	+++	Az OTrT a természeti erőforrások védelmét több országos, illetve kiemelt térségi és megyei övezeten keresztül biztosítja: • országos ökológiai hálózat övezete • kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete • kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete • országos vízminőség-védelmi terület övezete • magterület övezete • ökológiai folyosó övezete • puffterület övezete • ásványi nyersanyag-vagyon terület övezete
kritikus állapotban lévő erőforrások esetén normatív korlátozó előírások	+	+++	
környezeti hatásvizsgálat intézmények továbbfejlesztése	+	0	

Fenntarthatóság felé való átmenet céljai és intézkedései	Közvetlen környezeti relevancia + pozitív - negatív	Illeszkedés	OTrT-vel való kapcsolat
fenntarthatósági szempontok megjelenítése a szakpolitikai tervezési dokumentumokban	+	+++	Az OTrT céljai között kiemelten szerepel a fenntartható fejlődés, illetve az erőforrások védelme. (1. §) Az OTrT területfelhasználási térségeinek, illetve övezeteinek lehatárolásánál alapvető szempont a természeti adottságok figyelembe vétele. A természeti adottságokhoz alkalmazkodó térhasználat, területfelhasználás növeli a fenntarthatóságot és csökkenti a kiszolgáltatottságot az éghajlatváltozás jövőbeni hatásaival szemben.
környezetvédelmi szabályozás áttekintése	+	0	
természeti/társadalmi/gazdasági rendszerek ellenálló képességének növelése az éghajlatváltozás jövőbeni hatásai ellen.	+	++	Az OTrT területfelhasználási térségeinek, illetve övezeteinek lehatárolásánál alapvető szempont a természeti adottságok figyelembe vétele. A természeti adottságokhoz alkalmazkodó térhasználat, területfelhasználás növeli a fenntarthatóságot és csökkenti a kiszolgáltatottságot az éghajlatváltozás jövőbeni hatásaival szemben.
IV. Gazdasági erőforrások	+	+++	
Vállalkozói tőke, innováció, foglalkoztatás	0		
Makrogazdasági egyensúly	0		
Területi szempontok	+	+++	A Keretstratégia térhasználatra vonatkozó fenntarthatósági elvei megegyeznek az OTrT céljaival. Az OTrT céljai között kiemelten szerepel az erőforrások védelmét szolgáló területhasználat és a műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjének meghatározása. (1 §)
+++ Az OTrT hangsúlyozottan tartalmazza, erős kapcsolat a kategóriák között ++ Az OTrT tartalmazza, de csak áttételes a kapcsolat + Az OTrT említést tesz róla 0 Nincs kapcsolat			

Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (2008-2025)

A Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS) elkészítését az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye és annak Kiotói Jegyzőkönyve végrehajtási keretrendszeréről szóló 2007. évi LX. tv. (V. 28.) 3. § rendelkezése írja elő. A nemzetközi kötelezettségvállalásokkal összhangban, első alkalommal a 2008–2025 időszakra kell kidolgozni az éghajlatváltozási stratégiát. A NÉS célkitűzéseit – a két évenként kidolgozásra kerülő – Nemzeti Éghajlatváltozási Programok fogják megvalósítani.

A NÉS Magyarország középtávú klímapolitikájának három fő cselekvési irányát jelöli ki:

- az uniós és nemzetközi követelményeknek megfelelően intézkedéseket irányoz elő, az éghajlatváltozást kiváltó gázok kibocsátásának csökkentése, és növekedésének megelőzése érdekében. Az üvegházhatású gázok kibocsátásának mérséklését az összes energiafelhasználás csökkentésével együtt kell megvalósítani, úgy, hogy a termelés és fogyasztás szerkezetének egésze a kevésbé anyag- és energia-igényes irányba változzon.

- a már elkerülhetetlen éghajlatváltozás kedvezőtlen ökológiai és társadalmi-gazdasági hatásai elleni védekezésnek, az éghajlatváltozás következményeihez való alkalmazkodóképesség javításának legfontosabb elemeit tartalmazza; valamint
- az éghajlatváltozás társadalmi tudatosítását és a klímatudatosság erősítését.

A NÉS kiemelten ágazatközi és össztársadalmi keretrendszer, minden gazdasági ágazatot és társadalmi csoportot érint. Ezért a vonatkozó stratégiai célokat, feladatokat minden szektor (és tárca) tevékenységébe integrálni kell.

A NÉS az alkalmazkodás a változó éghajlathoz prioritáson belül külön fejezetben foglalkozik a területfejlesztés, területrendezés, településfejlesztés, településrendezés és épített környezettel kapcsolatos feladatokkal.

4.1.5. Területfejlesztés, területrendezés, településfejlesztés, településrendezés és épített környezet	Közvetlen környezeti relevancia + pozitív - negatív	Illeszkedés	OTrT-vel való kapcsolat
Az építési hatóságok és a biztosítók is kiemelt szempontként kezelik az árvízveszélyes területeken történő építkezések hatósági és gazdasági eszközökkel való korlátozását	+	+++	Az árvízveszélyes területek közül az OTrT jelenleg a nagyvízi meder országos övezetet határozta meg, amelyre az új beépített területek kialakításának tiltását írja elő. A nagyvízi mederen kívüli árvízveszélyes területek lehatárolása jelenleg zajlik az országban, az országos árvízi térképezés és kockázatkezelési terv elkészítésének keretében. Ennek várhatóan a jövő év első felében lesznek kézzelfogható eredményei. Javasolt a kialakult árvízi kockázattérképek beépítése az OTrT-be. Ennek érdekében a jelenlegi felülvizsgálat során, ajánlott megyei övezetként kerül bevezetésre a térségi árvízi kockázatkezelési övezet.
Kiemelt figyelmet érdemel a „kritikus infrastruktúra”. Ez a fogalom azokat a létesítményeket, szolgáltatásokat és információs rendszereket foglalja magába, amelyek működésképtelenné válása gyengítő hatással lenne a nemzet biztonságára, a nemzetgazdaságra, a közegészségre és a közbiztonságra, valamint a közigazgatás hatékony működésére.	+	0	Az OTrT-ben nem jelenik meg a „kritikus infrastruktúra” fogalom, amely meghatározás a magyarországi tervezési gyakorlatba még nem ismert. A kritikus infrastruktúrák meghatározásához egy hosszabb kutatási munka szükséges.
Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás szempontjai: • A társadalom ma is alkalmazkodik megelőzéssel, védekezéssel az éghajlati hatásokhoz, de elavult eljárásokkal, elszigetelt megoldásokkal. Ezeket kiinduló szempontként kell kezelni. • Klímaváltozási szempontból a világ különböző térségeinek sérülékenysége nem csak az éghajlati kockázatoktól, de a régiók fejlettségétől is függ. • A fenntartható fejlődés érvényesítése ellenállóbbá teszi az országokat a klímaváltozás hatásaival szemben. • Az alkalmazkodás lépései nem kerülhetnek ellentmondásba a kibocsátás-csökkentéssel.	+	0	Az OTrT készítése során nem érhető tetten a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás vizsgálata. Nincsenek meghatározva az ország sérülékenyebb területei. Ezen területek lehatárolását hosszabb kutatás kell, hogy megelőzze, amely jelenleg nem indult még el.

4.1.5. Területfejlesztés, területrendezés, településfejlesztés, településrendezés és épített környezet	Köz- vetlen környe- zeti rele- vancia + pozitív - negatív	Illesz- kedés	OTrT-vel való kapcsolat
+++ Az OTrT hangsúlyozottan tartalmazza, erős kapcsolat a kategóriák között ++ Az OTrT tartalmazza, de csak áttételes a kapcsolat + Az OTrT említést tesz róla 0 Nincs kapcsolat			

Országos Területfejlesztési Konceptió (OTK)

Jelenleg folyamatban van az új OTK-t is magában foglaló új Nemzeti Fejlesztés 2020 stratégiai dokumentum tervezése. Ennek elfogadása 2013. harmadik negyedévében várható, ezért jelen fejezetben a hatályos OTK-val való koherencia került vizsgálatra.

Az OTK jövőképe olyan harmonikus és fenntartható társadalmi-gazdasági-környezeti térszerkezet és területi rendszer kialakítása, amely a helyi adottságokra épülő, saját arculattal és identitással rendelkező térségekben szerveződik, amely szervesen és hatékonyan illeszkedik az európai térbe, s amelyben a társadalom számára az alapvető esélyeket meghatározó közszolgáltatások és életkörülmények tekintetében nincsenek jelentős területi egyenlőtlenségek.

Az OTK a fenntarthatóság és az ország jó környezeti állapota érdekében üzeneteket fogalmaz meg a területrendezési tevékenységek számára is, melyben szorgalmazza a rendezési és fejlesztési tevékenységek nagyobb összhangját. Az országos területrendezési terv is erre törekszik.

Az OTK területrendezési tevékenységek számára szóló legfontosabb üzenetei a térhasználati elvek. Ezeknek az elveknek közvetlen környezeti vonatkozásai vannak, melyeket minden területi tervben adaptálni kell. Ezek a fenntartható, biztonságos, esélyegyenlőséget biztosító és hatékony térhasználat érdekében megfogalmazott elvek kitérnek, foglalkoznak a vidékies és városias funkciók térbeli szétválasztásával, az utazási és szállítási igények szervezésével, a tevékenységek hely kiválasztásával. Az elvek érvényesítését az országos területrendezési terv szabályozásai nagymértékben elősegítik.

Közvetetten említhető még az OTK átfogó és területi célkitűzéseiből néhány, melynek jelentősebb közvetlen vagy közvetett környezeti hatása van. E környezeti hatásokat kezeli a területrendezési terv is a maga szintjén (a pozitívakat lehetővé teszi és erősíti, a negatívakat csökkenti) az alábbiak szerint¹:

¹ Az OTrT felülvizsgálata során a térségi területfejlesztési kategóriák és térségi övezetek rendszere jelenleg változtatás alatt van. E dokumentumban az egyeztetési folyamatban jelenleg (2012. november) szereplő kategóriák és övezetek neve szerepel, de fontos kiemelni, hogy ezeknek megnevezése és tartalma is változhat.

Az OTK átfogó céljai 2020-ig	Közvetlen környezeti relevancia + pozitív - negatív	Illeszkedés	OTrT-vel való kapcsolat
Térségi versenyképesség	-	+++	Az OTK-ban kettős célkitűzés szolgálja a térségi versenyképességet: A) hatékony és növekedés területi terjedését ösztönző térszerkezet megteremtése a főváros nemzetközi és a pólusvárosok regionális szerepének erősítésével; policentrikus városhálózat megteremtésével; a nemzetközi és a nagyvárosok közötti közlekedési kapcsolatok bővítését szolgáló közlekedési elérhetőségek javításával; a főbb turisztikai zászlóshajó-térségek összehangolt fejlesztésével. B) további térség-specifikus prioritások közül az aprófalvak, perifériák és egyéb előregedő térségek életképes térségi funkcióinak megnyerése, ill. megőrzése valamint a táji-természeti és kulturális értékekben gazdag térségek turisztikai funkcióinak megerősítése és lakófunkcióinak megerősítése. Az első cél megvalósulását segítik elő az OTrT térszerkezeti tervlapján meghatározott területfelhasználási kategóriák (közül is kiemelkedően a települési térség), valamint az országos műszaki infrastruktúra hálózat. A második célban említett „táji- természeti és kulturális értékekben gazdag térségek” megőrzését az OTrT-ben meghatározott országos övezetek segítik elő: országos ökológiai hálózat övezete, világörökségi és világörökségi várományos terület övezete, tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete.
Területi felzárkózás	-/+	+	Az OTK e célt elsősorban a fejlettségükben tartósan leszakadó térségek társadalmi-gazdasági felzárkóztatását a térszerkezet egyközpontúságának oldásán valamint az alapvető életesélyek feltételeinek biztosításán keresztül kívánja elérni. Az OTrT-ben meghatározott országos jelentőségű közlekedési infrastruktúra-hálózatok térbeli rendje az egyközpontúság csökkentését és a periférikus térségek felzárkóztatását segíti elő.
Fenntartható térségfejlődés és örökségvédelem	++	++	Az OTK célhoz közvetlenül kapcsolódóak az alábbi övezetek: - tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete - Világörökségi és világörökségi várományos terület övezete - Országos ökológiai hálózat övezete - Területfelhasználási térségek – erdőgazdálkodási, mezőgazdasági, vízgazdálkodási térség - országos vízminőség-védelmi övezet Ezen túlmenően a fenntarthatóság horizontális szempontként hangsúlyosan jelen van az OTrT-ben.
Területi integrálódás Európába	+	++	Az OTrT a határon átnyúló vonalas infrastruktúra elemeken keresztül járul hozzá az európai területi integrációnál megfogalmazott célokhoz (országos és térségi műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények).
Versenyképes budapesti metropolisz-térség megteremtése	-/+	+++	Az OTrT-ben meghatározott országos műszaki infrastruktúra hálózat térbeli rendje segíti Budapest versenyképességét, ugyanakkor az értékvédelmi övezetek is jó alapot biztosítanak a hosszú távú fejlesztések megvalósulásához. A versenyképesség szempontjából legmeghatározóbb OTrT övezetek: - tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete - világörökségi és világörökségi várományos terület övezete - országos vízminőség-védelmi terület övezete

Az OTK átfogó céljai 2020-ig	Köz- vetlen környe- zeti rele- vancia + pozitív - negatív	Illesz- kedés	OTrT-vel való kapcsolat
Fejlesztési pólusok megerősítése és a városhálózati kapcsolatrendszer fejlesztése	-/+	+++	A cél megvalósulását elsősorban az OTrT térszerkezeti tervlapján meghatározott területfelhasználási kategóriák (közül is kiemelkedően a települési térség), valamint az országos műszaki infrastruktúra hálózat segíti elő.
Elmaradott térségek, külső és belső perifériák felzárkóztatása	-/+	+++	Az OTrT-ben meghatározott országos jelentőségű közlekedési infrastruktúra-hálózatok térbeli rendje az egyközpontúság csökkentését és a periférikus térségek felzárkóztatását segíti elő. A helyi életminőség javítását szolgáló egyéb beavatkozásokon keresztül - közvetve - több országos övezet is segíti a helyi erőforrások védelemét, ezáltal biztosítja a térségek fejlesztési potenciálját: - országos ökológiai hálózat, - kiváló termőhelyi adottságú szántóterület, - kiváló termőhelyi adottságú erdőterület, - tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület, - világörökségi és világörökségi várományos terület, - országos vízminőség-védelmi terület.
Országos jelentőségű, integrált fejlesztési térségek	++	+	Az integrált fejlesztési térségek közül a Balaton térségére készült kiemelt térségi területrendezési terv (2000. évi CXII. törvény a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balatoni Területrendezési Szabályzat megállapításáról), amely elősegíti a térség összehangolt fejlesztését és a természeti-, kulturális-, táji értékek védelmét.
Határ menti és határon átnyúló térségi együttműködésük erősítése	+	++	A határ menti és határon átnyúló kapcsolatok elsősorban az elérhetőség és a turizmus, természetvédelem témaköréhez kapcsolódóan az alábbi országos térszerkezeti elemekhez és övezetekhez kapcsolhatóak: - országos és térségi műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények, - országos ökológiai hálózat övezete, - tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete, - világörökségi és világörökségi várományos terület.
Rurális térségek területileg integrált fejlesztése	++	++	Kifejezetten a rurális térségek belső erőforrásainak hosszú távú megőrzését és fenntartható használatát szolgálják az alábbi országos övezetek: - országos ökológiai hálózat, - kiváló termőhelyi adottságú szántóterület, - kiváló termőhelyi adottságú erdőterület, - tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület, - világörökségi és világörökségi várományos terület, - országos vízminőség-védelmi terület.
+++ Az OTrT hangsúlyozottan tartalmazza, erős kapcsolat a kategóriák között ++ Az OTrT tartalmazza, de csak áttételes a kapcsolat + Az OTrT említést tesz róla 0 Nincs kapcsolat			

Új Széchenyi Terv (ÚSZT)

Az Új Széchenyi Terv című dokumentumot a magyar kormány 2011. januárban fogadta el. A terv célja, hogy intézkedéseket hozzon a hét legfontosabb gazdaságpolitikai mutató: az egyensúly, a növekedés, a foglalkoztatás, az államadósság, a GDP/GNI-arány, a beruházási ráta és a versenyképesség javítására. Az új kormány által készített akciótervek, az Új Széchenyi Terv, a tervezett államreform, az új költségvetés, az adóreform, az Európai Unió

EU 2020 stratégiai programja, új reálgazdasági és külgazdasági stratégiák, új innovációs és K+F politika, valamint új IMF és EU együttműködési politika, mint összetett gazdaságpolitikai eszközrendszer segíti elő a fent vázolt hét cél elérését, különös hangsúlyt fektetve a versenyképesség növelésére.

Az Új Széchenyi Terv 7 programja a következő:

1. Gyógyító Magyarország – Egészségipari Program
2. Zöldgazdaság-fejlesztési Program
3. Otthonteremtési Program
4. Vállalkozásfejlesztési Program
5. Tudomány – Innováció Program
6. Foglalkoztatási Program
7. Közlekedésfejlesztési Program

A programok közül a Közlekedésfejlesztési program hozható közvetlen összefüggésbe az OTrT-vel.

A Közlekedésfejlesztési Program célja, hogy a hazai közlekedési rendszer szervesen illeszkedjen az európai hálózatokba, teljesítve a korábban meghatározott nemzetközi elvárásokat.

Ezzel együtt, illetve ezen belül fokozottan érvényesíteni szükséges a nemzeti érdekeket, azaz versenyhelyzetbe kell hozni a hazai szolgáltatókat, és törekedni kell a magyar vonatkozású nemzetközi fejlesztések magas prioritásának elérésére, mivel az ország fejlődése szempontjából alapvető fontosságú a közlekedési infrastruktúra fejlettsége.

A megfelelő szabályozás alkalmazásával elérhetőnek tartott alágazati munkamegosztás (modalsplit) 2020-ban:

- áruszállítás: 67% közút – 20% vasút – 8% belvízi hajózás – 5% csővezetékes szállítás;
- személyszállítás: 65% egyéni közúti – 15% közforgalmú közúti – 15% vasúti – 5% légi;
- városi közlekedés: 50% közforgalmú – 50% egyéni (városközpontban 30–70%);

Az ÚSZT Közlekedésfejlesztési program célja	Közvetlen környezeti relevancia + pozitív - negatív	Illeszkedés	OTrT-vel való kapcsolat
Horizontális közlekedésfejlesztési elemek	+	0	Az OTrT nem tartalmazza
Vasútfejlesztési elemek – A Helsinki folyosók és a logisztikai központok közötti vasúti kapcsolat megteremtése; – Vasúti pályahálózati felmérés. A konkrét adatok birtokában a vasúthálózat újraértelmezése, alternatív, turisztikai hasznosítása (pl. hajtány-pálya kialakítása stb.).	-/+	++	A vasútfejlesztési elemek országos jelentőségű elemeit az OTrT térszerkezeti tervlapján meghatározott országos műszaki infrastruktúra hálózat, valamint az OTrT szöveges melléklete tartalmazza: Az országos vasúti törzshálózat elemei – Tervezett nagysebességű vasútvonalak – Az országos törzshálózati vasúti pályák – Az országos vasúti törzshálózat tervezett elemei
Közütfelvezetési elemek – A nemzetközi kereskedelmi folyosók kiépítése, modernizálása; – Az országon belül futó, a gazdasági versenyképesség és az emberi kapcsolatok miatt fontos útvonalak modernizálása, ahol szükséges, kiépítése; – A sugaras szerkezet enyhítése, a meglévő	-/+	++	A közútfelvezetési elemek országos jelentőségű elemeit az OTrT térszerkezeti tervlapján meghatározott országos műszaki infrastruktúra hálózat, valamint az OTrT szöveges melléklete tartalmazza: Országos közúthálózat gyorsforgalmi- és főúti elemei: – Gyorsforgalmi utak

Az ÚSZT Közlekedésfejlesztési program célja	Közvetlen környezeti relevancia + pozitív - negatív	Illeszkedés	OTrT-vel való kapcsolat
hálózati elemek mellett a logisztikai központok és a Helsinki folyosók közötti közvetlen átkötések kiépítése (a sugaras szerkezet enyhítése a főbb utak vízi/vasúti/logisztikai/ipari park központokhoz való közúti fejlesztések révén is megtörténhet); – A Helsinki folyosók és a logisztikai központok közúton történő összekapcsolása; – Az autópálya-fejlesztések után a fő- és alsóbb rendű útvonalak modernizációja, újak építése; – Az autópályákat egymással, a nagyobb településekkel összekötő úthálózat kiépítése; – Elkerülő utak építése a nemzetközi forgalmat (is) bonyolító közúthálózatok mentén fekvő településeknél; – A kisebb településekre, zsákfalvakba vezető útvonalak felújítása, ha szükséges, új nyomvonalon történő megépítése, így kapcsolva be ezeket a településeket is a gazdaság és a társadalom vérkeringésébe;			– Főutak – Főutak tervezett településselkerülő szakaszai – A gyorsforgalmi és főúthálózat, valamint a vasúti törzshálóza nagy hidjai a Dunán és a Tiszán – Határmetszések a gyorsforgalmi- és főúthálózaton, valamint az országos vasúti törzshálózaton
Légiközlekedés fejlesztési elemek A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér köré települő logisztikai szolgáltatók nyújtotta lehetőségek kihasználása; A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér és Budapest belvárosa közötti közösségi közlekedési kapcsolat kiépítése – kötőtpályás, ütemes menetrendű közlekedés; A regionális repterek környékbeli településekkel és üzemekkel történő kapcsolatának erősítése; Budapest légi/földi, logisztikai és utazási csomópont fejlesztése	-/+	++	A légiközlekedés fejlesztési elemek országos jelentőségű elemeit az OTrT térszerkezeti tervlapján meghatározott országos műszaki infrastruktúra hálózat, valamint az OTrT szöveges melléklete tartalmazza: Országos repülőterek – I. osztályú, azaz nemzetközi kereskedelmi repülőterek – II. osztályú, azaz kereskedelmi és bizonyos nem kereskedelmi repülőterek – Állami repülések céljára szolgáló repülőterek
Belvízi közlekedés fejlesztési elemei Nagyobb folyóink hajózhatóvá tétele, illetve a dunai hajózás biztosítása az év minden napján a 2,5 méter merülésű, 1300–1600 tonna hordképességű hajók számára; A folyamok mentén elterülő intermodális logisztikai központok közúti és vasúti kapcsolatainak fejlesztése	-/+	++	A belvízi közlekedés fejlesztési elemek országos jelentőségű elemeit az OTrT térszerkezeti tervlapján meghatározott országos műszaki infrastruktúra hálózat, valamint az OTrT szöveges melléklete tartalmazza: – Nemzetközi és országos jelentőségű vízi utak, országos jelentőségű kikötők, határkikötők
Városi közlekedés fejlesztési elemei	++	0	Az OTrT nem tartalmazza.
Logisztikai fejlesztési elemek Logisztikai központok elérhetőségének javítása; Logisztikai központok közötti közlekedési kapcsolatok fejlesztése	-/+	0	Az OTrT nem tartalmazza.
+++ Az OTrT hangsúlyozottan tartalmazza, erős kapcsolat a kategóriák között ++ Az OTrT tartalmazza, de csak áttételes a kapcsolat + Az OTrT említést tesz róla 0 Nincs kapcsolat			

Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (ÚMVP)

Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program nem más, mint a 2007-2013-as időszakra vonatkozó nemzeti vidékfejlesztési program, mely az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott vidékfejlesztési támogatásokról szóló 1698/2005/EK Tanácsi Rendelet 15. cikk 1. bekezdése alapján készült, s amelyet Magyarország a Kormány jóváhagyását követően hivatalosan benyújtott az Európai Bizottság részére.

Az azonosított szükségletekre és a fejlesztési lehetőségekre tekintettel továbbá a közösségi prioritásokat is szem előtt tartva Magyarország a mezőgazdaság és vidékfejlesztés területén nemzeti prioritásokat határozott meg.

A Közöségi Stratégiai Iránymutatással és az általános célkitűzéssel összhangban az átfogó nemzeti prioritás a következő: A szántóföldi termeléssel foglalkozó egységek fejlesztése az állattartási és a feldolgozó ágazat korszerűsítésével, valamint az energianövények és a kertészet diverzifikálásával.

Az ÚMVP prioritás tengelyeit és a hozzájuk javasolt főbb intézkedéseket az alábbi táblázat tartalmazza:

Prioritási tengely	Fő intézkedések	Közvetlen környezeti relevancia + pozitív - negatív	Illeszkedés	OTrT-vel való kapcsolat
1. tengely: A mezőgazdasági és erdészeti ágazat versenyképességének javítása	Szakképzési és tájékoztatási tevékenységek	+	0	Az OTrT nem tartalmazza.
	Fiatalkorú gazdák induló támogatása	0	0	Az OTrT nem tartalmazza.
	A mezőgazdasági termelők gazdaságátadási támogatása (korai nyugdíjba vonulás)	0	0	Az OTrT nem tartalmazza.
	Szaktanácsadói szolgáltatások igénybevétele	0	0	Az OTrT nem tartalmazza.
	A mezőgazdasági üzemek korszerűsítése	0	0	Az OTrT nem tartalmazza.
	Az erdők gazdasági értékének javítása	+/-	++	Az erdőgazdálkodási térség, illetve a kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete kijelöli az új erdő kialakítására leginkább alkalmas területeket.
	A mezőgazdasági termékek értéknövelése	0	0	Az OTrT nem tartalmazza.
	A mezőgazdaság és az erdészet fejlesztéséhez és korszerűsítéséhez kapcsolódó infrastruktúra	+/-	+	Elsősorban az erdőgazdálkodási és mezőgazdasági térségeknél kapcsolódik az OTrT-hez.
	A szerkezetátalakítás alatt álló, félig önellátó gazdaságok támogatása	0	0	Az OTrT nem tartalmazza.
2. tengely: A környezet és a vidék fejlesztése	Termelői csoportok létrehozásának támogatása	0	0	Az OTrT nem tartalmazza.
	Kifizetés kedvezőtlen adottságú területen gazdálkodók részére (kivéve hegyvidéki területek)	+	++	Az OTrT ösztönzi a lokális adottságoknak legmegfelelőbb területfelhasználás alkalmazását. Elsősorban az erdőgazdálkodási és mezőgazdasági térségeknél kapcsolódik az OTrT-hez.

Prioritási tengely	Fő intézkedések	Közvetlen környezeti relevancia + pozitív - negatív	Illeszkedés	OTrT-vel való kapcsolat
	Natura 2000 kifizetések mezőgazdasági területeken	+	+++	A támogatási kifizetések és a területrendezési tervek területfelhasználási kategóriákhoz és övezetekhez kapcsolódó szabálya kiegészítik egymást. Elsősorban az alábbi területfelhasználási kategóriák és övezetek esetén releváns: - erdőgazdálkodási és mezőgazdasági térség, - országos ökológiai hálózat övezete, - tájképvédelem szempontjából kiemelten kezelendő terület övezete.
	A - Agrár-környezetgazdálkodási kifizetések B - Őshonos és veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták genetikai állományának tenyésztésben történő megőrzése C - Genetikai erőforrások megőrzése	+	+++	A támogatási kifizetések és a területrendezési tervek területfelhasználási kategóriákhoz és övezetekhez kapcsolódó szabálya kiegészítik egymást. Elsősorban az alábbi területfelhasználási kategóriák és övezetek esetén releváns: - erdőgazdálkodási és mezőgazdasági térség, - országos ökológiai hálózat övezete, - tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete, - kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete, - kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete, - országos vízminőség-védelmi övezet.
	Nem termelő beruházásoknak nyújtott támogatás	+	+++	A támogatási kifizetések és a területrendezési tervek területfelhasználási kategóriákhoz és övezetekhez kapcsolódó szabálya kiegészítik egymást. Elsősorban az alábbi területfelhasználási kategóriák és övezetek esetén releváns, pl.: - erdőgazdálkodási és mezőgazdasági térség, - országos ökológiai hálózat övezete, - tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete, - országos vízminőség-védelmi övezet.
	A mezőgazdasági földterület első erdősítése	+	+++	A támogatási kifizetések és a területrendezési tervek területfelhasználási kategóriákhoz és övezetekhez kapcsolódó szabálya kiegészítik egymást. Elsősorban az erdőgazdálkodási térség kijelölése biztosítja az erdőterületek növekedését, megőrzését. Az alábbi két övezet pedig az erdők minőségi védelmét kívánja szolgálni: - kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete, - erdőtelepítésre javasolt terület (térségi övezet).
	Agrár-erdészeti rendszerek első létrehozása mezőgazdasági földterületeken	+	+++	
	Nem mezőgazdasági földterület első erdősítése	+	+++	
	Erdő-környezetvédelmi kifizetések	+	+++	
	Az erdészeti potenciál helyreállítása és megelőző intézkedések bevezetése	+	+++	
	Erdőterületeket érintő, nem termelő jellegű beruházások	+	+++	
	Az állatjóléti kifizetések biztosítása	+	0	Az OTrT szempontjából nem releváns.

Prioritási tengely	Fő intézkedések	Közvetlen környezeti relevancia + pozitív - negatív	Illeszkedés	OTrT-vel való kapcsolat
3. tengely: A vidéki élet minősége és a vidéki gazdaság diverzifikálása	Nem mezőgazdasági tevékenységgé történő diverzifikálás	+	+++	A turisztikai vonzerők védelmét támogatják egyes övezetek, ezzel biztosítva a turizmusfejlesztés számára az erőforrásokat: – országos ökológiai hálózat övezete, – tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete, – világörökségi és világörökségi várományos terület övezete.
	Mikrovállalkozások létrehozásának és fejlesztésének támogatása	0	0	Az OTrT nem tartalmazza.
	A turisztikai tevékenységek ösztönzése	+	+++	A turisztikai vonzerők védelmét támogatják egyes övezetek, ezzel biztosítva a turizmusfejlesztés számára az erőforrásokat: – országos ökológiai hálózat övezete, – tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete, – világörökségi és világörökségi várományos terület övezete.
	A vidéki gazdaság és a lakosság számára nyújtott alapszolgáltatások	0	0	Az OTrT nem tartalmazza.
	Falumegújítás és -fejlesztés	0	0	Az OTrT nem tartalmazza.
	A vidéki örökség megőrzése és fenntartható fejlesztése	+	+++	A kulturális örökség megővását szolgáló OTrT övezetek: – tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete, – világörökségi és világörökségi várományos terület övezete.
	Képzés és tájékoztatás	0	0	Az OTrT nem tartalmazza.
	Készségek elsajátítása, ösztönzés és végrehajtás	0	0	Az OTrT nem tartalmazza.
4. tengely: LEADER	A helyi fejlesztési stratégiák megvalósítása	0	0	Az OTrT nem tartalmazza.
	Térségek közötti és nemzetközi együttműködések	0	0	Az OTrT nem tartalmazza.
	A helyi akciócsoport működtetése, készségek elsajátítása, a térség élénkítése	0	0	Az OTrT nem tartalmazza.
+++ Az OTrT hangsúlyozottan tartalmazza, erős kapcsolat a kategóriák között ++ Az OTrT tartalmazza, de csak áttételes a kapcsolat + Az OTrT említést tesz róla 0 Nincs kapcsolat				

Nemzeti Vidékstratégia 2012-2020

„A stratégia átfogó célkitűzése: **Vidéki térségeink népességeltartó és népességmegtartó képességének javítása.**

Ezen átfogó célkitűzés jegyében cél egy olyan vidékfejlesztési program megvalósítása, amely az emberek és a közösség értékeire építve, a hagyományokat ápolva, a táji és épített környezet értékeit megőrizve, a természeti erőforrásokkal fenntartható módon gazdálkodva, a mezőgazdaságot és a nem mezőgazdasági tevékenységet folytató vidéki vállalkozásokat

fejlesztve nyújt esélyt a vidéki élet megbecsültségének és vonzerejének helyreállítására, a vidéken élők életminőségének átfogó javítására, a vidék, és általa az ország felemelkedésére. Stratégiánk legfontosabb célja, hogy a vidék ne jelentsen életminőségi hátrányt. A vidéki élet választható életforma legyen, ne az anyagi kényszerek, korlátok tartsák falun, tanyán az embereket, hanem a vidéki környezetben elérhető életminőség és a megélhetés biztonsága legyen a vidéki élet alapja. Ehhez nemcsak a gazdasági és fizikai életesélyeket szükséges kiegyenlíteni, javítani, hanem azt a szemléletet is szükséges megváltoztatni, amely a vidékhez, a faluhoz, a tanyához a lemaradást, a hátrányos helyzetet köti. A stratégia központi eleme annak tudatosítása, hogy a vidék: érték, a mezőgazdaság: értékteremtő tevékenység.”²

A stratégia a fenti átfogó célkitűzés elérése érdekében az alábbi öt stratégiai célt fogalmazza meg:

- Tájaink természeti értékeinek, erőforrásainak megőrzése
- Sokszínű és életképes agrártermelés
- Élelmezési és élelmiszerbiztonság
- A vidéki gazdaság létalapjainak biztosítása, a vidéki foglalkoztatás növelése
- A vidéki közösségek megerősítése, a vidéki népesség életminőségének javítása

Stratégiai célterületek	Illeszkedés	OTrT-vel való kapcsolat
Természeti értékek védelme, fenntartható természeti erőforrás és tájgazdálkodás	+++	Több területfelhasználási kategória és övezet esetén is releváns: - erdőgazdálkodási és mezőgazdasági térség, - országos ökológiai hálózat övezete, - tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete, - kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete, - kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete.
Vidéki környezetminőség	+++	Elsősorban a vízgazdálkodási térség szolgálja a felszíni vizek védelmét. Az OTrT védelmi övezet e közül az alábbiak szolgálják a természet és környezetvédelmet: - országos vízminőség-védelmi terület, - kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete, - kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete, - országos ökológiai hálózat.
Föld- és birtokpolitika	0	Az OTrT nem tartalmazza.
Fenntartható agrárszerkezet- és termeléspolitika	+++	Az OTrT ösztönzi a lokális adottságoknak legmegfelelőbb területfelhasználás alkalmazását. Több területfelhasználási kategória és övezet esetén is releváns: - erdőgazdálkodási és mezőgazdasági térség, - országos ökológiai hálózat övezete, - tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete, - kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete, - kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete.
Hozzáadott értéknövelés, biztonságos élelmiszerellátás, biztonságos piac	0	Az OTrT nem tartalmazza.
Helyi gazdaságfejlesztés	++	A természeti és kulturális örökség megővását szolgáló OTrT övezetek, biztosítják a diverzifikált gazdaságfejlesztés alapjait: - országos ökológiai hálózat övezete, - tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete, - világörökségi és világörökségi várományos terület övezete - tanyás térség övezete (megyei ajánlott övezet).

² Forrás: Nemzeti Vidékstratégia 2012 – 2020 Vidékfejlesztési Minisztérium

Stratégiai célterületek	Illeszkedés	OTrT-vel való kapcsolat
Vidéki szellemi és fizikai infrastruktúra, életképes vidéki települések, helyi közösségek	0	Az OTrT nem tartalmazza.
+++ Az OTrT hangsúlyozottan tartalmazza, erős kapcsolat a kategóriák között ++ Az OTrT tartalmazza, de csak áttételes a kapcsolat + Az OTrT említést tesz róla 0 Nincs kapcsolat		

A Nemzeti Vidékstratégia végrehajtási programja a Darányi Ignác Terv, amelyre 2013 végéig 300 milliárd forint áll rendelkezésre.

Európai Unió Duna Makro-regionális Stratégia (DMRS)

Az Európai Bizottság 2009 októberében kért fel 14 országot a DMRS készítésében való közreműködésre, alapvetően az EU tagállamaira helyezve a hangsúlyt, azonban stratégiai partnerként bevonva a Duna mentén elhelyezkedő nem EU tagállamokat is. A DMRS célja, hogy a 2014-ben induló új költségvetési periódusban a Duna makrorégió már közös európai fejlesztési és kutatási térségként kerüljön meghatározásra. A stratégia erősíti a térség kohézióját és hozzájárul a regionális fejlettségbeni különbségek csökkentéséhez. A stratégia a „három nem elvére” épül: nem hoz létre új intézményrendszert, nem jelent új uniós jogalkotást és nem biztosít külön költségvetési sort. Az Európai Bizottság 2010. december 8-án tette közzé a DMRS-re vonatkozó Európai Bizottsági Közleményt és Akciótervet. Az akcióterv 11 prioritási területet jelöl meg. A DMRS kapcsán a magyar elnökség alatt került sor a Tanácsi következtetések elfogadására 2011. április 13-án, az EU 27-ek körében, amelyet az Európai Tanács megerősítése követett 2011. június 24-én.

A DMRS új keretet biztosít a Duna-régió országainak együttműködésére. A Stratégia eszköz ahhoz, hogy a régió országai egyes területeken összehangolják fejlesztéspolitikájukat, és közösen megvalósuló projektekként hozzájáruljanak a térség gazdasági fellendüléséhez, új munkahelyek teremtéséhez. A stratégia a fenntartható növekedés előmozdítása révén hozzájárul az Európa 2020 stratégia megvalósításához.

A DMRS új jogszabályok és intézmények létrehozása helyett a különböző szakpolitikai területek összehangolását ösztönzi, és az érintettek közötti kapcsolatokat erősíti. A Stratégia végrehajtására a Bizottság nem különített el új pénzeszközöket, a cél a meglévő források hatékonyabb felhasználása.

A Stratégia 4 pillérré épül:

- A. A Duna Régió összekapcsolása, amelynek prioritási területei
 - a. a mobilitás és multimodalitás fejlesztése
 - b. a fenntartható energiaellátás ösztönzése
 - c. a kultúra és turizmus, valamint az emberek közötti kapcsolat előmozdítása
- B. A környezet védelme a Duna Régióban, amelynek prioritási területei
 - a. a vizek minőségének helyreállítása és fenntartása
 - b. a környezeti kockázatok kezelése
 - c. a biodiverzitás, tájkép, valamint a levegő és talajminőség megőrzése
- C. A jólét megteremtése a Duna Régióban, amelynek prioritási területei
 - a. a tudás társadalom fejlesztése a kutatások, oktatás és információs technológia segítségével
 - b. a vállalkozások versenyképességének támogatása, beleértve a klaszterek fejlesztését
 - c. befektetés az emberi erőforrásokba és képességekbe
- D. A Duna Régió erősítése

- a. az intézményi kapacitások és együttműködések kibővítése
- b. együtt munkálkodni a közbiztonság erősítése és a szervezett bűnözés leküzdése érdekében.

Magyarország két prioritás köré csoportosította a Stratégia hazai koncepcióját:

- Az élhető Duna térség – amely a Duna, mint zöldfolyosó köré épül, és tartalmazza a folyó ökológiai, vízgazdálkodási, turisztikai, hajózási és kulturális funkcióinak összehangolását.
- A fejlődő és gazdagodó Duna Régió – amely a közlekedési és energetikai hálózatok koordinált fejlesztését, valamint a KKV-k, a zöld gazdaság, kutatói hálózatok és képzések kooperációi, valamint az európai gazdasági együttműködési csoportosulások kialakítását és elterjesztését tűzte ki célul.

2011-ben az EUDMRS megvalósítását segítő kormányhatározatok születtek:

- 1001/2011. (I.14.) Korm. határozat az Európai Unió Duna Makro-regionális Stratégia magyar programjának előkészítéséről, amelynek 2/A és 5. pontja az EUDMRS keretében első ütemben indítandó magyar projektek kidolgozásáról rendelkezik.
- 1157/2011. (V.20.) Korm. határozat elfogadta a zászlóshajó projekteket (lásd. táblázat)
- 1272/2011. (VIII.10.) Korm. határozat elfogadta az első ütemben indítandó magyar projektek listáját

Az OTrT módosításához közvetlenül kapcsolódó DMRS projektek

DMRS projektek	OTrT-vel való kapcsolat
Dunai Limes – UNESCO Világörökség (8. számú projekt)	Kapcsolódó OTrT övezet: - világörökségi és világörökségi várományos terület övezete.
A délkelet-európai nagysebességű (NSV) vasúti hálózat fejlesztésének előkészítése (11. számú projekt)	A vasútfejlesztési elemek országos jelentőségű elemeit az OTrT térszerkezeti tervlapján meghatározott országos műszaki infrastruktúra hálózat, valamint az OTrT szöveges melléklete tartalmazza: Az országos vasúti törzshálózat elemei – Tervezett nagysebességű vasútvonalak, – Az országos törzshálózati vasúti pályák, – Az országos vasúti törzshálózat tervezett elemei.
Észak-Dél Gáz Korridor (13. számú projekt)	az OTrT térszerkezeti tervlapján meghatározott országos műszaki infrastruktúra hálózat, valamint az OTrT szöveges melléklete tartalmazza: – Országos szénhidrogénszállító-vezetéseket
Baltikumtól a Balkánig - észak déli közlekedési folyosó (22. számú projekt)	A közútfejlesztési elemek országos jelentőségű elemeit az OTrT térszerkezeti tervlapján meghatározott országos műszaki infrastruktúra hálózat, valamint az OTrT szöveges melléklete tartalmazza: Országos közúthálózat gyorsforgalmi- és főúti elemei: – Gyorsforgalmi utak, – A főúthálózat elemei, – Főutak tervezett településselkerülő szakaszai, – A gyorsforgalmi és főúthálózat, valamint a vasúti törzshálózat nagy hidjai a Dunán és a Tiszán, – Határmetszések a gyorsforgalmi- és főúthálózaton, valamint az országos vasúti törzshálózaton.
Az V. számú páneurópai vasúti közlekedési folyosó (Lyon – Velence – Trieszt – Ljubljana – Budapest – Ungvár – Lemberg – Kiev) fejlesztése (23. számú projekt)	A vasútfejlesztési elemek országos jelentőségű elemeit az OTrT térszerkezeti tervlapján meghatározott országos műszaki infrastruktúra hálózat, valamint az OTrT szöveges melléklete tartalmazza: Az országos vasúti törzshálózat elemei – Tervezett nagysebességű vasútvonalak, – Az országos törzshálózati vasúti pályák, – Az országos vasúti törzshálózat tervezett elemei.

DMRS projektek	OTrT-vel való kapcsolat
Duna menti kerékpárút kiépítése (EuroVelo 6 - Folyók völgye nemzetközi kerékpáros folyosó magyarországi szakasza) (24. számú projekt)	A országos jelentőségű elemeit az OTrT térszerkezeti tervlapján meghatározott országos műszaki infrastruktúra hálózat, valamint az OTrT szöveges melléklete tartalmazza. Országos kerékpárút törzshálózat elemei között szerepel: Felső-Dunamente kerékpárút (6-os jelű Euro Velo [®]); Alsó-Dunamente kerékpárút (6-os jelű Euro Velo [®]).

Hosszú távú erdőtelepítési koncepció

A Nemzeti Erdőprogram alapján 2009-ben készült el a Hosszú távú Erdőtelepítési Koncepció, amelyben felülvizsgálatra kerültek azok az erdőtelepítésre alkalmas területek, amelyek az optimálisnak tartott 27%-os országos erdősültségi arány eléréséhez szükségesek.

Az erdőtelepítési koncepció felülvizsgálata azt igazolta, hogy az 1996-ban meghatározott célkitűzések jelenleg is érvényesek, nem szorulnak módosításra.

Korszerűsítésre, kiegészítésre csak az irányelvekben, a területi prioritásokban, a többi ágazati tervhez való illesztésben és a végrehajtás módszereiben, ütemezésében van szükség.

Az erdőtelepítési koncepció irányelvei

A nemzetgazdasági és ágazati elvárásokat megfogalmazó dokumentumok szerint az erdőtelepítés alakulásának jövőjét a következő alapvető tényezők határozzák meg:

- a mezőgazdaság strukturális átalakulása következtében a mezőgazdasági művelésből kivonásra kerülő földterületből az erdőtelepítésre figyelembe vehető terület aránya, mennyisége,
- az Európai Unióhoz történt csatlakozásunk óta az erdőterület növelésére, az erdők többcélú hasznosítására, az ökológiai szempontok előtérbe helyezésére vonatkozó elvárások,
- az erdők társadalmi felértékelődése, az immateriális szolgáltatások iránti igény fokozódása,
- a fa és fatermékek iránti igény alakulása,
- az erdőtelepítés állami támogatásának mértéke, lehetőség az Európai Unió pénzeszközeinek felhasználására,
- az erdőtelepítés szervezeti, jogi, finanszírozási rendszerének korszerűsítése.

Az Nemzeti Erdőtelepítési Program megerősítette az Erdőtelepítési Koncepció célkitűzéseit, és bemutatta az erdőtelepítésre javasolt erdők kijelölésének alapjául szolgáló ökotípusos elemzést is.

Az „ökotípusos modell” az agráralkalmasság, a környezeti érzékenység, az erdőtelepítésre való alkalmasság illetve erdőtelepítések iránti környezeti igény vonatkozásában értékelte az elemzésnél felhasznált környezeti változók tekintetében eltérő adottságú területeket. A négy szempont szerint egyenként került jellemzésre egy háromfokozatú skálán minden területi egység (az ország területe 1 hektáros cellákra lett felosztva, ezek képezték az értékelés alapegységeit). Ezt követően a részvizsgálatokat együttesen elemezve a területi meghatározottság szerint 10 földhasználati kategória került kialakításra, amely alapján már meg lehetett fogalmazni a földhasználattal kapcsolatos javaslatokat.

Az ökotípusos modell kategóriái

Kategória kódja	A terület meghatározottsága	Terület (ha)	Terület (%)
1.	Jó illetve kiváló termőképességű agrárterületek: kiváló termőhelyi adottsággal rendelkező területek	1160769	12,50

Kategória kódja	A terület meghatározottsága	Terület (ha)	Terület (%)
2.	<i>Gyenge illetve közepes termőképességű agrárterületek:</i> a szántóföldi alkalmassági dominancia erősebb az erdőtelepítési dominanciánál, a terület gyenge vagy közepes termőképességű	767245	8,26
3.	<i>Környezetileg érzékeny agrárterületek:</i> jó, illetve kiváló termőképességű területek magas környezetérzékenységi meghatározottsággal, amit a földhasználat során mindenképpen figyelembe kell venni	845	0,01
4.	<i>Erdőtelepítésre javasolt területek:</i> azok a jó és kiváló erdőgazdasági alkalmasságú, valamint jelentős környezeti szükségességet mutató területek tartoznak ide, amelyek erdőalkalmasság dominanciája magasabb, mint az agráralkalmassági dominancia, a környezeti érzékenység sem magas.	682265	7,34
5.	<i>Védelmi célú erdőtelepítésre figyelembe vehető területek:</i> Csekély agráralkalmassággal és környezeti érzékenységgel rendelkező területek, ahol az erdőtelepítés indokolt, a hangsúly az erdők védelmi funkcióján van	517133	5,57
6.	<i>Erdőtelepítésre figyelembe vehető, környezetileg érzékeny területek:</i> jó és kiváló erdészeti alkalmasságú, de környezetileg jelentősen érzékeny területek tartoznak ide. Erdőtelepítésre csak akkor vehetők figyelembe, ha az természetvédelmi érdekeket nem sért. Kis kiterjedésű, mozaikszerű elhelyezkedésű területek a védett területek pufferzónáiban.	1062	0,01
7.	<i>Jó illetve kiváló agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek:</i> a területnek az erdőtelepítési és a szántóföldi növénytermesztési alkalmassági dominanciája egyaránt jellemző, mindkét meghatározottsághoz kiváló adottságok tartoznak	72224	0,78
8.	<i>Gyenge illetve közepes agrártermelési adottságú, vagy védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek:</i> mind az erdőtelepítési alkalmasság, mind a szántóföldi alkalmasság közepes	2128953	22,92
9.	<i>Környezetileg érzékeny, jó agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek:</i> mind erdőtelepítésre indokolt terület, mind a szántóföldi növénytermesztésre alkalmas terület magas környezetérzékenységi meghatározottsággal, amit a földhasználat során mindenképpen figyelembe kell venni	3	0,00
10.	<i>Gyenge agrártermelési és erdőtelepítési alkalmasságú, környezetileg érzékeny területek:</i> a környezeti érzékenység dominál, vagy közepes és gyenge adottságok esetén ugyanakkora súllyal határozza meg a területet	1294597	13,94

Megjegyzés: az u.n. kizárt területek (pl. települések) és a jelenlegi erdőterületek nem kerültek besorolásra a fenti 10 kategóriába.

A 10 ökotípus közül a Nemzeti Erdőtelepítési Programmal egyezően a Hosszú Távú Erdőtelepítési Konceptió esetében is a 4. és a 6. ökotípus került megjelölésre, mint erdőtelepítésre leginkább javasolt területi kategória (a két ökotípus területe együttesen 683 627 ha, amely teljesíti a kívánatos 27%-os erdősültségi arányt).

Az 5. ökotípus az erdőtelepítés további lehetséges területeként kerül megjelenítésre. (területe 517 ezer ha).

Az erdőgazdálkodási térségnél a módosító javaslat szerinti *lehatárolási* szempontok megegyeznek a hatályban lévő OTrT készítése során alkalmazottakkal. Eszerint a meglévő erdőterületek lehatárolása az Országos Erdőállomány Adattár erdőterületnek minősülő erdőrészelei alapján történt, míg az erdőtelepítésre tervezett területek alapját a Nemzeti Erdőtelepítési Programban szereplő ökotípusos földhasználati modell 4. és 6. ökotípusának területe képezte. Elmondható, hogy a módosított OTrT erdőgazdálkodási térsége (annak javasolt erdőterülete) és a Hossz távú Erdőtelepítési Konceptió javaslata (erdőtelepítésre leginkább javasolt területek) a közös módszertannak köszönhetően megegyezik.

A gyorsforgalmi- és a főúthálózat hosszú távú fejlesztési programja és nagytávú terve

A közlekedési tárca közúthálózati terv kidolgozását határozta el a 2006-ban kihirdetett KÖZOP (1004/2007. Korm. határozat) 2013-ig tartó időszakig a tervezett közlekedési beruházásokat magába foglaló projektlistája kiegészítésére, a következő EU-s ciklusban megépíteni tervezett közutak meghatározására és előkészítésére, az Autópálya-törvény következő időszakra vonatkozóan kiépítendő gyorsforgalmi útjainak meghatározására, valamint az OTrT 2008. évi módosításának tapasztalatai után, a 2013-ban tervezett OTrT felülvizsgálat közúti szakági megalapozására.

„A gyorsforgalmi- és a főúthálózat hosszú távú fejlesztési programja és nagytávú terve” c. tervet (továbbiakban: Terv) az UNITEF '83 Zrt. – COWI Magyarország Kft. – Közlekedés Kft – UTIBER Kft. tervezői konzorcium készítette el, és 2011. június 29-én határozattal fogadta el a Kormány.

A Korm. határozat 3. pontja előírja, hogy: „Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény (a továbbiakban: OTrT-törvény) 2013. évi módosítását a Terv hálózati rendszerének figyelembevételével kell előkészíteni. A kiemelt térségi, valamint a megyei területrendezési terveket a hatályos OTrT-törvénnyel összhangban a Terv hálózati rendszerének és a területrendezési jogszabályok figyelembevételével kell elkészíteni.” A jogszabály közvetlen területrendezési vonatkozása még, hogy a 2. sz. mellékletében az OTrT-től eltérő tartalmú elemek (6 db) „A hatályos OTrT-törvénytől eltérő hálózati megoldás a törvényben való átvezetés Országgyűlés általi elfogadásával válik érvényessé.” megjegyzéssel kerültek bele.

A Tervből készült jogszabály egyrészt 1. sz. mellékletében meghatározta M=1:250 000 méretarányban a Magyarország gyorsforgalmi- és a főúthálózat nagytávú („végleges”) tervét (továbbiakban: Nagytávú terv), másrészt a 2. sz. melléklet táblázatában a 1. sz. mellékletben szereplő nyomvonalak megvalósulásának 2011-2027. időszak 4. programciklusára (= 2 EU-s fejlesztési ciklus) szóló ütemezését és a kiépítés paramétereit (hosszú távú és nagytávú útkategória, sávszám, hossz). Közvetlen területrendezési vonzata az 1. sz. mellékletnek van.

A **Nagytávú terv** közúthálózatának alapjául az OTrT gyorsforgalmi- és főúthálózat szolgált, de a közúthálózatot a területrendezésben használatos útkategória-rendszernél sokkal differenciáltabban határozta meg, és a nyomvonalakat is felülvizsgálta.

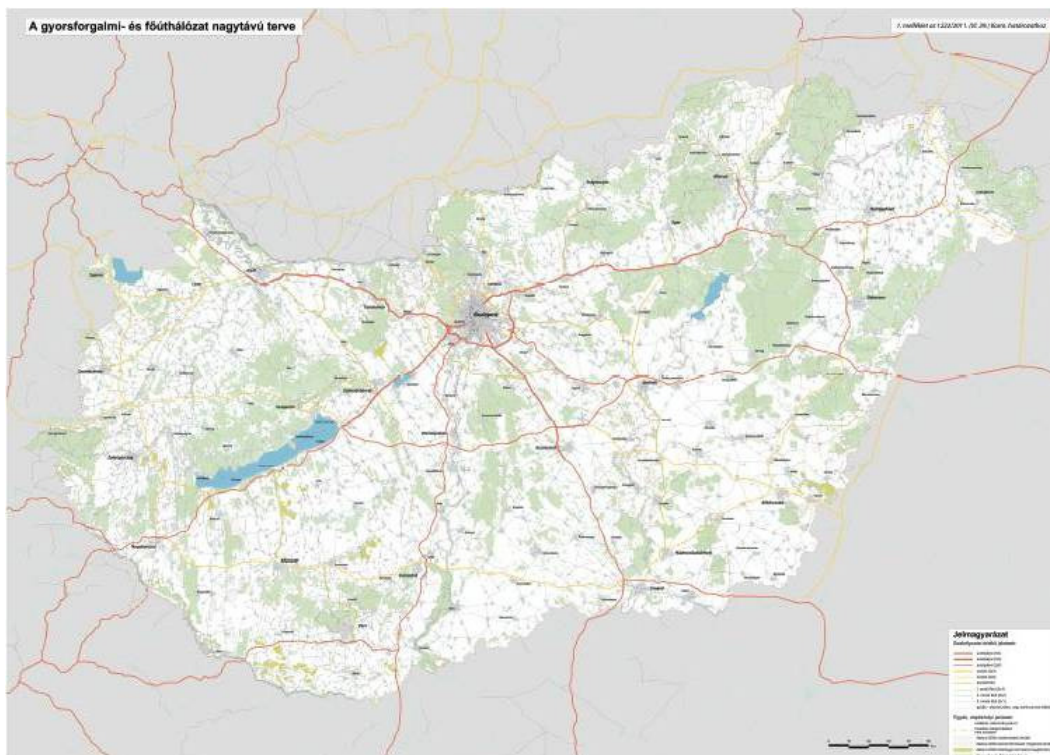
A felülvizsgálat céljai:

- a közúthálózat sugaras jellegének oldódása, harántirányú kapcsolatok létrehozása,
- a feltáratlan területeken a főúthálózat kiépítése,
- gyorsforgalmi úttal, vagy kiemelt főúttal minden megyeszékhely elérhetőségének megvalósítása,
- régiók és megyeszékhelyek egymás közötti kapcsolatának javítása,
- nemzetközi tengelyek országhatárig történő kiépítése.

Fenti célok elérése érdekében a Nagytávú tervet készítő csoport a hatályos OTrT-hálózat mellett még 4 változatot vizsgált. A változatok a felülvizsgálat céljainak különböző rangsorolása alapján kerületek kialakításra.

Definiálásra került a „kiemelt főút” kategória (= magas szolgáltatási szintet nyújtó, az I. r. főút és az autópálya kategóriák között elhelyezkedő főút. Megengedett sebessége meghaladja a 90 km/h, 2x2 sávos, burkolt leállósáv nélküli, csökkentett paraméterű külön szintű csomópontokkal kialakított.)

1. sz. ábra: A gyorsforgalmi- és főúthálózat nagytávú terve

Forrás: 1222/2011. Korm. határozat

Átgondolásra került a főúthálózat a következő elvek alapján:

- a közúthálózat vázszerkezetét a gyorsforgalmi utak és kiemelt főutak mellett az I. rendű főutak jelentik, a II. rendű főutaknak ráhordó és feltárási szerepük van.
- főúti elkerülő szakaszok a 4000-6000 egységyármű/nap forgalom esetén indokoltak (ennél alacsonyabb forgalom esetén is elképzelhető egyedi, különleges esetben), ezért
 - egyes, korábban az OTTrT-ben rögzített elkerülő szakaszok törlésre,
 - új főúti elkerülők meghatározásra kerültek, valamint
 - az új főutakon elkerülő utak kerültek kialakításra.
- a főúti elkerülővel vagy párhuzamos főúttal kiváltott főúti szakasz alacsonyabb rendű (mellékúti vagy önkormányzati) kategóriába került.

Minden hálózat összes elemére meghatározásra került a hálózati elem útkategóriája (autópálya, autópálya, kiemelt főút, I. és II. főút) és a prognózisok alapján vélhetően szükséges sávszámok is.

A változatok hatáselemzése számos tényező figyelembe vételével történt:

- költség-haszon,
- beruházási költség,
- fenntartási költség,
- felújítási költség,
- utazási idő megtakarítás,
- jármű üzemköltség,
- baleseti kockázat,
- légszennyezés,
- zajterhelés,
- természeti és kulturális értékek védelme,
- gazdaságélénkítő hatás, nemzetközi együttműködések segítése,
- térségek felzárkóztatása,
- területfejlesztési- és rendezési célok érvényesülése.

A hatáselemzés alapján legkedvezőbbnek ítélt változat forgalmi vizsgálata és optimalizálása után véglegesedett a Nagytávú terv térkép lapja, ami az ország szerkezeti tervéhez (2. számú melléklet) hasonlóan mind a meglévő, mind a tervezett elemeket azonos jellel, mint jövőképet ábrázolja. Különbséget az útkategóriák (autópálya, autóút, kiemelt főút, I. és II. rendű főút) között színnel, a sávszámok között vonalszámmal tesz.

Az elfogadott Nagytávú terv nyomvonalai kerültek a módosított OTrT térszerkezeti tervlapjára.

Varratmentes Európa

Közúti átkelési lehetőségek sűrítésének lehetősége

A schengeni belső határszakaszon fejlesztendő határon átnyúló utak meghatározása érdekében hozott 2003-2004-ben a fejlesztendő határátkelőhelyek meghatározásáról szóló 2365/2002. Kormányhatározat következményeként 2004-ben készült el a Tethely Mérnöki és Szolgáltató Kft. „Az Európai Unióhoz történő csatlakozás utáni belső határvonalakon a közúti átkelési lehetőségek sűrítésének vizsgálata” című tanulmány (megrendelő: Gazdasági és Közlekedési Minisztérium háttérintézménye Útgazdálkodási és Koordinációs Igazgatóság). Az Európai Unióba lépést követően a határátkelőhelyek fejlesztésének időszzerű feladatairól szóló 2291/2004. Kormányhatározat szükségessé tette a feladat kiterjesztését, így még ugyanebben az évben elkészült a „Az Európai Unióhoz történő csatlakozás utáni külső határvonalakon a közúti átkelési lehetőségek sűrítésének vizsgálata” című tanulmány is.

A települési támogatottság és helyi kezdeményezések figyelembevételével 2005-ben a két anyag aktualizálásra került, majd 2004-2006 időszakban a határátlépési pontokról és határátkelőhelyekről készült GKM felmérés után a korábbi tanulmányt alapul véve, de már a 2007. december 21-én a schengeni övezetbe kerülés után a Miniszterelnöki Hivatal Nemzetpolitikai Főosztálya a Bokút-Terv Mérnöki és Vállalkozó Kft.-t bízta meg a „*VARRATMENTES EURÓPA - A közúti átkelési lehetőségek sűrítésének vizsgálata 2008.*” tanulmány elkészítésével.

A határátkelési lehetőségek bővítésének szomszédos országok és a magyar megyék szerinti szakaszolása szerinti felsorolásán túl azok megvalósulásának költségbecslése és javasolt megnyitási rangsor is kidolgozásra került.

Területrendezési vonatkozásban a tanulmány az OTrT-ben a gyorsforgalmi- és főúton meglévő és tervezett határátkelők és határátlépési pontok, valamint a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben a térségi határátkelők és határátlépési pontok felülvizsgálatában jelenthet támpontot.

A tervben az állami feladatkörbe sorolt TEN-T és térségi gyorsforgalmi utakon, az I. és II. rendű főutakon meghatározott határátkelők az OTrT, a regionális feladatkörbe sorolt mellékutakon lévő határátkelési lehetőségek a kiemelt térségi és megyei területrendezési kompetenciába tartoznak. A regionális szerepű, helyi önkormányzati közutak esetében a határon átnyúló kapcsolat miatt megfontolandó a megyei tervben való szerepeltetés lehetőségének megteremtése („egyéb határátkelő és határátlépési pont”).

A tanulmányban szereplő gyorsforgalmi- és főúti határátkelők és határátlépési pontok nagyrészt megfelelnek az OTrT-nek, ahhoz képest 5 új elemet tartalmaz a felsorolás és egyet nem szerepeltet, valamint az OTrT-ben új főúti kapcsolaton szerepeltetett határátkelési lehetőségek közül 7 esetben csak mellékúti kiépítéssel számol.

Az OTrT-ben felsorolt országos jelentőségű határátkelési ponton kívül 5 új (de halaszthatónak titulált) lehetőséget sorol fel a vizsgálat. Ezek közül az alábbiak kerültek be a módosított OTrT-be:

1) **Záhony → az ún. M301 gyorsforgalmi úti kapcsolat Szlovákia irányába**

A kapcsolat megvalósulása Győröcske térségéből az M34 gyorsforgalmi úttól induló új gyorsforgalmi út és egy Tisza-híd építését feltételezi.

2) **Barcs → az ún. M60 gyorsforgalmi úti kapcsolat Horvátország irányába**

A kapcsolat megvalósulása Barcs térségéből a 6. sz. főút térségéből induló új gyorsforgalmi út és egy Dráva-híd építését feltételezi.

A tanulmány a területi adottságokat kevésbé vizsgálta, a lehetőségeket közlekedés szakmai szempontok szerint állította össze. Azonban a felsorolt határátkelési lehetőségek mindegyike folyón való átkelés kiépítésével is jár, az érintett folyók mindegyike az országos ökológiai hálózat és a Natura2000 hálózat része, ezért a fenti határátkelési lehetőségek OTrT-be vételének a természetvédelmi hálózatokkal való ütköztetést, egyeztetést is magával kell vonnia.

A tanulmány nem tünteti fel az OTrT-ben szereplő Szlovákia irányába kialakítandó nógrádszakáli új főúton tervezett határátlépési pontot.

A tanulmányban csak mellékúti kiépítéssel meghatározott, az OTrT-ben új főúti kapcsolaton szerepeltetett határátkelési lehetőségek:

- 1) Balassagyarmat
- 2) Pácin
- 3) Vállaj
- 4) Méhkerék
- 5) Battonya
- 6) Bajánsenye
- 7) Fertőd.

További eltérés, hogy az OTrT-ben Hídvégardó, Drávakeresztúr, Kőszeg térsége településekkel meghatározott határátkelési helyek a tanulmányban a Tornanádaska, Zaláta, Ólmod településekkel vannak megnevezve. Ennek oka, hogy a határhoz tartó közúton az utolsó metszett lakott terület a tanulmányban meghatározott, de közigazgatásilag az OTrT-ben lefektetett.

Szakmai probléma, hogy Lónya nemzetközi határátkelőhely, mégsem vezet oda országos jelentőségű út, csak egy mellékút.

Vasúti határátmenetek vizsgálata

A közúti átkelési lehetőségek mellett felmerült az igény a vasúti átkelések vizsgálatára is, így Varratmentes Európa program keretében a Miniszterelnöki Hivatal Nemzetpolitikai Főosztálya vasúti szakértők bevonásával a közúti tanulmány mintájára elkészítette a „VARRATMENTES EURÓPA – II. Vasúti határátmenetek vizsgálata 2009.” című tanulmányt.

A tanulmány a trianoni békeszerződés előtt hajdan volt vasútvonalak visszaállításának számbavételét és lehetőségét tárta fel. Ezek közül 15 - vagy elépült területen volt, vagy vasúti hídépítés miatt nagyon költséges, vagy közeli vasúti kapcsolat miatt felesleges - visszaállásra nem javasolt határátkelési lehetőség volt.

Az OTrT vasúti határátlépési pontjain kívül tartalmaz azonban 9 fontos, 7 kevésbé fontos újjáépítendő vasúti kapcsolatot, amelyek jelenleg azonban magyar oldalon nagyrészt vasúti mellékvonali megközelítéssel rendelkeznek. Törzshálózati eléréshez nagyon közel esik a nógrádszakáli és a kópházi határátlépési pont, így ezek bekerültek a módosított OTrT-be.

A tanulmányban Szőregként leírt határátkelőhely az OTrT-ben Szegedként szerepel a közigazgatási viszonyok miatt.

További eltérés, hogy az OTrT-ben Hídvégardó, Vállaj településekkel meghatározott határátkelési helyek a tanulmányban a Tornanádaska, Ágerdőmajor településekkel vannak

megnevezve. Ennek oka, hogy a határhoz tartó vasútvonal utolsó állomása a tanulmányban (és a vasúti menetrendben) meghatározott, de közigazgatásilag az OTrT-ben lefektetett.

Nemzeti Energiastratégia 2030

A Nemzeti Energiastratégia készítésének legfőbb célja a fenntartható energiaellátás biztosítása, az energiafüggőség csökkentése.

A legutóbbi, 2008-ban a parlament által megszavazott energiastratégiával hosszú-távú, 2020-ig szóló dokumentumot fogadtak el. Az iparág két évente felülvizsgálatra javasolta a hosszú-távú stratégiát, de ezt csak aktualizálásnak szánta, a fő irányvonal megőrzésével.

2010-ben teljesen új energiastratégia készítését határozták el, amelyet a parlament 2011 októberében fogadott el.

Az új nemzeti stratégiai terv célkitűzése:

- figyelembe kell venni, hogy csökkennek a fosszilis energiakészletek, a földgázra importot fenn kell tartani, a hazai szén- és lignitvagyon a magyar energetika stratégiai tartalékát adja,
- csökkenteni kell az importfüggőség mértékét és kockázatát,
- bővíteni kell a beszerzési forrásokat,
- növelni kell a versenyképességet, az ellátás biztonságot, a fenntarthatóságot
- védelmet kell nyújtani a fogyasztóknak a kedvezőtlen piaci hatásokkal szemben,
- intézményrendszer megújítása szükséges,
- az állampiac potenciáljának megerősítése,
 - állami tulajdon erősítése az energetikai társaságokban (MOL 21,2 %, E.ON gázágazatának és a tározóknak átvételi terve, gáztőzsde jog az MVM-nél)
 - erősíteni az állami tulajdonban levő energetikai társaságok szerepét
- segíteni az önkormányzatok rendelkezési jogát a helyi infrastruktúra felett,
- energiagazdász hálózat létrehozása.

A célkitűzések teljesítésével az ország energiafüggősége csökkenthető, ennek elérése érdekében teendő lépések öt sarokpontja:

1. energiahatékonyság, energiatakarékosság,
2. megújuló források hasznosítása a lehető legnagyobb arányban, a decentralizáltan előállított megújuló energia, (megújuló hasznosítási arány a teljes energiafelhasználáson belül, 2010-ben 7,3 százalék volt. 2020-ra 14,65 százalékot kell elérni, 2030-ra pedig 20%-ot.),
3. biztonságos atomenergia felhasználás (az atomenergia, amelyre a közúti és vasúti közlekedés villamosítása is épülhet),
4. csatlakozás az európai energiastratégiához, integrálódás az európai energetikai infrastruktúrákhoz, regionális infrastruktúra platform, szomszédos országokkal szorosabb együttműködés,
5. új kormányzati energetikai intézmény- és eszközrendszer felállítása, a befektetői környezet kiszámíthatóságát biztosító intézményrendszer.

A célkitűzések eléréséhez javasolt eszközökkel a fejlesztési irányok fogalmazhatók meg, amelyek megvalósításához cselekvési terveket kell elkészíttetni.

A Nemzeti Energiastratégiához elkészítendő:

- az Erőmű-fejlesztési Cselekvési terv,
- az Ásványvagyon készletgazdálkodási és hasznosítási Cselekvési terv,
- az Energetikai kutatás- és iparfejlesztési Cselekvési terv,

- a Táv hő-fejlesztési Cselekvési terv,
- a Szemléletformálási Cselekvési terv.

A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium párhuzamosan készítette el az öt cselekvési tervet, amely a kiegészítve a Nemzeti Energiastratégiával együtt válik teljes értékűvé. A Cselekvési Tervek elkészítésének határideje 2012 tavasza volt, jóváhagyása 2014.

Az OTrT módosításába bekerült, az energiastratégiai tervben meghatározott konkrét projekt:

- Integrálódás az európai energetikai infrastruktúrákhoz, a regionális infrastruktúra platform létrehozása keretében
 - egyéb hálózatépítések (földgáz szállítóvezetékek és 400 kV-os villamosenergia átviteli hálózatok) Szlovákia irányába.

2. 3. A környezeti fenntarthatóság értelmezése, általános szempontjai

A fenntartható fejlődés *a társadalmi haladás* – megfelelő életkörülmények, szociális jólét – elérése, megtartása érdekében *a gazdasági fejlődés* biztosítását és a *környezeti állapot* megőrzését jelenti. A *természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás* azt jelenti, hogy a természeti környezet eltartó képességével összhangban lehet csak a társadalom reális szükségleteinek kielégítéséről gondoskodni, a környezet eltartó képessége egyben az igények kielégítésének korlátja is.

A *fenntartható fejlődési stratégia* kialakításának lényege meghatározni azon célokat és a célokhoz vezető utat, amely révén a fenntartható fejlődés lehetőségei és keretei az egymást követő nemzedékek számára egyaránt biztosítottak.

A fenntarthatóság követelménye a környezethasználat során azt jelenti, hogy – a komparatív előnyöket hangsúlyozva és kihasználva – *a környezeti rendszer eltartó-képességének határán belül kell maradnunk*, s erre figyelemmel kell a környezeti rendszer terhelését korlátozni, csökkenteni, illetve az eltartó képességét növelni.

A *környezeti fenntarthatóság* mindig meghatározott térbeli keretben, területi megközelítéssel teremthető meg. A fenntartható térségfejlődés célja, hogy a régiók sajátos adottságaihoz igazodva a fejlődés térségenként oly módon valósuljon meg, hogy a környezeti, kulturális és természeti értékek védelme mellett biztosítsa a lakosság életminőségének fenntartását, javítását, a gazdaság számára alapot biztosító természeti és kulturális erőforrások harmonikus és kíméletes igénybevétele. Ennek megvalósításához szükséges a táji természeti örökség helyi-térségi megőrzése és hasznosítása; a kulturális örökség és a társadalmi identitás helyi-térségi értéknövelő kezelése és erősítése.

A környezeti fenntarthatóság kritériumrendszerének megállapítása az alábbi ajánlások, jogszabályok alapján történt:

- Nemzetközi együttműködés a fenntartható fejlődés jegyében és az Európai Unió Fenntartható Fejlődési Stratégiája, Fenntartható Fejlődés Bizottság (2002.)
- Európai Unió 2002-2012 időszakra vonatkozó VI. Környezetvédelmi Akcióprogramja (2001.)
- Környezeti Fenntarthatósági Útmutató az EU támogatásokra pályázók és értékelők számára (NFÜ, Budapest, 2005. április)
- Magyarország Megújuló Energia Hasznosítási Cselekvési Terve 2010-2020, amely illeszkedik az EU hasonló időszakára vonatkozó Energetikai Cselekvési Tervéhez.
- Új Széchenyi Terv Zöldgazdaság-fejlesztési Programja
- Részletes Környezeti Fenntarthatósági Útmutató (segédlet) az EU támogatások felhasználásában résztvevők számára a fenntartható fejlődés horizontális elv érvényesítésére, különös tekintettel a környezetvédelmi szempontokra (KvVM,

Budapest, 2004. február 2.)

- 2053/2005 Kormány határozat a fenntartható fejlődés stratégiájára vonatkozó szempont- és követelményrendszeréről, valamint a stratégia kidolgozásának tartalmi és szervezeti kereteiről
- A 96/2009 (XII.9.) OGY határozattal elfogadott 2009-2014 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programban (NKP-III) megfogalmazott alapelvek, amelyek a következők: az elővigyázatosság, a megelőzés, a helyreállítás, a felelősségvállalás (a „szennyező fizet” elv), az együttműködés, a tájékoztatás és a nyilvánosság.
- További olyan alapelvek, amelyek a nemzetközi környezetvédelmi gyakorlatban meghonosodtak: a megosztott felelősség, az átláthatóság biztosítása a tervezés, döntéshozatal, finanszírozás, megvalósítás és ellenőrzés területén, kiszámíthatóság a finanszírozásban és a szabályozásban, számon kérhetőség, világos célok és mérhető teljesítmények, partnerség, szubszidiaritás, adicionalitás, többszörös hasznú intézkedések.

A fenntarthatóság általános környezeti szempontjai:

I. A természeti/ környezeti elemek fenntartható használata	1. A feltételeken megújuló környezeti elemek és rendszerek önszabályozó képességének megőrzése és állapotuk javítása.
	2. A megújuló erőforrások alkalmazásának előnyben részesítése.
	3. A hulladék- és szennyeződésképződés megelőzése, minél alacsonyabb szinten tartása, a veszélyesség csökkentése és az eddig okozott károk felszámolása.
	4. A fejlesztések módját, helyét és idejét úgy kell meghatározni, hogy az a természeti értékeket a lehető legkisebb mértékben zavarja, károsítsa. A természeti értékekben okozott károkat kompenzálni kell.
	5. A területhasználat során a természet-, táj és környezetvédelmi szempontból igénybe vehető területek nagyságát szigorú felső korlátnak kell tekinteni, azaz a fejlesztéseknél a terület- és környezetkímélő megoldásokat kell előnyben részesíteni.
	6. Az esetleges későbbi, hosszú távú károk bekövetkezésének elkerülése érdekében alkalmazni kell az ún. elővigyázatosság elvét.
II. A meglévő értékek hosszú távú fenntartása, megőrzése	7. A biológiai sokféleség, változatosság hosszú távú fennmaradásának biztosítása, az élőhelyek rehabilitációjához szükséges feltételek megőrzése.
	8. Biztosítani kell az élettelen, épített környezet (építészeti és kulturális) értékeinek, valamint a tájképi, tájhasználati értékek, a védelemre érdemes tájkarakter fennmaradását.
III. A helyi közösségek fennmaradásának, az emberhez méltó élet feltételeinek biztosítása	9. A helyi szinten kezelhető erőforrások, környezeti adottságok használata elsősorban a helyi közösségek hasznát szolgálja.
	10. Biztosítani kell a helyi kultúrák fejlődését, kialakulását, amelyek biztosíthatják az emberek és a környezet harmonikus együttélését.
	11. A helyi közösségek és települések megtartó erejének növelése.
	12. A fejlesztési döntések során a szubszidiaritás elvét kell érvényesíteni a szükséges információ, illetve az érintettek megfelelő részvételének biztosításával.
IV. A technológiai haladás adta lehetőségek kiaknázása fenntartó szemlélettel	13. A fejlesztéseknek az anyag és energia intenzív termékek és technológiák körétől, az anyag és energia szegény, inkább tudás és kultúra alapú termelés és fogyasztás irányába kell mutatniuk.
	14. A fenntarthatóság érvényesítését elősegítő technológiai fejlesztések.
	15. Csak azokat a technológiai lehetőségeket szabad egy-egy területen alkalmazni, amely valóban megfelel az ottani természeti és társadalmi adottságoknak.
V. A felelősségteljes ember kiművelése	16. A fejlesztések és más beavatkozások járuljanak hozzá, hogy a társadalom tagjaiban (érintettekben, ideértve a természetes és jogi személyeket valamint ezek közösségeit, csoportjait) a fenntarthatóság értékei, illetve a környezet iránt érzett felelősség tudatosuljon, és erkölcsi normává váljon.
	17. A teljes értékű élet feltételeinek biztosítása az önismeret, a közösségi élet fejlődésének ösztönzése, egy, a fenntarthatóságot, mint értéket is magába foglaló belső értékrend kialakulásának elősegítésével.
VI.	18. A köz érdekét szolgáló információhoz, így a környezettudatos magatartás kialakulásához

Esélyegyenlőség és területi egyenlőség	szükséges tudáshoz, oktatáshoz mindenki egyenlő eséllyel jusson hozzá.
	19. A különböző helyzetben lévő személyek, és közösségek számára biztosítani kell a teljes értékű élet lehetőségét.
	20. Törekedni kell a kistérségek közötti fejlettségi különbségek kiegyenlítésére.
VII. Jó kormányzás	21. Az igazgatás és a kormányzás során biztosítani kell, illetve elő kell segíteni a jogbiztonságot, átláthatóságot, jogkövetést, korrupció mentességet, szubszidiaritást, információhoz hozzáférést, részvételt, hatékonyságot, koherenciát, állampolgársági tudatosságot, elszámoltathatóságot.
VIII. Egészségmegőrzés, megelőzés, kezelés, egészségfejlesztés	22. Egészségmegőrzés, megelőzés, kezelés, egészségfejlesztés, mentális-fizikai: élelmiszerbiztonság; minden oktatási szinten (szakma és képzés-specifikus); intézményműködtetés; kiszolgáltatottság és kontroll; egészségtudatosság kialakítása; környezet-egészségügyi, foglalkoztatási, munkaegészségügyi információ elérhetősége; megelőzés érvényesülése az intézményi rendszerben; jövő generáció egészségének megőrzése; hosszú és betegségtől mentes élet (születéskor várható egészséges élettartam); aktív öregség

Forrás: Környezet és Energia Operatív Program Környezeti vizsgálata, 2007

3. AZ OTrT MÓDOSÍTÁSA KÖRNYEZETI HATÁSAINAK VIZSGÁLATA

3. 1. A terv céljainak összevetése a terv szempontjából releváns nemzetközi, közösségi, országos vagy helyi szinten kitűzött környezet- és természetvédelmi célokkal

Az OTrT 1 §-ban rögzített célok – „meghatározza az ország egyes térségei területfelhasználásának feltételeit, a műszaki-infrastruktúra hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve erőforrások védelmére” - több releváns nemzetközi egyezmény és európai irányelv törekvéseivel összefüggésbe hozhatók:

Nemzetközi, közösségi környezet- és természetvédelmi célok

Releváns nemzetközi környezet- és természetvédelmi célok, egyezmények	Illeszkedés	OTrT-vel való kapcsolat
Víz Keretirányelv (2000/60/EK „Közösségi cselekvés kereteinek meghatározásáról a víz-politika területén”)	+++	A módosított OTrT-ben a vízgazdálkodási térség lehatárolása módosult, oly módon, hogy területe megegyezik a Magyarország vízgyűjtő-gazdálkodási tervében lehatárolt szegmensadatokkal és azokhoz tartozó parti sávval. Az OTrT módosítása során a felszíni és felszín alatti vízkészletek hosszú távú megőrzése érdekében egy úgynevezett országos vízminőség-védelmi övezet került beillesztésre, amelyhez illesztett szabályok a vízszennyezések elkerülését szolgálják. Az új országos vízminőség-védelmi övezet lehatárolása a VKI 6. cikke „a vizekkel kapcsolatos védett területek” alapján készült.
Európai Unió ökológiai hálózata Natura 2000 területek két természetvédelmi irányelv alapján kijelölendő területeket foglalja magába: az 1979-ben megalkotott madárvédelmi irányelv (79/409/EGK) végrehajtásaként kijelölendő különleges madárvédelmi területeket az 1992-ben elfogadott élőhelyvédelmi irányelv (43/92/EGK) alapján kijelölendő	+++	Az OTrT országos ökológiai hálózat – az övezeteire vonatkozó definícióknak való megfelelés szerint - magában foglalja a kijelölt hazai Natura 2000 területek jelentős részét.

Releváns nemzetközi környezet- és természetvédelmi célok, egyezmények	Illeszkedés	OTrT-vel való kapcsolat
különleges természetmegőrzési területeket		
Ramsari egyezmény alá tartozó területek (Egyezmény a nemzetközi jelentőségű vizes területekről, különösen, mint a vízmadarak tartózkodási helyéről)	++	Az OTrT országos ökológiai hálózat övezete magában foglalja a kijelölt hazai Ramsari területeket.
Az UNESCO, az ENSZ Nevelésügyi Tudományos és Kulturális Szervezete, 1970-ben "Man and Biosphere" (MAB), azaz "Ember és bioszféra" címmel kutatási programot indított a természeti környezet megővéseért.	++	Az OTrT országos ökológiai hálózat övezete magában foglalja a kijelölt hazai bioszféra-rezervátumok jelentős részét.
Az Európa Tanács által elfogadott Európai Táj Egyezmény	++	Az európai táj egyezményben rögzített a tájak védelmével, kezelésével és tervezésével kapcsolódó cél eléréséhez az OTrT-ben a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezet került lehatárolásra.
UNESCO Világörökség Egyezmény	+++	Az OTrT világörökségi és világörökségi várományos terület övezete a világörökségi területek megőrzése érdekében került kijelölésre.
+++ Az OTrT hangsúlyozottan tartalmazza, erős kapcsolat a kategóriák között ++ Az OTrT tartalmazza, de csak áttételes a kapcsolat + Az OTrT említést tesz róla 0 Nincs kapcsolat		

Az országos környezet- és természetvédelmi célokat a 96/2009. (XII. 9.) OGY határozat a 2009-2014 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Program alapján kidolgozott kilenc tematikus akcióprogram szolgáltatja, amelyek közül hét kapcsolatba hozható az OTrT-vel.

Országos környezet- és természetvédelmi célok

Tematikus akcióprogramok a 2009-2014 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programról szóló 96/2009. (XII. 9.) OGY határozat alapján	Tematikus akcióprogramok fő elemei	Illeszkedés	OTrT-vel való kapcsolat
A környezettudatos szemlélet és gondolkodásmód erősítése	Környezeti nevelés, oktatás, szemléletformálás	0	Az OTrT nem tartalmazza.
	Környezettudatos termelés és fenntartható fogyasztás	0	Az OTrT nem tartalmazza.
	Környezeti információhoz	0	Az OTrT nem tartalmazza.

Tematikus akcióprogramok a 2009-2014 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programról szóló 96/2009. (XII. 9.) OGY határozat alapján	Tematikus akcióprogramok fő elemei	Illeszkedés	OTrT-vel való kapcsolat
	való hozzáférés		
	A turizmus környezeti hatásainak felmérése, tudatosítása	0	Az OTrT nem tartalmazza.
Éghajlatváltozás	Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése	0	Az OTrT nem tartalmazza.
	Felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira	0	Az OTrT nem tartalmazza.
	Ózonkárosító anyagok kibocsátásának csökkentése	0	Az OTrT nem tartalmazza.
Környezet és egészség	Beltéri levegőminőség	0	Az OTrT nem tartalmazza.
	Biológiai allergének	0	Az OTrT nem tartalmazza.
	A vízminőség és egészség	++	Az OTrT módosítása során a felszíni és felszín alatti vízkészletek hosszú távú megőrzése érdekében egy úgynevezett országos vízminőség-védelmi övezet került beillesztésre, amelyhez tartozó szabályok a vízszennyezések elkerülését szolgálják. Az új országos vízminőség-védelmi övezet lehatárolása a VKI 6. cikke „a vizekkel kapcsolatos védett területek” alapján készült
	Élelmiszerbiztonság	0	Az OTrT nem tartalmazza.
	Klíma és egészség	0	Az OTrT nem tartalmazza.
	Környezet-egészségügyi információs rendszer	0	Az OTrT nem tartalmazza.
Települési környezetminőség	Településfejlesztés, -rendezés és környezetvédelem	++	Az OTrT-ben megfogalmazott szabályok országos szinten orientálják a településrendezést.
	A települések levegőminőségének javítása	0	Az OTrT nem tartalmazza.
	Zajterhelés csökkentése	0	Az OTrT nem tartalmazza.
	Közlekedés és környezet	++	A közútfejlesztési elemek országos jelentőségű elemeit az OTrT térszerkezeti tervlapján meghatározott országos műszaki

Tematikus akcióprogramok a 2009-2014 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programról szóló 96/2009. (XII. 9.) OGY határozat alapján	Tematikus akcióprogramok fő elemei	Illeszkedés	OTrT-vel való kapcsolat
			infrastruktúra hálózat, valamint az OTrT szöveges melléklete tartalmazza többek között a főutak tervezett településselkerülő szakaszait, valamint az országos kerékpárút törzshálózat elemeit.
	A települési közszolgáltatások és környezetvédelem	0	Az OTrT nem tartalmazza.
A biológiai sokféleség megőrzése, természet- és tájvédelem	A természeti és táji értékek védelme	+++	Az OTrT országos térségi övezetei közül az országos ökológiai hálózat, valamint a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület elősegíti a természeti és táji értékek védelmét.
	Természetvédelmi őrzés, kezelés, fenntartás	0	Az OTrT nem tartalmazza.
	Károsodott területek helyreállítása, káros hatások csökkentése	0	Az OTrT nem tartalmazza, de egyedi ajánlott övezetként meghatározásra került az OTrT-ben a tájrehabilitációt igénylő terület övezete.
	A természetvédelem feltételrendszerének javítása	0	Az OTrT nem tartalmazza.
Fenntartható terület- és földhasználat	Területrendezés és környezetvédelem	+++	Az OTrT célja, hogy meghatározza az ország egyes térségei területfelhasználásának feltételeit, a műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve erőforrások védelmére. Az OTrT ösztönzi a lokális adottságoknak legmegfelelőbb területfelhasználás alkalmazását. Több területfelhasználási kategória és övezet esetén is releváns: • erdőgazdálkodási és mezőgazdasági térség • országos ökológiai hálózat övezete • tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete • kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete • kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete

Tematikus akcióprogramok a 2009-2014 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programról szóló 96/2009. (XII. 9.) OGY határozat alapján	Tematikus akcióprogramok fő elemei	Illeszkedés	OTrT-vel való kapcsolat
	Ásványkincsekkel való fenntartható gazdálkodás	++	A hatályos OTrT ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezetének célja, hogy a felelős területhasználati döntések szülessenek, az ásványi vagyon hosszú távú hasznosítása érdekében. A módosítás során az eddigi országos szintről az övezet – ásványi nyersanyag-vagyon övezet néven – megyei szintre került, hogy a lehatárolás a mindenkori aktuális Országos Ásványvagyon Nyilvántartás alapján készülhessen.
	Talajok védelme és fenntartható használata	++	Az OTrT-ben a talajok mennyiségi védelmét biztosító övezetek: • kiváló termőhelyi adottságú szántóterület, • kiváló termőhelyi adottságú erdőterület. Ugyanakkor az OTrT felülvizsgálat során adatszolgáltató hiányában kikerült a két talajdegradációs kiemelt térségi és megyei övezet: • vízerózióknak kitett terület, • szélérozióknak kitett terület
	Környezetbarát mezőgazdasági gyakorlat	+	Az OTrT-ben a legértékesebb mezőgazdasági területeket a kiváló termőhelyi adottságú szántóterület országos övezete tartalmazza.
	Az erdőgazdálkodás környezeti aspektusai	++	Elsősorban az erdőgazdálkodási térség kijelölése biztosítja az erdőterületek növekedését. Az alábbi két övezet pedig az erdők minőségi védelmét kívánja szolgálni: • kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete • erdőtelepítésre javasolt terület (térségi övezet)
Vizeink védelme és fenntartható használata	Vizein „jó állapotának” elérése: vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés és monitoring	0	Az OTrT nem tartalmazza.
	Stratégiai vízkészletek mennyiségi és minőségi védelmét szolgáló, kapcsolódó programok	++	A módosított OTrT-ben a vízgazdálkodási térség lehatárolása módosult, oly módon, hogy területe megegyezik a Magyarország vízgyűjtő-gazdálkodási tervében lehatárolt szegmensadatokkal és azokhoz tartozó parti sávval. Az OTrT módosítása során a felszíni és

Tematikus akcióprogramok a 2009-2014 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programról szóló 96/2009. (XII. 9.) OGY határozat alapján	Tematikus akcióprogramok fő elemei	Illeszkedés	OTrT-vel való kapcsolat
			felszín alatti vízkészletek hosszú távú megőrzése érdekében egy úgynevezett országos vízminőség-védelmi övezet került beillesztésre, amelyhez illesztett szabályok a vízszennyezések elkerülését szolgálják. Az új országos vízminőség-védelmi övezet lehatárolása a VKI 6. cikke „a vizekkel kapcsolatos védett területek” alapján készült
	Területi vízgazdálkodás, vízkármegelőzés és elhárítás	+++	Az OTrT-ben a térszerkezeti tervlap és a szöveges melléklet tartalmazza az „Országos jelentőségű vízkárelhárítási célú tározók és csatornák, kiemelt jelentőségű vízi építmények”-et, amelyek az országos szintű területi vízgazdálkodás megvalósítását szolgálják. A vízkár megelőzés és elhárítás elősegítésére egy országos és egy kiemelt térségi és megyei, valamint egy ajánlott megyei övezet szolgál: • nagyvízi meder és a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló szükségtározók területe (országos) • rendszeresen belvízjárta terület (kiemelt térségi vagy megyei) • térségi árvízi kockázatkezelési terület (ajánlott megyei)
	Kiemelt fontosságú és országos jelentőségű érzékeny víztestek állapotának javítása	0	Az OTrT nem tartalmazza.
Hulladékgazdálkodás	Megelőzés	0	Az OTrT nem tartalmazza.
	Hasznosítás	0	Az OTrT nem tartalmazza.
	Ártalmatlanítás	++	Az OTrT-ben eddig meglévő kiemelt térségi és megyei övezetek közül a „térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület” övezete kikerült a felülvizsgálat során, mivel az országos hulladékgazdálkodási rendszer kiépült, így nem várható új regionális hulladéklerakó kialakítása.
	Hulladékgazdálkodási tervezés	0	Az OTrT nem tartalmazza.

Tematikus akcióprogramok a 2009-2014 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programról szóló 96/2009. (XII. 9.) OGY határozat alapján	Tematikus akcióprogramok fő elemei	Illeszkedés	OTrT-vel való kapcsolat
Környezetbiztonság	Környezeti kármegelőzés és kárelhárítás	++	A környezeti kármegelőzést szolgálja a kiemelt térségi és megyei övezetei közül a földtani veszélyforrás területe övezete, valamint az ajánlott övezetek közül a térségi árvízi kockázatkezelési terület övezete.
	Környezeti kármentesítés	0	Az OTrT nem tartalmazza. A felülvizsgálat során az országos komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete, valamint a térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete adatszolgáltató hiányában kikerült az OTrT-ből. De egyedi ajánlott övezetként meghatározásra került az OTrT-ben a tájrehabilitációt igénylő terület övezete.
	Kémiai és sugárbiztonság	0	Az OTrT nem tartalmazza.
+++ Az OTrT hangsúlyozottan tartalmazza, erős kapcsolat a kategóriák között ++ Az OTrT tartalmazza, de csak áttételes a kapcsolat + Az OTrT említést tesz róla 0 Nincs kapcsolat			

3. 2. A terv rész céljainak környezeti szempontú konzisztencia vizsgálata, az esetleges ellentmondások feltárása

A konzisztencia vizsgálatok elsődleges célja, hogy feltárja a terv céljai közötti összehangoltságot, feltárja az esetleges ellentmondásokat, vizsgálja a célok közötti belső kapcsolatokat. A kapcsolatok feltárásából jól láthatók a célok egymásra hatásának azon kritikus pontjai, amelyek erősíthetik, vagy éppen gyengíthetik egymást a terv érvénybe lépése, alkalmazása során.

Az OTTrT részceljai	1. társadalmi, gazdasági és környezeti céloknak megfelelő térbeli szerkezet kialakítása	2. főváros -vidék, városok - községek, fejlett - elmaradott térségek közötti különbségek mérséklése	3. ország térszerkezete, településrendszere harmonikus fejlődésének elősegítése	4. térségi területfelhasználás rendjének meghatározása	5. műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjének kialakítása	6. területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzése	7. erőforrások védelme
1. társadalmi, gazdasági és környezeti céloknak megfelelő térbeli szerkezet kialakítása		++	++	++	+	++	++
2. főváros -vidék, városok - községek, fejlett - elmaradott térségek közötti különbségek mérséklése	++		++	0/+	++ P	+	+
3. ország térszerkezete, településrendszere harmonikus fejlődésének elősegítése	++	++		++	++	+	+
4. térségi területfel- használás rendjének meghatározása	++	0/+	++		++	++	++
5. műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjének kialakítása	+	++ P	++	++		++ P	++ P
6. területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzése	++	+	+	++	++ P		++
7. erőforrások védelme	++	+	+	++	++ P	++	
a tervcélok között: ++ erős kapcsolat van; + van kapcsolat; 0 nincs kapcsolat; P – jelentős problémák, hiányosságok vannak							

A terv által rögzített célok közötti ellentmondások, hiányosságok feloldására vonatkozó javaslat:

- Jelentős problémát jelent, hogy az ország közúthálózatára továbbra is erősen sugaras szerkezet jellemző. Ez a főváros-központúság nehezíti az országon belüli kiegyenlített területi fejlődést. A probléma megoldására javasolt a közlekedésfejlesztési koncepció felülvizsgálata.

- A műszaki infrastruktúra hálózatok kialakítása mindenképp a területi, táji és természeti értékek zavarásával és az erőforrások (pl: talaj) lekötésével jár. A műszaki infrastruktúra nyomvonalainak kijelölésénél fontos szempont volt, hogy az új hálózatok a lehető legkisebb zavarást, kárt okozzák a természeti környezetben és erőforrásokban. Ezen kívül az új műszaki-infrastruktúra hálózat megvalósításakor, további javaslatokat kell tenni a pontos nyomvonalvezetés és a technológiai megoldásokkal kapcsolatban, annak érdekében, hogy a természeti értékek és erőforrások a legkevésbé sérüljenek.

3. 3. A jelenlegi környezeti állapot releváns, a tervvel összefüggésben lévő elemei

Az OTTrT térszerkezete, területi szabályozása azokra a környezeti elemekre van hatással, amelyek minőségét a területhasználat befolyásolja. Ennek megfelelően az alábbi fejezetben a felszíni és felszín alatti vizek, a talaj, az élővilág jelenlegi környezeti állapota kerül bemutatásra.

Felszíni, felszín alatti víz³

„Vizeink ökológiai állapota elválaszthatatlan kölcsönhatásban áll a talaj, az élővilág és a mikroklíma jellegével. Romlása vagy javulása elsősorban az emberi tevékenységektől függ. A vizek állapotának változása szoros kapcsolatban van többek között a terület- és településfejlesztéssel, a földhasználattal, az ipari és mezőgazdasági tevékenységekkel, a lakáskörülményekkel és életmóddal.”⁴

Felszíni vizek minősítése

A vízfolyásoknál szennyezettség szempontjából a nagyobb folyók állapota jobb, amit az eltérő terhelhetőség magyaráz, hiszen a kisebb vízfolyások a kis hígulás miatt sokkal érzékenyebbek a szennyeződésekre. A fizikai-kémiai jellemzők alapján a vízfolyások több mint 40 %-a megfelelő, 6%-a pedig kiváló osztályba sorolható.

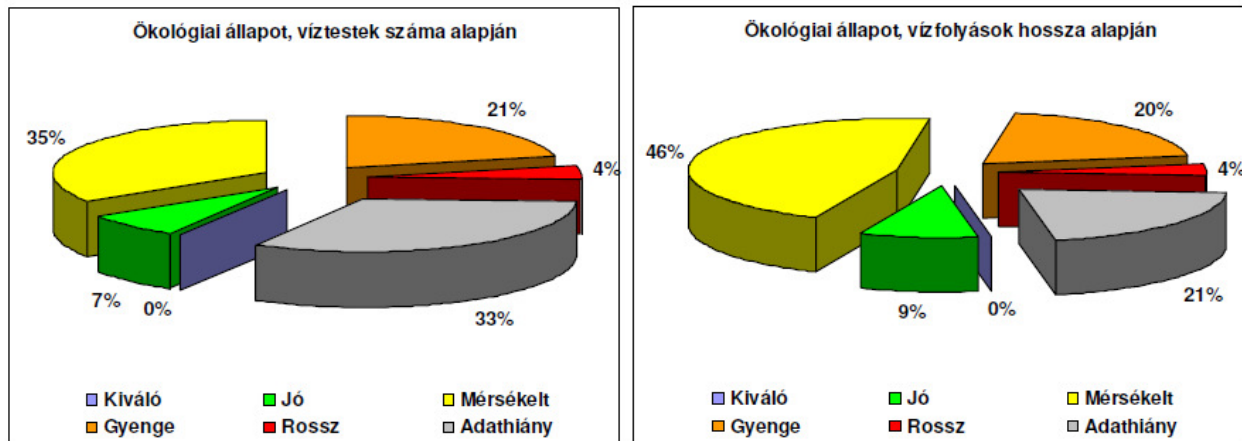
A paramétercsoportokon belül a növényi tápanyagok miatt a vízfolyások közel fele kifogásolható. A magas szervesanyag-tartalom elsősorban a hegyes dombvidéki, természetes állapotban alacsony szaprobitású kisvízfolyásoknál (20%) jelent problémát. Viszonylag sok esetben (a vizsgáltak 26%-ánál) a sótartalom kifogásolható. Bár a hazai felszíni vizek természetes sótartalma az európai vizekkel összehasonlítva általában magasabb, a kifogásolt vizekben azonban nem a természetes eredet, hanem kommunális szennyvízbevezetés (esetenként termálvíz-bevezetés) emeli a sókoncentrációt.

A hidromorfológiai jellemzők szerint vízfolyásaink többsége (57%) a mérsékelt osztályba esik (6% jó; <1% kiváló). A nagy folyók esetében leginkább a szűk hullámtér és az elzárt holtágak, valamint mélyárterek jelentik a problémát, míg a kis- és közepes vízfolyásokon a szabályozottság, a nem megfelelő parti területhasználat és a völgyzárógátas tározók lefolyást módosító hatása egyaránt jelentős.

³ Forrás: Magyarország Vízyűjtőgazdálkodási-terve 2009. december 22-én közzétett „A Duna-vízgyűjtő magyarországi része vízgyűjtő-gazdálkodási terv” dokumentumának összefoglaló, rövidített változata

⁴ Forrás: Nemzeti Környezetvédelmi Program 2009-2014

2. sz. ábra: Vízfolyások ökológiai osztályai a víztestek száma és felülete szerint

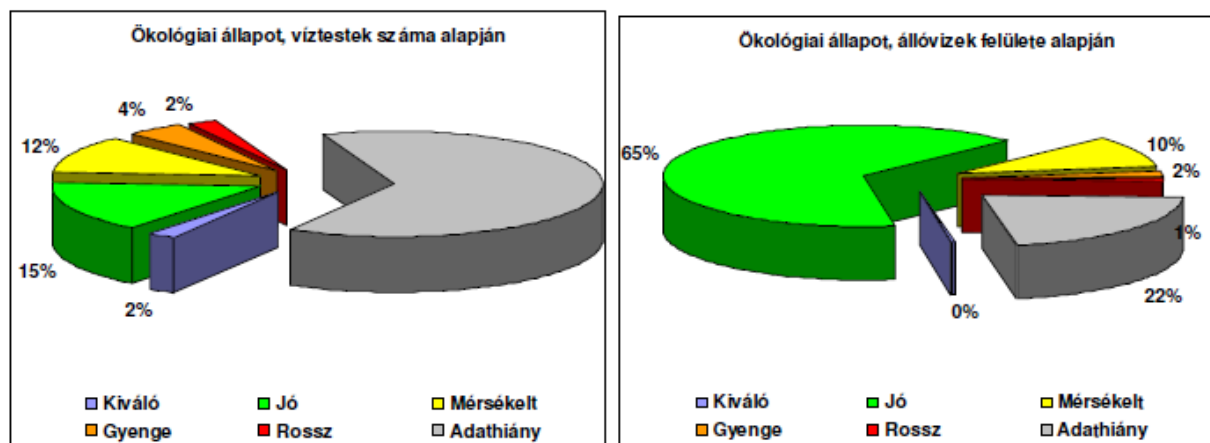
Forrás: A Duna-vízgyűjtő magyarországi része VÍZGYŰJTŐ-GAZDÁLKODÁSI TERV összefoglaló, rövidített változat, 2009.

Az állóvizek minőségét alapvetően jellegük, ezzel összefüggésben a környezeti hatásokkal (terheléssel) szembeni érzékenységük befolyásolja. A nagy tavak (Balaton, Fertő tó, Velencei-tó, Tisza-tó) állapota ökológiai szempontból megfelelő. Az állóvizek között a dunai és a tiszai holtágak állapota az esetek nagyobb részében valamely élőlénycsoport alapján csak mérsékelt. A problémát általában a túlzott tápanyagbevitel okozza (amihez a feliszapolódás és a vízcsera hiánya is hozzájárul).

A nagyszámú, főleg üdülési hasznosítású kis állóvíz, holtág, morotva, mesterséges tározó, kavicsbánya-tó vízminőségi állapota a nagy tavakénál kedvezőtlenebb, és gyakran nem szerepelnek a fokozottabb védelmet élvező tápanyag-érzékeny területek között.

Az összesített eredmények szerint a minősített állóvizek fele megfelel a jó állapot kritériumainak (8%-uk kiváló). Az eredményeket a víztestként kijelölt állóvizek összes vízfelületének arányára vetítve a jó állapot aránya 80% feletti (köszönhetően a nagy tavak jó állapotának).

3. sz. ábra: Állóvizek ökológiai osztályai a víztestek száma és felülete szerint

Forrás: A Duna-vízgyűjtő magyarországi része VÍZGYŰJTŐ-GAZDÁLKODÁSI TERV összefoglaló, rövidített változat, 2009.

A felszíni vizek kémiai állapotát meghatározó veszélyes anyagok előfordulására (néhány fém kivételtől eltekintve) a Víz Keretirányelv életbelépése (2000) előtt nem voltak rendszeres vizsgálatok.

Az első, közel teljes komponenskörű felmérés 2006-2007-ben készült, és az EU által megkövetelt 12 minta/éves gyakorisággal mindösszesen 66 monitoring-pontra terjedt ki (ez

csupán a vizek 6%-áról ad információt). A határérték-túllépések között a növényvédő szerek szerepeltek viszonylag nagyobb számban, majd azt követték a szerves vegyületek, végül a fémek csoportja. Réz és cink főként a tiszai részvízgyűjtőre jellemző, elsősorban külföldi (részben geokémiai) eredetű szennyezés miatt. A Dunántúl egésze gyakorlatilag – néhány pont kivételével – mentes a problémától.

A vízminőségi problémákat az esetek túlnyomó többségében a vizekbe vezetett *pontszerű és diffúz szerves tápanyagterhelés* okozza. A terhelések területi megoszlása jelentősen eltérő: a szennyvízterhelés elsősorban a főváros (az összes szennyvízterhelés 40%-a) és néhány nagyváros kibocsátásában összpontosul, míg a víztestek közel 80%-ánál a terhelés diffúz eredetű. A diffúz terhelés dominanciája nem jelent automatikusan rossz vízminőséget, hiszen az állapotértékelés szerint a víztestek közel felén a minőség megfelelő. A tápanyagterhelés miatt nem jó állapotú víztestek esetében a becslések szerint a terhelések 70%-a diffúz eredetű. Ebből a mezőgazdaság közelítőleg 85%-os arányt képvisel, a maradék nagyjából azonos arányban oszlik meg a belterületek és az egyéb háttérterhelések között.

A dombvidéki kisvízfolyások legfőbb szennyezési forrása a szántóterületekről bemosódó talaj, amely főként növényi tápanyagokat, de növényvédőszer-maradványokat is szállít a vizekbe.

A vízerózió a fokozott hordalékterhelés miatt is problémát okoz. Az erózió szempontjából potenciális terhelési kockázatot jelentő szántóterületek nagysága mintegy 440 ezer ha, ebből 130 ezer ha tekinthető fokozottan erózióveszélyesnek. A síkvidéki területeken található kisvízfolyások mezőgazdasági eredetű diffúz szennyezése elsősorban a bevezetett belvizekkel érkezik. A síkvidéki kis- és közepes vízfolyások 34%-a nem felel meg tápanyagok szempontjából, a terhelések 50-50%-os arányban oszlanak meg a szennyvíz és a diffúz eredet között, itt tehát (a minimális hígulás miatt) jóval nagyobb szerepe van a vízminőség romlásban a szennyvízbevezetéseknek, mint a dombvidéki területeken. A kisvízfolyások medrének közvetlen közelében – a teljes hossz mintegy 50%-ában – szántóföldek találhatók, ahonnan a természetes védőzónák hiányában a tápanyagok gyakorlatilag visszatartás nélkül közvetlenül a mederbe jutnak. A vízfolyások gyakran túl szűk hullámterei sem teszik lehetővé a mederbe bejutó tápanyag visszatartását.

A halastavaknak, mint állóvizeknek fontos a tájökológiai szerepük, sőt egyes halastavak természetvédelmi célokat is szolgálnak. Az extenzív haltermelés azonban a tápanyagbevitel miatt veszélyforrást jelenthet a vízeresztések időszakában az alvízre.

A horgászati hasznosítású vizek (holtágak, tározók, csatornák) esetében a túlzott tápanyagbevitel általában nem jellemző, de az ökológiai állapot szempontjából a természetestől eltérő halszerkezet következményeivel számolni kell.

Nagyszámú víztestnél jellemző egyéb szennyezések hatása (állattartó telepek, belterületi szennyezett lefolyás, hulladéklerakók, illegális szennyvízbevezetések okoznak vízminőségi problémát).

A *felszíni vizek pontszerű szennyező-forrásai* elsősorban az ipari kibocsátásokhoz kötődnek. Magyarországon a mérésekkel ellenőrzött, ismert kibocsátások esetében vízminőségi kockázatot okozó hatással alig kell számolni. Kevés olyan nagy volumenű ipari létesítmény van, amely közvetlen felszíni vízbeocsátó lenne, többségük szennyvize a települési szennyvizekben jelentkezik. A közvetlen kibocsátókat befogadó víztesteknél nem tapasztalható határérték-túllépés, sokkal inkább a településeken levő kis-közepes ipari létesítmények, illetve a kommunális kibocsátás határozza meg a terhelést. A közcsatornát terhelő kisebb üzemek azonban gyakran okoznak üzemeltetési problémákat a szennyvíztelepeken.

Magyarország alvizi helyzetéből adódóan a vizek minősége nagymértékben függ az *országhatáron túli hatásoktól*. A folyóbeli anyagáramok vizsgálata szerint a Duna esetében a hazai szennyvíz-kibocsátások és a külföldi eredetű mellékfolyók terhelése közel hasonló

mértékű vízminőség romlást okoznak. A Tisza vízgyűjtőjén a hazai emissziók hatása ennél lényegesen kisebb, az országot elhagyó minőséget elsősorban a határon kívül eredő nagy mellékfolyók terhelése határozza meg.

A veszélyes anyagok vonatkozásában a hazai vízminőségi problémákat alapvetően az országhatáron túlról (jellemzően Ukrajnából és Romániából) belepő víz nehézfém-szennyezettsége jellemzi. Érvényes ez a Tisza és jelentősebb mellékfolyóin keresztül érkező szennyezőanyagokra is: a Szamos, a Kraszna, a Túr és a Körösök vízminőségében ugyancsak meghatározóak a romániai hatások.

Felszín alatti vizek

A Víz Keretirányelv keretében a *menyiségi állapotra* vonatkozó minősítést valamennyi felszín alatti víztestre el lehetett végezni azzal a kiegészítéssel, hogy a vízmérleg teszt felszín alatti vízgyűjtőket jelentő víztest-csoportokra vonatkozott, és a teszt eredménye a csoport minden víztestjére érvényes.

A 185 felszín alatti víztest közül 27 állapota gyenge (15%), 35 pedig bizonytalan (19%). A gyenge állapotot okozó problémák között nagyjából azonos arányban szerepel a vízszintsüllyedés (14 víztest), a negatív vízmérleg (13 víztest) és a károsodott FAVÖKO (12 víztest). Ezek a hatások szoros kapcsolatban vannak egymással, így egy-egy víztestet ezek közül több is érint.

Víztestek típusa	Az egyes tesztek alapján nem megfelelő víztestek száma (db)					
	víztestek száma	vízszint-süllyedés	vízmérleg gyenge/bizonytalan	vízminőség-változás vízkivétel miatt	károsodott FAVÖKO gyenge/bizonytalan	összesített minősítés* gyenge/bizonytalan
sekély porózus	55	7	3/15	0	9/14	11/17
sekély hegyvidéki	22	0	0/1	0	0/1	0/1
porózus	48	2	3/15	0	0	4/14
hegyvidéki	23	0	0/1	0	0	0/2
porózus termál	8	3	0/0	0	0	3/0
karszt	14	0	4/1	0	3/0	4/1
termálkarszt	15	2	3/0	0	0	5/0
Összes	185	14	13/33	0	12/15	27/35

* Megjegyzés: Az összesített minősítés alapján jó, bizonytalan vagy gyenge állapotú víztestek száma kevesebb is lehet, mint az egyes tesztekénél szereplő számok összege, mert egy víztest több ok miatt is lehet gyenge vagy bizonytalan állapotú.

Forrás: MAGYARORSZÁG VÍZGYŰJTŐ-GAZDÁLKODÁSI TERE, 2009

A VKI keretében a *kémiai állapotra* vonatkozó minősítést valamennyi víztestre el lehetett végezni. A trendvizsgálatok a rendelkezésre álló adatok alapján 27 víztest esetében voltak elvégezhetők.

A 185 db felszín alatti víztestből 38 gyenge kémiai állapotú, valamint a trendvizsgálat alapján 4 víztest kockázatos állapotú.

Sérülékeny vízbázisokat veszélyeztető szennyezőanyag túllépések miatt 13 (6 sekély porózus, 2 sekély hegyvidéki, 3 karszt, és 1-1 porózus és hegyvidéki) víztest gyenge állapotú. Jelentős károsodás összesen 16 vízbázist érint, ezek közül 7 esetében már a termelőkút is szennyeződött. Zömében települési vagy mezőgazdasági eredetű nitrát-szennyezésről van szó, de előfordulnak ammónium, növényvédő szer és pontszerű forrásokból származó klórozott szénhidrogén szennyezések is a gyenge állapot okaként.

Víztestek típusa	víztestek száma	Az egyes tesztek alapján gyenge kémiai állapotú víztestek száma				
		szennyezett vízbázisok	diffúz nitrát eredetű* szennyezettség	felszíni víz szennyezése	gyenge állapotú víztest összesen**	emelkedő trend (kockázat)
sekély porózus	55	6	21	6	23	4
sekély hegyvidéki	22	2	5	3	8	0
porózus	48	1	0	0	1	0
hegyvidéki	23	1	1	0	2	0
porózus termál	8	0	0	0	0	0
karszt	14	3	3	1	4	0
termálkarszt	15	0	0	0	0	0
Összes	185	13	30	10	38	4

* Általában nitrát-szennyezés, egy esetben növényvédő szer az indok.

** Az összesített minősítés szerint gyenge állapotú víztestek száma kisebb is lehet, mint az egyes tesztek szerinti minősítés összege, mert egy víztest több teszt szempontjából is lehet gyenge állapotú.

Forrás: MAGYARORSZÁG VÍZGYŰJTŐ-GAZDÁLKODÁSI TERE, 2009

Felszín alatti víztestek állapotának összesített minősítése alapján 126 jó és 59 gyenge állapotú víztest adódik. Ezek a számok az egyes vízáadó-típusokra: sekély hegyvidéki víztestek 14 jó és 8 gyenge, sekély porózus víztestek: 26-29, hegyvidéki víztestek: 21-2, porózus víztestek: 43-5, porózus termál víztestek: 5-3, karszt víztestek: 7-7, termálkarszt víztestek: 10-5.

A trend elemzés alapján veszélyeztetettnek minősített négy víztest közül 3 jó állapotú, de a diffúz nitrát-szennyezés szempontjából veszélyeztetett besorolást kap, egy pedig jó állapotú, de a diffúz ammónium-szennyezés szempontjából veszélyeztetett besorolást kap.

A felszín alatti víztestek 25%-a kockázatos a *nitrát-szennyezettség* miatt, ami elsősorban mezőgazdasági eredetű. Magyarország területének több mint 50%-án intenzív mezőgazdasági művelés folyik, ahol a műtrágyák és szerves trágyák fel nem használt része a felszín alatti vizeket terheli.

Országrészek között számottevő a különbség, miután a Dunántúlon lényegesen nagyobb a műtrágyázott területek nagysága és a fajlagos nitrogén-műtrágya felhasználás, mint az Alföldön.

A belterületek alatti talajvizek kiugró nitrát-szennyezettségének oka az állattartás (ennek jelentősége egyre inkább csökken), a kommunális szennyvíz elszivárogtatása és a kiskerti növénytermesztés.

A felszín alatti vizek *pontszerű szennyező-forrásai* főként a településeken és a korábbi iparosodott területeken okoznak tényleges vízkémiai kockázatot.

A veszély legfőbb forrását a múltban keletkezett szennyezések sokszor rejtett formái jelentik. Többségük ipartelepekhez, illetve nem megfelelő szigetelésű hulladék-elhelyezéshez kapcsolható. Az országos számbavétel során (KARINFO rendszer) mintegy 15 ezer szennyező-forrást rögzítettek. Az azonosított források többsége csak potenciális veszélyt jelent a vizek számára. A bejelentő adatlappal rendelkező objektumok közül kb. 1200 okoz tényleges szennyezést (szerves szénhidrogén-vegyületek 50%-ban, az ásványi olajszármazékok 29%-ban, míg a toxikus nehézfémek 12%-ban szerepelnek az okok között).

A *veszélyes anyagok csoportjába tartozó szennyezők* legjellemzőbb diffúz forrásai a belterületek, közlekedési utak és a mezőgazdasági területek.

A föld (talaj) környezeti állapota

A talaj állapotát Magyarországon számos tényező befolyásolja, melyek közül kiemelendő a savanyodás, a vízerózió és a szélerózió.

A *savanyodás* a talajok szerkezetére, kémiai tulajdonságaira és biológiai aktivitására egyaránt károsan hat. Magyarországon mintegy 2,3 millió hektárra tehető a savanyú talajok kiterjedése,

a genetikailag savanyú talajok jelentős része az erdőtalajok főtípusába, illetve a savanyú réti és a savanyú öntéstalajok csoportjába sorolható.

Erősen savanyú talajok elsősorban az Alpokalján, az Északi-középhegység északkeleti részén, valamint a Rába, Szamos és Körösök teraszain fordulnak elő.

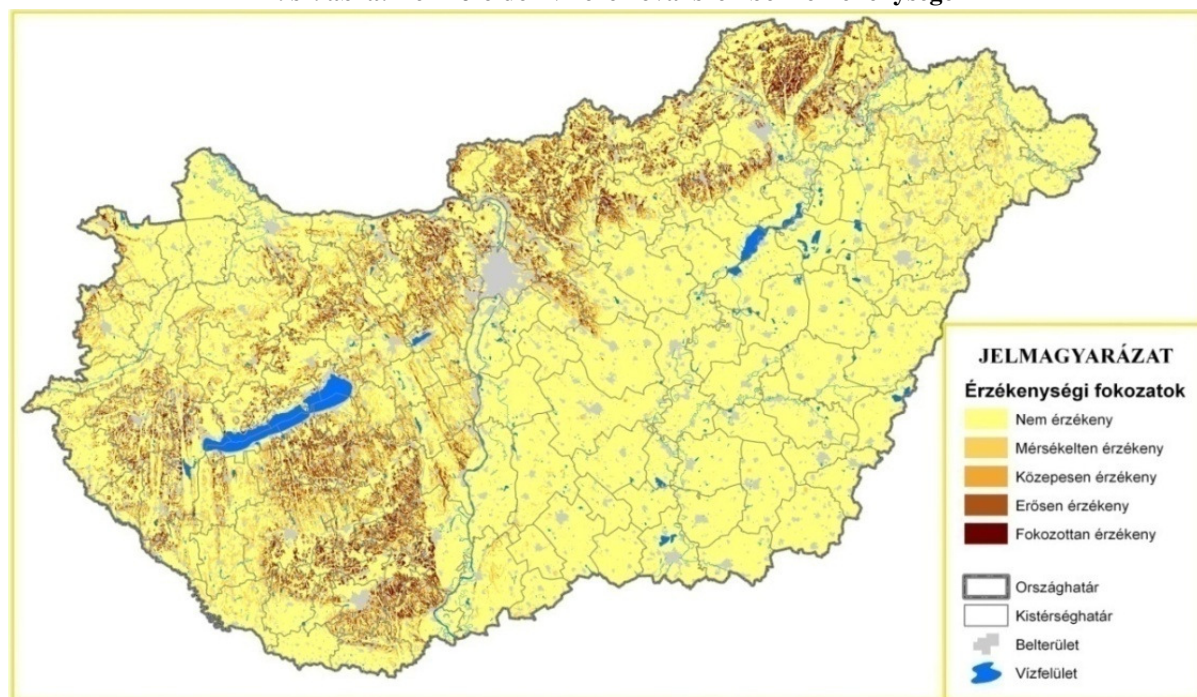
Savanyodás szempontjából kiemelt kockázati tényezőt a *műtrágyák* helytelen alkalmazása jelent. Az elmúlt években a *műtrágya-felhasználásra* mind az egy hektár mezőgazdasági területre eső hatóanyag mennyiségben, mind pedig a műtrágyázott területek aránya tekintetében a csökkenés jellemző, de a változások kevésbé hektikusak, mint a szerves trágya felhasználása esetében.

Magyarországon a műtrágyázott alapterület 2007-2010 között tizedével (9,6%-kal) csökkent. Területileg a legnagyobb visszaesés Nógrád megyében volt, ahol felére csökkent a műtrágyázott alapterület (miközben a szerves trágyázott terület 17%-kal nőtt). A műtrágyázott terület 2007-hez képest csak Fejér és Vas megyékben nőtt 5-7 százalékkal, előbbiben a szerves trágyázott terület 25%-os, utóbbiban 77%-os csökkenése mellett.

A hektáronkénti műtrágya-felhasználás 3,7%-kal csökkent, a megyék többségében a változás 15%-nál kisebb volt. A legnagyobb növekedést (25%) a szerves trágya-felhasználáshoz hasonlóan Nógrád mutatta, míg a legnagyobb csökkenés Pest megyét jellemezte.

A talajok szempontjából jóval kedvezőbb *szerves trágya* egy hektárra jutó mennyisége 2010-ben Bács-Kiskun, Békés, Nógrád és Veszprém megyékben volt a legmagasabb, meghaladva a hektáronkénti 25 tonnát. A lista alján található Pest és Heves megyékben a fajlagos felhasználás ennek kevesebb, mint ötöde volt, 5 tonna alatti. Jelentős különbség van a megyék között a felhasználás alakulása szerint is, amíg országos átlagban 2007-hez képest 18%-kal nőtt a felhasznált mennyiség hektáronként, addig az egyes megyékben évről-évre igen hektikusan alakult a szerves trágyázás volumene. Így például Nógrádban 2009-ről 2010-re 2,5-szeresére nőtt, a szomszédos Hevesben ugyanakkor felére, míg Pest megyében harmadára csökkent a hektáronként felhasznált mennyiség.

4. sz. ábra: Termőföldek vízerózióval szembeni érzékenysége

Adatforrás: AGROTOPO, CORINE

Magyarországon a talajok jelentős hányada veszélyeztetett *vízerózióval*. A vízerózió a víz által okozott talajpusztulás, aminek során a felszínről lefolyó és a lejtőn lerohanó víz magával

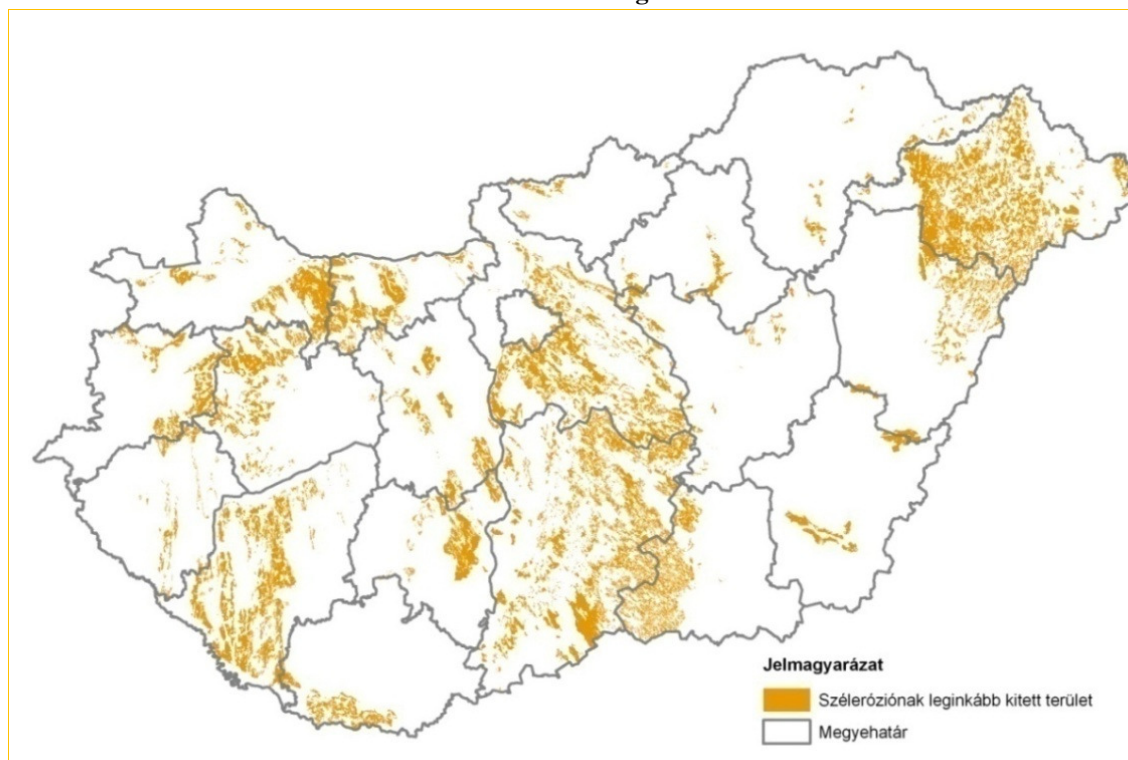
sodorja a talaj felső, termékeny humuszos rétegét. A vízerózióval szembeni érzékenységet jellemző mutató a „talajveszteség becsült mértéke”, amely magába foglalja a talajadottságokat, a felszínborítási jellemzőket és a domborzati viszonyokat is.

A vízerózióknak leginkább kitett területek az erdővel kevésbé borított dombsági, hegylábi területek, így például a Dél-Dunántúl dombságai, a Mátra és a Bükk hegylábi területei, a Cserhát, a Cserhát.

A vízerózió elleni védekezésben nagy jelentősége van a növényborítottságnak. A legjobb talajvédő vegetáció az erdő, és az erdős puszták zárt növényállománya. A legelők és kaszálók hasonlóan jól védik a talajt, de a túllegeltetés, a túlterhelés kárt okozhat. A termesztett növények talajvédő hatása rosszabb, mint az ősi vegetációé. Talajvédő hatásukat a növényzet sűrűsége, gyökérzete és a fedettség időtartama határozza meg: minél hosszabb ideig fedi a növénytakaró a talajt, annál jobb védelmet nyújt. Művelés során talajmunkát a lejtő irányára merőlegesen kell végezni.

Talajpusztulást nem csak a víz válthat ki, hanem előidézheti a szél is. A *szélerózió* (defláció) hatása elsősorban abban nyilvánul meg, hogy a termőtalaj felső rétegét és ezzel a benne lévő tápanyagot elhordja, a talaj és a növényzet töve kiszárad, ezen kívül a szél által szállított durva talajszemcsék az útjukba kerülő növényzetet homokverés formájában károsítják. A szél tevékenysége során elsősorban a talaj károsodik, de a levegőbe kerülő talajszemcsék az élővilág is hatással vannak.

5. sz. ábra: Szélerózióknak leginkább kitett területek

Adatforrás: AGROTOPO, CORINE

A szélerózió a szélnek legkevésbé ellenálló fizikai talajféleségekkel jellemezhető, növényzettel nem fedett, szántóként hasznosított talajokat (homok, homokos vályog, tőzeg, kotu) érintheti elsősorban.

Hazai homoktalajok három jelentős és több kisebb kiterjedésű területen található. Legnagyobb kiterjedésű ilyen területek a Duna-Tisza közén Bács-Kiskun megyében találhatók, de Szabolcs-Szatmár, Hajdú és Somogy megyék területén is nagy területeket borítanak. Jelentős deflációs terület a Gödöllői-dombság és a Hevesi homokhát térsége. A defláció – szélerózió

veszélyezteteti a könnyű láptalajokat, amelyek Győr-Moson-Sopron, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Bács-Kiskun, és Zala megyék területén nagyobb, összefüggő területen található. A láptalajok elterjedésére jellemző, hogy összesen 14 megyében 505 ezer hektáron fordulnak elő. A defláció által erősen veszélyeztetett homoki és láp terület 1455 ezer ha.

A szélrózsa hatása elleni védekezés nagyrészt agrotechnikai módszerekkel történhet. Ezek közül alkalmazható többek között a mezővédő erdősávok, fasorok uralkodó szélirányra merőleges telepítése, talajkímélő technológiák helyes megválasztása, kis adagokban történő öntözés, megfelelő vetésszerkezet kialakítása, bizonyos esetekben a művelési ág megváltoztatása.

Biológiai sokféleség, természet- és tájvédelem

„A biológiai sokféleség – mely a Föld élő rendszerei által nyújtott javak és szolgáltatások gazdag tárházának tekinthető – a társadalom és gazdaság fennmaradásának, illetve fejlődésének alapjaként szolgál. Az ún. ökoszisztéma szolgáltatások értékének és „árának” felbecsülésével ma jórészt csak a tudományos műhelyekben foglalkoznak. Pedig a felmérések szerint a biológiai sokféleség csökkenése és az ökoszisztéma szolgáltatások ebből fakadó eltűnése - fellépés hiányában - a jelenleginél is gyorsabb ütemben fog folytatódni a Földön. (http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/economics/pdf/teeb_report.pdf)

Az élő rendszerek terhelése a társadalmi-gazdasági folyamatokkal függ össze. Az urbanizáció, agglomerálódás, infrastruktúra-fejlesztés és a fogyasztói igények növekedése következtében a különböző területhasználati igények az ökoszisztémák környezeti feltételeinek megváltozásához, a természetes vagy természetközeli, biológiailag aktív területek beszűküléséhez és feldarabolódásához vezettek. A civilizációs folyamat nem szükségszerű velejárójaként jelent meg a természettől való elidegenedés (mely többek között a természetkárosításban, döntéshozatali folyamatokban a természetvédelmi szempontok mellőzésében nyilvánul meg), így sokszor „feláldozzuk a természeti értékeket a növekedés oltárán”. A nem megfelelő földhasználatból adódó túlhasznosítás, az inváziós fajok terjedése és a szennyezés is a biológiai sokféleség csökkenését okozza.

A kedvezőtlen folyamatok ellenére az elmúlt évek természetvédelmi erőfeszítései eredményeként a jelentős természetközeli élőhelyek és a fontos természetvédelmi értéket képviselő fajok élőhelye még több mint 30%-ot fed le az országban; természeti értékeink nemzetközi összehasonlításban kiemelkedő értéket képviselnek. Ugyanakkor a hazánkban előforduló 46 közösségi jelentőségű élőhely csak 11%-ának állapota kedvező, a 211 közösségi jelentőségű faj tekintetében 25%-nak kedvező a természetvédelmi helyzete. A biológiai sokféleség védelmében kiemelt szerepe van a hazai erdőszűkségnek (az ország területének 20,7%-a), amelyen belül az őshonos fafajokkal borított erdőterület 57%-ot tesz ki. A faállományok lombozata alapján erdeink egészségi állapota európai összehasonlításban átlagosnak tekinthető. Számos hazai növényfaj, azon belül valamennyi természetes erdőfaj és a hazánkban megtalálható fajoknak megközelítően 20-25%-a áll hazai természetvédelmi oltalom alatt.”⁵

A természet- és tájvédelem alapvető jogszabályi háttere a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (továbbiakban Tvt.), valamint ennek végrehajtási rendeletei, illetve a különböző európai irányelvek, nemzetközi egyezmények és ezek magyar jogrendbe átültetett jogi eszközei.

⁵ Forrás: Nemzeti Környezetvédelmi Program 2009-2014

Országos jelentőségű védett természeti területek és értékek

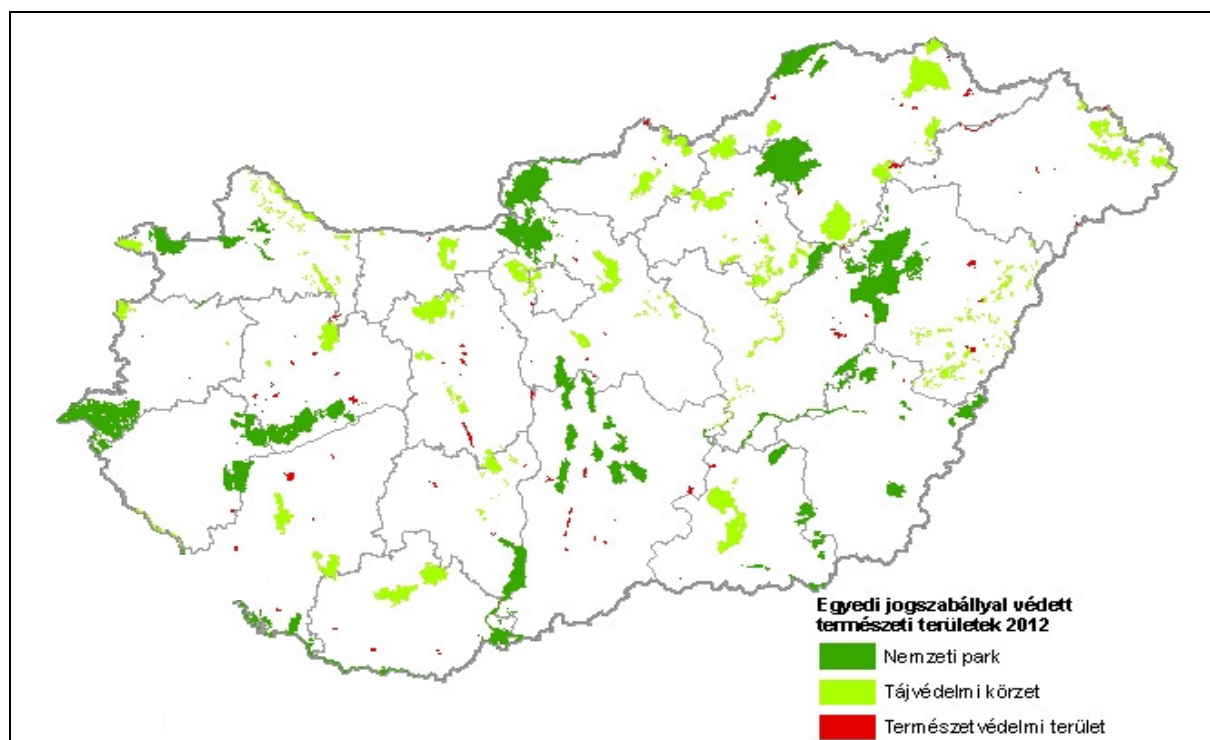
Az országos jelentőségű védett természeti területeknek négy alapvető típusa különíthető el. A nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek és a természetvédelmi területek és egyes természeti emlékek védeltsége egyedi jogszabállyal (miniszteri rendelettel) kerül kihirdetésre, míg az ún. ex lege védett természeti területek a törvény erejénél fogva állnak védelem alatt.

A nemzeti parkok (10) területe 2012-ben 482,6 ezer hektárt (az ország területének 5,2%-a), a tájvédelmi körzetek (38) területe 334,5 ezer hektárt (3,5%), a természetvédelmi területek (162) kiterjedése pedig 29,6 ezer hektárt (0,4%) tesz ki.

Az egyedi jogszabállyal védett természeti területeken belül külön kategóriát képeznek az erdőrezervátumok, mint a természetes, vagy természetközeli állapotú erdei életközösség megővését, a természetes folyamatok szabad érvényesülését, továbbá kutatások helyszínéül szolgáló erdőterületek. A természetszerű és az ahhoz közel álló erdők (kb. 650 ezer hektár) a Tvt. 15. § (1) bekezdés a) pontja értelmében természeti területnek minősülnek.

Az erdőrezervátumok száma 2011 végén 63 darab volt, összterületük pedig védőterülettel együtt 13 293,5 hektárt tett ki. Az erdőrezervátumok 27,7%-a, 3686,2 hektár magterület besorolású.

6. sz. ábra: Országos jelentőségű védett természeti területek

Forrás: Vidékfejlesztési Minisztérium

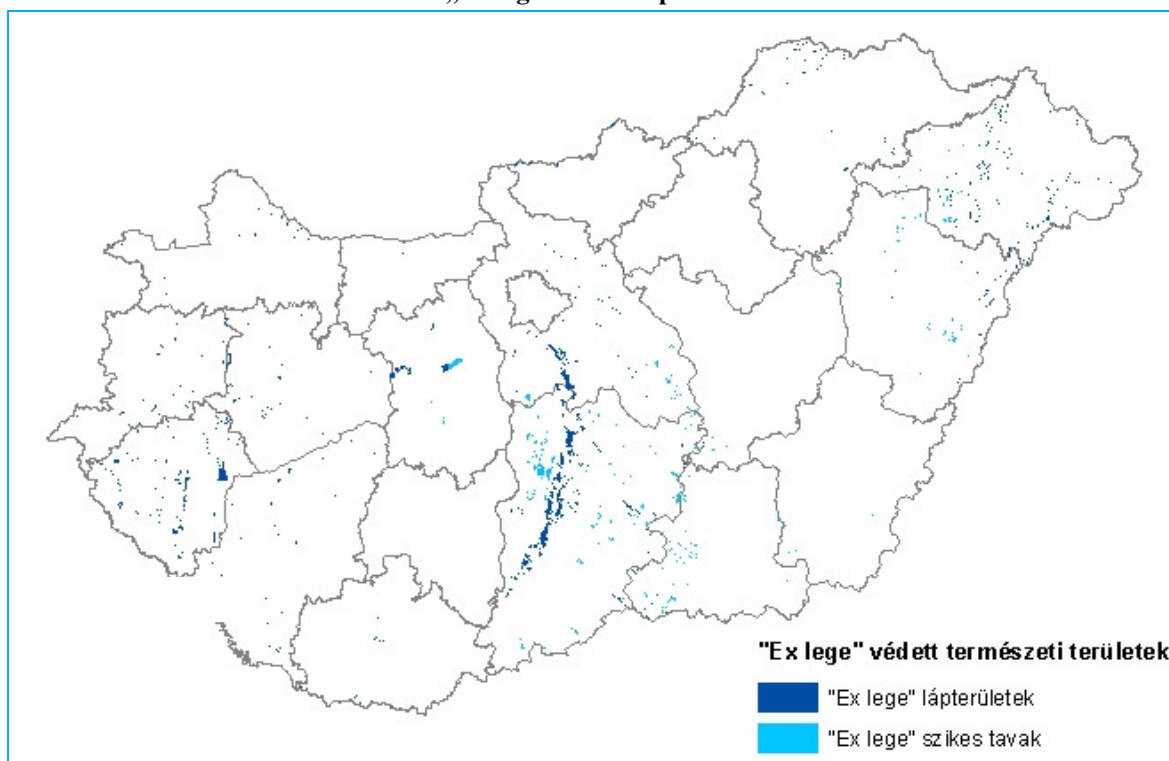
„A Tvt. értelmében védetté kell nyilvánítani az arra érdemes földtani képződményeket és alapszelvényeket, ásványokat, ősmaradványokat, és ezek jelentős lelőhelyeit. Jelentőségük, hogy a földtörténeti múlt egy időtartamát, és az adott idő alatt végbement földtani folyamatot reprezentálják. Az országban egyedi jogszabállyal kihirdetett védett természeti emlékként (TE) tartják nyilván az „Aggtelek-Rudabánya-Szendrőlci hegység földtani alapszelvényeinek” jelentős részét. Más, főként a hegységi és dombvidéki területeken lévő földtani alapszelvények természeti elemként való védetté nyilvánításának folyamata jelenleg az előkészítés fázisában van. Az arra érdemes ásvány- és ősmaradvány-lelőhelyek védelmének

legcélszerűbb módja ugyancsak a természeti emlékké nyilvánítás. Jelenleg ezek védetté nyilvánításának az előkészítése is folyamatban van.”⁶

Magyarországon a Tvt. alapján minden láp, szikes tó, barlang, víznyelő, forrás, földvár és kunhalom a törvény erejénél fogva védelem alatt áll.

A lápok és szikes tavak által érintett terület nagysága jelenleg meghaladja a 67000, illetve a 24000 hektárt.

7. sz. ábra: „Ex lege” védett lápok és szikes tavak

Adatforrás: Vidékfejlesztési Minisztérium

A földvár olyan védelmi céllal létesített vonalas, vagy zárt alakzatú földmű, amely azonosíthatóan fennmaradt domborzati elemként történeti, kulturális örökségi, felszínalaktani, illetve tájképi értéket képvisel. A természetvédelmi nyilvántartások több mint 3000 „ex lege” védett földvárat tartalmaznak.

A Tvt.-ben meghatározott kunhalom gyűjtőfogalomba tartoznak a sírhalmok (kurgánok), tellek (lakódombok), őrhalmok és határhalmok. "Ex lege" védett kunhalomból 1863 db ismert, ebből 255 db van egyedi jogszabállyal létesített országos jelentőségű védett természeti területen.

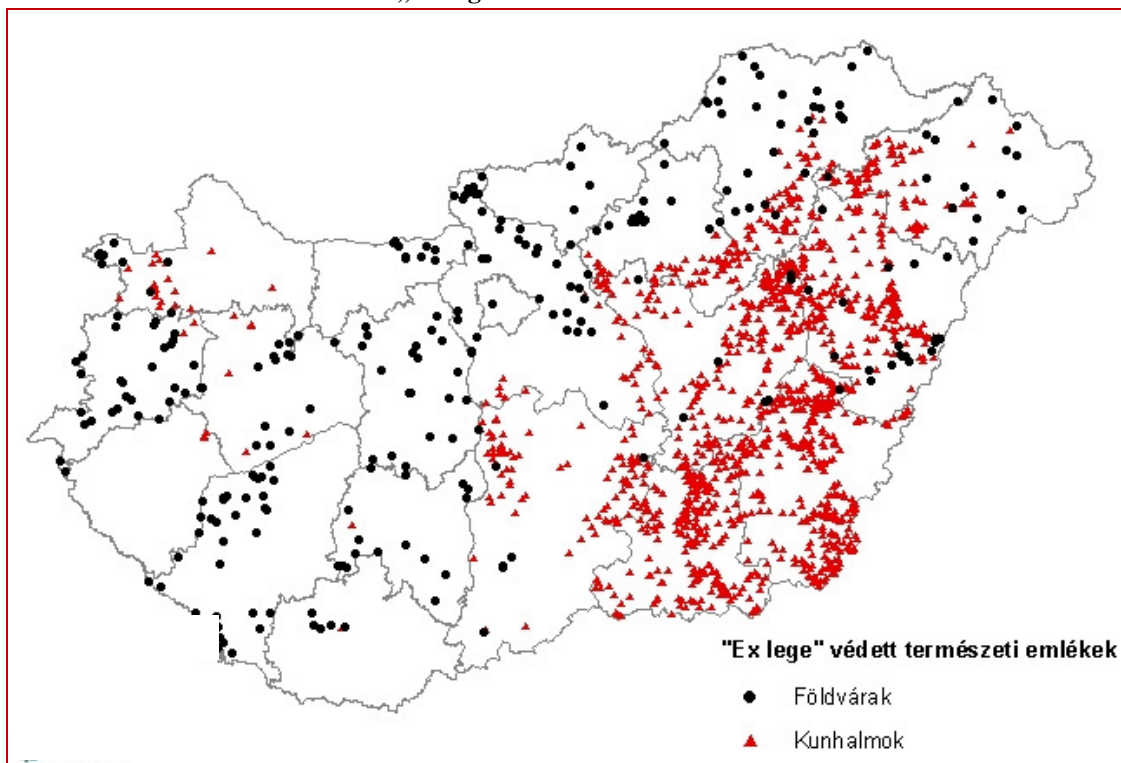
Az ex lege védelem szempontjából víznyelőnek számít az állandó vagy időszakos felszíni vízfolyás karsztba történő elnyelődési helye. Az eddig felmért aktív és időszakosan aktív 691 db "ex lege" védett víznyelő jelentős része, 326 db a már korábban, egyedi jogszabállyal védetté nyilvánított területen – nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek területén – helyezkedik el, további 365 db pedig ezeken kívül található.

Az ex lege védelem szempontjából forrásnak számít a felszín alatti víz természetes felszínre bukkanása, ha vízhozama tartósan meghaladja az 5 liter/percet, akkor is, ha időszakosan

⁶ Forrás: Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény módosításához kapcsolódó Natura 2000 hatásbecslés - VM vélemény 2013. január 31.

elapad. Jelenleg a Természetvédelmi Információs Rendszer (TIR) adatbázisban 6 082 db forrás adata szerepel, ebből 1 092 található egyedi jogszabállyal védett területen, 4 990 pedig védett területen kívül. A források közül vízhozamuk alapján 2 924 "ex lege" védett.

8. sz. ábra: „Ex lege” védett földvárak és kunhalmok

Forrás: Vidékfejlesztési Minisztérium

A természet egyedi, élettelen értékei közül a Tvt. erejénél fogva védelem alatt áll minden barlang – két méter hosszúságot meghaladó természetes üreg. Magyarország területén jelenleg mintegy 4100 barlang ismert, amelyek közül az 1 km-es hosszúságot 30 barlang, a 100 m-es mélységet 29 barlang haladja meg. A barlangok közül 2658 db egyedi jogszabállyal védett természeti területen nyílik. A megőrzés szempontjából kiemelkedő jelentőségű barlangok fokozott védelem alatt állnak, ezek száma jelenleg 145. A barlangok legfontosabb adatait tartalmazó Országos Barlangnyilvántartást a Vidékfejlesztési Minisztérium vezeti.

„1996. évi LIII. törvény lehetőséget biztosít számos további, megőrzésre méltó élettelen természeti érték- így földtani képződmények és alapszelvények, ásványok, ásványtársulások, ősmaradványok és azok lelőhelyei, felszínalaktani képződmények, talajszelvények, valamint mesterséges üregek egyedi jogszabállyal történő védetté nyilvánítására is.

Az 1950-es évektől kezdődően, számos olyan helyszín került fel természetvédelmi területeink listájára, amelyek védetté nyilvánítása az ott található, különleges földtani vagy felszínalaktani képződmények kiemelt oltalmát szolgálta. Ilyenek például - hogy csak a legismertebbeket említsük - az ipolytarnóci ősmaradvány-lelőhely, a vértesszőlősi előembertelep, az úrkúti őskarszt sziklaformái, a tatai Kálvária-domb mészkő-rétegei, a szomolyai kaptárkövek a Bükkalján, vagy a celldömölki Ság-hegy bazaltvulkáni kürtője.

2007-ben újabb csoporttal bővült a területi védelemtől függetlenül, egyedi jogszabállyal védett természeti értékek köre is: a 21/2007. (VI. 20.) KvVM rendelettel megtörtént 11 ritka és veszélyeztetett hazai ásványfaj védetté nyilvánítása.”⁷

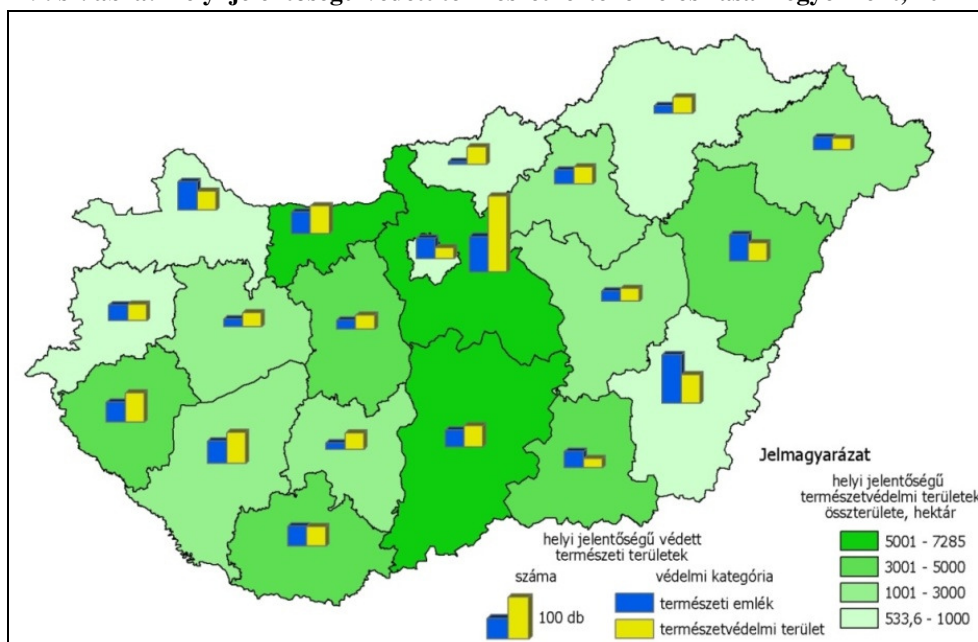
13/2001. (V. 9.) a védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről KöM rendelet alapján 733 védett növényfaj (ebből 87 fokozottan védett), 1168 védett állatfaj (ebből 186 fokozottan védett), 6 védett hangyaboly, 575 EU jelentős növény, 679 EU jelentős állat, 35 védett gomba, 8 védett zuzmó él hazánkban ⁸

Helyi jelentőségű védett természeti területek és emlékek

Helyi jelentőségű védett természeti területek a települési – Budapesten a fővárosi - önkormányzat által, rendeletben védetté nyilvánított természeti területek. Védelmi kategóriájukat tekintve lehetnek természetvédelmi területek (TT) vagy természeti emlékek (TE) is.

A VM Környezet- és természetvédelemért felelős Helyettes Államtitkárságának nyilvántartásában 2013. január 15-én országosan összesen 2012 helyi jelentőségű védett terület és emlék szerepelt, ebből 939 természeti emlék és 1047 természetvédelmi terület volt. Ezek száma évről évre jelentősen változhat (2008 végén még csak 670 természeti emlék és 994 természetvédelmi terület volt helyi oltalom alatt). Területi elhelyezkedésüket és számukat az önkormányzatok aktivitásán kívül befolyásolhatja az a tény, hogy a helyi jelentőségű védett természeti területek, védetté nyilvánítási eljárás lefolytatása, természeti területek védettségét kimondó jogszabály megalkotása, és a helyi jelentőségű védett természeti területek fenntartásáról való gondoskodás egyaránt az önkormányzat hatáskörébe tartozik.

9. sz. ábra: Helyi jelentőségű védett természeti értékek eloszlása megyénként, 2011

Adatforrás: www.termeszetvedelem.hu

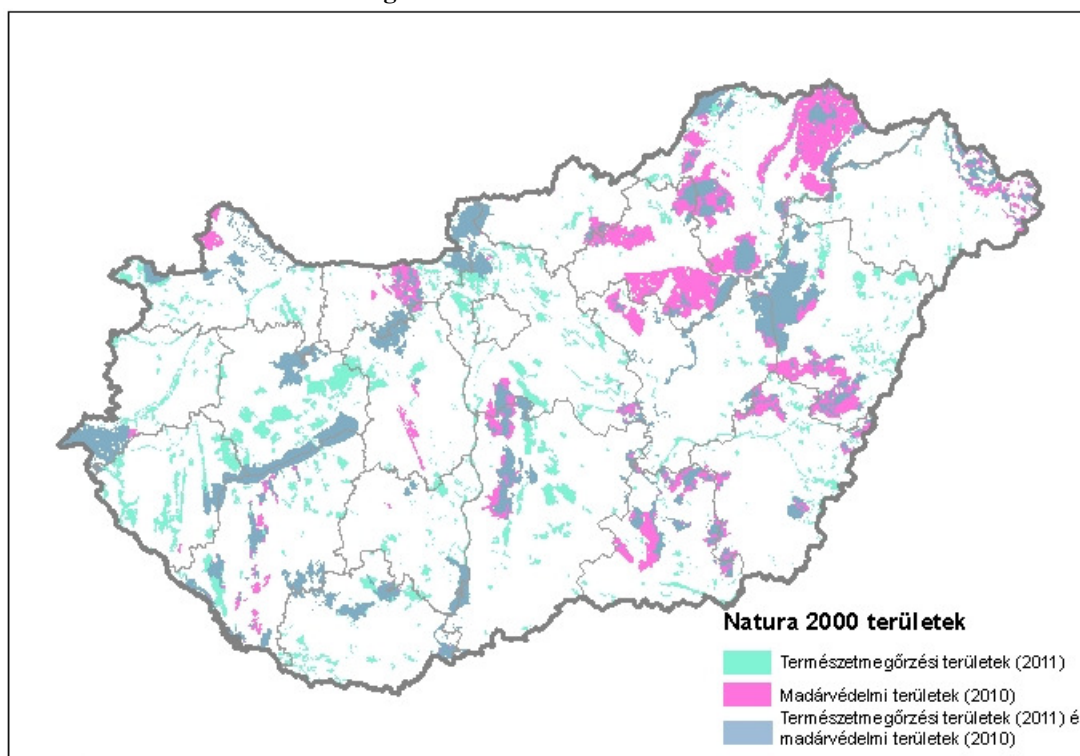
⁷ forrás: www.termeszetvedelem.hu

⁸ forrás: www.termeszetvedelem.hu

A **Natura 2000** területek egy európai ökológiai hálózat részei. Magyarországon az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet szabályozza a Natura 2000 területek kijelölési eljárását, a területekre vonatkozó előírásokat. A rendelet 5. sz. mellékletében kerültek felsorolásra a különleges madárvédelmi területek, a 7. sz. mellékletben a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területnek jelölt területek, a 11. sz. mellékletben a jóváhagyott különleges természetmegőrzési területek, a 12. sz. mellékletben pedig a jóváhagyott kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területek.

A Natura 2000 területek aránya 2011-ben országosan 21% volt, ezen belül 479 természetmegőrzési terület található, amelyből 413 kiemelt és 66 különleges jelentőségű. Különleges madárvédelmi terület 56 van. A természetmegőrzési területek összességében 14 443 km²-t tesznek ki, és jelentős területi átfedést mutatnak a különleges madárvédelmi területekkel, melyek összterülete 13 745 km².

10. sz. ábra: Közösségi jelentőségű természetmegőrzési és különleges madárvédelmi területek átfedése

Adatforrás: Vidékfejlesztési Minisztérium

„Az UNESCO Nemzetközi Koordinációs Tanácsa 2012. július 11-én elfogadta a Mura-Dráva-Duna határon átnyúló bioszféra-rezervátum nevezési dokumentumát, így a már meglévő öt hazai bioszféra-rezervátum (Aggteleki, Fertő tavi, Hortobágyi, Kiskunsági, Pilisi) kiegészült egy hatodik, s egyben hazánkban első határon átnyúló bioszféra-rezervátumával. Minden bioszféra-rezervátumnak számos tevékenységet kell biztosítania, amelyek a megőrzési, kutatási és oktatási, illetve a fejlesztési funkciók köré összpontosulnak. Ezzel párhuzamba állítható a bioszféra-rezervátumok kijelölt zónarendszere, amely szerint a területek három zónára tagolódnak: magterület, pufferterület illetve átmeneti zóna. A magterületek zónájába tartoznak az ökológiai szempontból legértékesebb területek, amelyeket védelmi szempontból

öveznek a puffterületek, s ezen kívül helyezkednek el a fenntartható fejlődés színteréül szolgáló átmeneti zónák.”⁹

A **Ramsari** Egyezmény célja a vizes élőhelyek megőrzésének elősegítése, elsősorban az egyezmény részes államainak együttműködésére építve, továbbá az ehhez szükséges jogi, intézményi keretek megalapozása. Az egyezmény 1975-ben lépett életbe és létrehozta a "Nemzetközi Jelentőségű Vadvizek Jegyzékét", amelybe minden részes államnak legalább egy vadvízes területét felveteti.

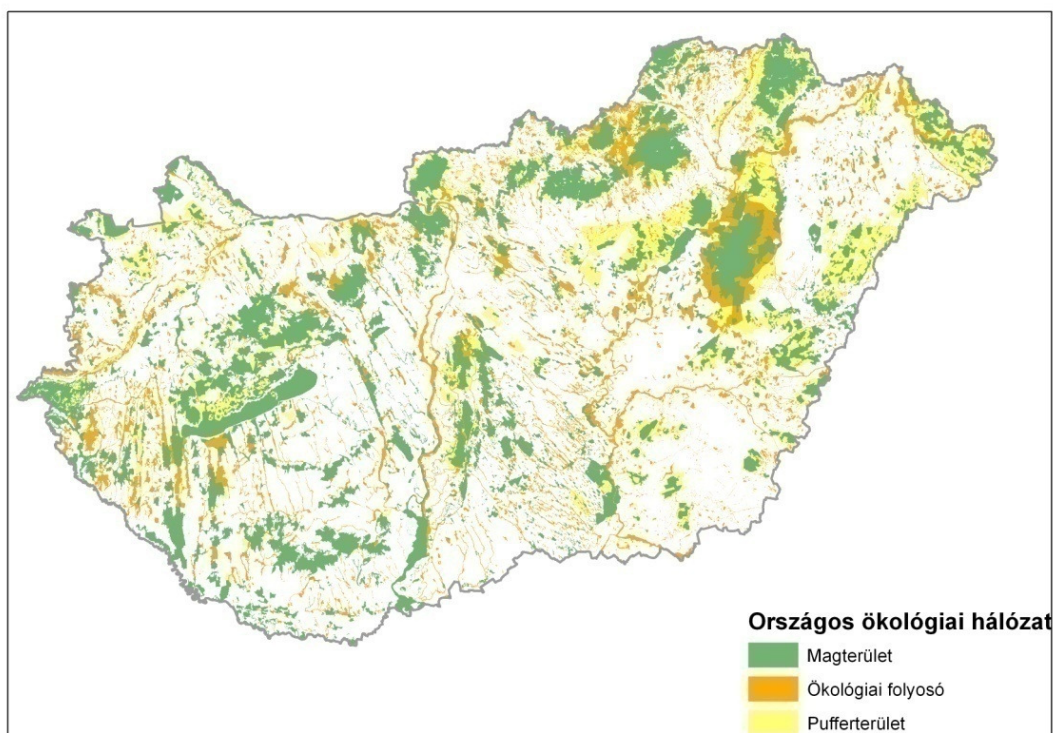
2011 év végén országosan 29 db Ramsari területet tartottak nyilván. Az utóbbi években 2008-ban a 2187 hektáros területű, Csongrád és Békés megye határán fekvő Montág-pusztas és a Borsodi-mezőség 17556 hektáros területe, 2011-ben pedig a Dél-balatoni halastavak és berkek (9510 hektár) kapta meg a címet. A hazai Ramsari területek összterülete, a jegyzékbe legutóbb felvett helyszínekkel együtt, így 2012 elején 2547,6 km²-t tett ki.

Országos ökológiai hálózat

Európa megmaradt természetes és természetközeli élőhelyei rendszerének (EECONET) része a magyar ökológiai hálózat is. Kijelölésének célja ezen élőhelyek védelme és további elszigetelődésének, degradációjának, feldarabolódásának megakadályozása, az itt élő fajok hosszú távú fennmaradásának biztosítása.

Magyarországon a Nemzeti Ökológiai Hálózat tervezése 1993-ban kezdődött meg az IUCN szervezésében. A nemzeti park igazgatóságok szakembereinek közreműködésével elkészültek az egyes igazgatóságok illetékességi területéhez tartozó regionális ökológiai hálózatok. Ezek összeillesztésével született meg az országos hálózat 1:50 000 léptékű digitális adatbázisa.

11. sz. ábra: Az országos ökológiai hálózat aktuális lehatárolása

Adatforrás: Vidékfejlesztési Minisztérium

⁹ Forrás: Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény módosításához kapcsolódó Natura 2000 hatásbecslés - VM vélemény 2013. január 31.

Az országos ökológiai hálózat területe 2012-ben 33 465 km²-t tett ki, amely az ország teljes területének mintegy 36 %-a. Az ökológiai hálózat legnagyobb összefüggő területei az Alföld északkeleti részén (például Hortobágy, Mezőség, Bihar, Nyírség, Bereg), valamint a Kiskunságban, továbbá a Dunántúli- és Északi-középhegység, az Őrség és a Mecsek területein találhatók.

Európai Táj Egyezmény

Az Európai Táj Egyezmény fő célja, hogy elősegítse a táj védelmét, kezelését és tervezését, valamint, hogy hozzájáruljon a tájak vonatkozásában megvalósuló európai együttműködéshez. Ez az első olyan nemzetközi egyezmény, amely kizárólag a táj védelmével, kezelésével és továbbfejlesztésével foglalkozik.

A tájegyezményt aláíró országok vállalták, hogy a tájat, mint az emberi környezet meghatározó komponensét, a természeti és a kulturális örökség sokféleségének kifejezőjét és az önazonosságuk alapját:

- törvényben ismerik el;
- a tájak védelemére, kezelésére és tervezésére kiterjedően jogszabályba foglalt tájpolitikát alkotnak;
- a tájpolitikában foglaltak megvalósítása érdekében intézkedéseket tesznek a közvélemény, a helyi hatóságok és más szereplők bevonásával;
- a tájat integrálják a regionális- és településtervezési politikákba, csakúgy, mint a kultúr-, környezet-, agrár-, társadalom- és gazdaságpolitikákba, valamint minden olyan koncepcióba és stratégiába, amely közvetett, vagy közvetlen hatással van a tájra;
- növelik a tájjal kapcsolatos fogékonyság-, tudatosság növelés eszközrendszerének kidolgozását minden döntési szinten a különböző társadalmi csoportok és egyének körében;
- növelik a lakosság és civil szervezetek részvételét a döntéshozatalban;
- lépéseket tesznek annak érdekében, hogy a tájjal kapcsolatos képzést, továbbképzést kierjesszék más szakterületekkel foglalkozó szakemberekre is.

A tájegyezménnyel kapcsolatos hazai feladatok ellátása a Vidékfejlesztési Minisztérium szakmai koordinálásával az érintett minisztériumok, így a Nemzeti Erőforrás Minisztérium, a Belügyminisztérium és a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium közreműködésével, illetve a Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ, kutatóhelyek, felsőfokú oktatási intézmények, külső szakértők bevonásával történik.

Egyedi tájértékek

A Tvt. 6. § (3) (4) és (5) bekezdése értelmében egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző olyan természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van. Ez turisztikai vonzerő, és egyben a helyi közösségek – tájban megjelenő - kulturális, történelmi és természeti öröksége, amely a helyi település- és térségfejlesztési tevékenység egyik fontos alapja.

Az egyedi tájértékek nyilvántartásba vétele a nemzeti park igazgatóságok feladata, az ország teljes területére kiterjedő kataszter elkészítésének azonban jelenleg sem pénzügyi, sem infrastrukturális feltételei nem biztosítottak, így a kataszterezést az igazgatóságok mellett számos helyen önkormányzatok, civil szervezetek is végzik elsősorban pályázati források

felhasználásával. Jelenleg a felmérés korántsem teljes: míg egyes térségekben megvalósult, máshol megyényi területek vannak felmérés nélkül. Az egyedi tájértékek településrendezési tervben történt elfogadásukat követően válnak jogilag kezelhetővé.

A VM Környezet- és Természetvédelemért felelős Helyettes Államtitkárságának nyilvántartása szerint 2013. január 15-én 851 település rendelkezett a település teljes közigazgatási területére kiterjedő egyedi tájérték kataszterrel, amely magába foglalja a kultúrtörténeti egyedi tájértéket, természeti egyedi tájértéket és a tájképi egyedi tájértéket. Ezen tájértékekből összesen 19 845 elem került felvételezésre a Természetvédelmi Információs Rendszer egyedi tájérték moduljába feltöltésre.

3. 4. A tervben javasolt térségi területfelhasználási kategóriák kijelölésével és övezetek lehatárolásával kapcsolatos azon környezeti jellemzők azonosítása, amelyekre a terv valószínűleg jelentős befolyással lesz

A területrendezési terv által kiváltott környezeti hatások és hatótényezők azonosítása a rendszer, a területnagyság és a problémakörök összetettsége, a bizonytalansági tényezők, a hatásviselők nagy száma folytán sokkal bonyolultabb feladat, mint az objektum szinten megvalósuló környezeti hatásvizsgálat.

Az alábbi táblázatban bemutatásra kerül az OTTrT egyes elemeinek a különböző környezeti jellemzőkkel való kapcsolata, illetve a javasolt módosítások hatása a különböző környezeti elemek állapotára.

Területfelhasználási kategóriák	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési körny.	Ökológiai rend.	Ember	Klimatikus hatás (megelőzés és alkalmazkodás)	Összegzés (a javasolt módosítás bemutatása, várható hatása)
Területfelhasználási kategóriák	++	++	+	++	+	++	++	++	A területfelhasználási egységek meghatározása általában a fenntartható térszerkezet és tájhasználat kialakítását szolgálja. A kijelölésük elsősorban a terület alkalmassági szempontok és a társadalmi-gazdasági igények együttes mérlegelésével alakul ki. A kiegyensúlyozott, az alkalmassági szempontokat szem előtt tartó területfelhasználási rendszer a környezeti elemek állapotának (föld, víz, levegő, táj, ökológiai rendszer) a védelmét, a társadalmi igények (települési környezet, ember) kielégítését szolgálja. A kiegyensúlyozott területfelhasználás ugyanakkor csökkenti a klímaváltozás várható negatív hatásait.
<i>Erdőgazdálkodási térség</i>	+	++	++	++	+	++	++	++	Az OTTrT törvény 2008. évi felülvizsgálata során az Ország Szerkezeti Tervén meghatározott erdőgazdálkodási térség lehatárolása a meglévő erdők esetében az Országos Erdőállomány Adattár

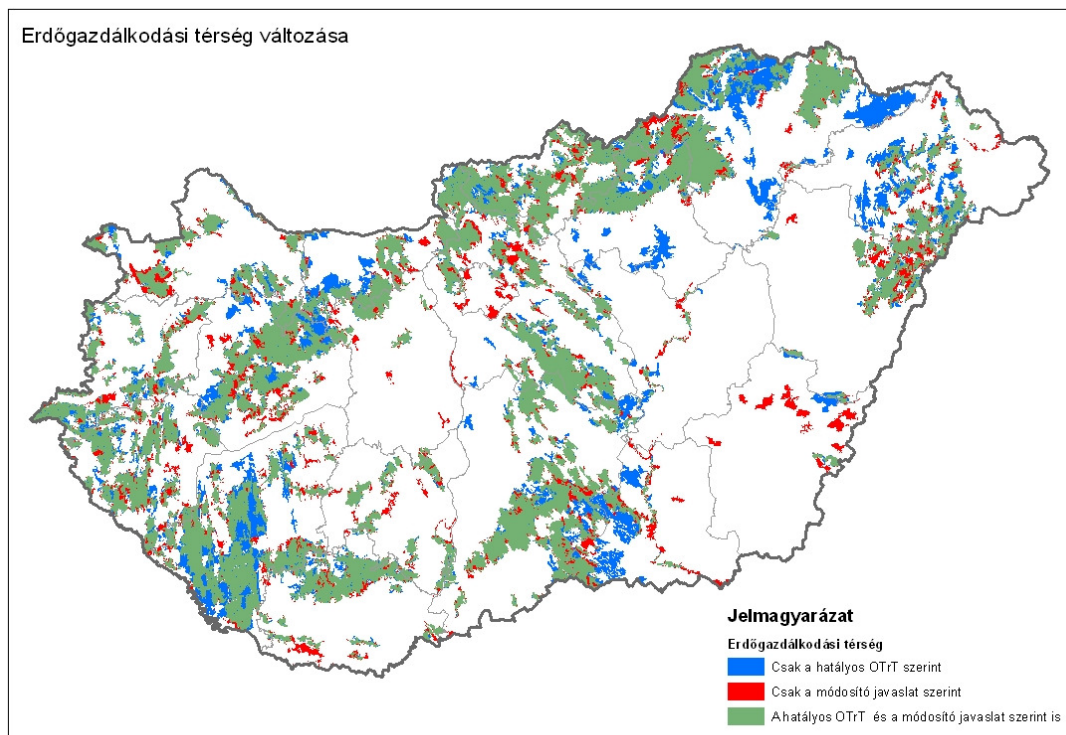
Területfelhasználási kategóriák	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési körny.	Ökológiai rend.	Ember	Klimatikus hatás (megelőzés és alkalmazkodás)	Összegzés (a javasolt módosítás bemutatása, várható hatása)
									alapján, míg a tervezett erdők esetében a Nemzeti Erdőtelepítési Programban szereplő tervcél (távlatban országosan 27%-os erdősültség) elérése érdekében az <i>ökotípusos földhasználati modell</i> felhasználásával történt. A lehatárolás a megyei területrendezési tervek térségi területfelhasználási lehatárolásai figyelembevételével finomításra került: egyes erdőgazdálkodási területek átkerültek a vegyes területfelhasználású térségbe, ugyanakkor kisebb területek más területfelhasználási egységekből bekerültek az erdőgazdálkodási térségbe (pl.: Békés megye északi részén). A korrekció miatt az erdőgazdálkodási térség területe a 7,5 %-kal csökkent a hatályos OTTrT-hez képest. Az erdőgazdálkodási térségből kieső területek a vegyes területfelhasználású térségbe kerültek besorolásra. A vegyes területfelhasználású térség esetében a megyei és települési szinten a helyi szempontok figyelembevételével lehet döntést hozni a terület jövőbeni mezőgazdasági vagy erdészeti használatáról. (12. ábra) Az erdőgazdálkodási térség részét képező erdőtelepítésre tervezett területeknek mind az adaptáció mind pedig a mitigáció szempontjából fontos szerepe lehet. Ennek sikere azonban további tényezőtől függ (pl. fafaj összetétel, fafajok vízigénye, a termőhely jellemzői stb.) Ezeket a tényezőket a térség lehatárolását megalapozó elemzések kibővítésével lehetne figyelembe venni.
<i>Mezőgazdasági térség</i>	++	++	+	++	0	++	+	++	Az Ország Szerkezeti Tervén ábrázolt 1000 hektár, vagy annál nagyobb kiterjedésű <i>mezőgazdasági térség</i> területfelhasználási kategóriába elsősorban szántó, gyepek és ültetvények területei tartoznak. A mezőgazdasági térség továbbá tartalmaz a földnyilvántartás szerinti kivett területeket (olyan kivett területeket, melyek jelenleg más területfelhasználási kategóriába nem sorolhatók, vagy az OTTrT törvény

Területfelhasználási kategóriák	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési körny.	Ökológiai rend.	Ember	Klimatikus hatás (megelőzés és alkalmazkodás)	Összegzés (a javasolt módosítás bemutatása, várható hatása)
									mérettartományában nem megjeleníthető), valamint az Ország Szerkezeti Tervén nem valós területtel, hanem piktogrammal jelölt 1000 ha alatti települési területeket, továbbá az 1000 ha-nál kisebb erdőfoltokat is. A mezőgazdálkodási térség területe a módosító javaslat szerint a vegyes területfelhasználású térség növekedésével párhuzamosan csökkent (14,7%-kal). (13.ábra) A területi csökkenés nincs hatással a környezeti állapotra.
Vegyes terület-felhasználású térség	++	+	+	++	+	+	+	++	A vegyes területfelhasználású térség kijelölésének célja a mozaikos szerkezetű – főként erdőgazdálkodási-, mezőgazdasági- és természetközeli területeket lefedő – területek meghatározása volt. Az OTrT módosító javaslatára érkezett vélemények alapján átdolgozott szerkezeti terven – erdőgazdálkodási térségnél említetteknek megfelelően – a tervezett erdőterületek egy része a vegyes területfelhasználású térségbe került átsorolásra. Az erdőtelepítésre javasolt területek egy részének vegyes területfelhasználású térségbe sorolása lehetőséget ad arra, hogy a területhasználattal kapcsolatos döntések (mezőgazdasági vagy erdőterületbe történő sorolás) a megfelelő területi szinten és a helyi szempontok figyelembevételével történjen. Ugyanakkor a vegyes területfelhasználású térséghez kapcsolódó szabály – a termőföldek védelmét biztosítva – a későbbi erdőtelepítés lehetőségét is szavatolja. A fenti változások következtében a vegyes területfelhasználású térség területe jelentősen növekedett. (A 2008-as állapothoz képest közel 130 %-kal) (14. ábra). A módosítás eredményeként a megalapozottabb kijelölésnek köszönhetően a tájszerkezet mozaikossága, a speciális tájkarakterek

Területfelhasználási kategóriák	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési körny.	Ökológiai rend.	Ember	Klimatikus hatás (megelőzés és alkalmazkodás)	Összegzés (a javasolt módosítás bemutatása, várható hatása)
									hatékonyabban őrizhetők meg. A mozaikos tájszerkezet, a mezővédő erdősávok és kisebb erdőfoltok kialakítása klímavédelmi szempontból is előnyös lehet, a mitigációt és az adaptációt egyaránt segítheti.
Települési térség	++	++	++	+	++	+	++	++	A módosított lehatárolás szerint a jelenlegi 1000 ha feletti települési térségként feltüntetett települések száma 67-ről 102-re emelkedik, összterületük pedig az ország területi mérlegében 201 ezer hektárról 254 ezer hektárra változik (27%-os növekedés). A mintegy 50 ezer hektáros növekmény kisebb hányada adódik a jelenleg is 1000 ha feletti települési térségként feltüntetett települések új beépítésre szánt területeinek növekedéséből, nagyobb hányadát azonban azok a települések teszik ki, amelyek 2008 óta lépték át a kategóriába kerülés feltételeként szabott nagyságrendi küszöböt. (15. ábra). A beépített területek növekedése negatív hatással jár a talajok védelme és az ökológia rendszer szempontjából, illetve az összefüggő városi területeken a klímaváltozás negatív hatásai is nagyobb mértékben érzékelhetők. Szintén negatív hatásként értelmezhető a megnövekedett városi légszennyezés és a tájban történő változások.
Vízgazdálkodási térség	+	++	0	++	+	++	++	++	A hatályos jogszabály szerint a vízgazdálkodási térség ábrázolása a folyóvizek, vízfolyások és egyes csatornák esetében vonal, a nagyobb vízfolyások és állóvizek esetében felület. A felülvizsgálat során az egyes területhasználati kategóriák átfedésének kiküszöbölése érdekében a vízgazdálkodási térség lehatárolása is felülettel valósul meg, ami a területi mérleg készítését is hitelessé teszi. (16. ábra). Ennek megfelelően a területe közel 44%-kal nőtt. A vízgazdálkodási térség elsősorban a felszíni vizek megőrzését szolgálja,

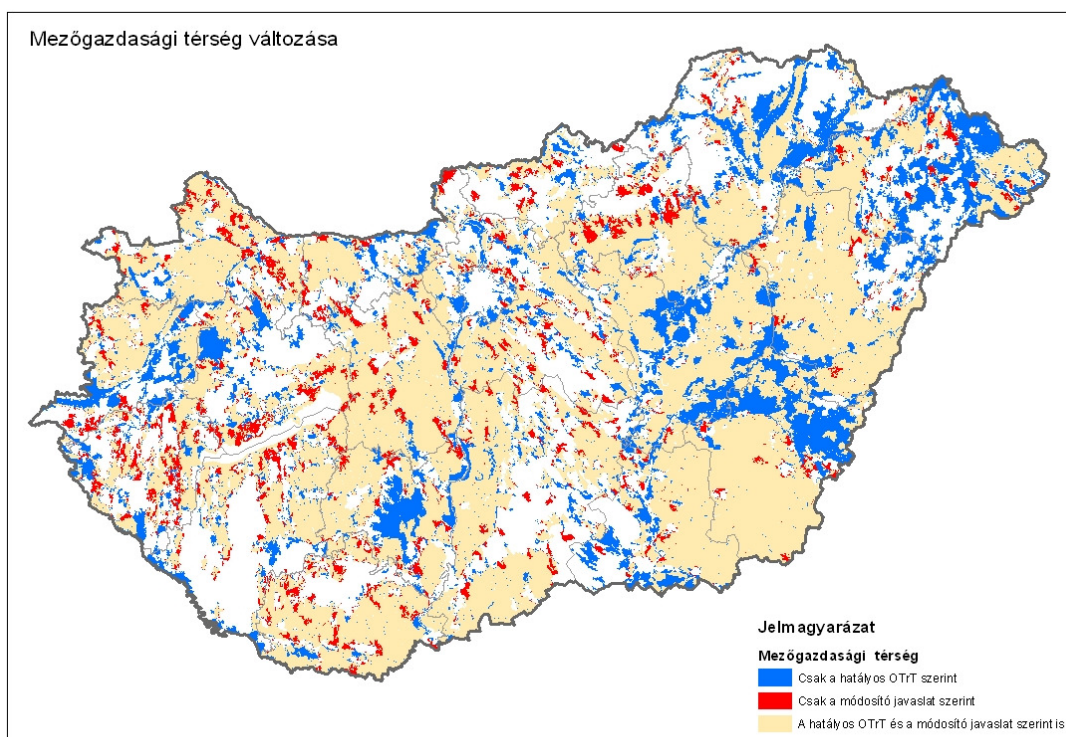
Területfelhasználási kategóriák	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési körny.	Ökológiai rend.	Ember	Klimatikus hatás (megelőzés és alkalmazkodás)	Összegzés (a javasolt módosítás bemutatása, várható hatása)
									ezzel biztosítva a vizek, a táj és az ökológiai rendszerek védelmét, illetve mérsékli a klímaváltozás negatív hatásait.
Építmények által igénybe vett térség	++	+	0	++	+	+	++	+	A térség lehatárolásának célja a műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények területének biztosítása, az elépítés megakadályozása, valamint a települési funkcióhoz közvetlenül nem köthető területek funkciójának megtartása. Az OTRT-ben az ábrázolható méretkategóriák miatt, építmények által igénybevett térség nem jelenik meg. A megyei tervekben az eddigi gyakorlat szerint az 50 ha-nál nagyobb területű közlekedési (pl: repterek), energetikai (pl: erőművek), illetve hulladékgazdálkodási (pl: hulladéklerakók) kerülnek ábrázolásra. Társadalmi, gazdasági, területfejlesztési szempontból kiemelt jelentőségű a területek megőrzése, a környezeti elemekre azonban a területfoglalás, élőhely-fragmentálás negatív hatásként jelentkezik. E káros hatásokat az éghajlatváltozás tovább erősítheti. Éghajlatváltozás mérséklése szempontjából egyes vízgazdálkodási építmények játszhatnak fontos szerepet (árvíz- és belvíztározók, öntözőcsatornák) Ugyanakkor az öntözés, mint az alkalmazkodás egyik eszköze, további káros folyamatokat is generálhat (vízhiány növelése).
+ – gyenge, áttételes, vagy közvetett kapcsolat a környezeti elem, rendszer és a vizsgált kategória között ++ – erős, közvetlen kapcsolat a környezeti elem, a rendszer és a vizsgált kategória között 0 – nincs kapcsolat, vagy nehezen értelmezhető kapcsolat									

12. sz. ábra: Erdőgazdálkodási térség változása (2008 – 2012)

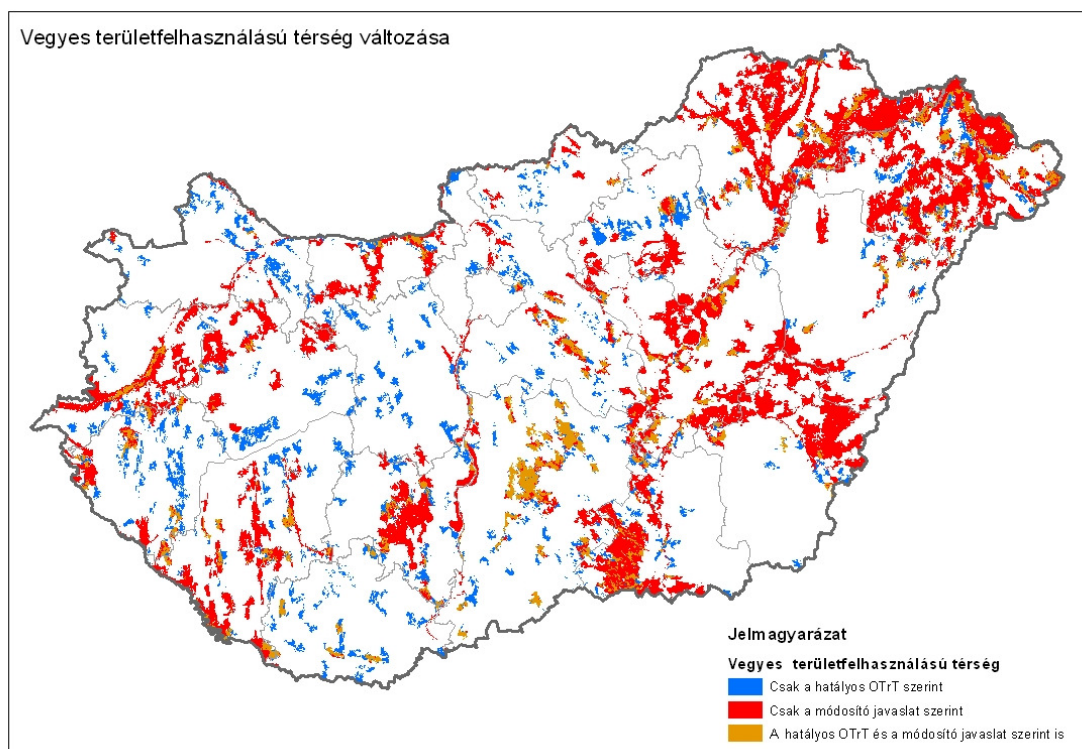
Forrás: Saját szerkesztés

13. sz. ábra: Mezőgazdasági térség változása (2008 – 2012)

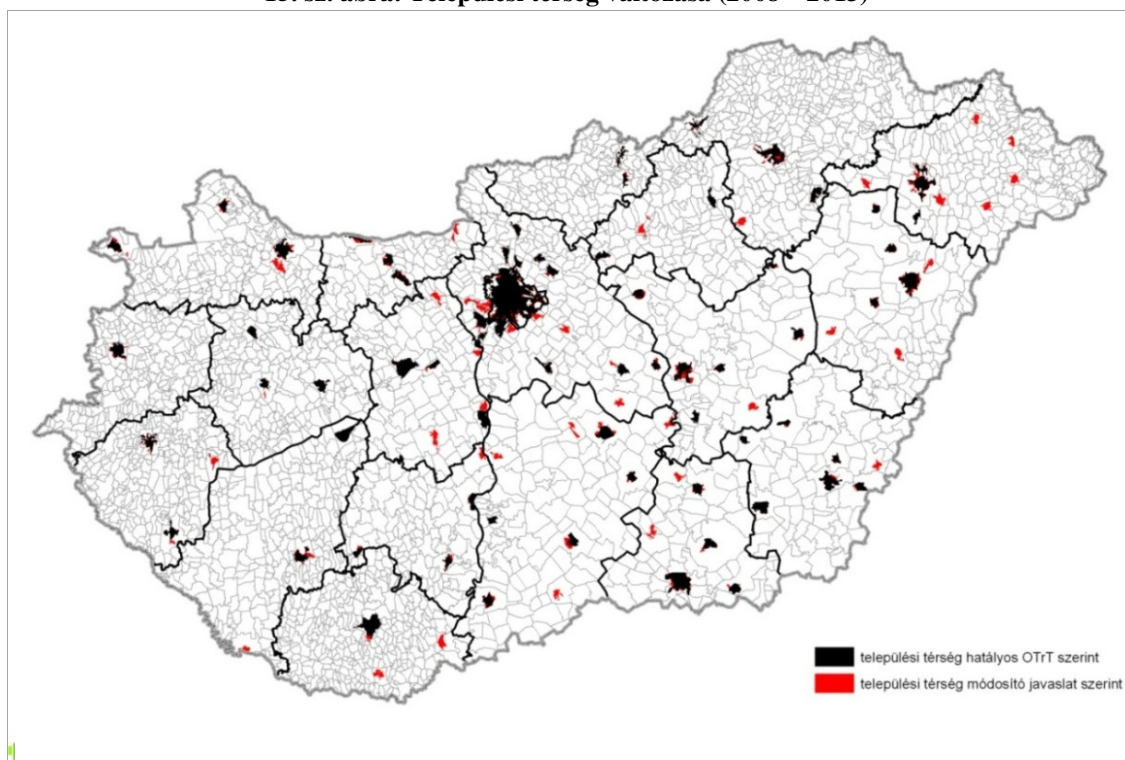
Forrás: Saját szerkesztés

14. sz. ábra: Vegyes területfelhasználású térség változása (2008 – 2012)

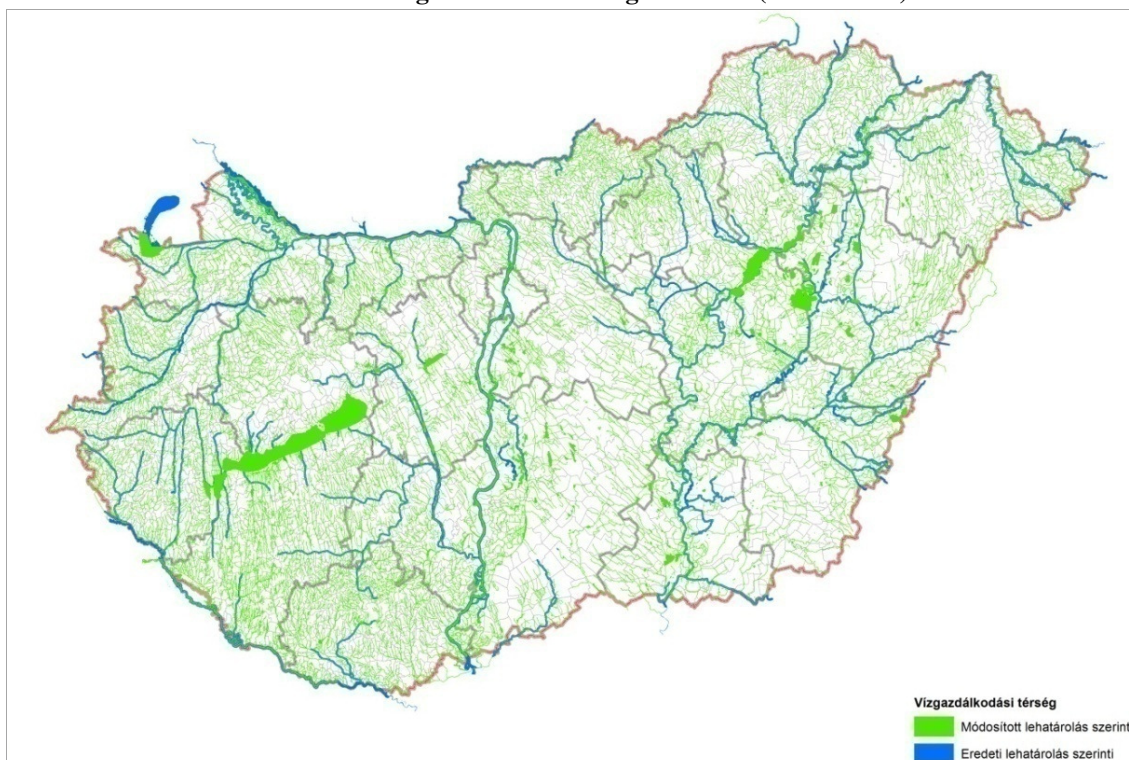
Forrás: Saját szerkesztés

15. sz. ábra: Települési térség változása (2008 – 2013)

Forrás: Kiemelt térségi és megyei területrendezési tervek

16. sz. ábra: Vízgazdálkodási térség változása (2008 – 2012)

Forrás: Nemzeti Környezetügyi Intézet

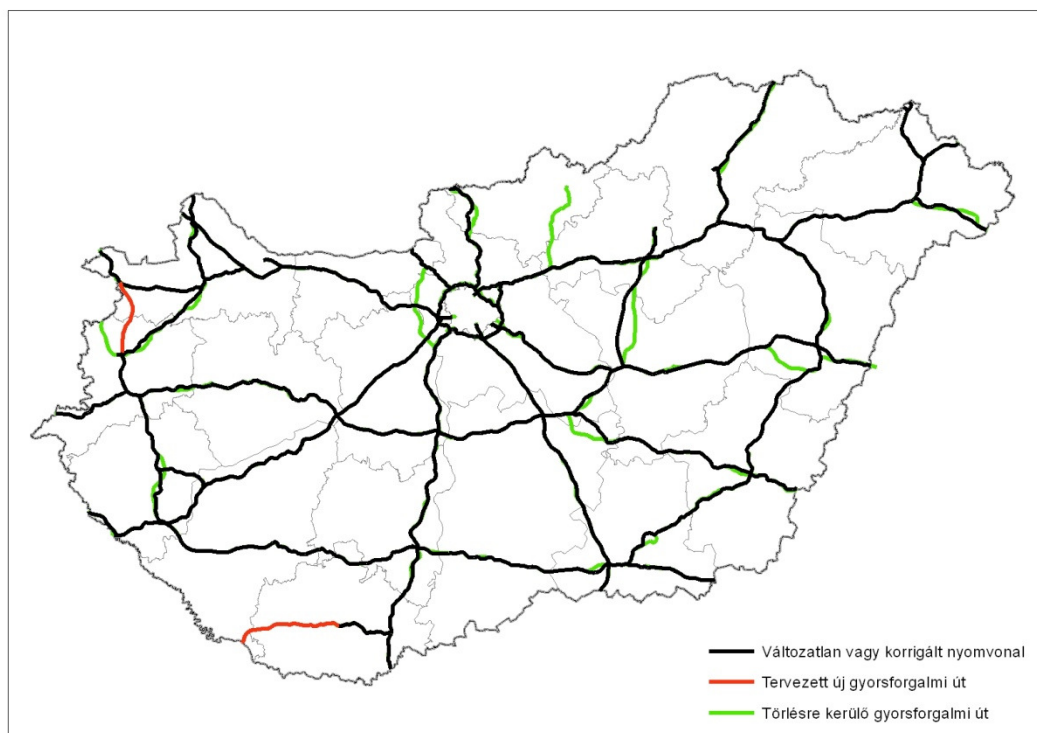
Országos műszaki-infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési körny.	Ökológiai rend.	Ember	Klimatikus hatás (megelőzés és alkalmazkodás)	Összegzés (a javasolt módosítás bemutatása, várható hatása)
Országos közúthálózat gyorsforgalmi- és főúti elemei	++	+	++	++	++	++	++	+	A módosítás során több elem kikerült az OTTrT-ből, illetve néhány új nyomvonal javaslat jelent meg (17. 18. ábra). A közlekedési úthálózat fejlesztés jelentős hatással van szinte minden környezeti elemre. A közlekedési hálózatok fejlesztése hozzájárul a területi kiegyenlítődéshez, az elérhetőség növekedéséhez, illetve sok esetben a városi környezetben jelentkező nagy átmenő forgalomból adódó környezeti problémák mérsékléséhez. A fejlesztések ugyanakkor jelentős területfoglalást, a táji elemek sérülését, az ökológiai hálózat fragmentálódását, illetve a közúti közlekedés volumenének növekedése miatt légszennyezési problémákat okoznak. Az élőhelyek fragmentálása által a terület klímaérzékenysége is növekszik.
A gyorsforgalmi és főúthálózat, valamint a vasúti törzshálózat	++	++	++	++	++	++	++	+	A hidak forgalmának növekedése megnöveli a környező területek és utak terhelését, a közlekedési eredetű légszennyezések növekednek. Kis

Országos műszaki- infrastruktúra- hálózatok és egyedi építmények	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési körny.	Ökológiai rend.	Ember	Klimatikus hatás (megelőzés és alkalmazkodás)	Összegzés (a javasolt módosítás bemutatása, várható hatása)
<i>nagy hídjai a Dunán és a Tiszán</i>									mértékben befolyásolja az érintett vízfolyások hidromorfológiai állapotát. Karakteres elemként jelennek meg a tájban.
<i>Határmetszések a gyorsforgalmi- és főúthálózaton, valamint az országos vasúti törzshálózaton</i>	++	+	++	++	++	++	++	+	A határátkelők forgalmának növekedése megnöveli a környező területek és utak terhelését a közlekedési eredetű légszennyezések növekednek.
<i>Az országos vasúti törzshálózat elemei</i>	+	+	+	++	++	++	++	+	A 2010-ben elfogadott vasúti törvény definíciói bekerültek a módosított OTrT-be, ennek megfelelően néhány elem az országos jelentőségű kategóriákból törlésre került. A vasúthálózat fejlesztések a fenntartható közlekedésfejlesztés konceptiójával egy irányba mutatnak. Az új nyomvonal kijelölések esetén különösen nagy figyelmet kell fordítani az ökológiai hálózat megőrzésére.
<i>Országos repülőterek</i>	++	+	++	+	++	+	++	+	A módosított OTrT-be már csak az országos jelentőségű repülőterek kerültek bele, így a repülőterek száma jelentősen csökkent. A repülőterek környezetszennyezése főként a jelentős zajterhelésből, illetve területfoglalásból ered.
<i>Országos kerékpárút törzshálózat elemei</i>	0	0	+	+	++	0	++	0	Az OTrT-ben kijelölt országos kerékpárút törzshálózat a felülvizsgálat során, a megyei területrendezési tervek szerint pontosításra került. A hálózat kialakítása környezetbarát fejlesztésnek tekinthető. A települési környezet és a levegőminőség várhatóan pozitív irányba alakul.
<i>Nemzetközi és országos jelentőségű vízi utak, országos jelentőségű kikötők, határkikötők</i>	+	++	++	+	++	++	+	+	A módosított OTrT-be már csak a nemzetközi és országos jelentőségű kikötők kerültek bele, így a kikötők száma jelentősen csökkent. A közforgalmú kikötők fejlesztése elsősorban a vízi ökoszisztémák terhelését jelenti. A megnövekedő vízi teherszállítás hatása kettős, egyrészt csökkenti a közúti teherszállítást (ami pozitív hatás), másrészt növeli a vízi ökoszisztémák veszélyeztetettségét.
<i>Atomerőmű és egyéb erőművek</i>	+	+	++	+	++	0	++	++	Az OTrT módosítása során az országos erőművek körét is módosítani kellett, ami az ipárral egyeztetve, a MAVIR aktuális Hálózatfejlesztési Terve alapján történt. Ez az OTrT-ben a tervezett erőművek közül némelyek törlését, de új tervezett erőművek beillesztését

Országos műszaki- infrastruktúra- hálózatok és egyedi építmények	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési körny.	Ökológiai rend.	Ember	Klimatikus hatás (megelőzés és alkalmazkodás)	Összegzés (a javasolt módosítás bemutatása, várható hatása)
									is jelenti. (19. ábra) Az atomerőmű és egyéb erőmű a környezeti kockázatot növeli az adott térségben. Az egyéb erőművek elsősorban a levegő minőségét befolyásolhatják negatív irányba.
<i>A villamosenergia- átviteli hálózat távvezetékek elemei</i>	0	0	0	++	+	++	+	0	Az iparági Hálózatfejlesztési Tervben meghatározott új fejlesztési irányok 2025-ig történő megvalósítási szándék esetén, amennyiben még nincs konkrét nyomvonal, csak koncepcionális nyomvonalként kerültek ábrázolásra. Ennek megfelelően az OTTrT-ben szerepeltetendő nyomvonalak energetikai szakértők, valamint a MAVÍR és a VM Természetmegőrzési Főosztály és a Nemzeti Park és Tájvédelmi Főosztály munkatársainak bevonásával koncepcionális nyomvonalként pontosítva kerültek rögzítésre. A hatályos OTTrT szénhidrogénszállító-vezeték hálózatából minden elem átemelésre került a módosító javaslatba, kiegészülve a meglévő nagynyomású földgázszállító-hálózat hiányzó, illetve újonnan tervezett elemeivel. A módosító javaslatba a MOL Zrt. adatszolgáltatásának megfelelően kerültek az országos kőolajszállító-hálózat nyomvonalak módosításra, így a korábbi hálózat egy tervezett elemmel bővült, három tervezett elem pedig kikerült a tervből. Az új építmények markáns elemeivé válnak a tájnak.
<i>Országos szénhidrogénszállító- vezetékek</i>	+	0	0	0	0	+	0	0	
<i>Országos jelentőségű szükségeltározók és kiemelt jelentőségű vízi létesítmények</i>	+	++	0	++	++	++	++	++	Az országos jelentőségű szükségeltározók közül a VTT tározók köre bővült, a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése szerint tervezett tározókkal, illetve egy új 10 millió m ³ -t meghaladó térfogattal tervezhető tározási lehetőség került bele a módosításba. A területi vízgazdálkodást, valamint az árvízi védekezést szolgáló létesítmények elsősorban az élet és vagyonbiztonságot szolgálják. Jelentős szerepet játszanak a klímaváltozás negatív hatásainak mérséklésében. A mesterséges elemek ugyanakkor negatív hatással lehetnek a felszíni vizek hidromorfológiai viszonyaira, illetve

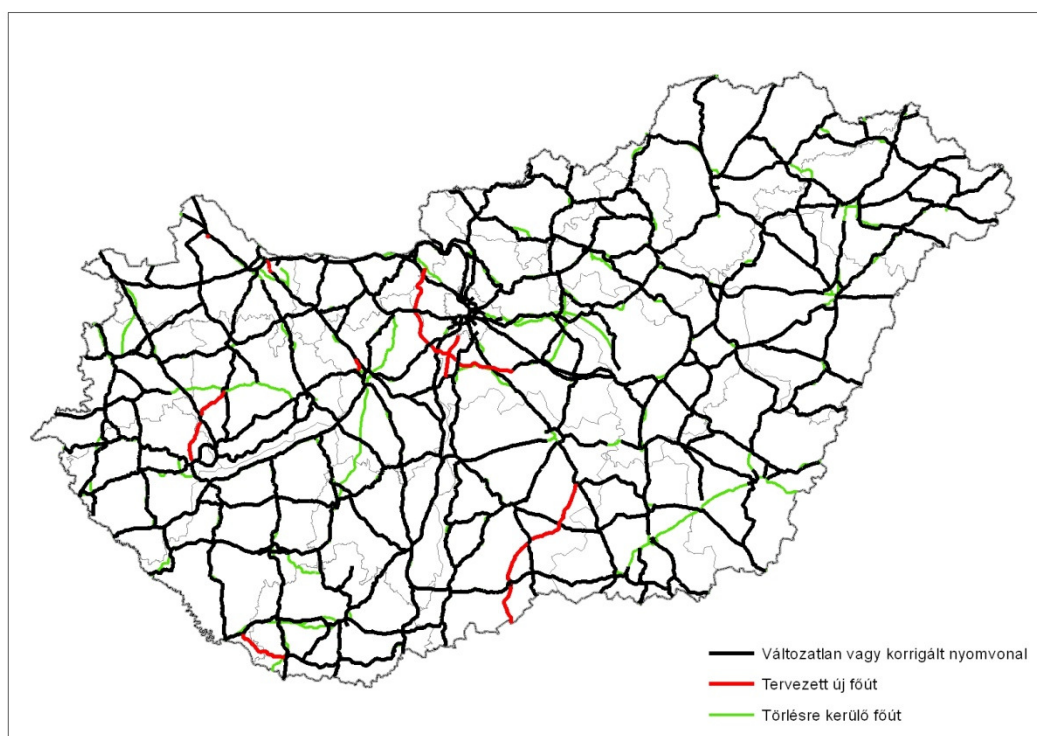
Országos műszaki- infrastruktúra- hálózatok és egyedi építmények	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési körny.	Ökológiai rend.	Ember	Klimatikus hatás (megelőzés és alkalmazkodás)	Összegzés (a javasolt módosítás bemutatása, várható hatása)
									a vizekhez kötődő ökológiai rendszerekre. Sokszor negatív vizuális hatást gyakorolnak a tájra. Az éghajlatváltozás következtében gyakoribbá váló szélsőséges időjárási események megnövelhetik az árvíz események gyakoriságát és az árvízszintet. Így ezek megfelelő kijelölése klímaadaptációs szempontból is jelentős.
Elsőrendű árvízvédelmi fővonal	+	++	0	++	++	++	++	+	A módosítás során az OVF adatszolgáltatása alapján némiképp módosult a nyomvonal. Az árvízvédelmi fővonalak környezetterhelése alacsony. Az árvízvédelem pozitív hatása mellett az ökológiai rendszerre általában kedvezőtlen hatást jelent. Egyes térségekben (pl. Tisza-tó) kimondottan negatív a vizuális hatása is. Az éghajlatváltozás következtében gyakoribbá váló szélsőséges időjárási események megnövelhetik az árvíz események gyakoriságát és az árvízszintet. Így ezek megfelelő kijelölése klímaadaptációs szempontból is jelentős.
Veszélyeshulladék- ártalmatlanító	+	+	+	++	0	+	++	0	A hulladékgazdálkodás építményei között az Ország Szerkezeti Tervén országos elemként csak a radioaktív hulladék-lerakó került feltüntetésre, mert a veszélyeshulladék-ártalmatlanítók - a kategóriába sorolandó elemek bizonytalansága miatt – már nem képezik a törvény részét. A radioaktív hulladéklerakó kategóriája és a besorolt lerakó nem változott. A radioaktív hulladéklerakó elsősorban a környezeti kockázatot növeli az adott térségben.
Radioaktív hulladék- lerakó	+	+	+	++	0	+	++	0	
+ – gyenge, áttételes, vagy közvetett kapcsolat a környezeti elem, rendszer és a vizsgált kategória között ++ – erős, közvetlen kapcsolat a környezeti elem, rendszer és a vizsgált kategória között 0 – nincs kapcsolat vagy nehezen értelmezhető kapcsolat									

17. sz. ábra: A hatályos OTrT-ben és javaslatban szereplő gyorsforgalmi úthálózat

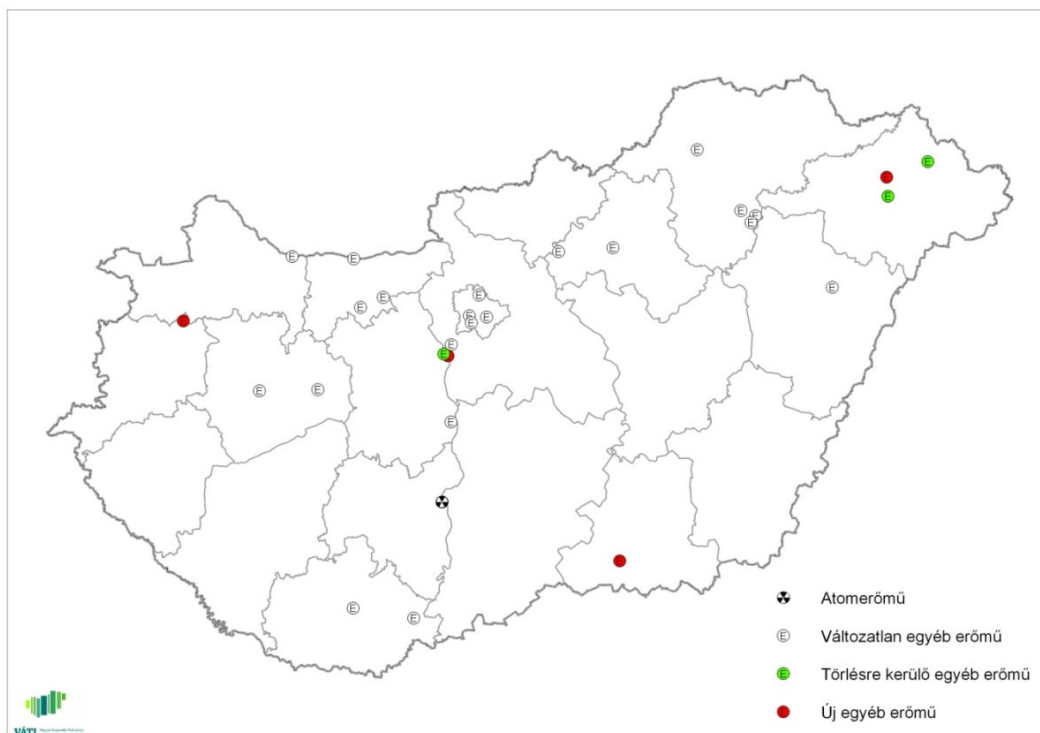
Forrás: Saját szerkesztés

18. sz. ábra: A hatályos OTrT-ben és javaslatban szereplő főúthálózat

Forrás: Saját szerkesztés

19. sz. ábra: A hatályos OTrT-ben és javaslatban szereplő erőművek

Forrás: MAVIR Hálózatfejlesztési Terv, 2011

Térségi övezetek		Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési körny.	Ökológiai rend.	Ember	Klimatikus hatás (megelőzés és alkalmazkodás)	Összegzés (a javasolt módosítás bemutatása, várható hatása)
Országos ökológiai hálózat	Magterület övezete (kiemelt térségi és megyei övezet)	+	+	+	++	+	++	++	+	A Natura 2000 területekkel kibővült ökológiai hálózat tisztább helyzetet teremt a beépíthetőség, az építmények elhelyezés stb. szabályozásában. (20. ábra) A fragmentált élőhelyek érzékenyebbek a változó éghajlattal (szárazodással és melegedéssel) szemben, ezért az övezet kijelölése és az övezetre vonatkozó szabály az élőhelyek feldarabolódását megakadályozva segítheti elő az alkalmazkodást.
	Ökológiai folyosó övezete (kiemelt térségi és megyei övezet)	+	+	+	++	+	++	++	+	A többnyire lineáris jellegű élőhely hálózat hozzájárul a biodiverzitás megőrzéséhez, élőhelyek védelméhez. A folyosó településen belül való folytonosságát és keresztmetszetét biztosító részei elősegíthetik a kapcsolatok megőrzését, helyreállítását.
	Pufferterület övezete (kiemelt térségi és megyei övezet)	+	+	+	++	+	++	++	+	Hozzájárul az ökológiai rendszer védelméhez. Pontosodó szabályozás, kedvezőbb értékvédelmi feltételeket teremt.
Kiváló		++	+	+	++	0	++	+	0	Az övezet területének jelentősebb

Térségi övezetek	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési körny.	Ökológiai rend.	Ember	Klimatikus hatás (megelőzés és alkalmazkodás)	Összegzés (a javasolt módosítás bemutatása, várható hatása)
termőhelyi adottságú szántóterület									változtatására a VM Földügyi és Térinformatikai Főosztályával folytatott egyeztetés folyamán, a rendelkezésre álló részletesebb információk alapján került sor. (21. ábra) Az övezetnek kapcsolódó szabály – ami a beépítésre szánt területek kijelölésének korlátozására vonatkozik – a módosítás során kiegészült a bányászati tevékenységre vonatkozó előírással. Az övezet elsősorban a termőtalajok hosszú távú védelmét szolgálja.
Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület	++	++	++	++	++	++	++	++	A felülvizsgálat során a lehatárolás a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatóságának adatszolgáltatása alapján történt. Ennek következtében egyfelől csökkent az övezet területe (1 112 ezer ha-ra), másrészt elhelyezkedése is változott némiképpen. (22. ábra) Az övezet elsősorban a termőtalajok hosszú távú védelmét, valamint az erdőterületek bővülését szolgálja.
Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete	0	+	0	++	++	++	++	0	Az OTRT tájképvédelmi területeinek 2008-as lehatárolása közigazgatás határonként történt, a gyakorlat azonban azt bizonyította, hogy a településrendezési tervezéshez ez nem ad elég támpontot, ezért a jelenlegi módosítás során az OTRT-ben már a tervezési léptéknek megfelelő területhatáros övezet kerül kialakításra. (23. ábra) A tájkép védelmén kívül szerepe van az ökológia rendszerek és a települési környezet védelmében is.
Világörökségi és világörökségi várományos terület övezete	0	0	0	++	++	+	++	0	Az OTRT módosító javaslatában a világörökségi és világörökségi várományos terület övezetének területi lehatárolása a Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ naprakész adatszolgáltatása alapján történt, ami szerint az övezetbe összesen 252 település tartozik. Az övezet jelentőségének megfelelően országos szinten kerül lehatárolásra. Az örökségvédelmi területek táji-környezeti hatása mindenképpen kedvező. Értékmegőrzés biztosítása révén a fennmaradás esélye javul. A települési karakter megőrzésének feltétele javul. (24. ábra)
Országos vízminőség-	+	++	+/-	+/-	+/-	+	+	++	A felülvizsgálat során a kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-

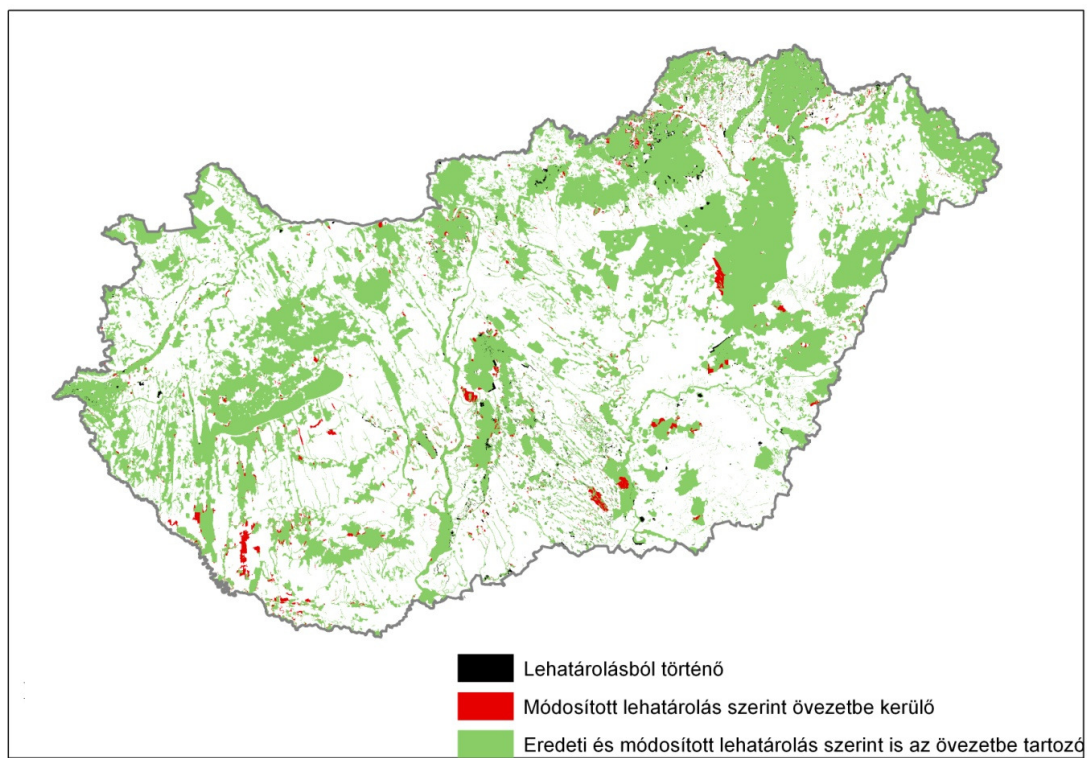
Térségi övezetek	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési körny.	Ökológiai rend.	Ember	Klimatikus hatás (megelőzés és alkalmazkodás)	Összegzés (a javasolt módosítás bemutatása, várható hatása)
védelmi terület övezete									védelmi terület és a felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe országos övezetek helyett országos vízminőség-védelmi terület övezete került lehatárolásra. Az összevonás az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK (2000. október 23.) a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (továbbiakban VKI) szóló irányelvvel való jogharmonizáció megteremtését szolgálja. (25. ábra) Az övezet hozzájárul a felszíni- és felszín-alatti vízminőség védelméhez. Az éghajlatváltozás következtében a vízkészletek csökkenése valószínűsíthető, így a vízminőség védelmének még hangsúlyosabb szerepe lesz.
Nagyvízi meder és VTT szükségeltározók övezete	0	+	0	+	++	+	++	++	A módosítás során az eddigi kiemelt térségi és megyei nagyvízi meder övezete országos övezetként került lehatárolásra kiegészítve a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló szükségeltározók területével. Az új övezeti lehatárolás az árvizek kártételeinek csökkentését és az elhárításával kapcsolatos feladatok elősegítését szolgálja. (26. ábra). Az árvízi kártételek csökkentése révén a klímaadaptációt is segíti a lehatárolás. Ugyanakkor az övezet lehatárolásánál az éghajlat várható változását és annak hatásait is figyelembe kellene venni.
Kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezete	++	0	0	++	+/-	+	+	0	A módosítás során az OTTrT-ben településhatároltan magállapított kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezetébe sorolt települések köre a Honvédelmi Minisztérium által felülvizsgálatra és változtatásra került. Környezeti hatását nehéz becsülni. Az adott terület használata lehet pozitív vagy negatív hatású is. Közismert, hogy a lőterek, gyakorlóterek a védett növények elsőrendű rezervátumait is jelentették. (27. ábra)
Honvédelmi terület övezete (kiemelt térségi és megyei övezet)	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	0	
Erdőtelepítésre javasolt terület övezete (kiemelt térségi és megyei övezet)	++	++	++	++	++	++	++	++	Az övezet pozitív hatással van a természetvédelemre és az ökológiai rendszerek fejlesztését biztosítja. Az erdőtelepítés a fenntartható földhasználati szerkezet létrehozásának egyik eszköze, amely egyben az alkalmazkodást is segíti. Az erdőterületek emellett az éghajlatváltozás következtében gyakoribbá váló

Térségi övezetek	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési körny.	Ökológiai rend.	Ember	Klimatikus hatás (megelőzés és alkalmazkodás)	Összegzés (a javasolt módosítás bemutatása, várható hatása)
									szélsőséges időjárási események kedvezőtlen hatásait is tompítják (pl. erózió) és CO ₂ nyelők (így a mitigációs célokhoz is hozzájárulnak). Az övezet lehatárolásánál a várható éghajlatváltozás figyelembevételére is szükség lenne.
Ásványi nyersanyag-vagyon terület övezete (kiemelt térségi és megyei övezet)	+/-	+/-	+	-	+/-	-	+/-	-	A módosítás következtében lehatárolt ásványi nyersanyag-vagyon terület övezete által érintett település 1152, a hatályos OTTr-ben szereplő ásványi nyersanyag gazdálkodási terület övezet által érintett település 656 (A változás +496). Az ásványi nyersanyag gazdálkodási terület kijelölése nem jelent feltétlenül bányanyitást a területen, ugyanakkor veszélyként, környezeti konfliktusok forrásaként is jelentkezik, ha tájképvédelmi, kulturális örökségvédelmi, vagy természetvédelmi övezetekkel esik egybe.
Rendszeresen belvízjárta terület övezete (kiemelt térségi és megyei övezet)	+	+	0	+	++	++	++	++	Az övezet elsősorban a belvizek kártételeinek csökkentését segíti elő. Az éghajlatváltozás következtében gyakoribbá váló szélsőséges időjárási események megnövelhetik a belvíz által borított területek nagyságát és a belvízborítás időtartamát. Az alkalmazkodásban nagy szerepe lehet a fenntartható földhasználatnak, amelyet az övezethez tartozó ajánlásokkal lehet támogatni.
Földtani veszélyforrás terület övezete (kiemelt térségi és megyei övezet)	+	+/-	0	0	++	+/-	++	0	Az övezet kiemelt térségi/megyei szinten történő lehatárolását az indokolja, hogy azok felülvizsgálata az OTTr aktuális módosítását időben mindig 2-3 éven belül követik, így az övezet lehatárolása naprakész információk alapján történhet. Az övezet lehatárolása településsoros, az érintettség adott település vonatkozásában a valaha bekövetkezett káresemények, illetve a földtani felépítésre alapozott bekövetkező káresemények prognózisa alapján kerülnek megállapításra. Övezeti érintettség esetén a településrendezés szintjén kell a földtani veszélyforrás konkrét területi lehatárolását elvégezni. Az övezet elsősorban az épített környezet védelmét, illetve a károk megelőzését szolgálja.
ajánlott megyei övezetek									Az OTTr módosító javaslatának egyeztetési folyamata során igény merült fel a megyék sajátosságait figyelembe vevő övezetek iránt. Az ajánlott megyei

Térségi övezetek	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési körny.	Ökológiai rend.	Ember	Klimatikus hatás (megelőzés és alkalmazkodás)	Összegzés (a javasolt módosítás bemutatása, várható hatása)
									övezetek egy része a korábbi térségi övezetekből, másik része új igények alapján alakult ki. Az ajánlott megyei övezetek fogalommagyarázatát és a megyei területrendezési tervben alkalmazható szabályozás kereteit az OTvT törvény módosító javaslata rögzítette. A megyei területrendezési tervekben alkalmazásuk lehetőség, nem kötelezővény.
<i>Tanyás térség</i>	+	0	0	++	++	+	++	0	A tanyás térség övezetében a tanyák tájfenntartó szerepének megőrzése érdekében biztosítani kell a tanyagazdaságok fejlesztési lehetőségeit. A Tanyafejlesztési Program előirányzat keretében nyújtott támogatás igénybevételeinek feltételeiről szóló 56/2013. (VI. 29.) VM rendeletben rögzített járássokban indokolt a z övezet leltárolása, ahol a pályázati rendszer a tanyák támogatását lehetővé teszi. A tanyás térségek leltárolása, fejlesztésük támogatása, elsősorban a hagyományos tájhasználat, tájkép, településképp megőrzését szolgálja.
<i>Tájrehabilitációt igénylő terület</i>	+	+	0	++	+	+	+	0	Az ajánlott övezet létrehozásának indoka, hogy a megyei szinten jelentős kiterjedésű (több 10 ha és e feletti méretű) hasznosítatlan, felhagyott ipari, valamint bányászattal összefüggő roncsolt felszínű területek esetében, amelyek gyakran több település közigazgatási területét is érintik, szükséges lehet megyei tájrehabilitációs szabályok megfogalmazása, amelyek az érintett területek egységes kezelését, rendezését segítik elő.
<i>Szélerőműpark telepítésére vizsgálat alá vont terület</i>	0	0	0	++	++	+	+	++	Az övezetet számos megye a területrendezési terv készítésekor határozattal elfogadott munkarészében szerepeltette, így a rendelettel elfogadható övezetek között szerepeltetése indokolt.
<i>Térségi árvízi kockázatkezelési terület</i>	0	+	0	+	++	0	++	++	Az Európai Parlament és a Tanács 2007. november 26-án hatályba lépett, az árvízi kockázatok értékeléséről és kezeléséről szóló 2007/60/EK irányelv (ÁI). Az ÁI végrehajtásának menetét és a felelősségi köröket a 178/2010. (V. 13.) a vizek többletéből eredő kockázattal érintett területek meghatározásáról, a veszély- és kockázati térképek, valamint a kockázatkezelési tervek készítéséről, tartalmáról szóló kormányrendelet határozta meg. Az árvízi kockázati térképek és árvíz-kockázat-kezelési tervek kidolgozása jelenleg folyik. Ennek megfelelően az országos árvíz-kockázati

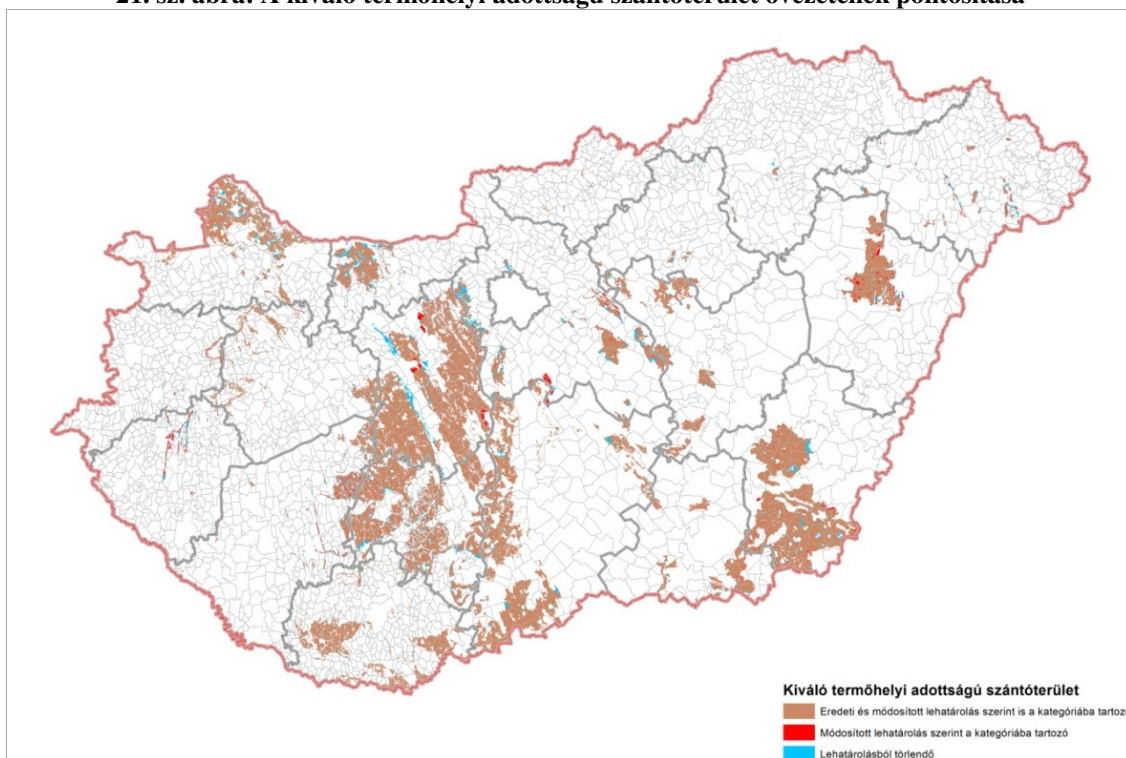
Térségi övezetek	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési körny.	Ökológiai rend.	Ember	Klimatikus hatás (megelőzés és alkalmazkodás)	Összegzés (a javasolt módosítás bemutatása, várható hatása)
									térkép 2013. decemberére készül el, amely alapján a jövő évben kerülnek kidolgozásra a részvízgyűjtő szintű árvíz-kockázati térképek, majd 2015 végére az ezekhez kapcsolódó árvíz-kockázat-kezelési tervek. Az ÁI célkitűzésének megfelelően javasolható volt a helyi árvíz kockázati térképek által lehatárolt területek beépítése a megyei területrendezési tervekbe. Tekintettel arra, hogy a kockázat térképek még nem kerültek elfogadásra, ezért adatszolgáltatót az OTTr módosítása során nem lehet megnevezni, így ajánlott megyei övezetként volt javasolt szerepeltetni. Az ajánlott megyei övezet szabályozására vonatkozóan a megyéket segíthetik a 2015. decemberéig elkészülő helyi kockázatkezelési tervek, amelyek az elkészült módszertani útmutatónak megfelelően tartalmaznak intézkedések a területhasználatra, az építési módokra és egyéb előírt szabályozó intézkedésekre vonatkozóan.
- bizonytalan, vagy ezen a szinten nem meghatározható kapcsolat + – gyenge, áttételes, vagy közvetett kapcsolat a környezeti elem, rendszer és a vizsgált kategória között ++ – erős, közvetlen kapcsolat a környezeti elem, rendszer és a vizsgált kategória között 0 – nincs kapcsolat vagy nehezen értelmezhető kapcsolat									

20. sz. ábra: Az országos ökológiai hálózat lehatárolásának változása (2008-2012)

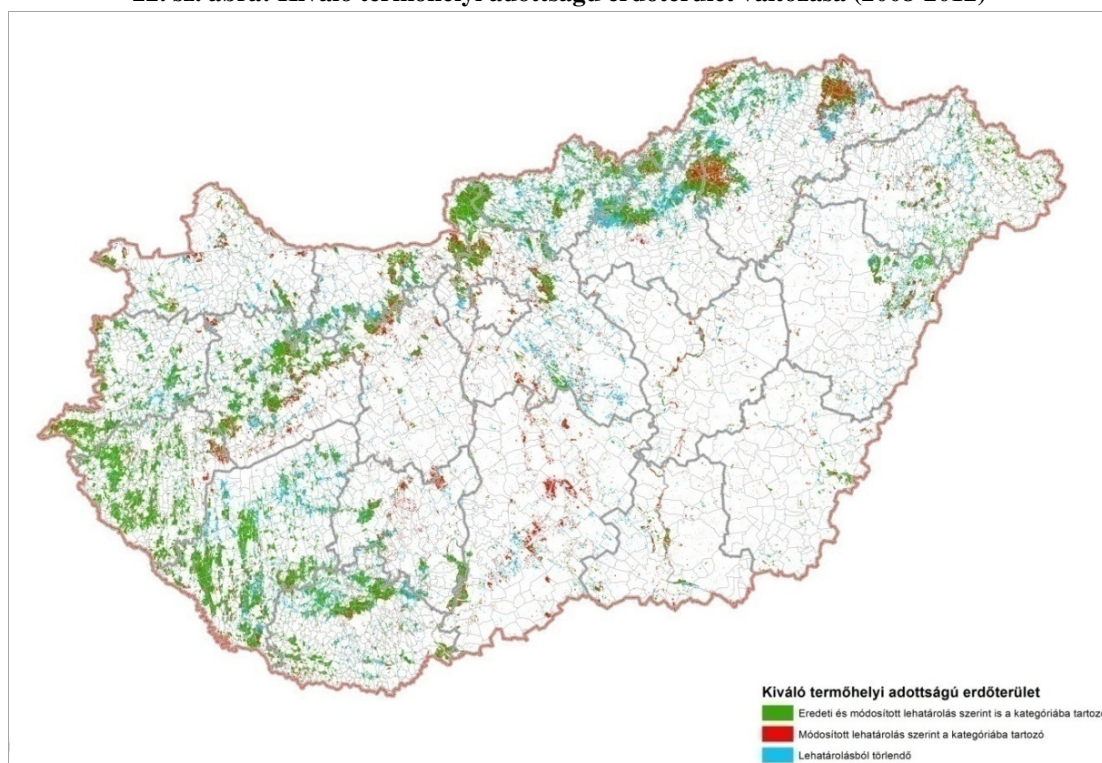
Forrás: Vidékfejlesztési Minisztérium

21. sz. ábra: A kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetének pontosítása

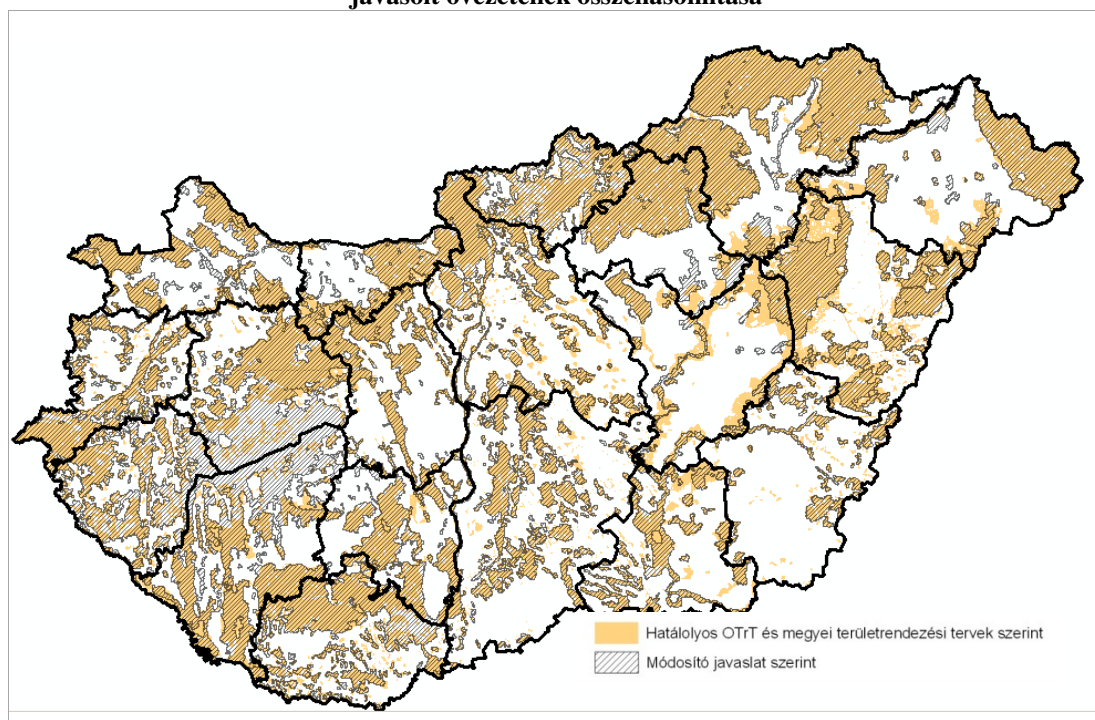
Forrás: OTTrT, kiemelt térségi/megyei területrendezési tervek

22. sz. ábra: Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület változása (2008-2012)

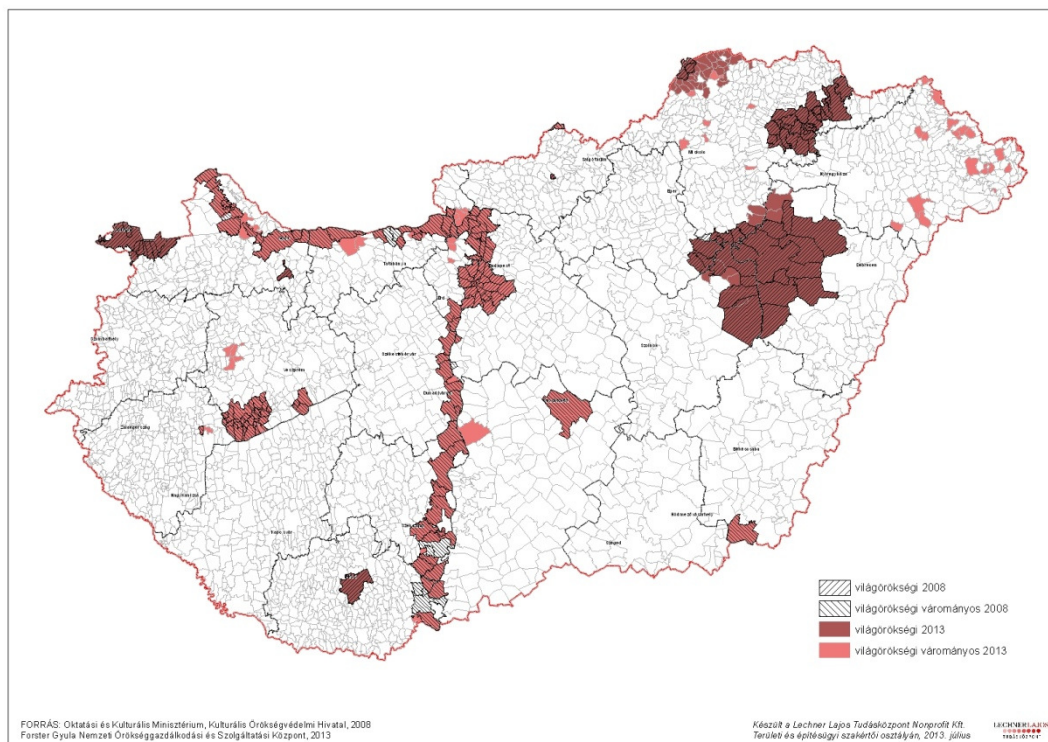
Forrás: Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal

23. sz. ábra: A hatályos OTrT-ben, illetve a megyei területrendezési tervekben lehatárolt tájképvédelmi terület övezetének és a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület javasolt övezetének összehasonlítása

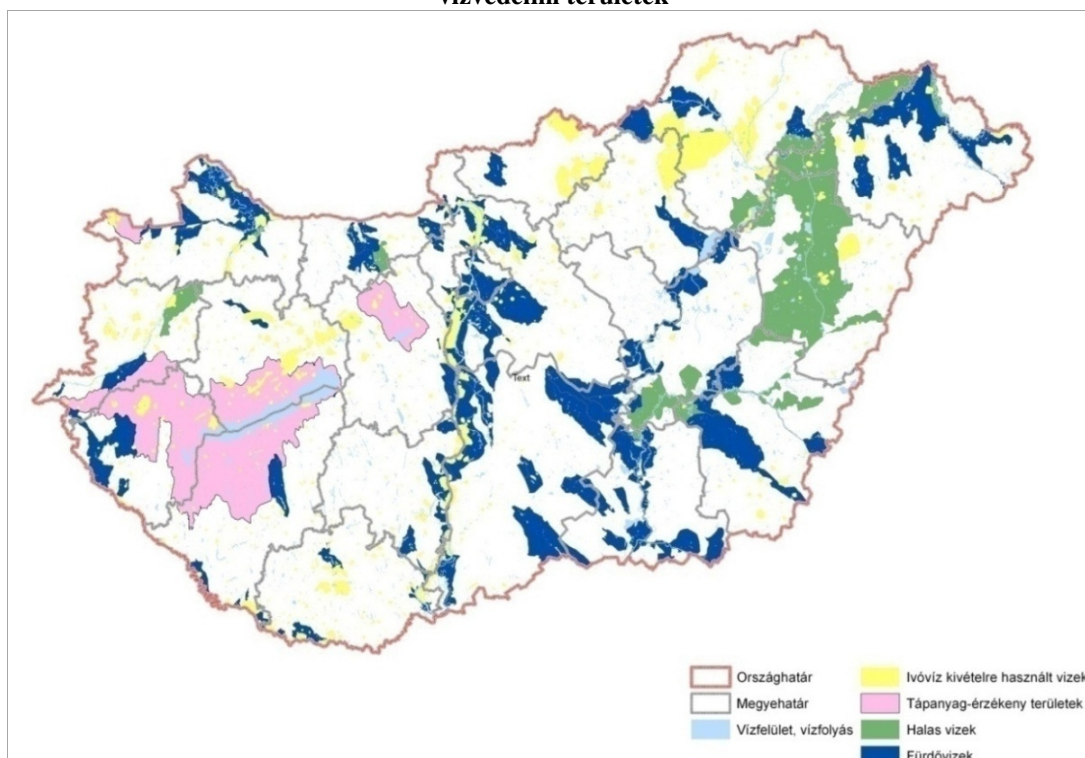
Forrás: OTrT, megyei területrendezési tervek, Budapesti Corvinus Egyetem

24. sz. ábra: Világörökségi és világörökségi várományos területek változása (2008 – 2012)

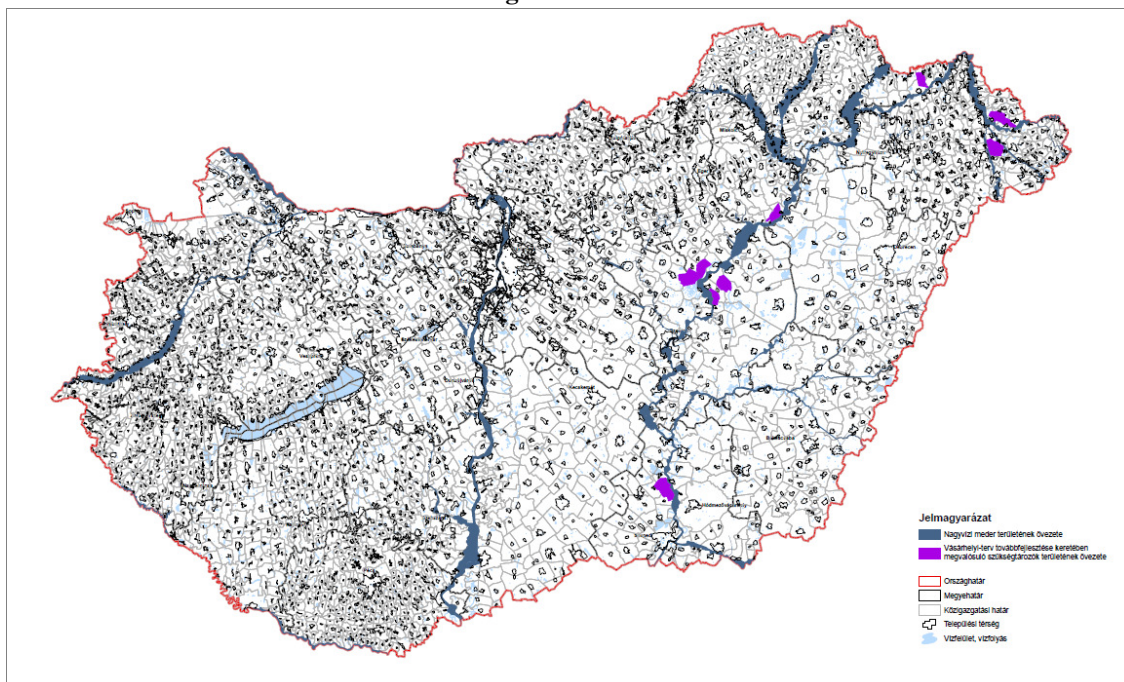
Forrás: OTTr, Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatói Központ

25. sz. ábra: Az országos vízminőség-védelmi terület övezeti lehatárolásához alkalmazott vízvédelmi területek

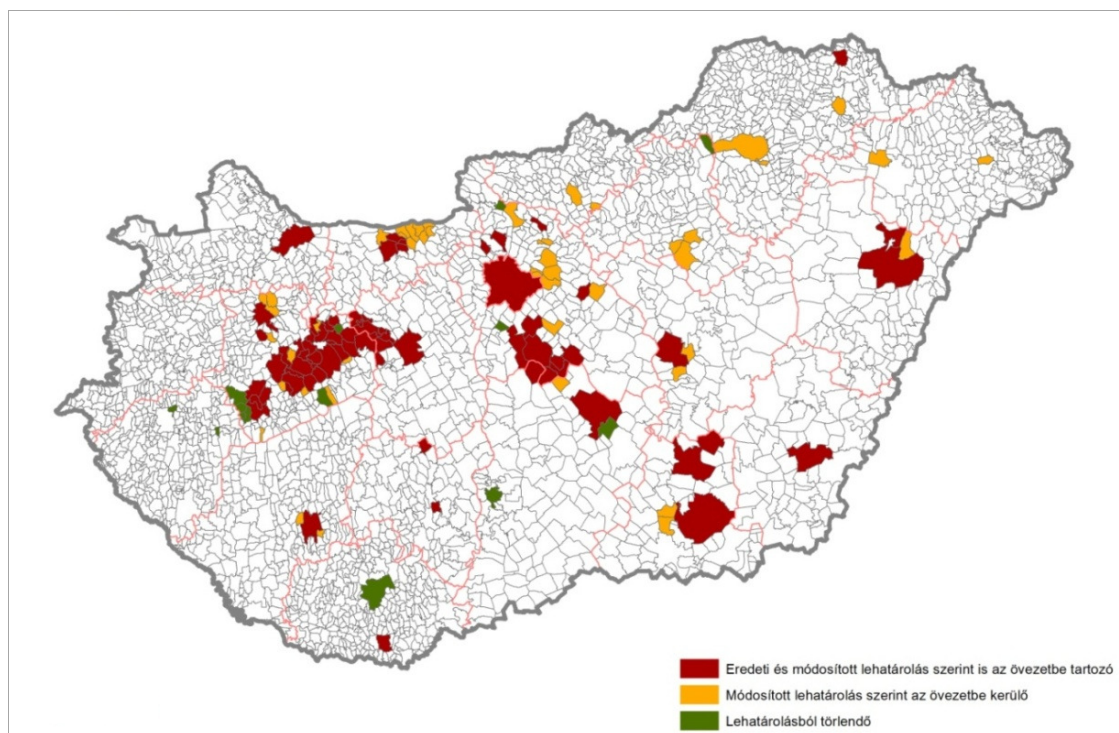
Forrás: Nemzeti Környezetügyi Intézet

26. sz. ábra: Nagyvízi meder és Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló szükségtározók területei

Adatforrás: Országos Vízügyi Főigazgatóság

27. sz. ábra: Kiemelten fontos honvédelmi területek által érintett települések változása (2008 – 2012)

Adatforrás: Honvédelmi Minisztérium

Az OTrT módosítása során több térségi övezet törlésre, összevonásra került, ezek elmaradó környezeti hatásai a következőkben foglalhatók össze:

A módosítás során kikerülő térségi övezetek	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési körny.	Ökológiai rend.	Ember	Klimatikus hatás (megelőzés és alkalmazkodás)	Összegzés (a javasolt módosítás bemutatása, várható hatása)
Országos komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezte	+	+	+/-	++	+/-	+	+/-	-/+	Az övezet fogalommeghatározásához illeszkedő lehatárolási módszertan, valamint digitális adatbázis országos szinten nem áll rendelkezésre. Ezen kívül az övezeti tartalmak is jelentősen átfednek más övezeti tartalmakkal, ezért az országos komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete az Országos Területrendezési Tervből kikerült a tájrehabilitációt igénylő terület övezete ajánlott megyei övezetként került bevezetésre. Az övezetbe tartozó szabályozási előírást – miszerint az újrahasznosítás célját térségi szinten kell meghatározni, a megyei/kiemelt térségi területrendezési tervek nem tudták alkalmazni. Az újrahasznosítási cél a település és a bányászati hatóság egyeztetése alapján véglegesedik, ezért az újrahasznosítási célt nem térségi szinten, hanem a településrendezési eszközökben indokolt rögzíteni.
Térségi tájrehabilitációt igénylő terület	+	+	+/-	++	+/-	+	+/-	-/+	
Kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő terület	0	0	0	+	++	0	++	0	Az övezet értékvédelmi tartalma (amit a „történeti települési terület övezet” volt hivatott megjeleníteni) egyrészt területrendezési szempontból nem homogén, azonos módon nem ábrázolható, másrészt elemei (pl. műemléki jelentőségű területek, védett régészeti lelőhelyek) csak településrendezési eszközökkel lehatárolhatók és szabályozhatók. Emiatt az övezet törlése került. A BM ÖVFO állásfoglalása alapján: „Az egyedi műemlékek védelme, a műemléki jelentőségű terület, a Világörökség védelmi kategóriáira, és a helyi védelemre vonatkozó szabályok nem változnak, ezért önmagában az a tény, hogy az OTTrT-ben nem jelenik meg a kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő terület és annak részei, nem befolyásolja az értékek fenntartását. Amennyiben az OTTrT a meglévőkhöz képest új eszközöket is biztosítana a védelem számára, megfontolandó lenne a kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő területek feltüntetése.”

A módosítás során kikerülő térségi övezetek	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési körny.	Ökológiai rend.	Ember	Klimatikus hatás (megelőzés és alkalmazkodás)	Összegzés (a javasolt módosítás bemutatása, várható hatása)
Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület	+	++	0	0	0	++	++	++	A felülvizsgálat során a két vízminőség-védelmi országos övezet jelenlegi állapotában megszüntetésre, egyúttal integrálásra kerül az országos vízminőség-védelmi terület övezetébe.
Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe	+	++	0	0	0	++	++	++	
Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezete	+/-	+/-	+	-	+/-	-	+/-	-/+	Az övezetnek az országos övezetek sorából való törlése, és kiemelt térségi/megyei szinten történő megállapítása javasolt tartalmi módosítással és megváltoztatott elnevezéssel.
Együtt tervezendő térségek	+	+	0	+	++	+	++	++	Az együtt tervezhető térségek lehatárolását a KSH végezte, a mutatók között azonban területrendezési típusúak nem szerepeltek, így a lehatárolás nem tükrözte az együttes tervezés során nélkülözhetetlen térszerkezeti kapcsolatokat. Ezen túlmenően az övezeti szabályozás nem normatív, inkább irányelvszerű, miután az övezetbe tartozó településekre nem kötelező a közös egyszerűsített településszerkezeti terv készítése, hanem annak csak lehetőségét veti fel, rábízva azt az érintett önkormányzatok megegyezésére és közös finanszírozására. Mindezek alapján az együtt tervezhető térségek övezete az Országos Területrendezési Tervből elhagyásra került.
Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület	+/-	+/-	+/-	++	+/-	+/-	+/-	0	Az övezet „tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület” övezete elnevezéssel összevonásra került az országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezetével.
Térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület	+	+	+	+	+/-	+/-	+/-	0	A lerakásra kerülő szilárd települési hulladékok mennyisége a prognózisok alapján más hasznosítási módok részarányának emelkedése miatt országosan várhatóan nem nő, ezért új térségi lerakók helyének kijelölése és létesítése a hatályos megyei területrendezési tervek érvényességi ideje alatt nem

A módosítás során kikerülő térségi övezetek	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési körny.	Ökológiai rend.	Ember	Klimatikus hatás (megelőzés és alkalmazkodás)	Összegzés (a javasolt módosítás bemutatása, várható hatása)
									valószínű. Az övezet elhagyásra került.
Történeti település	0	0	0	+	+	+/-	+/-	0	Az övezet lehatárolásában bizonytalanságot okozott, hogy a történeti települések meghatározása nem eléggé egzakta. A történeti településekkel kapcsolatos bizonytalanságok a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervek készítése során is bebizonyosodott, a tervezők egyrészt a bevont települések számát sokallták, másrészt a lehatárolt települések köre szűknek bizonyult. Mindezek alapján az övezet törlésre került.
Nagyvízi meder övezete	+/-	+	0	+	0	+	0	++	Az árvíz elleni hatékony védekezés és a keletkező károk csökkentése érdekében az övezet kiemelt térségi és megyei övezet helyett a módosítás során országos övezetként kerül meghatározásra.
Vízerosziónak kitett terület övezete	++	++	0	+	+/-	+/-	+/-	++	Az övezetre vonatkozó szabály a talajvédelmet csak közvetett módon és irányelveként segíti, mindemellett az erózió csökkentését célzó területfelhasználás kialakítása mind talajvédelmi, mind vízminőségvédelmi szempontból fontos feladat.
Szélerosziónak kitett terület övezete	++	++	++	+	+/-	+/-	+/-	++	Az OTRT-ben az övezet törlésre került, mivel a lehatároláshoz szükséges előzetes adatszolgáltatást a szaktárca, vagy egyéb államigazgatási szerv nem tudja vállalni.
- bizonytalan, vagy ezen a szinten nem meghatározható kapcsolat + – gyenge, áttételes, vagy közvetett kapcsolat a környezeti elem, rendszer és a vizsgált kategória között ++ – erős, közvetlen kapcsolat a környezeti elem, rendszer és a vizsgált kategória között 0 – nincs kapcsolat vagy nehezen értelmezhető kapcsolat									

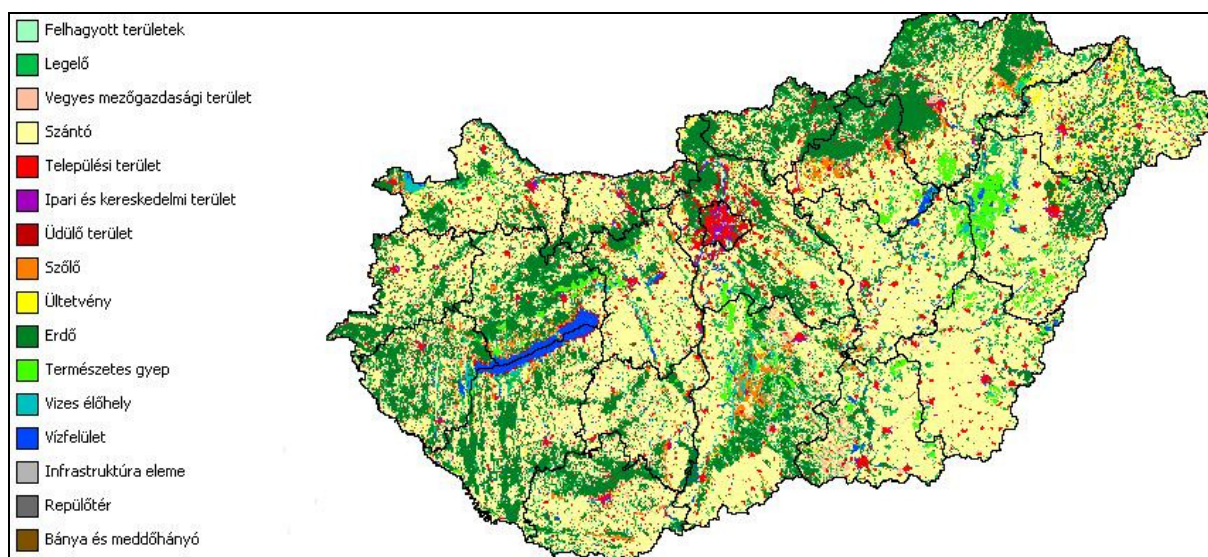
3. 5. A terv által feltárt környezeti konfliktusok értékelése és a környezeti állapot várható alakulása abban az esetben, ha a módosító javaslatok nem valósulnak meg

A területrendezési tervek integrált tervek, amelyekben a távlati térszerkezet, a területfelhasználás, infrastruktúrális hálózatok, illetve a védelmi övezetek, valamint a mindezekre vonatkozó szabályozás jelenik meg. Az összetett szabályozás összetett hatást eredményez, így ennek megfelelően a tervek hatása nem egy-egy környezeti elem állapotában, hanem a területhasználat változásában mérhető. A területrendezési tervek hatása csak hosszú illetve nagy, általában 15-25 éves távlatban érvényesül, tehát a vizsgálatnak is erre az időtávra kell kitékinteni.

A terv környezeti hatásainak vizsgálatához egy úgynevezett területi döntéstámogató modell került alkalmazásra. A holland RIKS által kifejlesztett Metronamica területi döntéstámogató modellező rendszer 2006 és 2030 közötti időszakra modellezi a területi folyamatokat (a hatályos OTRT térszerkezeti tervének, illetve szabályrendszerének és az ismert társadalmi-gazdasági trendeknek megfelelő területhasználat-változást).

A területhasználat-változás modellezésének alapja egy, az egész országot lefedő 250x250 m-es raszteres területhasználati térkép, amely az Európai Környezeti Ügynökség (EEA) CORINE LandCover felszínborítottság térképén alapul. A területhasználat modellezéséhez használt raszteres térkép 16 - a CORINE adatbázisból - generált területhasználati kategóriát tartalmaz. (28. sz. ábra) Az alkalmazott területhasználati kategóriák elsősorban a valós folyamatok bemutatására, illetve modellezésére szolgálnak, éppen ezért ezek részletesebben mutatják be a jelenlegi és a várható területhasználatot, mint a területrendezési tervek területfelhasználási kategóriái.

28. sz. ábra: Területi döntéstámogató modell kiindulási térképe

Forrás: CORINE 2006

Területhasználati kategóriák	Corine Land Cover nómenklatúra
Felhagyott területek	3.2.4. Átmeneti erdős-cserjés területek
Legelő	2.3.1. Rét/legelő
Vegyes mezőgazdasági terület	2.4.1. Egynyári kultúrák állandó kultúrákkal vegyesen
	2.4.2. Komplex művelési szerkezet
	2.4.3. Elsődlegesen mezőgazdasági területek, jelentős természetes formációkkal.
	2.4.4. Mezőgazdasági-erdészeti területek
Szántó	2.1.1. Nem-öntözött szántóföldek
	2.1.2. Állandóan öntözött területek
	2.1.3. Rizsföldek
Települési terület	1.1.1. Összefüggő település szerkezet
	1.1.2. Nem összefüggő település szerkezet
Ipari és kereskedelmi terület	1.2.1. Ipari vagy kereskedelmi területek

Területhasználati kategóriák	Corine Land Cover nómenklatúra
	1.3.3. Építési munkahelyek
	1.4.1. Városi zöldterületek
Üdülő terület	1.4.2. Sport-, szabadidő- és üdülő területek
Szőlő	2.2.1. Szőlők
Ültetvény	2.2.2. Gyümölcsösök, bogyósok
	3.1.1. Lomblevelű erdők
	3.1.2. Tűlevelű erdők
Erdő	3.1.3. Vegyes erdők
Természetes gyepek	3.2.1. Természetes gyepek, természetközeli rétek
	4.1.1. Szárazföldi mocsarak
Vizes élőhely	4.1.2. Tőzeglápok
	5.1.1. Folyóvizek, vízi utak
Vízfelület	5.1.2. Állóvizek
	1.2.2. Út- és vasúthálózatok és csatlakozó területek
Infrastruktúra elemek	1.2.3. Kikötők
Repülőtér	1.2.4. Repülőterek
	1.3.1. Nyersanyag kitermelés
Bánya és meddőhányó	1.3.2. Lerakóhelyek (meddőhányók)

A területi döntéstámogató rendszer képes a jövőben várható területhasználatokat úgynevezett alternatív forgatókönyvek alapján modellezni. A döntéstámogató rendszerrel a környezeti állapot várható alakulása ezen alternatív forgatókönyvek hatására kialakult területhasználat és térszerkezet elemzésével értékelhető. A forgatókönyvekben meghatározhatók a várható népesedési, foglalkoztatási folyamatok, az infrastrukturális fejlesztések, a várható területi igények és a területrendezési szabályozás alakulása.

Az OTrT környezeti hatásvizsgálatához három forgatókönyv került meghatározásra.

- Az első egy olyan extrém helyzetet vázol föl, ahol a most hatályos OTrT szabályozásai nem érvényesülnek (*Nincs szabályozás forgatókönyv*). Ennek a forgatókönyvnek a célja, hogy bemutathatóvá váljanak azok a környezeti, természeti, térszerkezeti konfliktusok, amelyek kialakulását a közel 10 éve érvényben lévő OTrT megakadályozott. Ezt a forgatókönyvet nevezzük „Nincs szabályozás forgatókönyv”-nek. A forgatókönyvre egy úgynevezett trendkövetés jellemző, a változókat az eddig kialakult társadalmi-gazdasági, területhasználati trendek alapján határozza meg, illetve a fejlesztési elképzelésekkel (pl: erdőfejlesztés, közúti fejlesztések, települési térségek fejlesztése) nem számol.
- A *Hatályos OTrT törvény forgatókönyv* a jelenlegi trendek, fejlesztési elképzelések és a hatályos OTrT szabályozás alapján modellezi a 20 év múlva várható országos területhasználatot, térszerkezetet.
- Az *OTrT módosító javaslata szerinti forgatókönyv* a jelenlegi trendek, fejlesztési elképzelések és az OTrT módosító javaslatának szabályozása alapján modellezi a 20 év múlva várható országos területhasználatot, térszerkezetet.

<i>Integrált Trend forgatókönyv elemei</i>	Nincs szabályozás forgatókönyv	Hatályos OTrT törvény forgatókönyv	OTrT módosító javaslata szerinti forgatókönyv
<i>Népesedési folyamatok</i> <i>(a települési területekhez köthető népesség adatok)</i>	A 1990-2010 éves adatok alapján, trendvonalal meghatározott	Népességtudományi Kutatóintézet: Demográfiai portré 2012	
<i>Ipari és kereskedelmi területekhez köthető foglalkoztatottsági adatok</i>	A 1990-2010 éves adatok alapján, trendvonalal meghatározott		
<i>Területi igények alakulása</i>	A 2000-2006 évi területhasználat- változások alapján trendvonalal meghatározott	Nemzeti Erdőprogram alapján 2009-ben készült Hosszú távú Erdőtelepítési Koncepcióban meghatározott 27%-os országos erdőszültségi arány eléréséhez szükséges erdőterületek	
<i>Infrastrukturális fejlesztések</i>	Nincs közúthálózat fejlesztés	A „1222/2011. Korm. határozat a gyorsforgalmi- és főúthálózat hosszú távú fejlesztési programjáról és nagytávú tervéről” alapján várható közúthálózat fejlesztés	
<i>Területrendezési szabályok</i>	Nincs övezeti szabályozás	A 2003 évi XXVI. az Országos Területrendezési Tervről szóló törvényben meghatározott térszerkezet és övezeti szabályozás megtartása	A 2012 az OTrT felülvizsgálata során javasolt térszerkezeti és övezeti módosítások alapján

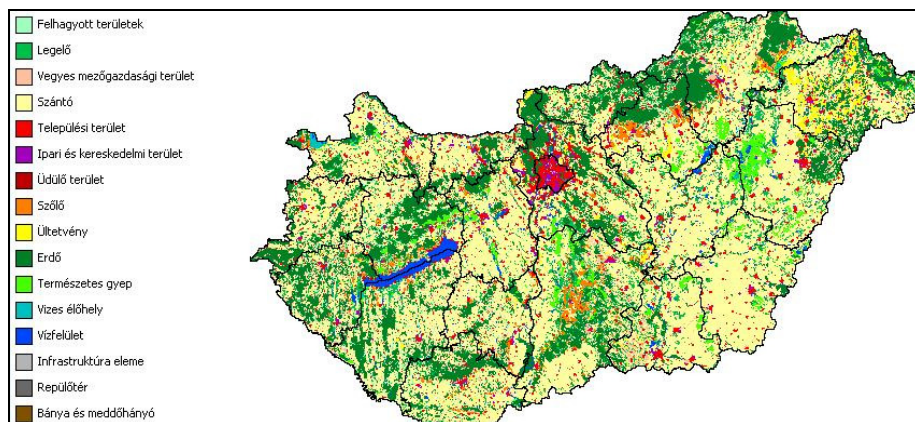
A TERÜLETHASZNÁLAT HOSSZÚ TÁVON VÁRHATÓ VÁLTOZÁSA A KÜLÖNBÖZŐ FORGATÓKÖNYVEK ALAPJÁN

Az egyes forgatókönyvek alapján kialakított, 2030-ra várható területhasználatokat két szempont szerint lehet összehasonlítani. Egyrészt a különböző területhasználatok várható megoszlása alapján, másrészt az egyes területhasználatok elhelyezkedése szerint.

A **területhasználatok megoszlása** a hatályos és a módosított OTrT szerinti forgatókönyvek alapján azonosan alakul 2030-ra, mivel a kiindulási adatok (népesedési folyamatok, ipari és kereskedelmi területekhez köthető foglalkoztatottsági adatok, területi igények alakulása) megegyezik. A „nincs szabályozás” forgatókönyv alapján várható területhasználat megoszlás azonban jelentősen eltér a többi forgatókönyvtől. A hatályos OTrT szerinti területfelhasználáshoz képest ebben az esetben 2030-ra az erdőterületek nagysága mintegy 800 000 ha-ral kisebb, ami helyett elsősorban felhagyott területek, legelő, vegyes mezőgazdasági és szántó területek jelennek meg.

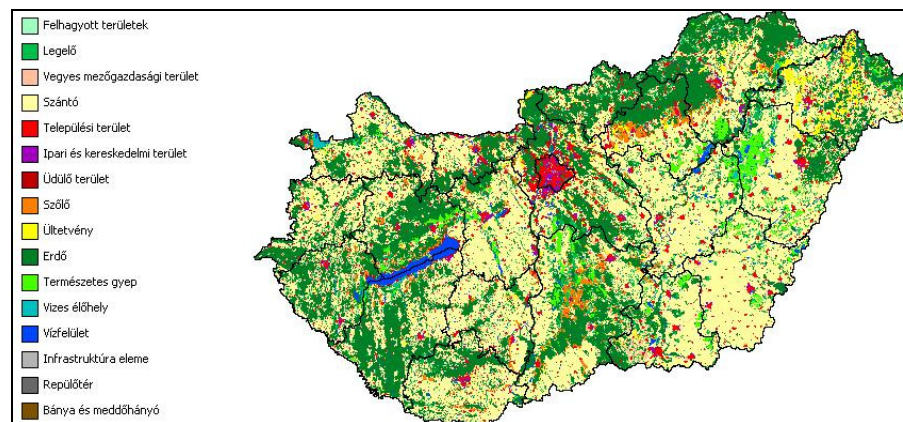
Folyamat	Konfliktus értékelése – <i>Állapot</i>	Környezeti állapot várható alakulása a terv megvalósulása nélkül (trend) <i>Hatás</i>
Térszerkezet alakulása (29. és 30. sz. ábra)	A különböző területhasználatok megoszlása meghatározza a táj mozaikosságát, illetve a természetközeli területek arányát, az ökológiai állapotot.	Az OTrT hiányában várható a szántóterületek növekedése, ezzel a táj mozaikossága, a biodiverzitás csökken. Az ökológiai rendszerek sérülékenysége nő.
	Az elmúlt években Magyarország erdősültségi aránya fokozatosan növekedett. (2003-ban 19%, 2008-ban 20 % körül).	Az országos erdőstratégia és az azt elősegítő OTrT szabályozása nélkül az elkövetkező 20 évben az erdőterületek növekedési üteme lelassul, sőt bizonyos térségekben csökken az erdősültség. Az erdők szerepe kiemelkedő a szél- és vízerózió elleni védekezésben, a klímaváltozás folyamatának és hatásainak csökkentésében, illetve az egészséges természetközeli környezet biztosításában. Az erdőterületek csökkenése, vagy az erdőterületek növekedésének elmaradása talajdegradációs folyamatokat okozhat, csökkenti a biodiverzitást.

29. sz. ábra: Területhasználat 2030-ban OTrT szabályozás nélkül

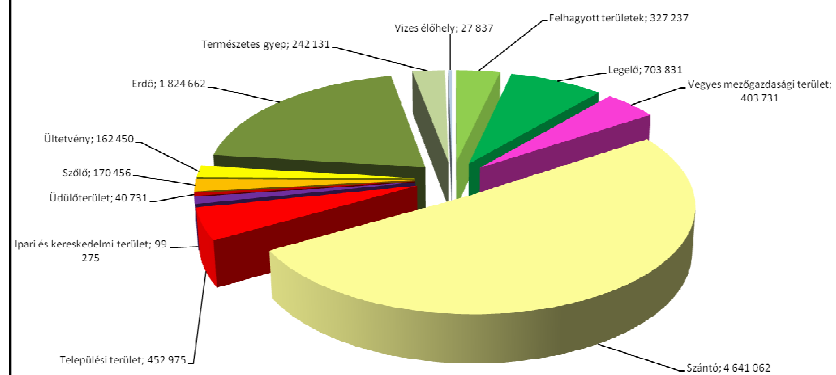
Forrás: Területi Döntéstámogató Modellező Rendszer

30. sz. ábra: Területhasználat 2030-ban a hatályos OTrT szerint

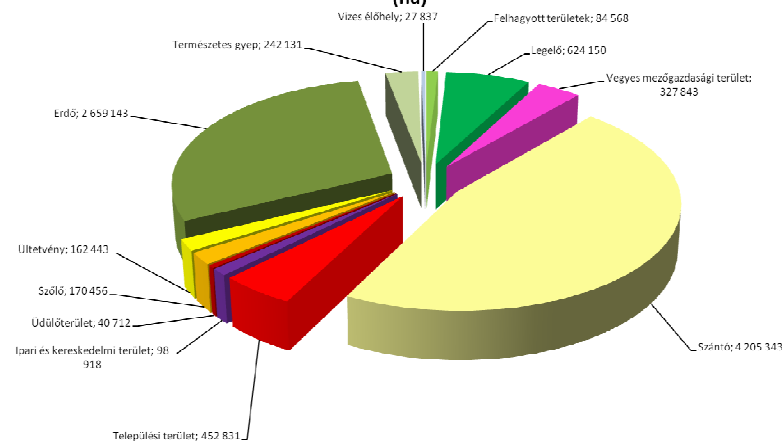

Forrás: Területi Döntéstámogató Modellező Rendszer

Területhasználatok megoszlása 2030-ban OTrT szabályozás nélkül (ha)

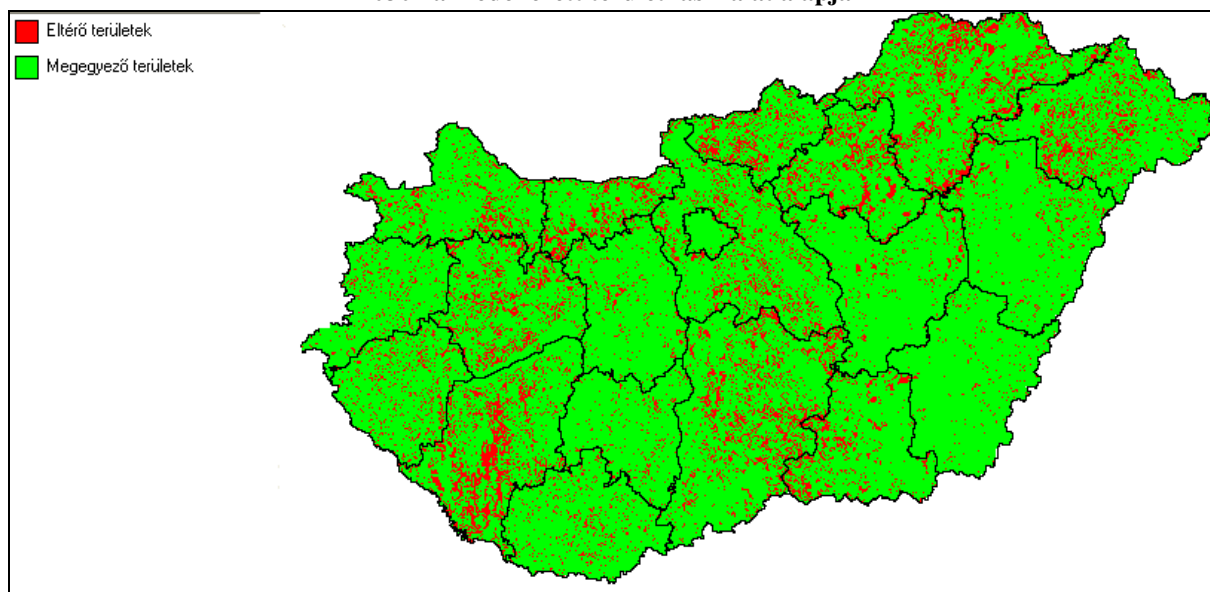

Területhasználatok megoszlása 2030-ban a "Hatályos OTrT" és az "OTrT módosító javaslat" forgatókönyvek alapján (ha)

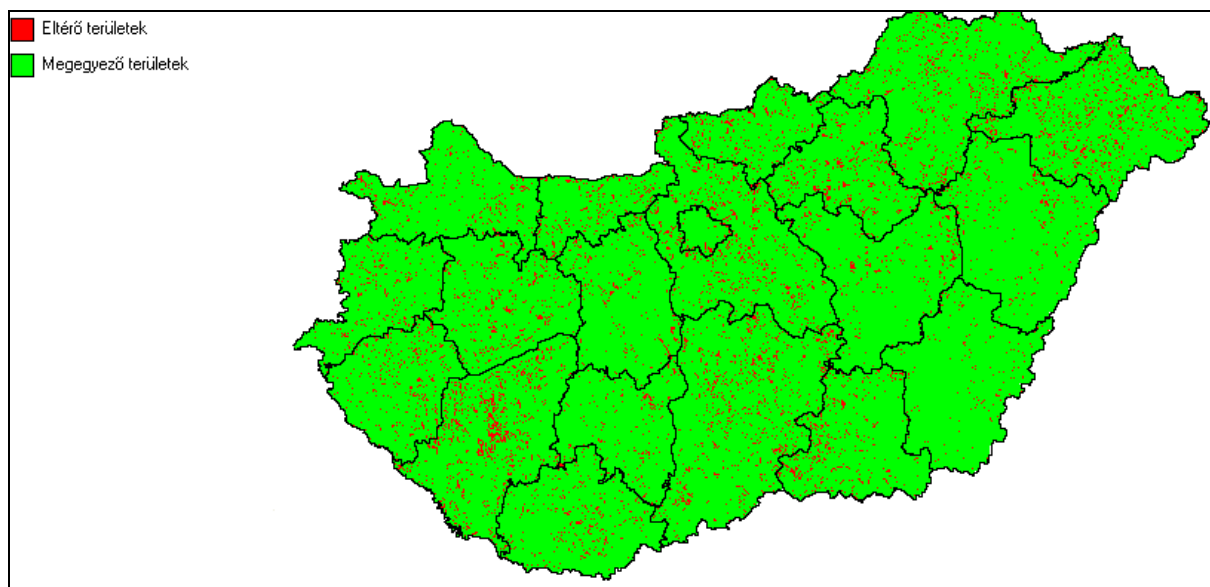
A 2030-ra modellezett **területhasználatok elhelyezkedése** a különböző forgatókönyvek alapján jelentős eltérést mutat.

31. sz. ábra: „Nincs szabályozás” és a „hatályos OTrT törvény” szerinti forgatókönyv összehasonlítása a 2030-ra modellezett területhasználat alapján

Forrás: Területi Döntéstámogató Modellező Rendszer

32. sz. ábra: „Hatályos OTrT” és az „OTrT módosító javaslata” szerinti forgatókönyv összehasonlítása a 2030-ra modellezett területhasználat alapján

Forrás: Területi Döntéstámogató Modellező Rendszer

A „Hatályos OTrT” és az „OTrT módosító javaslata” szerint 2030-ra modellezett területhasználatok területi nagyságát vizsgálva megegyeznek (30. ábra), a javasolt térszerkezeti és övezeti módosítások csak a különböző területhasználatok elhelyezkedését befolyásolják (32. ábra).

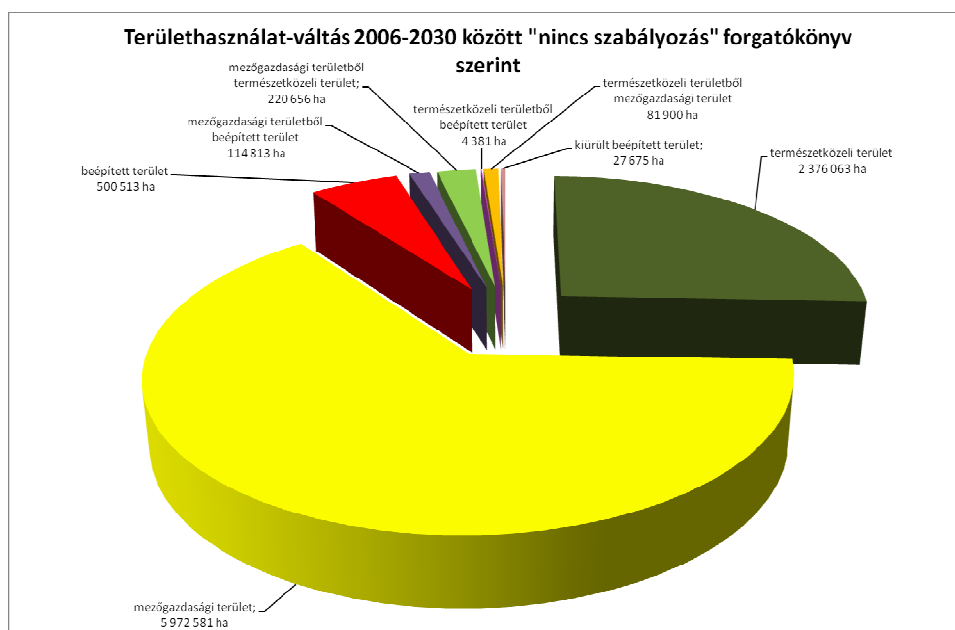
A területhasználatok elhelyezkedése közötti eltérés területhasználat típusonként részletesen is elemezhető.

TERÜLETHASZNÁLAT-VÁLTÁS

A területi döntéstámogató rendszer a 2006-2030 időszakra, három területhasználat (beépített, mezőgazdasági és természetközeli területek) közötti konverziót modellezte. A vizsgált mezőgazdasági területek a jövőben a mezőgazdasági termelés korszerűsítésével egyre inkább csökkenni, más területhasználatokká alakulnak, a különböző forgatókönyvek szerint a csökkenés eltérő, illetve a területhasználat váltás is másképp alakul. (33.-34. sz. ábra)

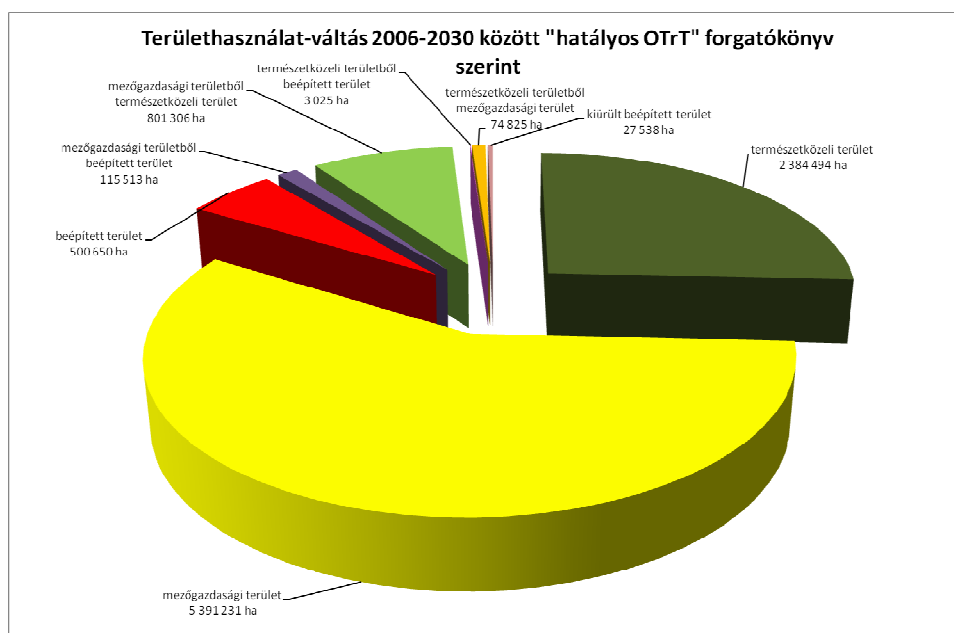
Folyamat	Konfliktus értékelése <i>Állapot</i>	Környezeti állapot várható alakulása a terv megvalósulása nélkül (trend) <i>Hatás</i>
Mezőgazdasági területek csökkenése	A Corine 2000 és 2006 évi adatbázis alapján, Magyarországon a mezőgazdasági területek 6 308 048 ha-ról 6 221 101 ha-ra csökkentek, ami 6 év alatt 2 %-os csökkenést jelent. Ez a folyamat a beépített területek iránti igény növekedésével a jövőben némiképp nagyobb mértékben folytatódhat.	Amennyiben nincs szabályozás, és az OTTrT által meghatározott infrastrukturális fejlesztések valamint természetvédelmi területek megőrzése, fejlesztése nem valósul meg. A mezőgazdasági területek kisebb mértékű csökkenésére lehet számítani (2030-ra közel 5 970 000 ha).
Területhasználat-váltás	A területhasználat változásnál a különböző területek közötti konverziót elemeztük. A felhagyott mezőgazdasági területek helyén új beépített területek alakulhatnak ki, vagy a természetes folyamatoknak megfelelően természetközeli területek jönnek létre. Ugyanakkor előfordul, hogy a természetközeli területeket igény szerint újra művelés alá vonják.	A szabályozás nélküli forgatókönyv szerint a kevesebb megszűnő mezőgazdasági terület kevesebb új beépítést és kevesebb természetközeli terület megjelenését jelenti. Ugyanakkor a természetközeli-mezőgazdasági, illetve a természetközeli-beépített területek közötti konverzió nagyobb, ami a természetközeli területek fokozatos csökkenését jelenti.

33. sz. ábra

Forrás: Területi Döntéstámogató Modellező Rendszer

34. sz. ábra

Forrás: Területi Döntéstámogató Modellező Rendszer

BEÉPÍTETT TERÜLETEK VÁLTOZÁSA

A beépített területek változásának modellezéséhez első lépésként a települési-, illetve ipari- és kereskedelmi területek iránti igényt kell meghatározni.

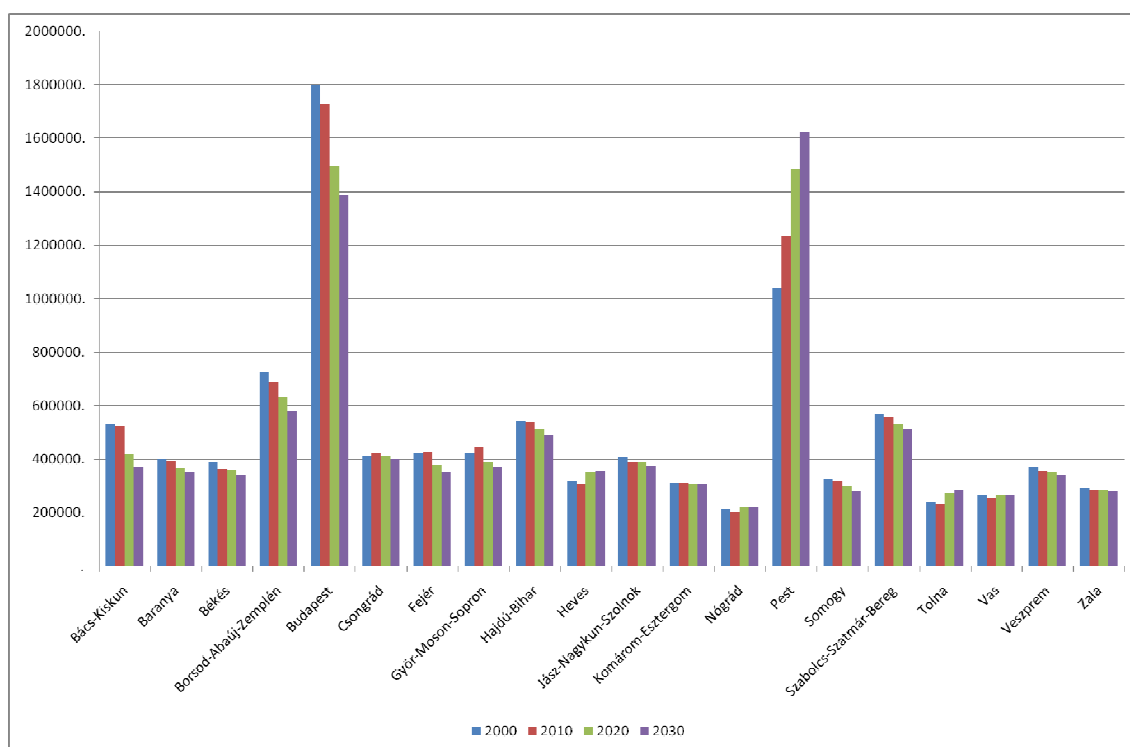
A területi döntéstámogató rendszerrel modellezhető a jövőbeni népességváltozás és az ahhoz kapcsolódó települési terület igény változása.

A „Nincs szabályozás” forgatókönyv esetében a települési- és üdülőtérületek iránti igényt a 1990-2010 közötti demográfiai folyamatok alapján kiszámolt statisztikai trendvonal népességszáma határozta meg.

Az OTrT-hez kötődő két másik forgatókönyvben a települési- és üdülőtérület igényt meghatározó népességszámot több tényező alakította. A 2030-ra várható megyénkénti népességszámot a KSH Népeségtudományi Kutatóintézetben 2007-ben készült 2007-2021-re vonatkozó országos népességprognózis, valamint a 2000-2010 közötti megyei népesedési és migrációs folyamatok modellezése adta.

A modellezés alapján Magyarország népessége az elkövetkező 10 évben tovább csökken, a migráció továbbra is az ország középpontja felé irányul, így Pest megyében további népességnövekedés prognosztizálható. Az agglomerációs folyamatok felgyorsulásával, a közösségi közlekedés fejlesztésével számolva, Budapest agglomerációs hatása egyre nagyobb lesz, ennek megfelelően nem csak Pest, hanem Heves, Nógrád megyékben is lehet számolni népességnövekedéssel. Az agglomerációs folyamattal párhuzamosan a periférikus északkeleti megyékben nagyobb arányú népességcsökkenés várható.

35. sz. ábra: Népeség alakulás 2000-2030 között a területi döntéstámogató modell alapján („hatályos OTRT” forgatókönyv)

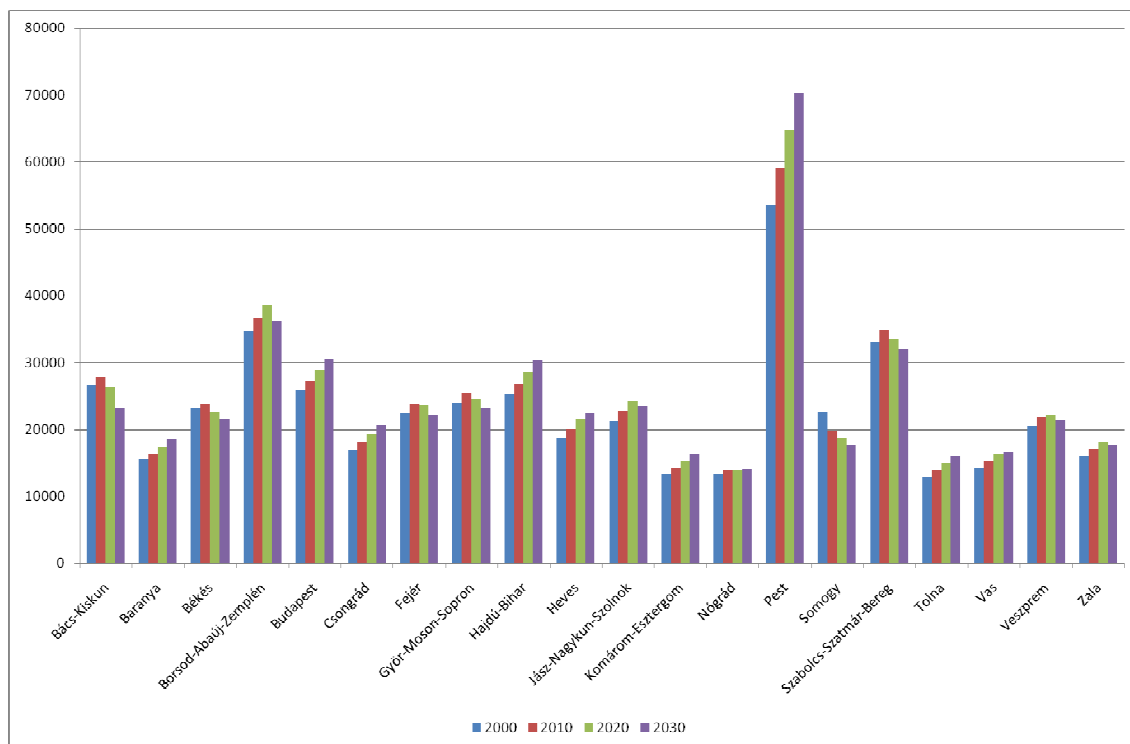
Forrás: Területi Döntéstámogató Modellező Rendszer

A népesség alakulás alapján a döntéstámogató rendszer modellezi a települési területek iránti társadalmi igény alakulását. A települési területek bővülésében a népességszám változás mellett a lakhatással szemben támasztott változó társadalmi igényeket is figyelembe kell venni, amelynek alapja a következő feltételezés volt: a laksűrűség fokozatosan csökken, nő az épületek alapterülete, az épületekhez tartozó telek és a szabad zöldfelület is. Ennek megfelelően a nagy arányú népességcsökkenést, némiképp ellensúlyozza a települési területek növelése iránti társadalmi igény..

Az ipari és kereskedelmi területek alakulását az ipari és kereskedelmi foglalkoztatottak aránya határozza meg. Ezt mindhárom forgatókönyv esetében az 1990-2010 közötti statisztikai adatok alapján felállított trendvonal szerint modellezte a rendszer.

A települési területek, illetve az ipari- és kereskedelmi területek összesítése adja a beépített területek várható változását. A 2030-ra felmerülő területhasználati igény alapján a beépített területek aránya a 2006. évi Corine adatokhoz képest 2030-ra 111%-ra emelkedik.

36. sz. ábra: A beépített területek iránti területi igény változása 2000-2030 (ha)
(„hatályos OTrT” forgatókönyv)

Forrás: Területi Döntéstámogató Modellező Rendszer

Az új beépített területek elhelyezésékor a területhasználati modell figyelembe veszi a területalkalmasságot, a megközelíthetőséget, a különböző területhasználatok közötti szomszédsági viszonyokat és az érvényes területrendezési szabályokat.

A hatályos OTrT szerinti szabályokat a modell négy kategóriába sorolja:

- Adott területen (területfelhasználási térség, térségi övezet) **ösztönzött** az adott területhasználat
- Adott területen (területfelhasználási térség, térségi övezet) **megengedett** az adott területhasználat
- Adott területen (területfelhasználási térség, térségi övezet) csak **feltételekkel megengedett** az adott területhasználat
- Adott területen (területfelhasználási térség, térségi övezet) **korlátozott** az adott területhasználat

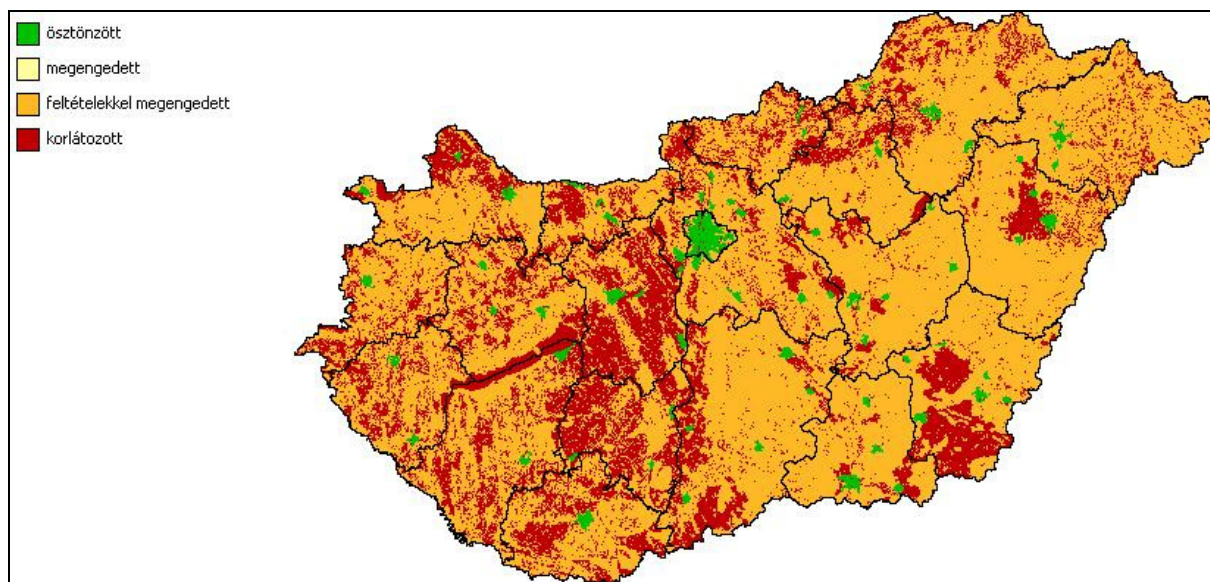
Hatályos OTrT szerinti területrendezési szabályok a modellbe az alábbi elvek szerint kerültek:

Területfelhasználási kategória, térségi övezet	Beépített területek kialakítására vonatkozó szabály	Kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategóriákon belül a települési területfelhasználási egységek kijelölése során a következő szabályokat kell alkalmazni:
Erdőgazdálkodási térség	feltételekkel megengedett	Az Országos Erdőállomány Adattár szerint erdőterületnek minősülő területet a településszerkezeti terv legalább 95%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell

Területfelhasználási kategória, térségi övezet	Beépített területek kialakítására vonatkozó szabály	Kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategóriákon belül a települési területfelhasználási egységek kijelölése során a következő szabályokat kell alkalmazni:
		sorolni.
Mezőgazdasági térség	feltételekkel megengedett	A kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben legalább 75%-ban mezőgazdasági térségbe kell besorolni, a településrendezési tervben e terület legalább 85 %-ának mezőgazdasági terület területfelhasználási egységbe kell kerülni.
Vegyes területfelhasználású térség	feltételekkel megengedett	A kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben legalább 75%-ban mezőgazdasági, erdőgazdálkodási vagy vegyes területfelhasználású térségbe kell besorolni, a településrendezési tervben e terület legalább 85 %-ának mezőgazdasági, erdőterület területfelhasználási egységbe kell kerülni.
Települési térség	ösztönzött	A kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben legalább 75 %-ban városias és hagyományosan vidéki települési térség kategóriába kell sorolni.
Vízgazdálkodási térség	korlátozott	A kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben legalább 90%-ban vízgazdálkodási térségbe kell besorolni, a településrendezési tervben e terület legalább 90%-ának vízgazdálkodási terület területfelhasználási egységbe kell kerülni.
Országos ökológiai hálózat	feltételekkel megengedett	Az övezetben „csak olyan kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategória, illetve övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem veszélyezteti”.
Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület	korlátozott	Az övezetben „beépítésre szánt terület csak kivételesen, egyéb lehetőség hiányában, külön jogszabályban meghatározott területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki”.
Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület	korlátozott	Az övezetben „beépítésre szánt terület csak kivételesen, egyéb lehetőség hiányában, külön jogszabályban meghatározott területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki”.
Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete	megengedett	Nem ad szabályt a területfelhasználási elem kijelölésére.
egyéb övezetek	nem vettük figyelembe	Nem ad szabályt a területfelhasználási elem kijelölésére.

A különböző területfelhasználási kategóriákat és térségi övezeteket a beépített területek kialakítására vonatkozó szabályok szigorúsága alapján rangsorolva az alábbi eredménytérkép alakult ki:

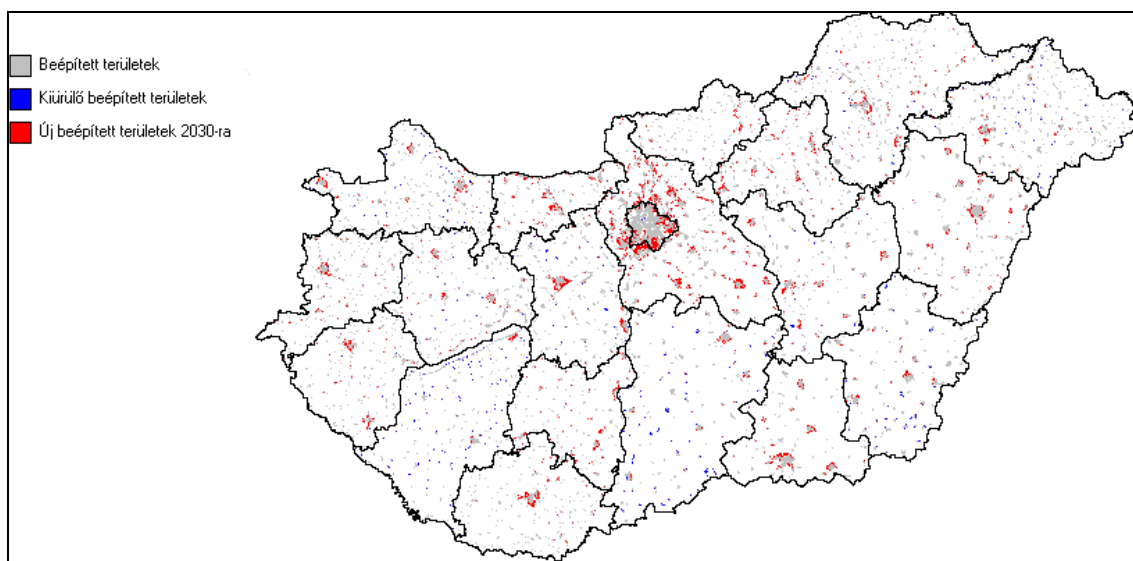
37. sz. ábra: A beépített területekre érvényes területfelhasználási korlátozások a „hatályos OTrT” forgatókönyv szerint

Forrás: Területi Döntéstámogató Modellező Rendszer

A hatályos OTrT alapján elsőként a nagyobb települések körül alakulnak ki az új beépített területek, hiszen a szabályozás ezeknek a területeknek nagy részét már országos szinten települési térségként definiálja. Ennek megfelelően itt a legkönnyebb az új beépítések megvalósítása, míg a többi területen egyéb területfelhasználási térség kijelölésével kell számolni. Ez a szabályozás a koncentráltabb városfejlődésnek kedvez. A migrációs és a népesedési folyamatok a kistelepülések kiürülésével járhat.

38. sz. ábra: A beépített területek várható változása 2000-2030 között a „hatályos OTrT” forgatókönyv alapján

Forrás: Területi Döntéstámogató Modellező Rendszer

Természetesen a megyei területrendezési tervekben kijelölt települési térségek figyelembe vételével a rendszer finomítható.

A 2013-ban javasolt OTrT módosítások szerinti területrendezési szabályok a modellbe az alábbi elvek szerint kerültek:

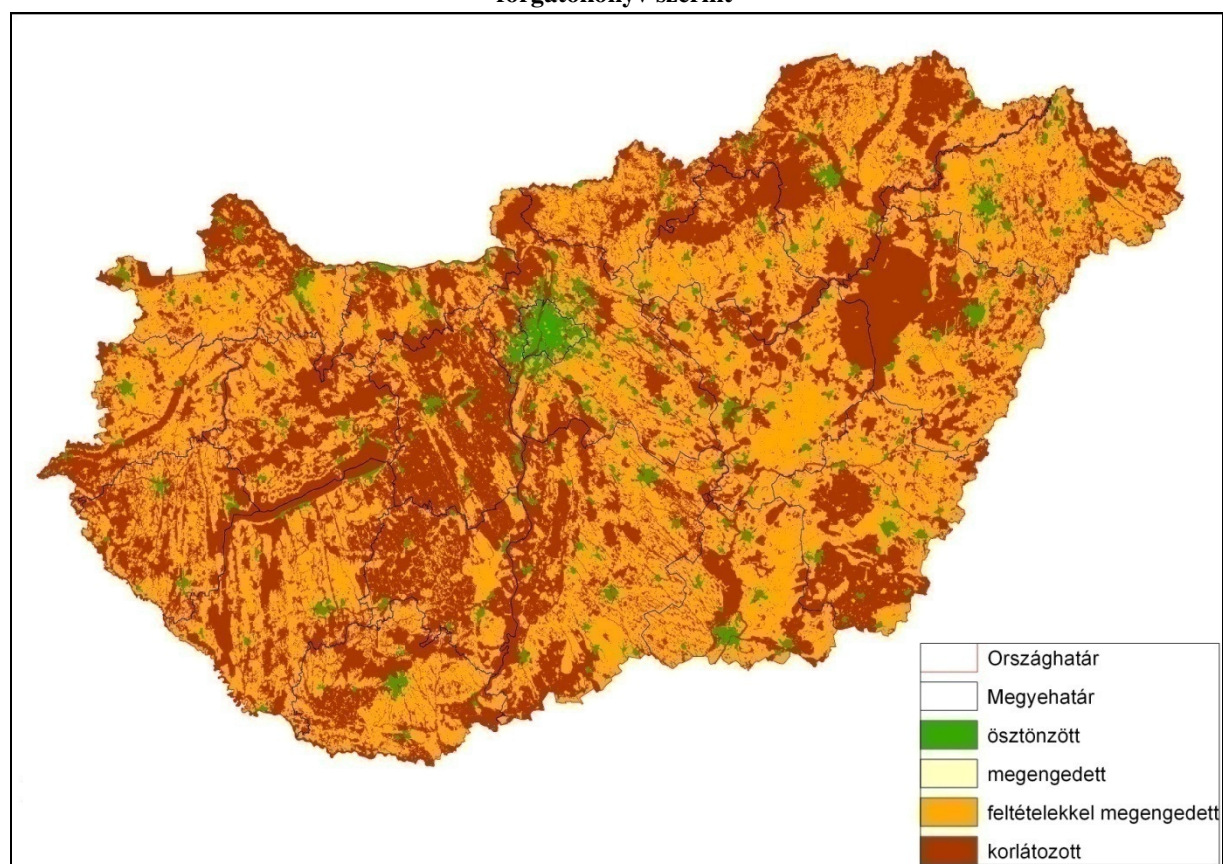
Területfelhasználási kategória, térségi övezet	Beépített területek kialakítására vonatkozó szabály	Kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategóriákon belül a települési területfelhasználási egységek kijelölése során a következő szabályokat kell alkalmazni
Erdőgazdálkodási térség	feltételekkel megengedett	Kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategóriákon belül a települési területfelhasználási egységek kijelölése során a következő szabályokat kell alkalmazni: a) az erdőgazdálkodási térséget legalább 85%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni.
Mezőgazdasági térség	feltételekkel megengedett	A mezőgazdasági térséget legalább 85%-ban mezőgazdasági terület, beépítésre szánt különleges honvédelmi terület, beépítésre nem szánt különleges honvédelmi terület vagy természetközeli terület területfelhasználási egységbe kell sorolni, a térségben nagyvárosias lakóterület és vegyes terület területfelhasználási egység nem jelölhető ki.
Vegyes területfelhasználású térség	feltételekkel megengedett	A vegyes területfelhasználású térséget legalább 85%-ban mezőgazdasági terület, vagy erdőterület illetve természetközeli terület területfelhasználási egységbe kell sorolni, a fennmaradó részen nagyvárosias lakóterület kivételével bármely települési területfelhasználási egység kijelölhető.
Települési térség	ösztönzött	A városias települési térség bármely települési területfelhasználási egységbe sorolható;
Vízgazdálkodási térség	korlátozott	A vízgazdálkodási térséget legalább 85%-ban vízgazdálkodási terület területfelhasználási egységbe kell sorolni.
Országos ökológiai hálózat- magterület	korlátozott	Az övezetben beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha: a) a települési területet a magterület vagy a magterület és az ökológiai folyosó körülzárja, és b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja.
Országos ökológiai hálózat- ökológiai	korlátozott	Az övezetben beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha:

Területfelhasználási kategória, térségi övezet	Beépített területek kialakítására vonatkozó szabály	Kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategóriákon belül a települési területfelhasználási egységek kijelölése során a következő szabályokat kell alkalmazni
folyosó		a) a települési területet az ökológiai folyosó, vagy a magterület és az ökológiai folyosó körülzárja, és b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja.
Országos ökológiai hálózat- pufferterület	feltételekkel megengedett	Pufferterületen a településszerkezeti terv beépítésre szánt területet csak abban az esetben jelölhet ki, ha az a szomszédos magterület vagy ökológiai folyosó természeti értékeit, biológiai sokféleségét, valamint táji értékeit nem veszélyezteti.
Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület	korlátozott	Az övezetben „beépítésre szánt terület – a különleges mezőgazdasági üzemi terület kivételével – csak kivételesen, egyéb lehetőség hiányában, külön jogszabályban meghatározott területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki”.
Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület	korlátozott	Az övezetben „beépítésre szánt terület nem jelölhető ki”.
Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete	megengedett	A tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezetében csak olyan kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategória jelölhető ki, továbbá a településszerkezeti tervben csak olyan települési területfelhasználási egység hozható létre, amely nem veszélyezteti a tájképi egységet, a természeti adottságokhoz igazodó hagyományos tájhasználatot. .
Világörökségi és világörökségi várományos terület övezete	megengedett	Nem ad szabályt a területfelhasználási elem kijelölésére.
Országos vízminőség-védelmi terület övezete	megengedett	Nem ad szabályt a területfelhasználási elem kijelölésére.
Nagyvízi meder és a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló szükségtározók területének övezete	korlátozott	Az övezetben új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.

Területfelhasználási kategória, térségi övezet	Beépített területek kialakítására vonatkozó szabály	Kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategóriákon belül a települési területfelhasználási egységek kijelölése során a következő szabályokat kell alkalmazni
Kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezete	megengedett	Nem ad szabályt a területfelhasználási elem kijelölésére.

A különböző területfelhasználási kategóriákat és térségi övezeteket a beépített területek kialakítására vonatkozó szabályok szigorúsága alapján rangsorolva, az alábbi eredménytérképek születtek.

39. sz. ábra: A beépített területekre érvényes területfelhasználási korlátozások a „Módosított OTrT” forgatókönyv szerint

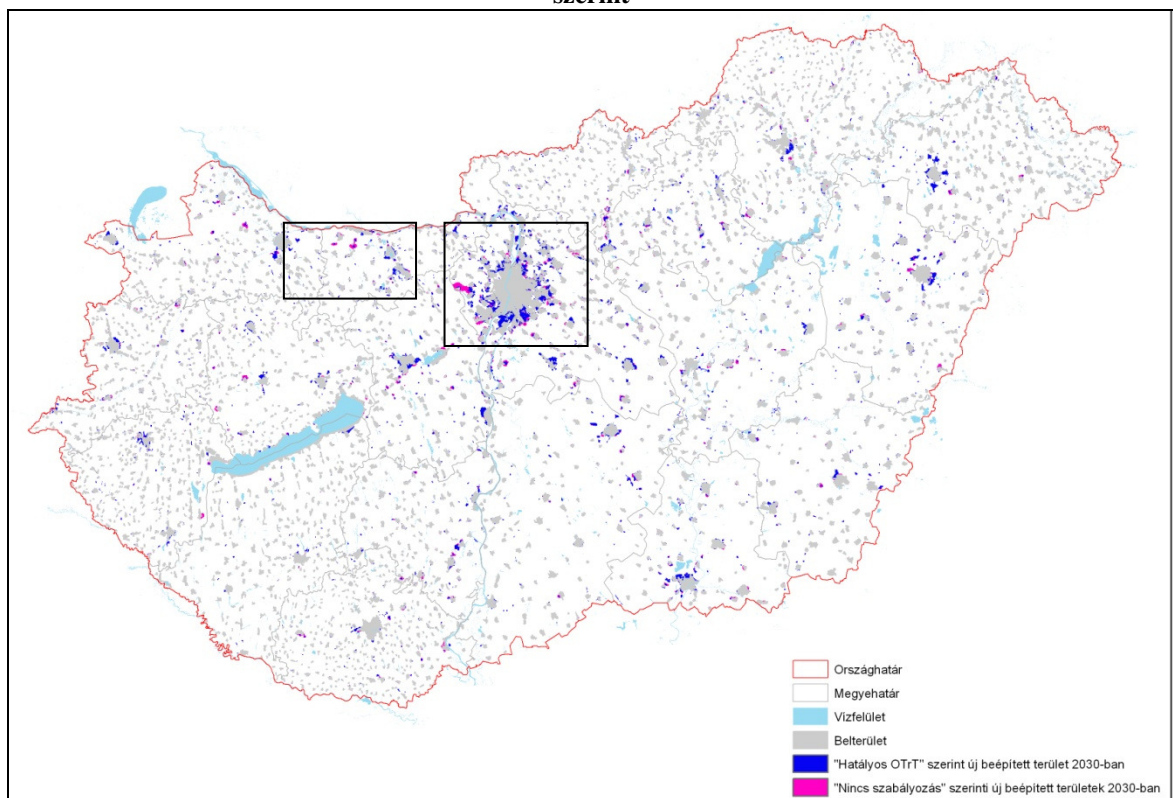
Forrás: Területi Döntéstámogató Modellező Rendszer

„HATÁLYOS OTrT” ÉS A „NINCS SZABÁLYOZÁS” FORGATÓKÖNYV ÖSSZEHASONLÍTÁSA

A döntéstámogató rendszer segítségével modellezett új beépítési területek a két forgatókönyv alapján eltérő helyen jelennek meg. Az eltérés vizsgálatával feltárhatók a terv megvalósulása nélkül kialakuló környezeti konfliktusok.

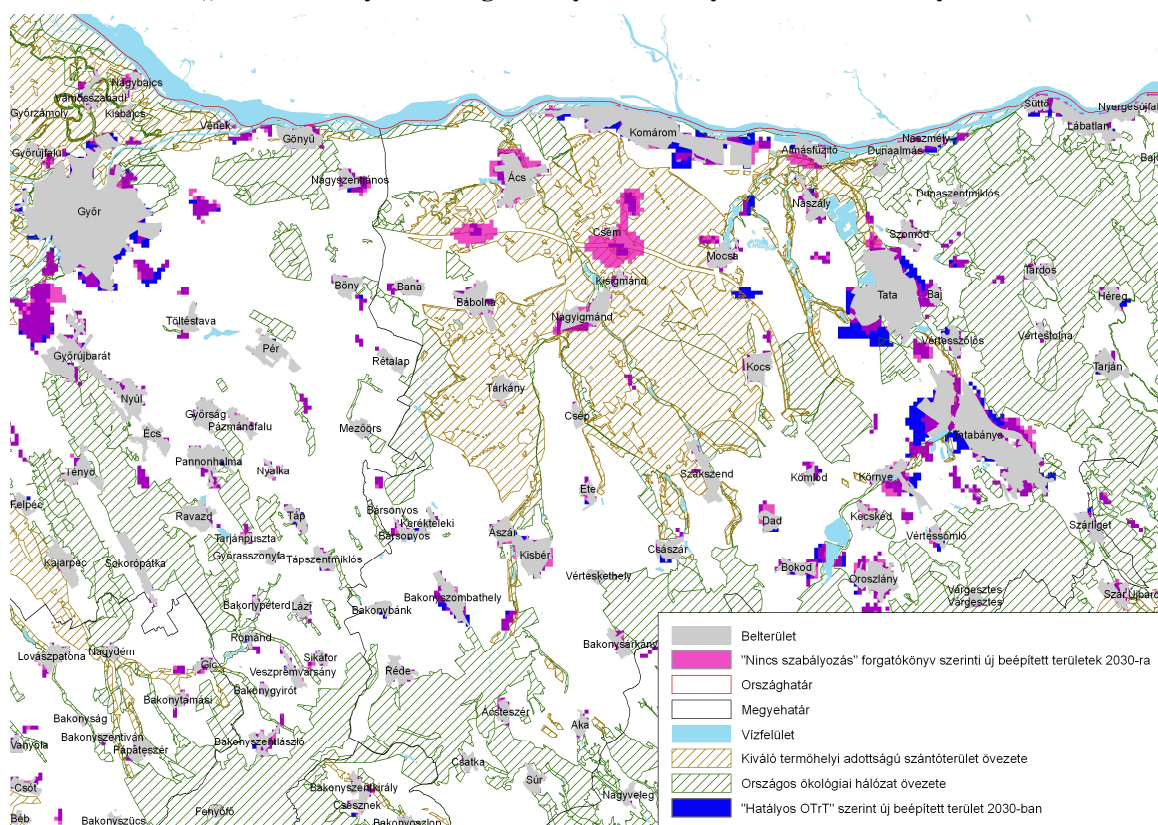
Folyamat	Konfliktus értékelése <i>Állapot</i>	Környezeti állapot várható alakulása a terv megvalósulása nélkül (trend) <i>Hatás</i>
Beépített területek növekedése	A beépített területeknek az elkövetkező 20 évben, a népességalakulás, a migrációs folyamatok és a változó igények hatására közel 11 %-os növekedése várható.	Új beépített területek alakulnak ki az értékes termőhelyi adottságú talajokon, ezzel a talaj, mint természeti erőforrás hasznosítási lehetősége csökken. (40., 41, 42 sz. ábra) Az ökológiai hálózat elemeit is veszélyeztetheti a beépített területek kontrolálatlan növekedése.

40. sz. ábra Beépített területek alakulása 2030-ra „Hatályos OTTr” és „Nincs szabályozás” forgatókönyv szerint

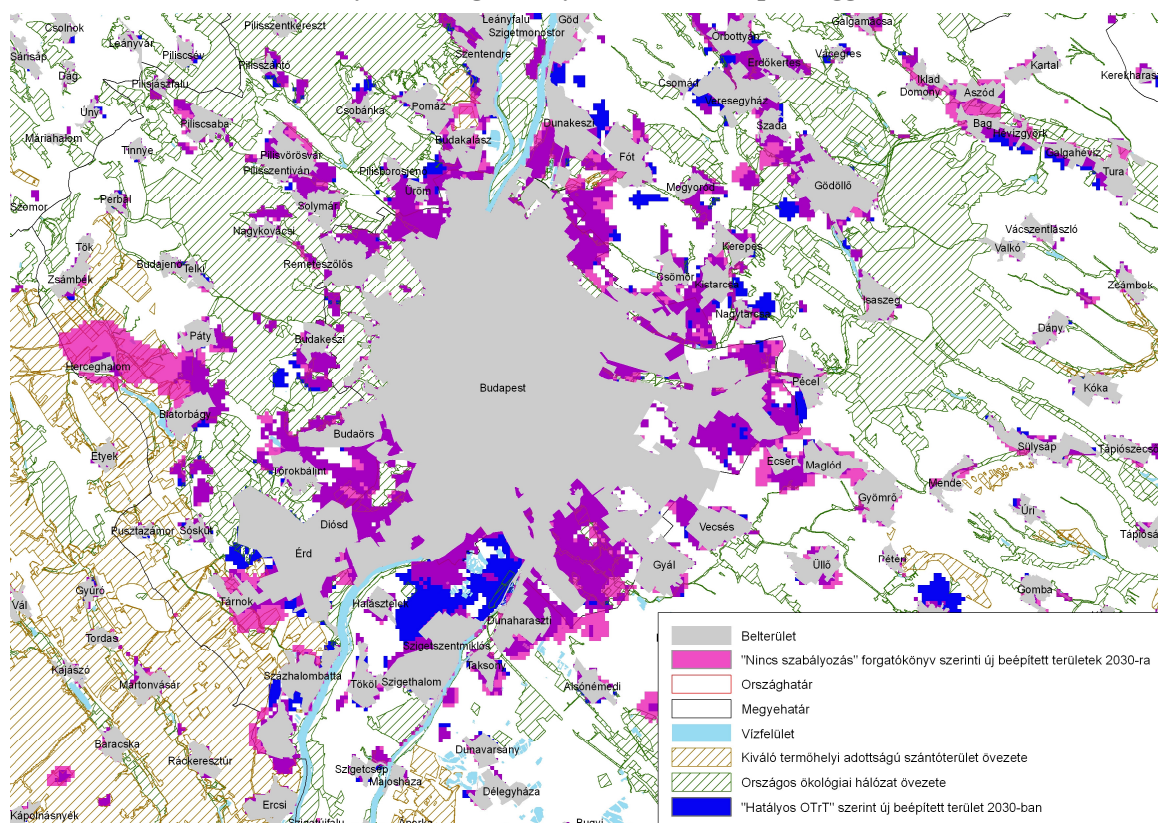
Forrás: Területi Döntéstámogató Modellező Rendszer

41. sz. ábra: Beépített területek alakulása 2030-ra „Hatályos OTrT” és „Nincs szabályozás” forgatókönyv szerint Győr-Komárom környékén

Forrás: Területi Döntéstámogató Modellező Rendszer

42. sz. ábra: Beépített területek alakulása 2030-ra „Hatályos OTrT” és „Nincs szabályozás” forgatókönyv szerint a budapesti agglomerációban

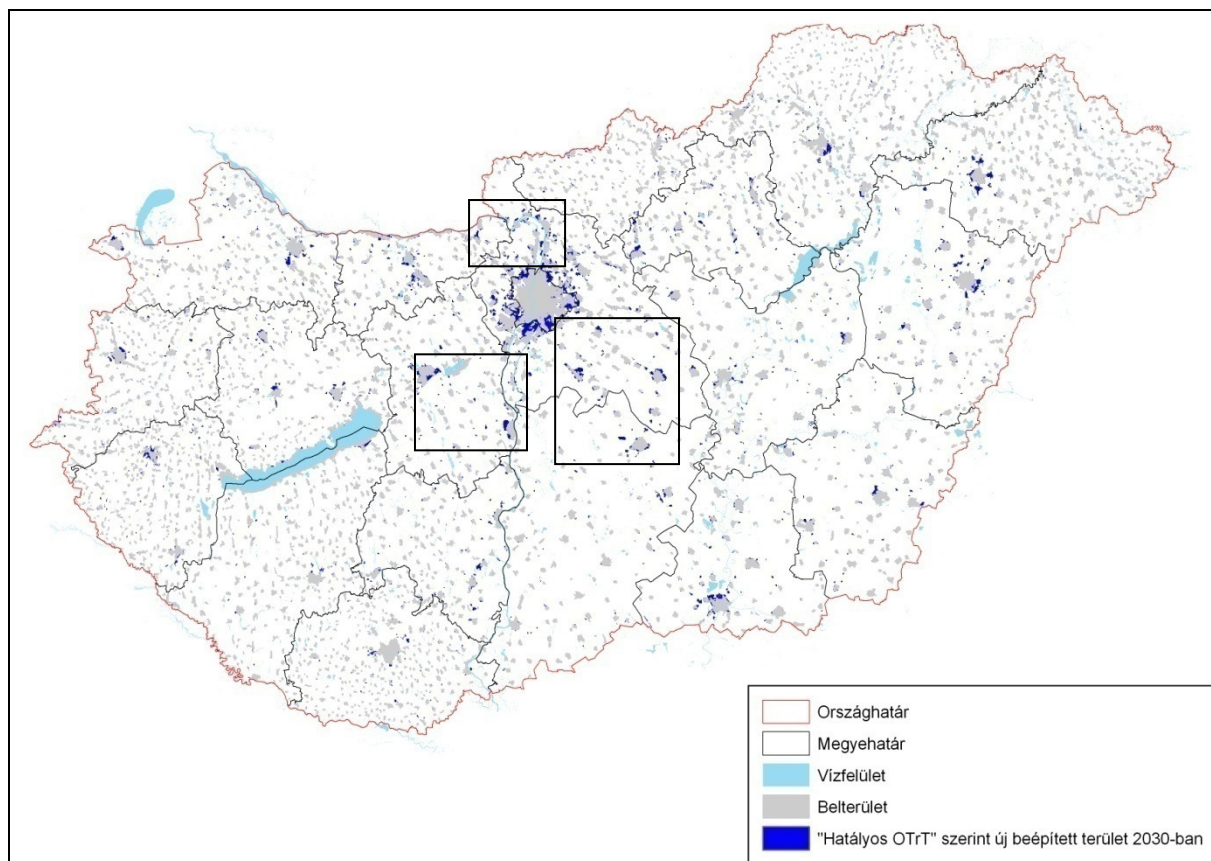
Forrás: Területi Döntéstámogató Modellező Rendszer

„HATÁLYOS OTrT” ÉS A „MÓDOSÍTOTT OTrT” FORGATÓKÖNYV ÖSSZEHASONLÍTÁSA

A döntéstámogató rendszer segítségével modellezett új beépítési területek a két forgatókönyv alapján, bár nagyságrendileg megegyeznek, területileg eltérő helyen jelennek meg. Az eltérés vizsgálatával feltárhatók a terv megvalósulása nélkül kialakuló környezeti konfliktusok.

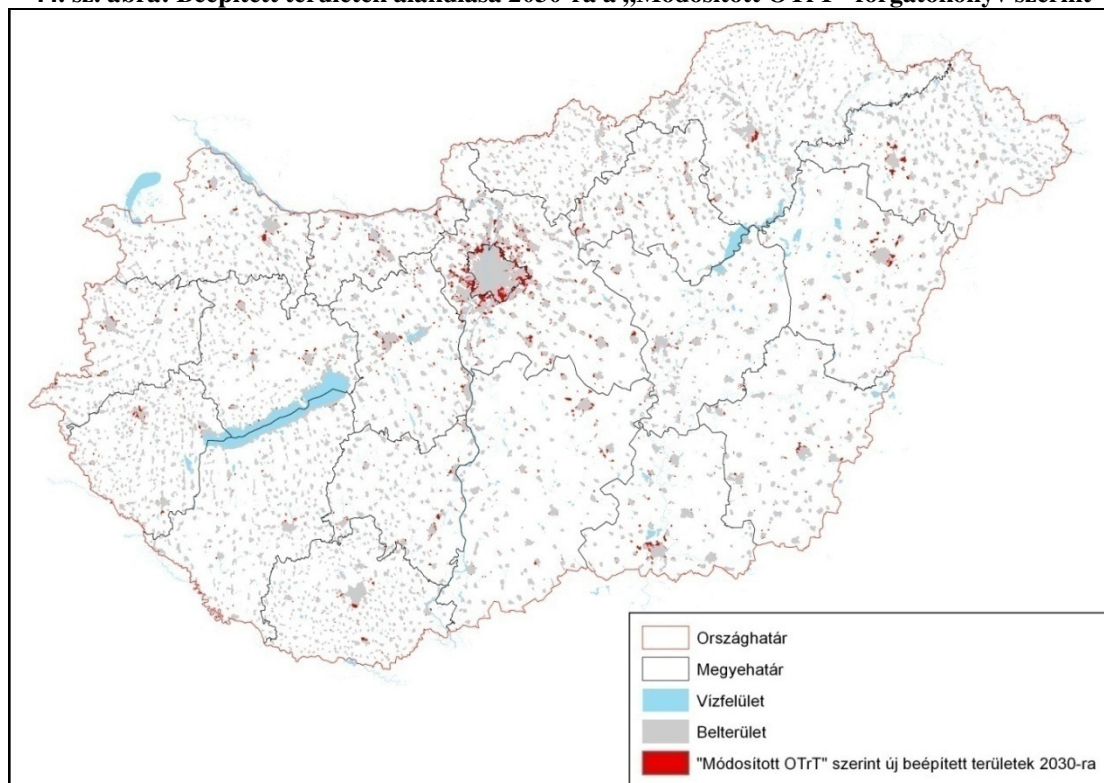
Folyamat	Konfliktus értékelése <i>Állapot</i>	Környezeti állapot várható alakulása az OTrT módosítása nélkül <i>Hatás</i>
Beépített területek növekedése	Az elkövetkező 20 évben a beépített területek közel 11 %-os növekedése várható elsősorban a népességalakulás, a migrációs folyamatok és a változó területi igények hatására.	Az OTrT módosítása nélkül új beépített területek alakulhatnak ki: • az értékes termőhelyi adottságú talajokon, ezzel a talaj, mint természeti erőforrás hasznosítási lehetősége csökken. pl: Székesfehérvár és Dunaújváros környéke (45., 46. sz. ábra) • a nagyvízi meder területén, ami növeli az árvízi kockázatokat, csökkenti az élet és vagyonbiztonságot. pl: Dunakanyar környéke (47., 48 sz. ábra) • A módosítás nélkül az új beépített területek orientációja a valós igényektől eltérően alakulhat, illetve a nagyobb településeken koncentráltabban jelentkezhet. (pl: Kecskemét-Cegléd-Szolnok környéke) (49. sz. ábra)

43. sz. ábra: Beépített területek alakulása 2030-ra a „Hatályos OTrT” forgatókönyv szerint

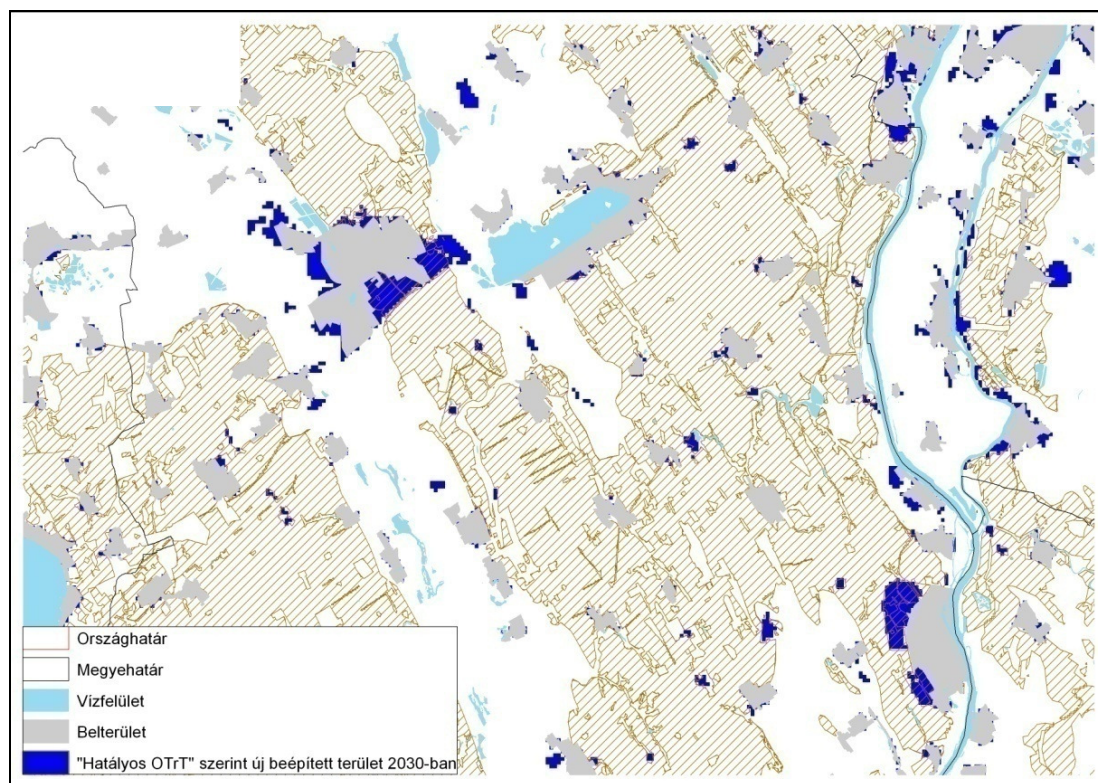

Forrás: Területi Döntéstámogató Modellező Rendszer

44. sz. ábra: Beépített területek alakulása 2030-ra a „Módosított OTrT” forgatókönyv szerint

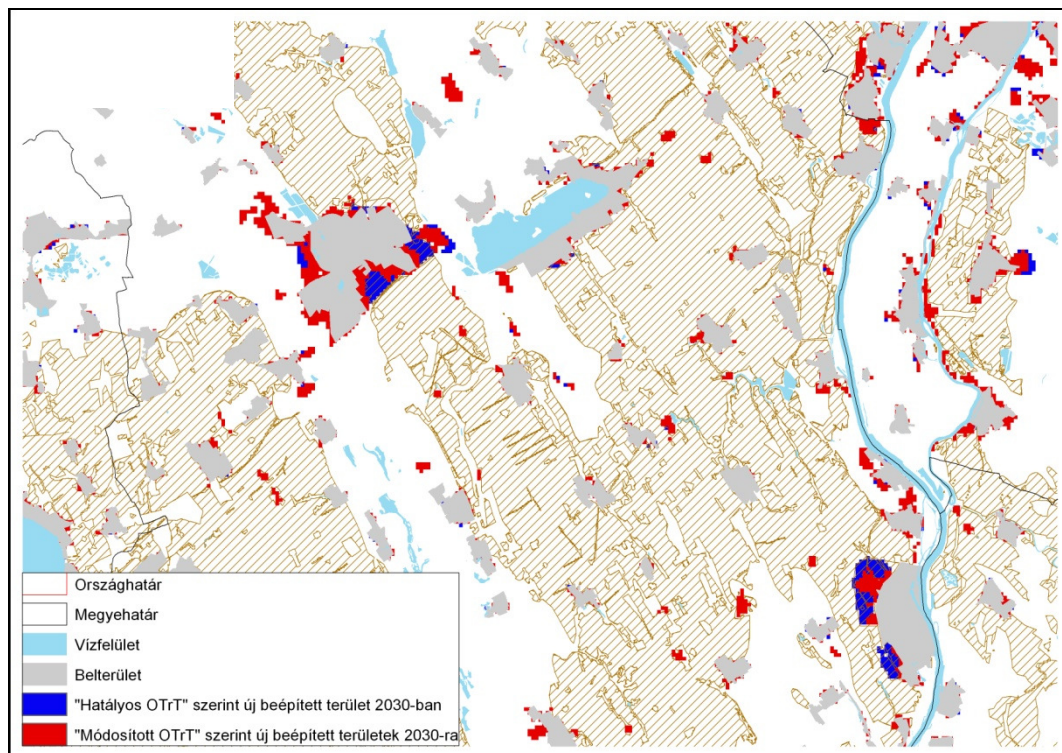

45. sz. ábra: Beépített területek alakulása 2030-ra „Hatályos OTrT” forgatókönyv szerint Székesfehérvár, Dunaújváros környékén

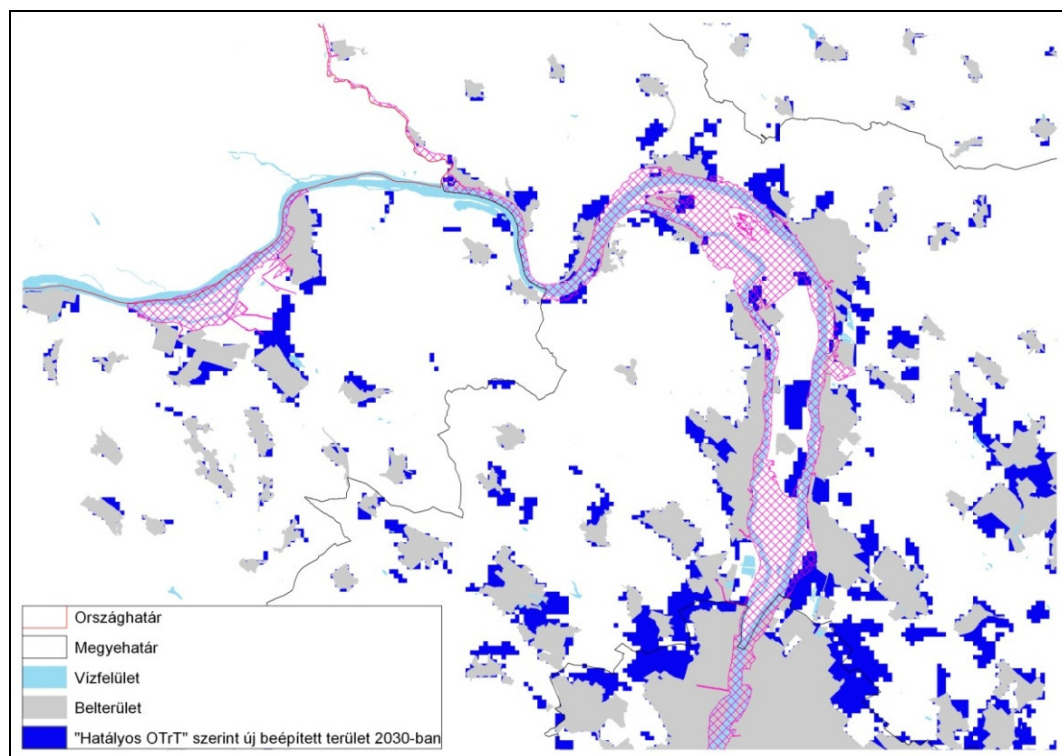
Forrás: Területi Döntéstámogató Modellező Rendszer

46. sz. ábra: Beépített területek alakulása 2030-ra a „Módosított OTrT” és a „Hatályos OTrT” forgatókönyv szerint Székesfehérvár, Dunaújváros környékén

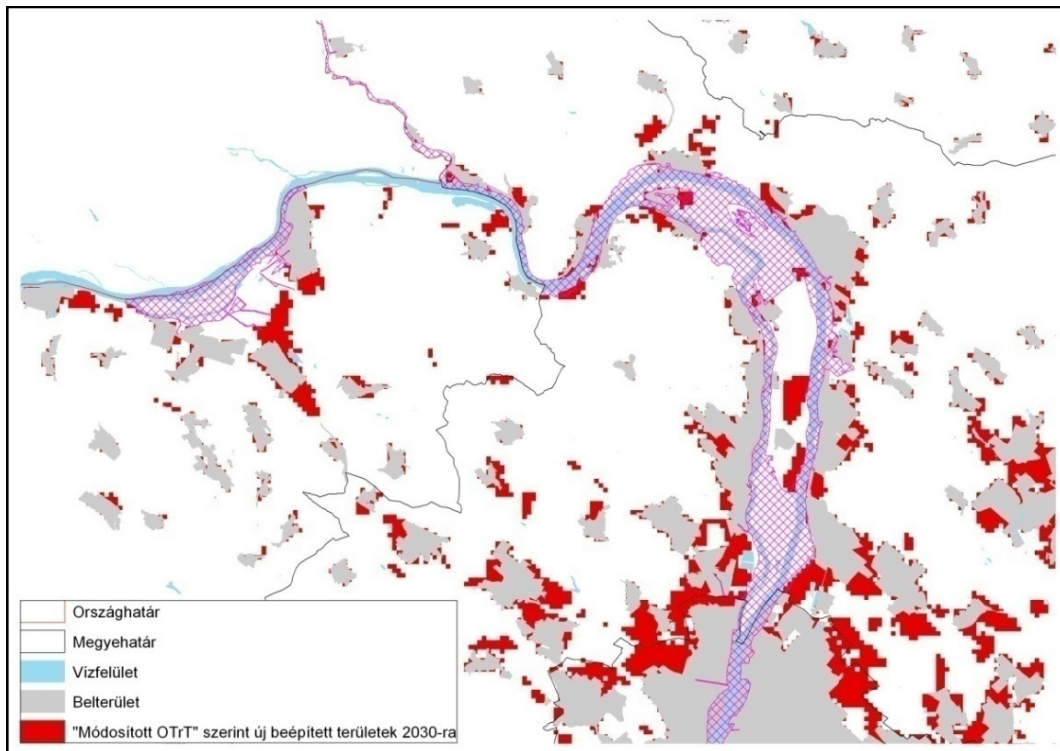
Forrás: Területi Döntéstámogató Modellező Rendszer

47. sz. ábra: Beépített területek alakulása 2030-ra „Hatályos OTrT” forgatókönyv szerint a Dunakanyarban

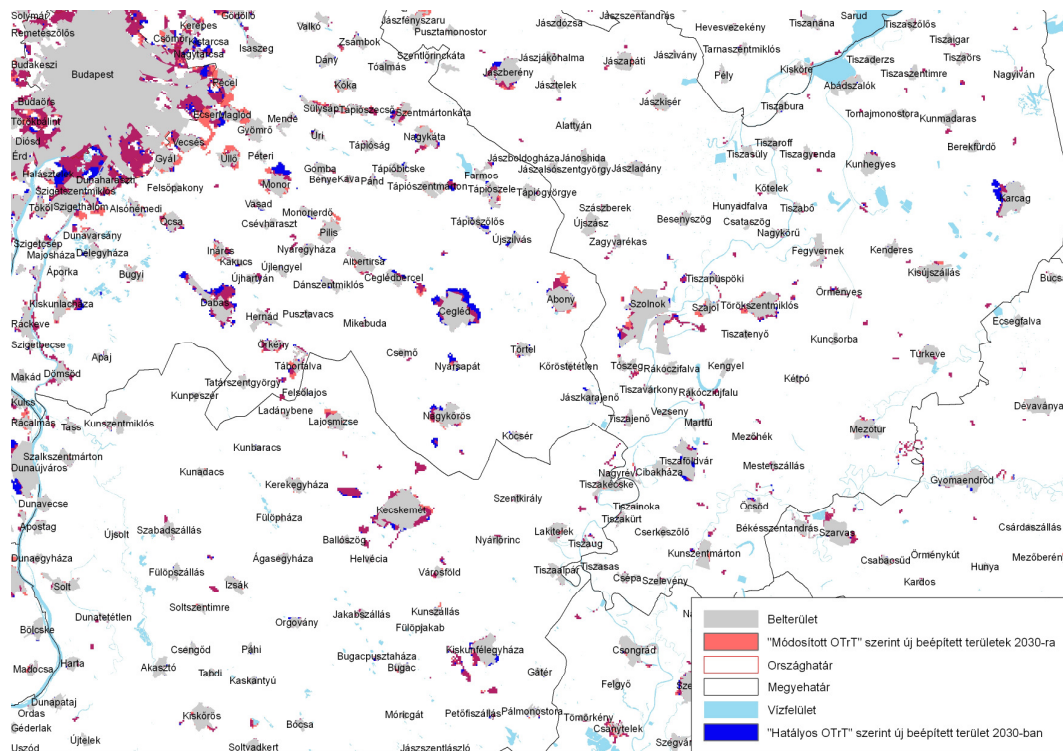
Forrás: Területi Döntéstámogató Modellező Rendszer

8. sz. ábra: Beépített területek alakulása 2030-ra „Módosított OTrT” forgatókönyv szerint a Dunakanyarban

Forrás: Területi Döntéstámogató Modellező Rendszer

49. sz. ábra: Beépített területek alakulása 2030-ra „módosított OTrT” és „Hatályos OTrT” forgatókönyv szerint Kecskemét – Cegléd – Szolnok környékén

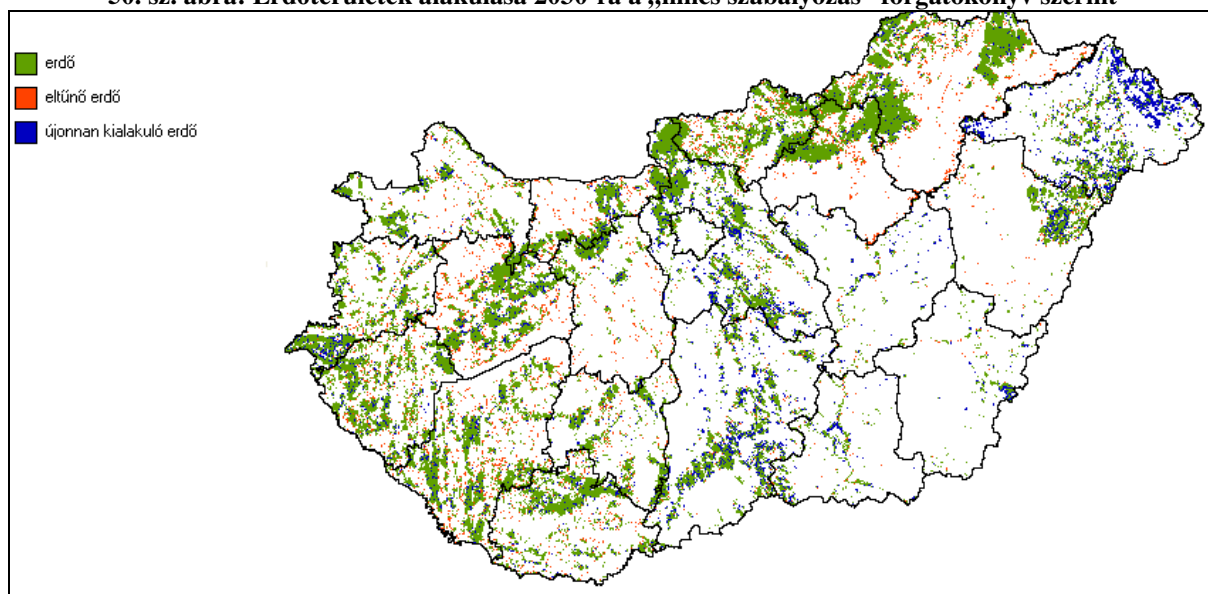
Forrás: Területi Döntéstámogató Modellező Rendszer

A terv hatása az erdőterületek alakulására szintén a forgatókönyvek összehasonlításával elemezhető.

A „nincs szabályozás” és a „Hatályos OTrT” forgatókönyv szerint:

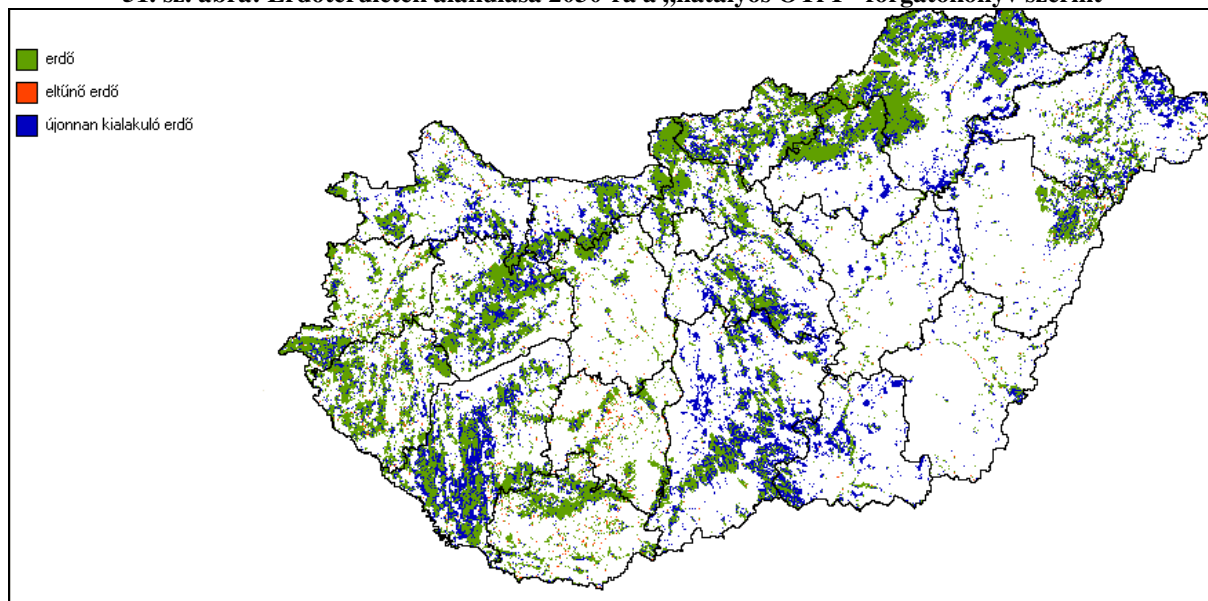
Folyamat	Konfliktus értékelése <i>Állapot</i>	Környezeti állapot várható alakulása a terv megvalósulása nélkül (trend) <i>Hatás</i>
Erdőterületek változása	Az elmúlt években Magyarország erdősültsége fokozatosan növekedett (2003-ban 19%, 2008-ban 20 % körül).	Az erdőstratégia és annak megvalósulását a kijelöléssel segítő OTrT nélkül az erdőterületek növekedése Magyarországon lelassulna. Az új erdők elsősorban a meglévő erdőkhöz kapcsolódva alakulnának ki, a kisebb erdőfoltok eltűnnének a tájból (50. sz. ábra). A kisebb erdőfoltok eltűnésével a széleróziós folyamatok felerősödhetnek, a táj mozaikossága csökken, az ökológiai háló kapcsolatai eltűnhetnek.

50. sz. ábra: Erdőterületek alakulása 2030-ra a „nincs szabályozás” forgatókönyv szerint

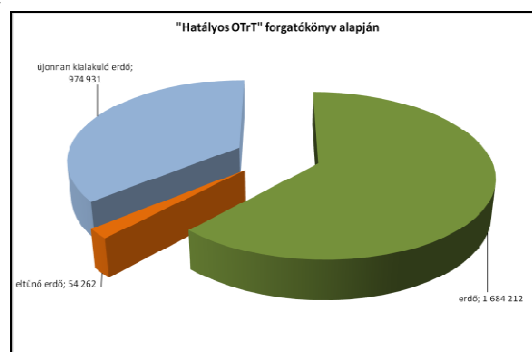
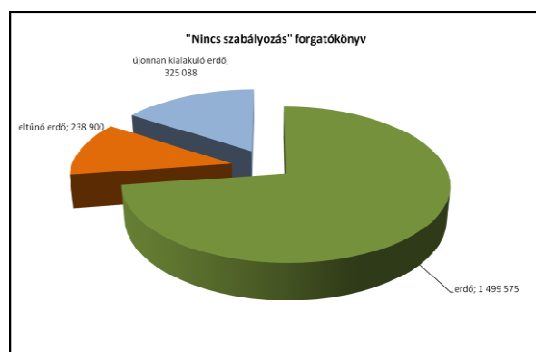
Forrás: Területi Döntéstámogató Modellező Rendszer

51. sz. ábra: Erdőterületek alakulása 2030-ra a „hatályos OTrT” forgatókönyv szerint

Forrás: Területi Döntéstámogató Modellező Rendszer

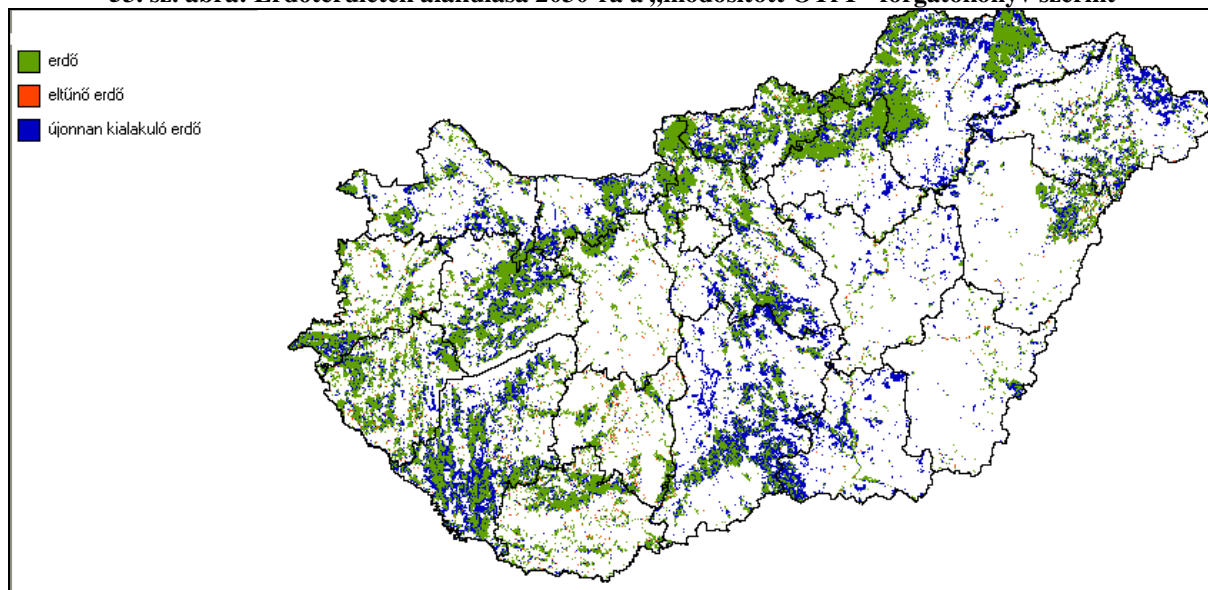
52. sz. ábra: Erdőterületek alakulása 2030-ra a „Nincs szabályozás” és a „Hatályos OTrT” forgatókönyv szerint

A „hatályos OTrT” és a „módosított OTrT” forgatókönyv szerint:

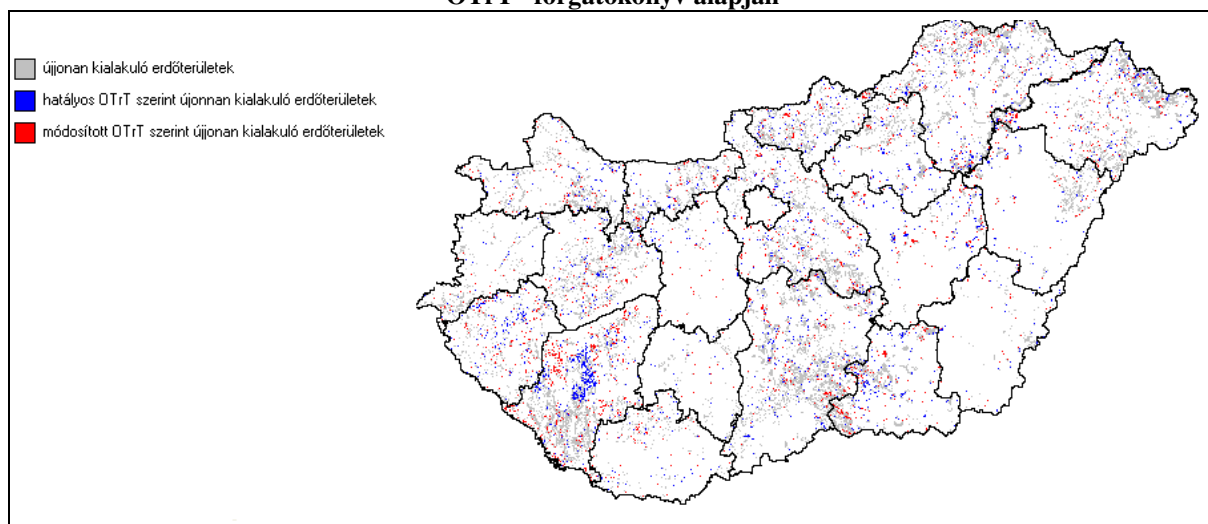
Folyamat	Konfliktus értékelése <i>Állapot</i>	Környezeti állapot várható alakulása az OTrT módosítása nélkül <i>Hatás</i>
Erdőterületek változása	Az elmúlt években Magyarország erdősültsége fokozatosan növekedett (2003-ban 19 %, 2008-ban 20 % körül). Az erdőterületek növelésénél az országos erdősültségi cél: 27%. Cél: Az erdőterületek fokozatos és lassú növekedése kívánatos. Javasolt a kis erdőfoltok, fás legelők megtartása, ezek valamint a táj mozaikosságának kialakítása.	A módosítás során az erdőgazdálkodási térség a termőhelyi adottságoknak megfelelőbb lehatárolása valósult meg. A módosítás nélkül az újjonnan kialakuló erdőterületek, kevésbé alkalmas helyen jönnének létre, ezzel a természeti és gazdasági értékük alacsonyabb lenne. (51. sz. ábra)

53. sz. ábra: Erdőterületek alakulása 2030-ra a „módosított OTrT” forgatókönyv szerint

Forrás: Területi Döntéstámogató Modellező Rendszer

54. sz. ábra: A 2030-ra újjonnan kialakuló erdők eltérő elhelyezkedése a „hatályos OTrT” és a „módosított OTrT” forgatókönyv alapján

Forrás: Területi Döntéstámogató Modellező Rendszer

3. 6. A terv megvalósulásával közvetlenül vagy közvetve negatív környezeti hatást kiváltó tényezők, okok feltárása

A környezeti terhelés vizsgálata a térségi szerkezeti terv és a térségi övezetek lehatárolásával a természeti erőforrások terhelésében, a környezet terhelésében és az emberi egészség károsodásában bekövetkező hatásokat értékeli. Egyes területfelhasználási kategóriák és övezetek esetében nem határozható meg a közvetlen negatív hatás. A negatív hatás létrejötte további tényezőktől függ. Így a hatótényezők mellett a területrendezési tartalmi elem kijelölésének veszélyei is ismertetésre kerülnek.

Térégi területfelhasználási kategória, térségi övezet	Hatótényező/veszély	Természeti erőforrás igénybevétele	Környezeti terhelés	Emberi egészségre károsodása	Terhelés jellege	Javaslat a terhelés csökkentésére
TERÜLETFELHASZNÁLÁSI KATEGÓRIA						
Erdőgazdálkodási térség	Erdőterületek növekedése.	-	0	0	Terhelés abban az esetben lehetséges, ha természetvédelmi szempontból értékes gyepen valósul meg a telepítés, vagy érzékeny vízháztartású területeken, mint a Duna-Tisza közti hátságon előfordulhat a talajvízháztartás kedvezőtlen alakulása	A természetvédelmi szempontból értékes gyepen, illetve az érzékeny vízháztartású területeken az erdőtelepítés nem javasolt.
Mezőgazdasági térség	A mezőgazdasági térség kijelölésének önmagában nincs negatív hatása (inkább a pozitív hatások várhatók a kijelöléstől: a termőföld védelme). Arra, hogy a mezőgazdasági földterületet hogyan hasznosítják (intenzív, extenzív) nincs a területrendezési terveknek ráhatása. Így itt veszélyekről lehet csak beszélni, amelyek közül a legjelentősebb az iparszerű intenzív mezőgazdaság fennmaradása vagy további térhódítása.	-	-	-	Helytelen tápanyag utánpótlással a nitrát szennyezés növekedése. Kemizálás növekedése miatt növekvő környezetszennyezés. Parlagterületek potenciális növekedése. Biodiverzitás csökkenése. Magas természeti értékű területek (MTÉT) terhelése és az ökológiai hálózat állapotának veszélyeztetése. Extenzifikálódás/intenzifikálódás irányába mozduló téregységek jelölhetősége, szabályozhatósága ezen a szinten elmarad.	A jó mezőgazdasági gyakorlat bevezetése kiemelt feladat az ország egész területén.
Vegyes területfelhasználású térség	A vegyes térségben mozaikos mezőgazdasági és erdőterületek találhatók. A hatótényező és a veszélyek megegyeznek az erdőgazdálkodási és mezőgazdasági térségnél említettekkel.	-	0	0	A hatótényező és a veszélyek megegyeznek a mezőgazdasági és erdőgazdálkodási térségnél említettekkel.	A jó mezőgazdasági gyakorlat bevezetése kiemelt feladat az ország egész területén.
Települési térség	Közepes mértékű területnövekedés a városi térségek esetén, a vidékies	-	-	-	A termőföld mennyiségének csökkenése. Talajvíz szennyezések kialakulása.	A beépített területek növelését javasolt feltételekhez kötni (pl: demográfiai

Térségi területfelhasználási kategória, térségi övezet	Hatótényező/veszély	Természeti erőforrás igénybevétele	Környezeti terhelés	Emberi egészség károsodása	Terhelés jellege	Javaslat a terhelés csökkentésére
	térségeknél mérsékelt növekedés várható.				Növekvő forgalom, levegőszennyezettség, porterhelés. Ökoszisztémák károsodása, megsemmisülése. Élőhelyek közötti kapcsolatok megszűnése.	indokok). A zöldmezős beruházások helyett a barnamezős beruházások ösztönzése, pályázati támogatása ajánlott. A zöldmezős beruházások helyét minden esetben az ökológiai hálózat megőrzése mellett kell kijelölni.
Vízgazdálkodási térség	Nincs releváns (negatív) hatótényező.	0-	0-	0		
Építmények által igénybe vett térség	A térség nagysága jelentősen növekszik az infrastrukturális fejlesztések következtében.	-	-	-	Területfoglalás és termőföld igénybevétel. Élőhelyek megszűnése, károsodása. Biodiverzitás csökkenése. Élőhelyek fragmentáltságának növekedése. Környezeti károk növekedése (zajkár és levegőminőség romlás). Biodiverzitás csökkenése.	A zöldmezős beruházások helyét minden esetben az ökológiai hálózat megőrzése mellett kell kijelölni.
Országos jelentőségű energetikai hálózatok és egyedi építmények						
750, 400 és 220 kV átviteli hálózati távvezetékek Atomerőmű és erőművek	Növekszik a hálózatok hossza, illetve új erőművek létesülnek.	-	-	-	Környezeti kockázat növekedése, havária veszély kialakulása (pl. atomerőműnél). Zavaró tájképi, településképi elemek megjelenése. Élőhelyek fragmentáltságának növekedése. Kismértékű termőföld igénybevétel. Tájhasználati korlátok (erdősítési tilalom meghatározott sáv szélességben).	A zöldmezős beruházások helyét minden esetben az ökológiai hálózat megőrzése mellett kell kijelölni. A környezetvédelmi biztonsági szempontokat figyelembe véve kell a hálózatok helyét meghatározni.
Nagynyomású földgázszállító-vezeték, kőolajszállító-vezeték és termékvezeték	Növekszik a hálózati elemek száma és hossza.	-	-	-	Környezeti kockázat növekedése, havária veszély kialakulása. Tájhasználati korlátok (erdősítési tilalom meghatározott sáv szélességben)	A környezetvédelmi biztonsági szempontokat figyelembe véve kell a hálózatok helyét meghatározni.
Országos jelentőségű közlekedési hálózatok és egyedi építmények						
Gyorsforgalmi út és főút	A gyorsforgalmi és főutak által igénybe vett terület növekszik.	-	-	0	Területfoglalás és termőföld igénybevétele. Élőhelyek fragmentáltságának növekedése.	A zöldmezős beruházások helyét minden esetben az ökológiai hálózat

Térségi területfelhasználási kategória, térségi övezet	Hatótényező/veszély	Természeti erőforrás igénybevétele	Környezeti terhelés	Emberi egészség károsodása	Terhelés jellege	Javaslat a terhelés csökkentésére
					Élőhelyeket zavaró vonalvezetés veszélye. Az új nyomvonalak mentén nő a levegőszennyezés és a zajterhelés, növekszik a forgalom. Az új nyomvonalak ugyanakkor elkerülik a településeket, így a lakosságot érintő légszennyezettség csökken. Járulékos építmények (logisztikai központok stb.) megjelenése.	megőrzése mellett kell kijelölni. A környezetvédelmi biztonsági szempontokat figyelembe véve kell a hálózatok helyét meghatározni.
<i>Hidak a Dunán és a Tiszán</i>	Új hidak építése	-	-	0	Területfoglalás (kikötő és a térségben indukált egyéb beruházások által), területhasználat változás. Területfoglalás és termőföld igénybevétele. Ökológiai rendszerben keletkező károk. Nagyobb környezetterhelés, zaj és rezgésterhelés, illetve levegőszennyezés. Markáns tájképi elem megjelenése.	A zöldmezős beruházások helyét minden esetben az ökológiai hálózat megőrzése mellett kell kijelölni. A környezetvédelmi biztonsági szempontokat figyelembe véve kell a hálózatok helyét meghatározni.
<i>Határmetszések</i>	Több új határátkelőhely építése a megfelelő infrastruktúrával.	-	-	0	Területfoglalás (maga az átkelő központ és a térségben indukált egyéb beruházások által). Ökológiai rendszerben keletkező károk. Nagyobb környezetterhelés, zaj- és rezgésterhelés, levegőszennyezés alakulhat ki az újabb átkelők területének környezetében.	A zöldmezős beruházások helyét minden esetben az ökológiai hálózat megőrzése mellett kell kijelölni. A környezetvédelmi biztonsági szempontokat figyelembe véve kell a hálózatok helyét meghatározni.
<i>Országos vasúti törzshálózat (nagysebességű vasútvonal, országos törzshálózati vasúti pálya)</i>	A vasútvonalak műszaki, gazdasági és környezeti szempontból is ideális nyomvonalának kiépülése. Növekvő személyforgalom, intermodális csomópontok kialakítása esetén kapcsolódó létesítmények építése	-	-	-	Területfoglalás és termőföld igénybevétele. Élőhelyek fragmentáltságának növekedése. Új vasútvonalak építésekor az élőhelyek károsítása. Fokozott zaj és levegőterhelés. A korszerű vasúthálózat ugyanakkor az autóutak forgalmának csökkenéséhez vezet, ami hozzájárul a levegőminőség javulásához.	A zöldmezős beruházások helyét minden esetben az ökológiai hálózat megőrzése mellett kell kijelölni. A környezetvédelmi biztonsági szempontokat figyelembe véve kell a hálózatok helyét meghatározni.

Térségi területfelhasználási kategória, térségi övezet		Hatótényező/veszély	Természeti erőforrás igénybevétele	Környezeti terhelés	Emberi egészségre károsodása	Terhelés jellege	Javaslat a terhelés csökkentésére
<i>Országos kerékpárút törzshálózat</i>		Új kerékpárút nyomvonal kialakítása. Területfoglalás az építés során. A turizmus növekedéséből származó környezetterhelés. Ugyanakkor a kerékpáros közlekedés elterjedése a gépesített közlekedésből adódó terhelések csökkentésével inkább pozitív hatással bír.	0	0	0	A kerékpáros közlekedés alapvetően a leginkább környezetbarát közlekedési mód. Mindemellett, a jelenleginél sűrűbb hálózat kialakítása, új nyomvonalak építése esetén területfoglalással és növekvő forgalommal járhat. Kismértékű termőföld igénybevétele. A megnövekvő turistaforgalom zavarhatja az ökológiai rendszereket és élőhelyeket.	A zöldmezős beruházások helyét minden esetben az ökológiai hálózat megőrzése mellett kell kijelölni.
Országos jelentőségű szükségtározók és kiemelt jelentőségű vízi építmények							
<i>Elsőrendű árvízvédelmi fővonal, Szükségtározó, 10 millió m³ meghaladó térfogattal tervezhető tározási lehetőség</i>		Vízi építmények megjelenése a tájban. Szükségtározók feltöltése. Mentésített területek vízháztartásának megváltozása.	-	-	0	Racionális vízkormányzás hiányában természetvédelmi értékek veszélyeztetése (lápok, mocsarak, nedves rétek, semlyékesek vízelvezetése). Ökológiai rendszerek károsodása. Zavaró tájképi, településképi elemek megjelenése. Területigény növekedés, területfoglalás.	A zöldmezős beruházások helyét minden esetben az ökológiai hálózat megőrzése mellett kell kijelölni. Az építmény tervezésénél a tájbaillesztési szempontokat figyelembe kell venni.
<i>Kiemelt jelentőségű vízi létesítmény</i>		A vizek hidromorfológiai viszonyait megváltoztató építmények. A vizek rendszerműködéséből történő beavatkozás	-	-	0	Vízi ökoszisztémák környezeti feltételeinek megváltozása. Zavaró tájképi, településképi elemek megjelenése. Területigény növekedés, területfoglalás.	A zöldmezős beruházások helyét minden esetben az ökológiai hálózat megőrzése mellett kell kijelölni. Az építmény tervezésénél a tájbaillesztési szempontokat figyelembe kell venni.
ORSZÁGOS ÖVEZETEK							
Országos ökológiai hálózat övezete	Magterület övezete (megyei és kiemelt térségi)	Nincs negatív hatás. A természeti erőforrások fokozott védelme miatt a kijelölés kedvező hatású.	0	0	0	Az övezet kijelölésének nincsenek negatív környezeti hatásai.	

Térségi területfelhasználási kategória, térségi övezet		Hatótényező/veszély	Természeti erőforrás igénybevétele	Környezeti terhelés	Emberi egészség károsodása	Terhelés jellege	Javaslat a terhelés csökkentésére
	Ökológiai folyosó övezete (megyei és kiemelt térségi)	A természeti erőforrások fokozott védelme miatt a kijelölés kedvező hatású.	0	0	0	Az övezet kijelölésének nincsenek negatív környezeti hatásai.	
	Pufferterület övezete (megyei és kiemelt térségi)	Nincs negatív hatás. A természeti erőforrások fokozott védelme miatt a kijelölés kedvező hatású.	0	0	0	Az övezet kijelölésének negatív környezeti hatásai nincsenek.	
Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete		Terület megőrzésén (mely pozitív hatású) túl az intenzív használat veszélye fennáll.	0	0	0	Az intenzív mezőgazdaság káros hatásai: Helytelen tápanyag utánpótlással a nitrát szennyezés növekedése. Kemizálás növekedése miatt növekvő környezetszennyezés. Helytelen talajművelés és vetésszerkezet miatti talajpusztulás (defláció, vízerózió, porosodás stb.).	A megfelelő művelési mód esetén a szántóterületek kedvező élőhelyeket is teremthetnek.
Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete		Nincs terhelő tényező.	0	0	0	Az övezet kijelölése környezeti szempontból nem jelent negatív hatást.	
Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete		A természeti erőforrások fokozott védelme, a táji adottságok, és a tájkarakter védelme miatt a kijelölés kedvező hatású.	0	0	0	Az övezet kijelölésének nincsenek negatív környezeti hatásai.	
Világörökségi és világörökségi-várományos terület övezete		A természeti erőforrások fokozott védelme, a táji adottságok, és a tájkarakter védelme miatt a kijelölés kedvező hatású	0	0	0	Az övezet kijelölésének negatív környezeti hatásai nincsenek.	
Országos vízminőség-védelmi terület övezete		Nincs negatív hatás. A felszíni és felszín alatti vizek fokozott védelme miatt a kijelölés kedvező hatású.	0	0	0	Az övezet kijelölésének negatív környezeti hatásai nincsenek.	

Térsgégi területfelhasználási kategória, térségi övezet	Hatótényező/veszély	Természeti erőforrás igénybevétele	Környezeti terhelés	Emberi egészség károsodása	Terhelés jellege	Javaslat a terhelés csökkentésére
Nagyvízi meder és a Vásárhelyi-terv keretében megvalósuló szükségtározók területének övezete	A nagyvízi meder kijelölése az élet- és vagyonbiztonságot szolgálja, a folyók természetes vízjárásnak biztosít területet. Negatív hatása nincs. A VTT szükségtározók szintén az élet- és vagyonbiztonságot szolgálják, ugyanakkor árvízi elöntést idéznek elő már mentesített területeken, bár ezek a területek hagyományosan a folyóhoz kötődő mélyárterek.	-	0	0	A Vásárhelyi-terv tervezett tározói megváltoztathatják a földhasználatot az érintett területen. Természetközeli területek tartós elöntése veszélyezteti az élővilágot.	A zöldmezős beruházások helyét minden esetben az ökológiai hálózat megőrzése mellett kell kijelölni.
Kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezete, Honvédelmi terület övezete (megyei és kiemelt térségi)	Az övezet kijelölésének számos pozitív hatása van. Honvédelmi terület révén kevés zavaró hatás jelentkezik. A hadgyakorlatok kisebb károkat okozhatnak.	-	-	0	A természetes és természetközeli élőhelyek kismértékű károsodása.	
KIEMELT TÉRSÉGI ÉS MEGYEI ÖVEZETEK						
Erdőtelepítésre javasolt terület övezete	Az övezet kijelölésének elsősorban pozitív hatásai vannak, de veszélyekkel itt is számolni kell. Ilyen a „monokultúra” faültetvények létesítése.	0	0	0	Bár negatív hatás nem várható, de az említett veszély fellépése esetén a pozitív hatások elmaradhatnak.	Javasolt a természeti adottságoknak megfelelő, őshonos fafajok telepítésének támogatása.
Ásványi nyersanyag-vagyon terület övezete	A felülvizsgálat során az ásványi nyersanyag-gazdálkodás területének országos övezete helyett a kiemelt térségi és megyei szintű <i>ásványi nyersanyag-vagyon</i>	-	-	-	Kutatási területek környezetkárosító szerepe az esetek többségében a kis területen és rövid ideig tartó bányászati tevékenység, aminek környezetkárosító szerepe gyakorlatilag elhanyagolható. Ez alól kivételt képez a nagymélységű fúrások mélyítése, ahol a fúróiszap elhelyezése	A zöldmezős beruházások helyét minden esetben az ökológiai hálózat megőrzése mellett kell kijelölni. A környezetvédelmi biztonsági szempontokat (elsősorban felszín

Térségi területfelhasználási kategória, térségi övezet	Hatótényező/veszély	Természeti erőforrás igénybevétele	Környezeti terhelés	Emberi egészség károsodása	Terhelés jellege	Javaslat a terhelés csökkentésére
	<i>terület övezete</i> került meghatározásra. Hatótényező: az övezet a megkutatott, de bányatelekkel le nem fedett területek mellett bányatelekkel lefedett területeket is tartalmaz. A szabályozás közvetve az ásványvagyon kitermelésének biztosítását támogatja.				miatt fennállhat a környezet terhelése. A bányatelekkel lefedett területek esetében a külszíni bányászat az élőhelyek pusztulásával és a termőföld végleges más célú hasznosításával járhat. A kavics és a homokbányák területén ezen kívül a mélyebb vízrétegek szennyezésekkel való veszélyeztetésével is kell számolni.	alatti vízvédelem) figyelembe véve kell engedélyezni a kitermelést.
Rendszeresen belvízjárta terület övezete	A mezőgazdaság és a vagyonbiztonság miatt a kijelölés kedvező hatású.	0	0	0		
Földtani veszélyforrás területének övezete	Az övezet kijelölése és szabályozása pozitív hatásokat eredményez a kockázat-megelőzés erősítése révén.	0	0	0		
Tanyás térség	Az övezet kijelölése és szabályozása pozitív hatással lehet a hagyományos tanyás térségek megőrzésére	0	0	0		
Tájrehabilitációt igénylő terület	A megyei szinten összehangolt tájrehabilitáció a természeti erőforrások ésszerű használatát biztosítja.	0	0	0		
Szélerőműpark telepítésére vizsgálat alá vont terület	A szélerőműparkok megyei szintű orientációja a természeti erőforrások ésszerű használatát biztosítja.	0	0	0		
Térségi árvízi kockázatkezelési	Az övezet kijelölése és szabályozása pozitív hatásokat	0	0	0		

Térségi területfelhasználási kategória, térségi övezet	Hatótényező/veszély	Természeti erőforrás igénybevétele	Környezeti terhelés	Emberi egészség károsodása	Terhelés jellege	Javaslat a terhelés csökkentésére
<i>terület</i>	eredményez a kockázat-megelőzés erősítése lévén.					
- negatív hatás: a hatótényező/veszély eredményeképp kialakul terhelés 0 nincs, vagy csak kismértékű negatív hatás áll fenn						

A MÓDOSÍTÁS SORÁN A HATÁLYOS OTRT-BŐL KIKERÜLŐ ÖVEZETEK						
Az övezet megnevezése	Az övezet törléséből eredő hatótényező/veszély	természet erőforrás igénybevétele	Környezeti terhelés	Emberi egészség károsodása	Az övezet törlése következtében kialakuló terhelés	Javaslat a kialakuló terhelés csökkentésére
Országos komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezte	Az egykor ipari termelést szolgáló területek környezeti terheltsége magas, újrahasznosításuk rekultivációt igényel.	-	-	-	Beavatkozás nélkül a területek újrahasznosítása nem oldható meg, s leromlott állapotukban más, szomszédos terület egységekre is kedvezőtlen hatással vannak. A rehabilitáció összehangolatlanságának veszélye állhat fenn, amennyiben a megye nem alkalmazza az ajánlott övezetet.	Az övezet ajánlott megyei övezetként „Tájrehabilitációt igénylő terület” címen került be az OTRT-be.
Térségi tájrehabilitációt igénylő terület	Hatótényező: a tájrehabilitációs tevékenység koordinálást támogató szabályok hiánya. Az országos övezet helyett ajánlott megyei övezetként került meghatározásra a térségi tájrehabilitációt igénylő terület övezete.	-	-	-		
Kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő terület	Az örökségvédelemmel kapcsolatos jogszabályok biztosítják az értékek fennmaradását.	0	-	0	Rendkívül sérülékeny értékek, melyeket a dinamikus fejlődés elemei veszélyeztetnek egyre jobban, ezért védelmüknek még erősebbé kell válnia. A települések, tájak, azok szerkezete, karaktere, az értékek állapota romlik, vagy az érték megsemmisül, elértéktelenedik. A kulturális sokszínűséget tükrözik a kulturális örökség elemek, történelmünk szerves részei, valamint identitáserősítő tényezők is egyben, amelyek	Javasolt az övezet ajánlott megyei övezetként való visszaemelése az OTRT-be.

A MÓDOSÍTÁS SORÁN A HATÁLYOS OTRT-BŐL KIKERÜLŐ ÖVEZETEK						
Az övezet megnevezése	Az övezet törléséből eredő hatótényező/veszély	természet erőforrás ismérvétele	Környezeti terhelés	Emberi egészség károsodása	Az övezet törlése következtében kialakuló terhelés	Javaslat a kialakuló terhelés csökkentésére
					sérülése, eltűnése a természeti és épített környezet értékeit csökkenti, megjelenését módosítja, továbbá társadalmi és gazdasági potenciálja sem lesz kiaknázható. Környezeti hatása ugyanakkor kismértékű.	
Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület	A felülvizsgálat során a kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület és a felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe országos övezetek helyett országos vízminőség-védelmi terület övezete került lehatárolásra. Így nincs hatótényező.	0	0	0	Nincs negatív hatás.	
Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe		0	0	0		
Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezete	A felülvizsgálat során az ásványi nyersanyag-gazdálkodás területének országos övezete helyett a kiemelt térségi és megyei szintű <i>ásványi nyersanyag-vagyon terület övezete</i> került meghatározásra. A hatótényezők és az esetleges terhelés ott jelenik meg. Ennek következtében nincs hatótényező.	0	0	0	Nincs negatív hatás.	
Együtt tervezhető térségek	Az együtt tervezést az Étv. is biztosítja.	0	0	0	Nincs negatív hatás.	
Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület	A módosító javaslat során az országos és a térségi tájképvédelmi terület helyett	0	0	0	Nincs negatív hatás.	

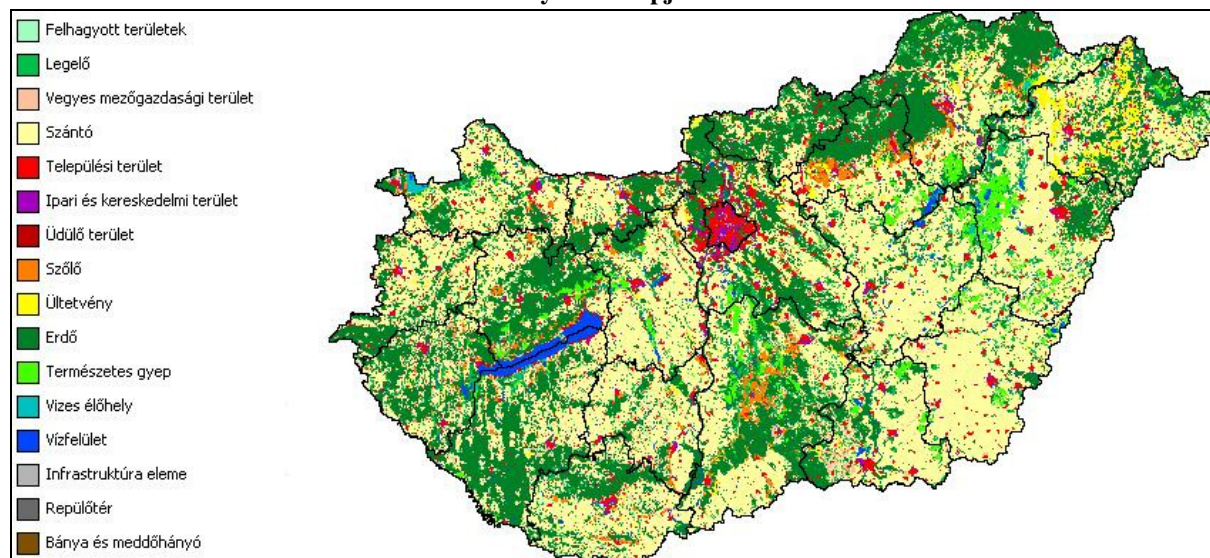
A MÓDOSÍTÁS SORÁN A HATÁLYOS OTRT-BŐL KIKERÜLŐ ÖVEZETEK						
Az övezet megnevezése	Az övezet törléséből eredő hatótényező/veszély	Természet erőforrás igénybevétele	Környezeti terhelés	Emberi egészség károsodása	Az övezet törlése következtében kialakuló terhelés	Javaslat a kialakuló terhelés csökkentésére
	országos szinten kerül megállapításra a <i>tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület</i> övezet, amely átveszi a két övezet szerepét. Ennek következtében nincs hatótényező.					
Térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület	A térségi hulladéklerakók kijelölésre kerültek, így nincs hatótényező.	0	0	0	Nincs negatív hatás.	
Történeti település	Sérülékeny értékek, melyeket a dinamikus fejlődés elemei veszélyeztetnek egyre jobban. Hatótényező: A védelmet segítő szabályok hiánya.	0	-	0	Rendkívül sérülékeny értékek, melyeket a dinamikus fejlődés elemei egyre jobban veszélyeztetnek, ezért védelmüknek még erősebbé kell válnia. A települések, tájak, azok szerkezete, karaktere, az értékek állapota romlik, vagy az érték megsemmisül, elértéktelenedik. A kulturális sokszínűséget tükrözik a kulturális örökség elemek, történelmünk szerves részei, valamint identitáserősítő tényezők is egyben, amelyek sérülése, eltűnése a természeti és épített környezet értékeit csökkenti, megjelenését módosítja, továbbá társadalmi és gazdasági potenciálja sem lesz kiaknázható. Környezeti hatása ugyanakkor kismértékű.	Javasolt az övezet ajánlott megyei övezetként való visszaemelése az OTRT-be.
Nagyvízi meder övezete	Az övezet a <i>”nagyvízi meder és a Vásárhelyi Terv továbbfejlesztése keretében magvalósuló szükségtározók területének övezete”</i> részeként	0	0	0	Nincs negatív hatás.	

A MÓDOSÍTÁS SORÁN A HATÁLYOS OTRT-BŐL KIKERÜLŐ ÖVEZETEK						
Az övezet megnevezése	Az övezet törléséből eredő hatótényező/veszély	Természet erőforrás igénybevétele	Környezeti terhelés	Emberi egészség károsodása	Az övezet törlése következtében kialakuló terhelés	Javaslat a kialakuló terhelés csökkentésére
	jelenik meg. A hatótényezők és az esetleges terhelés ott jelenik meg.					
Vízerózióknak kitett terület övezete	Az övezet megszűnésével elmaradhatnak az erózió-veszélyes területeken a területhasználatra vonatkozó, a településrendezési eszközökben alkalmazható megelőzési szabályok. A települések közötti összehangolt szabályozás nem valósul meg.	-	-	0	A vízerózió mértékének növekedése. A talajerózió hatására tovább növekszik a legfontosabb vízminőségi probléma, a túlzott tápanyagterhelés következtében kialakuló eutrofizáció.	Javasolt az övezet ajánlott megyei övezetként való visszaemelése az OTRT-be.
Szélerózióknak kitett terület övezete	Az övezet megszűnésével elmaradhatnak az erózió-veszélyes területeken a területhasználatra vonatkozó, a településrendezési eszközökben alkalmazható megelőzési szabályok. A települések közötti összehangolt szabályozás nem valósul meg.	-	-	0	A szélerózió mértékének növekedése. A talajerózió hatására tovább növekszik a legfontosabb vízminőségi probléma a túlzott tápanyagterhelés következtében kialakuló eutrofizáció.	Javasolt az övezet ajánlott megyei övezetként való visszaemelése az OTRT-be

3. 7. A terv főbb céljainak megvalósulása esetén várható következmények előrejelzése

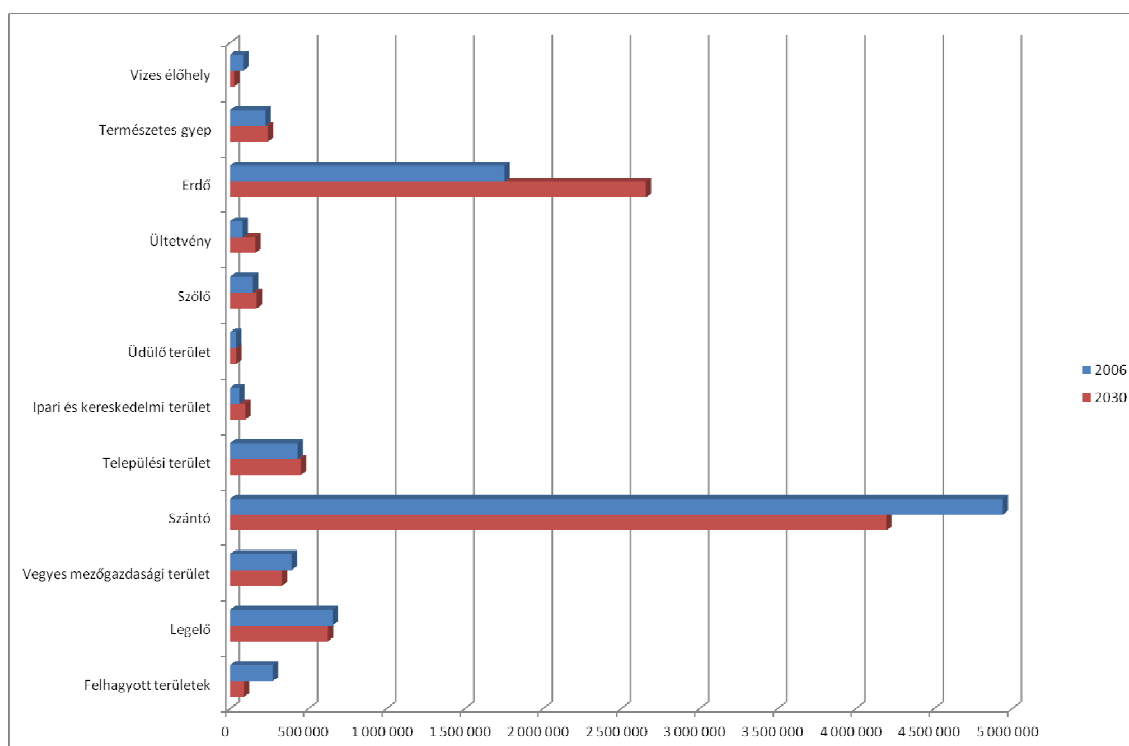
Az OTRT javasolt módosításainak várható közvetett következményét a 3.5. fejezetben ismertetett döntéstámogató modellező rendszerrel mutatjuk be. Mivel a területrendezési terv összetett, komplex tervfajta, ezért a terv várható hatásai nem környezeti elemenként, hanem a hatására kialakuló jövőbeni területhasználat elemzésével határozhatók meg.

55. sz. ábra: A módosított OTrT előirányzatai alapján modellezett területhasználat 2030-ban

Forrás: Területi Döntéstámogató Modellező Rendszer

56. sz. ábra: Területhasználat változás 2006-2030 között a „módosított OTrT” forgatókönyv szerint

Forrás: Területi Döntéstámogató Modellező Rendszer

Területhasználat várható változása	A változás okai	Változás következménye, Környezeti hatás	Javaslat a hatások kezelésére, módosítására
Erdőterületek növekedése	A Nemzeti Erdőtelepítési Program célkitűzései rögzítik az erdőterületek	Biodiverzitás növekedése Talaj-degradáció csökkenése	

Területhasználat várható változása	A változás okai	Változás következménye, Környezeti hatás	Javaslat a hatások kezelésére, módosítására
	növekedését. Az OTrT az új erdőtelepítések helyére tesz javaslatot, elsősorban az erőgazdálkodási térségben. A kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezetben. További javaslat jelenhet meg a kiemelt térségi és megyei tervekben az Erdőtelepítésre javasolt terület övezetben.	Levegőtminőség javulása Kedvezőbb mikroklimatikus viszonyok Természetvédelmi funkció erősödése (élőhely védelem, ökológiai hálózat bővülése) Településvédelem (zajvédő, településvédő erdők) Kedvező tájkarakter	
Szántó és legelőterületek csökkenése.	Az erdőterületek növekedése elsősorban a szántó, illetve legelőterületek rovására valósul meg. Ugyanígy az új beépített területeket is elsősorban a szántóterületeken jelölik ki. Az OTrT-ben a kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete biztosítja az értékes termőhelyi adottságú területek védelmét.	Amennyiben a szántó és legelőterület csökkenés keresletnövekedéssel párosul, az intenzív gazdálkodás kerül előtérbe. Az intenzív szántóföldi gazdálkodás nagytáblás, gépesített szántóművelést jelent. A mezővédő erdősávok hiánya növeli a széleróziós talajvesztést. Növekszik a termőtalaj terhelése. A kemikáliák használata vízszennyezést okozhat. A táj mozaikossága csökken.	Kiemelten fontos lenne a mezővédő erdősávok megőrzése, illetve további kialakítása. Ezek az ökológiai folyosó fontos elemei lehetnek. Javasolt vizsgálni, hogy milyen módon lehet beépíteni a területrendezési tervekbe a mezővédő erdősávok kialakítását, illetve az ökológiai folyosó fejlesztési célterületeit.
Települési, ipari és kereskedelmi területek növekedése.	A társadalmi igények, a gazdasági növekedés hatására a beépített területek növekednek.	Talajvesztesség A biológiailag aktív felületek csökkenése Ökológiai háló csökkenése A vízháztartás változása (gyorsabb lefolyás, kisebb beszivárgás), aszályveszély növekedése	Az OTrT jelenleg a térszerkezeti tervhez és a védelmi övezetekhez kapcsolódó szabályozással meghatározza azokat a területeket, ahol új beépített területek nem, vagy csak bizonyos feltételekkel jelölhetők ki. A jövőben fontos vizsgálni, hogy milyen

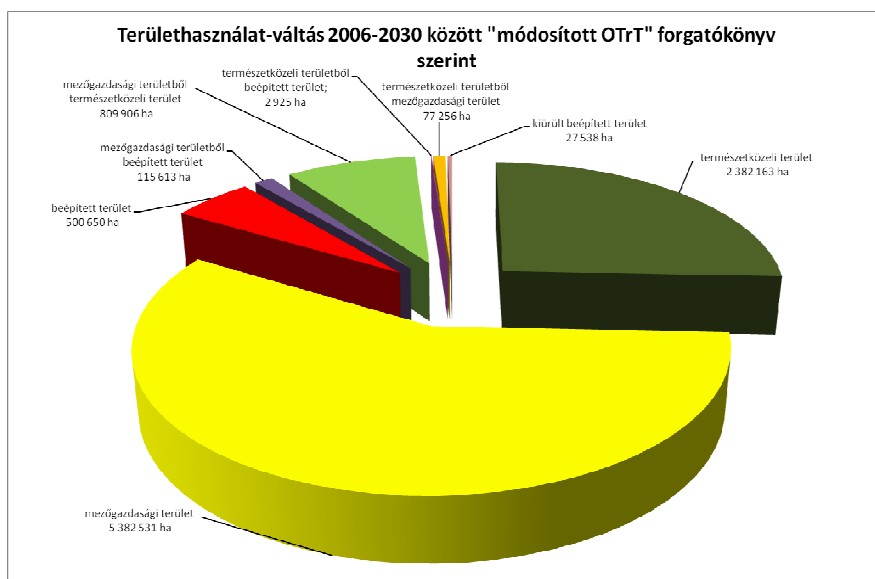
Területhasználat várható változása	A változás okai	Változás következménye, Környezeti hatás	Javaslat a hatások kezelésére, módosítására
			lehetőségekkel lehet a valós társadalmi igényeknek megfelelő beépített területek kijelölését országos szinten irányítani, hogyan lehet az új beépített területek kijelölésénél az ország területileg kiegyenlített fejlesztését figyelembe venni.
Szőlő és ültetvény területek növekedése	Elsősorban a rég felhagyott, kedvező termőhelyi adottságú területek kialakuló mezőgazdasági területek.	Természetközeli vegetáció csökkenése Növekszik a termőtalaj terhelése A kemikáliák használata vízszennyezést okozhat Kedvezőbb tájképi megjelenés, hagyományos tájszerkezet kialakulása	Az OTTrT a borvidéki település szőlő termőhelyi katasztere, valamint az Országos Gyümölcs Termőhelyi Kataszter I és II. osztályú területeihez tartozó földrészletet a bépítésre szánt területté minősítéstől védi. Javasolt a jövőben a szőlő és ültetvény területek szempontjából ideális termőhelyi adottságok feltárása.
Természetes gyepek növekedése.	Elsősorban a védett természeti területeken a természetes gyepek helyreállítása megtörténik. Másodsorban a jelenlegi vizes élőhelyek a természetes szukcessziós folyamatok, illetve az éghajlatváltozás hatására bekövetkező vízhiány miatt alakulnak át természetes gyepekké.	Biodiverzitás növekedése Talaj-degradáció csökkenése Kedvezőbb mikroklimatikus viszonyok Természetvédelmi funkció erősödése (élőhely védelem, ökológiai hálózat bővülése) Kedvező tájkarakter	A természetes gyepek elsősorban a jelenlegi ökológiai hálózat részei. Javasolt vizsgálni, hogy milyen módon lehet beépíteni a területrendezési tervekbe az ökológiai folyosó fejlesztési célterületeit, amely újabb területet biztosít a természetes gyepek számára. Az összefüggő természetes élőhelyek (ökológiai folyosók) csökkenthetik a természeti, környezeti károkat és mérsékelhetik az

Területhasználat várható változása	A változás okai	Változás következménye, Környezeti hatás	Javaslat a hatások kezelésére, módosítására
			éghajlatváltozás negatív hatásait.
Vizes élőhelyek csökkenése	A természetvédelem törekszik a vizes élőhelyek védelmére, de a klimatikus és emberi tényezők hatására megváltozott vízháztartás veszélyezteteti megmaradásukat. A jelenlegi elszigetelt élőhelyvédelmi programok nem képesek ezeket a sérülékeny élőhelyeket hosszú távon megőrizni.	Csökkenő biodiverzitás Ökológiai hálózat sérül A táj sérülékenysége növekszik	A vizes élőhelyek védelmét a területrendezési tervekben elsősorban az ökológiai hálózat övezetei biztosítják. A különleges, értékes élőhelyek csökkenésének megakadályozása érdekében fontos feladat az OTTrT számára a vízpótlás, vízvisszatartás, vízkormányzás országos rendszereinek beépítése a tervezésbe. Javasolt továbbá vizsgálni, hogy milyen módon lehet beépíteni a területrendezési tervekbe az ökológiai folyosó fejlesztési célterületeit, amely újabb területet biztosít a vizes élőhelyek számára.

A különböző területhasználatok közötti konverziót az alábbi diagram szemlélteti, ahol:

- Természetközeli terület: felhagyott terület, erdő, természetes gyep, vizes élőhely
- Beépített terület: települési terület, ipari és kereskedelmi terület, üdülőtérület
- Mezőgazdasági terület: legelő, vegyes mezőgazdasági terület, szántó, szőlő, ültetvény

57. sz. ábra

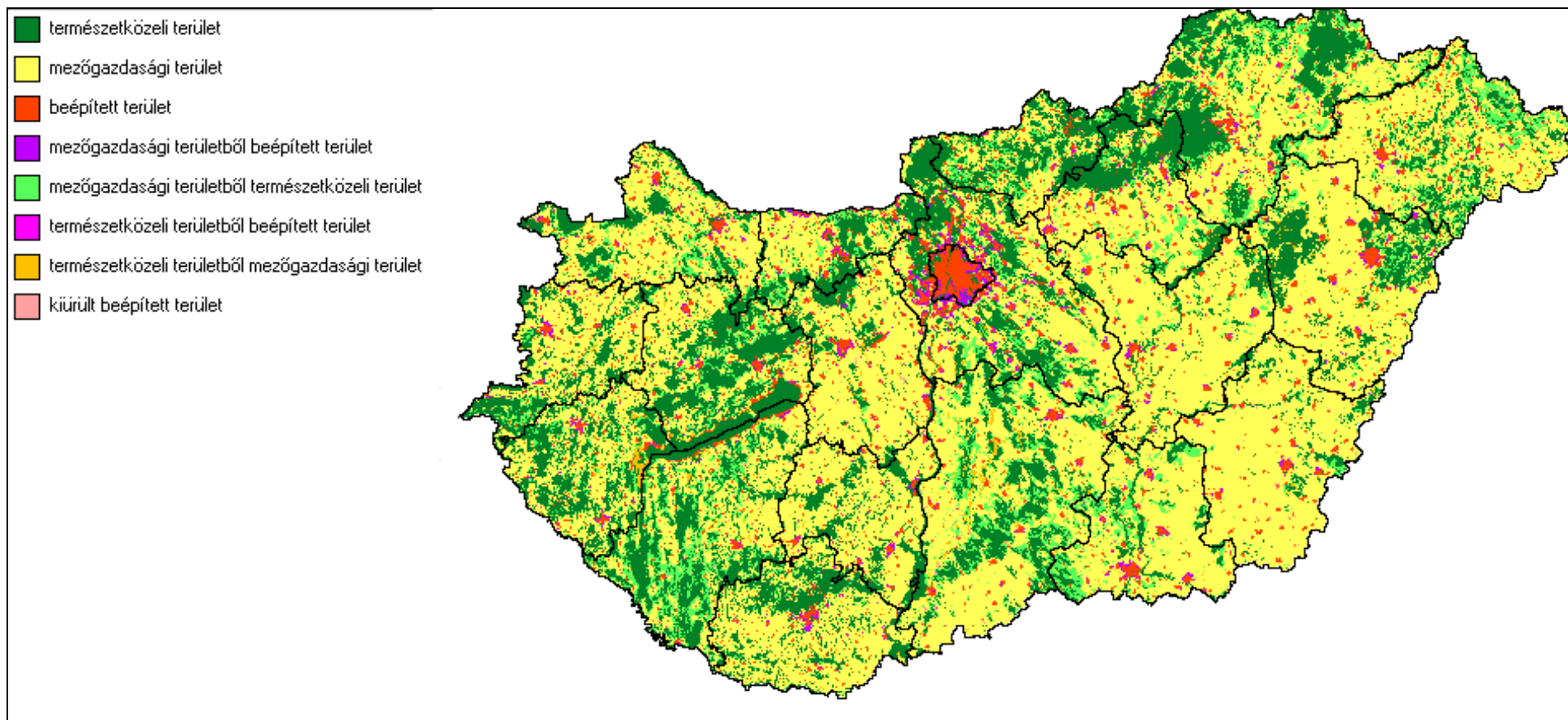
Forrás: Területi Döntéstámogató Modellező Rendszer

Bizonyos területeken előfordul a természetes területek mezőgazdasági területté alakulása (77 ezer ha), azonban elsősorban ezzel ellentétes folyamatok prognosztizálhatók (közel 810 ezer ha). A területhasználat-változás elemzésével megállapítható, hogy beépített területek ugyan kialakulnak természetközeli területen (közel 3 ezer ha) is, de a beépítés döntően a jelenlegi mezőgazdasági területeken valósul meg (115 ezer ha).

területhasználat-változás várható	Változás okai	Változás következménye Környezeti hatás	Javaslat a hatások kezelésére, módosítására
Mezőgazdasági területből beépített terület	Az új beépített területek iránti társadalmi igény a gazdasági növekedés hatására továbbiakban is növekszik. Az OTrT hatására elsősorban a mezőgazdasági területek kerülnek beépítésre. Az OTrT-ben a kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete biztosítja az értékes termőhelyi adottságú területek védelmét.	Közel 115 ezer ha mezőgazdasági terület beépített területté alakul. Talajveszteség A biológiailag aktív felületek csökkenése Ökológiai háló csökkenése A vízháztartás változása (gyorsabb lefolyás, kisebb beszivárgás), aszályveszély növekedése	Az OTrT jelenleg a térszerkezeti tervhez és a védelmi övezetekhez kapcsolódó szabályozással meghatározza azokat a területeket, ahol új beépített területek nem, vagy csak bizonyos feltételekkel jelölhetők ki. A jövőben fontos vizsgálni, hogy milyen lehetőségekkel lehet a valós társadalmi igényeknek megfelelő beépített területek kijelölését országos szinten irányítani, hogyan lehet az új beépített területek
Természetközeli területből beépített terület	Az új beépített területek iránti társadalmi igény a gazdasági növekedés hatására továbbiakban	Talajveszteség A biológiailag aktív felületek	

területhasználat-változás várható	Változás okai	Változás következménye Környezeti hatás	Javaslat a hatások kezelésére, módosítására
	is növekszik. Közel 3 ezer ha természetközeli területből beépített területté alakul. Az OTTrT-ben az értékes természetközeli területeket az országos ökológiai hálózat övezete, és ahhoz tartozó megyei és kiemelt térségi övezetek védik a beépítéstől.	csökkenése Ökológiai háló csökkenése A vízháztartás változása (gyorsabb lefolyás, kisebb beszivárgás), aszályveszély növekedése	kijelölésénél az ország területileg kiegyenlített fejelsztését figyelembe venni.
Természetközeli területből mezőgazdasági terület	Mintegy 77 ezer ha mezőgazdasági terület alakulhat ki, a mai természetközeli területek helyén. Az OTTrT-ben az értékes természetközeli területeket az országos ökológiai hálózat övezete, és ahhoz tartozó megyei és kiemelt térségi övezetek védik.	Természetközeli vegetáció csökkenése Növekszik a termőtalaj terhelése A kemikáliák használata vízszennyezést okozhat	Javasolt vizsgálni, hogy milyen módon lehet beépíteni a területrendezési tervekbe az ökológiai folyosó fejlesztési célterületeit, amely újabb területet biztosít a természetközeli területek számára.
Mezőgazdasági területből természetközeli terület	Mintegy 800 ezer ha új természetközeli (elsősorban erdő) terület kialakulása várható.	Biodiverzitás növekszik Talajdegradáció csökkenése Levegőminőség javulása Kedvezőbb mikroklimatikus viszonyok Természetvédelmi funkció erősödése (élőhely védelem, ökológiai hálózat bővülése) Településvédelem (zajvédő, településvédő erdők) Kedvező tájkarakter	

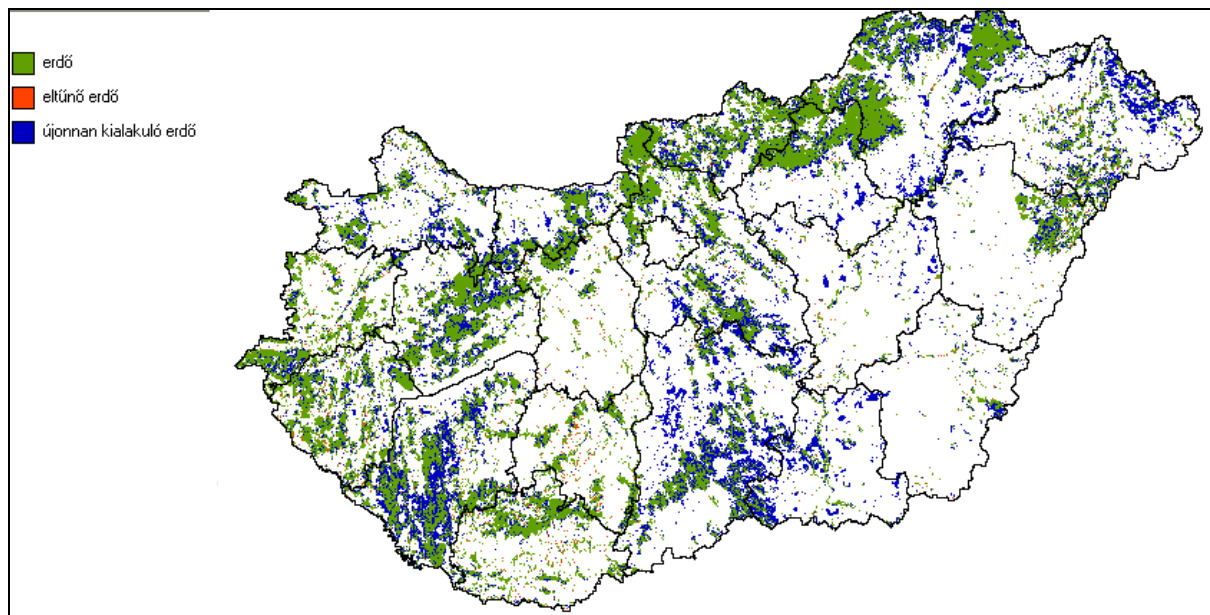
58. sz. ábra: Területhasználat-váltás 2030-ra a „módosított OTrT” forgatókönyv szerint

Forrás: Területi Döntéstámogató Modellező Rendszer

Várható térszerkezet	Változás okai	Változás következménye Környezeti hatás	Javaslat a hatások kezelésére, módosítására
Erdőterületek alakulása	Erdőterületek jelentős növekedése, az OTTrT szabályozásnak köszönhetően, elsősorban a jobb erdő-termőhelyi adottságú területeken. Kisebb erdősávok eltűnése, elsősorban a jó termőhelyi adottságú mezőgazdasági területeken (Fejér, Békés).	Biodiverzitás növekszik Kedvezőbb mikroklimatikus viszonyok Természetvédelmi funkció erősödése (élőhely védelem, ökológiai hálózat bővülése) Településvédelem (zajvédő, településvédő erdők) Kedvező tájkarakter A kisebb erdősávok eltűnése a mezőgazdasági területek, a szélrózsiós veszély növekedése	Az erdőterületek növekedését országos támogatáspolitikai programokkal is segíteni kell. Kiemelten fontos lenne a mezővédő erdősávok megőrzése, illetve további kialakítása. Ezek az ökológiai folyosó fontos elemei lehetnek. Javasolt vizsgálni, hogy milyen módon lehet beépíteni a területrendezési tervekbe a mezővédő erdősávok kialakítását, illetve az ökológiai folyosó fejlesztési célterületeit.

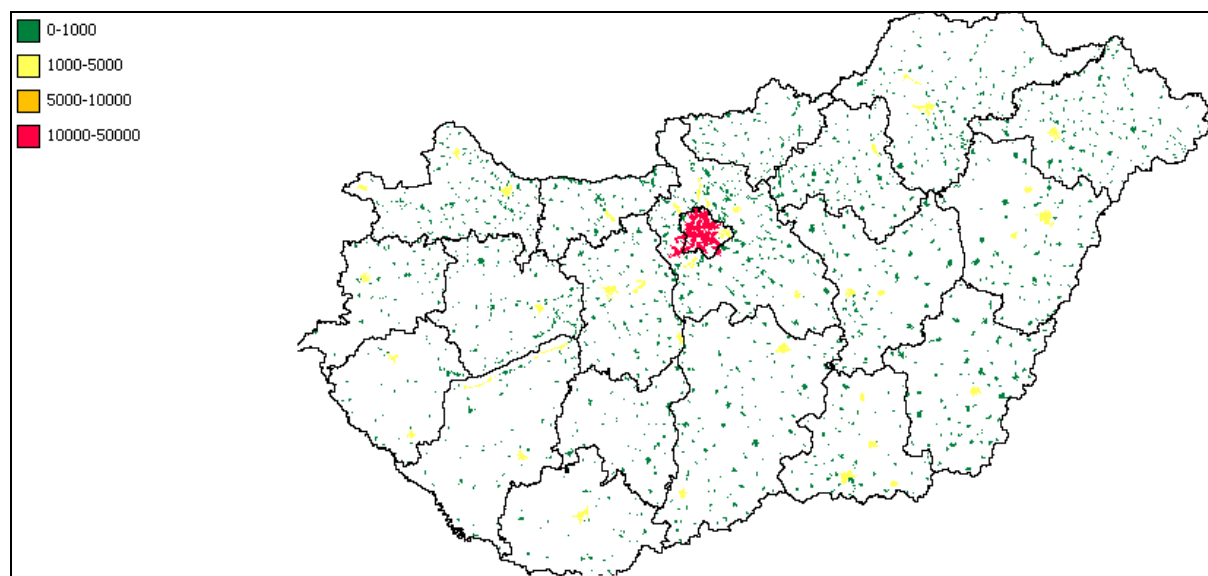
59. sz. ábra: Erdőterületek változása 2030-ra a „módosított OTTrT” forgatókönyv szerint

Forrás: Területi Döntéstámogató Modellkezelő Rendszer

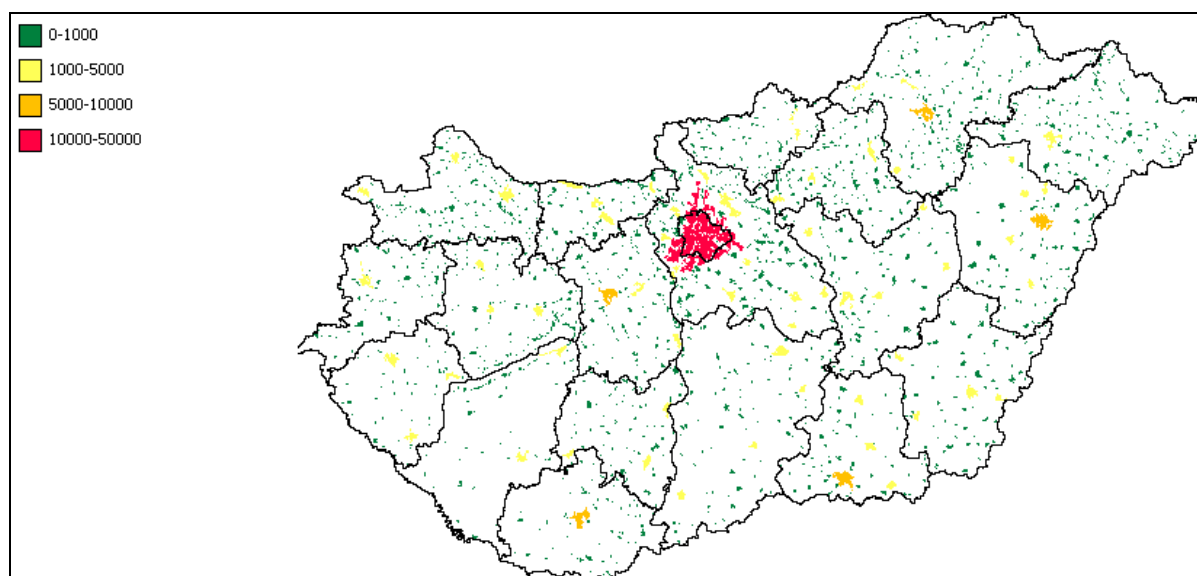
Várható térszerkezet	Változás okai	Változás következménye Környezeti hatás	Javaslat a hatások kezelésére, módosítására
Összefüggő beépített területek növekedése	Az elmúlt évtizedek migrációs folyamatai, a vidéki népesség folyamatos csökkenése előre vetíti, hogy a népesség az elkövetkező évtizedekben is a városokba fog áramlani.	2030-ra Az 1000 ha-nál nagyobb beépített területek száma 38 helyett 61 lesz, Az 5000 ha-nál nagyobb beépített területtel rendelkező települések száma 0-ról 6-ra emelkedik A Budapesti agglomeráció beépített területe 34 ezer ha helyett, közel 70 ezer ha területet fog elfoglalni A vízháztartás változása (gyorsabb lefolyás, kisebb beszivárgás), aszályveszély növekedése A levegőminőség romlása Városi hőszigetek kialakulása Talajveszteség A biológiai aktív felületek csökkenése	A jövőben fontos vizsgálni, hogy milyen lehetőségekkel lehet a valós társadalmi igénynek megfelelő beépített területek kijelölését országos szinten irányítani, hogyan lehet az új beépített területek kijelölésénél az ország területileg kiegyenlített fejlesztését figyelembe venni.

60. sz. ábra: Összefüggő beépített területek (ha) – 2000

Forrás: Területi Döntéstámogató Modellező Rendszer

61. sz. ábra: Összefüggő beépített területek (ha) –2030

Forrás: Területi Döntéstámogató Modellező Rendszer

3. 8. A terv készítése során felmerült változatok bemutatása

Az OTrT feladatánál, tartalmánál és céljánál fogva tervváltozatokat nem fogalmaz meg, ezért a fejezetben az OTrT törvény felülvizsgálata során született módosítási javaslatok kerülnek bemutatásra.

Az elmúlt években a társadalmi-gazdasági körülményekhez és a megváltozott környezethez alkalmazkodó térhasználat miatt megváltoztak a területfelhasználási igények, ezért szükséges volt annak áttekintése, hogy a korábbiakhoz képest hol kell változtatni a korábban meghatározott térségi területfelhasználási kategóriákon és szabályozási övezeteken.

Gyakorlati tapasztalatok alapján szükségessé vált az országos, valamint a kiemelt térségi és megyei övezetek felülvizsgálata. Több változtatási javaslat született, mind az országos övezetek közül a kiemelt térségi és megyei övezetek közé, mind onnan az országos övezetek közé való átcsoportosításra, az övezetek szerepének és területi elhelyezkedésének, valamint nagyságának függvényében.

Néhány esetben az egyszerűsítés elvét szem előtt tartva összevonásokra kerültek övezetek: pl. a felszíni és felszín alatti vízminőség-védelmi övezeteket a javaslat összevonva kívánja kezelni.

A közérthetőség érdekében kisebb névváltoztatások, pontosítások is történtek.

Az OTrT módosító javaslatának egyeztetési anyaga 2012. decemberére készült el. Az egyeztetési anyagot 85 jogszabályban meghatározott szervezetnek küldte ki a Belügyminisztérium Területrendezési, Építésügyi és Örökségvédelmi Helyettes Államtitkársága. Az egyeztetési anyagra érkezett 787 észrevétel alapján 2013. tavaszán az OTrT módosító javaslata átdolgozásra került, amelynek eredményeként kialakult a közigazgatási egyeztetésre kerülő anyag, amelyben mind a beérkezett vélemények, mind az egyeztetési javaslathoz készített környezeti értékelés eredményei beépítésre kerültek.

Térségi területfelhasználási kategóriák	A hatályos OTrT törvényben	OTrT felülvizsgálatának egyeztetési anyagában (2012. december)	OTrT közigazgatási egyeztetési anyagában (2013. július)
Országos területfelhasználási kategóriák		Az Ország Szerkezeti Tervén ábrázolható területek kiterjedésének korlátja nem változott. A felülvizsgálat során az országos területfelhasználási kategóriák (legalább 1000 ha kiterjedésű térségek) területileg és elhelyezkedésüket tekintve is – a megyei területrendezési tervekben ábrázoltakhoz hasonlóan mozaikosabb, a tényleges területi előfordulást ill. a területalkalmasságot jobban közelítő lehatárolással – pontosodtak.	
erdőgazdálkodási térség	területi kiterjedése: 2 440 000 ha	Szakmai indokok alapján a lehatárolás változott, pontosodott, területi kiterjedése: 2 488 000 ha.	Szakmai indokok alapján a lehatárolás változott, pontosodott, területi kiterjedése: 2 257 887 ha.
mezőgazdasági térség	területi kiterjedése: 5 782 000 ha	Szakmai indokok alapján a lehatárolás változott, pontosodott, területi kiterjedése: 5 737 000 ha,	Szakmai indokok alapján a lehatárolás változott, pontosodott, területi kiterjedése: 4 933 459 ha.
vegyes területfelhasználású térség	területi kiterjedése: 691 000 ha	Szakmai indokok alapján a lehatárolás változott, pontosodott, területi kiterjedése: 559 000 ha.	Szakmai indokok alapján a lehatárolás változott, pontosodott, területi kiterjedése: 1 587 432 ha.
települési térség	területi kiterjedése: 201 000 ha	Az érvényes megyei területrendezési tervek alapján változott a lehatárolás, területi kiterjedése: 250 000 ha.	A lehatárolásban nem történt újabb változás.
vízgazdálkodási térség	területi kiterjedése: 186 000 ha	A VGT figyelembe vételével a lehatárolás változott, pontosodott területi kiterjedése: 267 000 ha	Szakmai indokok alapján a lehatárolás változott, pontosodott, területi kiterjedése: 267 647 ha.
építmények által igénybe vett térség		Szakmai indokok alapján változott a kijelölt objektumok köre.	Szakmai indokok alapján a nyomvonalak kismértékben változtak.
települési térség	jellel ábrázolva	Az önálló települések körének változásai átvezetésre kerültek.	A lehatárolásban nem történt újabb változás.

A hatályos OTrT törvényben	OTrT felülvizsgálatának egyeztetési anyagában (2012. december)	OTrT közigazgatási egyeztetési anyagában (2013. július)
Országos övezetek		
országos ökológiai hálózat	Az övezeti lehatárolás módosítása egyrészt a védett természeti területek, a Natura 2000 területek és a természetes és természetközeli élőhelyek – az ökológiai hálózatba eddig nem tartozó – egyes elemeinek ökológiai hálózatba való integrálásán alapult, másrészt az elkészült megyei és településrendezési eszközökben kijelölt ökológia hálózat figyelembevételével történt. Az országos ökológiai hálózat területe kismértékben (1,46 %-kal) növekedett.	A lehatárolásban nem történt újabb változás.
kiváló termőhelyi adottságú szántóterület	A hatályos lehatárolás a megyei területrendezési tervekben kijelölt kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezeti lehatárolások figyelembevételével kismértékben korrigálásra került (2,6 %-os csökkenés).	A lehatárolásban nem történt újabb változás.
kiváló termőhelyi adottságú erdőterület	Az övezeti lehatárolás a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatóságának adatszolgáltatása alapján módosult, aminek következtében egyfelől kismértékben növekedett az övezet területe, másrészt területi elhelyezkedése is változott. Az övezetbe újonnan bekerülő erdőrészek elsősorban védett területeken találhatók. A változások az elmúlt időszak erdőtervezési eredményeinek az elemzésbe történő beépítésével magyarázhatók.	A lehatárolásban nem történt újabb változás.
országos komplex tájrehabilitációt igénylő terület	Törlésre került a felülvizsgálat során.	Ajánlott megyei övezetként bevezetésre került a „tájrehabilitációt igénylő terület övezete”.
országos jelentőségű tájképvédelmi terület	Módosított névvel és tartalommal, valamint folthatáros lehatárolással került megállapításra: tájképvédelem szempontjából kiemelten kezelendő terület	A lehatárolásban nem történt újabb változás.
kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő terület övezete	Törlésre került a felülvizsgálat során, egyik kategóriáját felhasználva a világörökségi és világörökségi-várományos területek övezete került bevezetésre.	Nem történt változás.
	A kiemelt térségi és megyei övezetek közül került az országos övezetek közé: világörökségi és világörökségi várományos terület övezete Az érintett települések köre mind a világörökségi, mind a várományos területek esetében növekedett a Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és	A világörökségi és világörökségi-várományos területek övezetébe sorolt települések köre kismértékben megváltozott.

A hatályos OTrT törvényben	OTrT felülvizsgálatának egyeztetési anyagában (2012. december)	OTrT közigazgatási egyeztetési anyagában (2013. július)
	Szolgáltatási Központ naprakész adatszolgáltatása alapján.	
kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület	Beépítésre került az országos vízminőség-védelmi övezetbe.	Az egyeztetések alapján az övezet lehatárolása kibővült a nyílt karszt és a Hernád talajvízdúsítás területeivel.
felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe		
ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület	Kisebb névváltoztatás után az országos övezetek közül a kiemelt térségi és megyei övezetek közé került ásványi nyersanyag-vagyon terület.	Nem történt változás.
együtt tervezhető térségek	Törlésre került a felülvizsgálat során.	Nem történt változás.
	Új kategóriaként került be, a nagyvízi meder a jelenleg hatályos OTrT-ben a kiemelt térségi és megyei övezetek között szerepelt: nagyvízi meder és Vásárhelyi terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló szükségtározók köre megváltozott (a Szamosközi tározó kikerült az övezetből).	Az egyeztetéseknek megfelelően a Vásárhelyi terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló szükségtározók köre megváltozott (a Szamosközi tározó kikerült az övezetből).
kiemelt fontosságú meglevő honvédelmi terület övezete	Az övezet nevében történt változás kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezete A módosítás során a településhatárosan magállapított kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezetébe sorolt települések köre az adatszolgáltató Honvédelmi Minisztérium által felülvizsgálatra és változtatásra került, ezáltal az övezetbe sorolt települések száma növekedett. A módosítás alapvetően azonban nem változtatta meg az övezet jelenlegi térbeli szerkezetét, miután az döntően eddig is az övezetbe tartozó a kiemelt fontosságú objektumok (repülőterek, lő- és gyakorlóterek, logisztikai bázisok, stb.) környezetében lévő településeket érintette.	A lehatárolásban nem történt újabb változás.
Kiemelt térségi és megyei övezetek		
magterület	Az elnevezés nem változott.	Nem történt változás.
ökológiai folyosó	Az elnevezés nem változott.	Nem történt változás.
pufferterület	Az elnevezés nem változott.	Nem történt változás.
erdőtelepítésre alkalmas terület	Az övezet elnevezése „erdőtelepítésre javasolt terület övezetére változott.	Nem történt változás.
térségi komplex	Törlésre került a felülvizsgálat során.	Ajánlott megyei övezetként,

A hatályos OTrT törvényben	OTrT felülvizsgálatának egyeztetési anyagában (2012. december)	OTrT közigazgatási egyeztetési anyagában (2013. július)
tájrehabilitációt igénylő terület		kisebb névmódosítással került meghatározásra a tájrehabilitációt igénylő terület övezete
térségi jelentőségű tájképvédelmi terület	Hasonló tartalommal az országos övezetek között szerepel (tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete).	Nem történt változás.
térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület	Törlésre került a felülvizsgálat során.	Nem történt változás.
világörökség és világörökség-várományos terület	Minimális névmódosítással az országos övezetek közé került (világörökségi és világörökségi várományos terület).	Nem történt változás.
történeti települési terület	Törlésre került a felülvizsgálat során	Nem történt változás.
	Ásványi nyersanyag-vagyron terület kisebb névváltoztatás után az országos övezetek közül a kiemelt térségi és megyei övezetek közé került.	Nem történt változás.
rendszeresen belvízjárta terület	Az elnevezés nem változott.	Nem történt változás.
nagyvízi meder	Kiegészítve az országos övezetek közé került (nagyvízi meder és Vásárhelyi terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló szükségeltározók övezete).	Nem történt változás.
földtani veszélyforrás területe	Az elnevezés nem változott.	Nem történt változás.
vízerózióknak kitett terület	Törlésre került a felülvizsgálat során.	Nem történt változás.
szélerózióknak kitett terület	Törlésre került a felülvizsgálat során.	Nem történt változás.
honvédelmi terület	Az elnevezés nem változott.	Nem történt változás.
		Új ajánlott megyei övezet került bevezetésre: „tanyás térség”.
		Új ajánlott megyei övezet került bevezetésre: „széleróműpark telepítésére vizsgálat alá vont terület”.
		Új ajánlott megyei övezet került bevezetésre: „térségi árvízi kockázatkezelési terület”.
Az országos műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények		
gyorsforgalmi- és főutak, valamint az ezeken található határmetszések és nagy hidak	2 új gyorsforgalmi úti nyomvonal került az OTTrT törvénybe, 7 gyorsforgalmi út egyes szakaszainak nyomvonala	Az OTTrT módosító javaslatára érkezett vélemények, valamint a természetvédelmi okok alapján több gyorsforgalmi út és főút

A hatályos OTrT törvényben	OTrT felülvizsgálatának egyeztetési anyagában (2012. december)	OTrT közigazgatási egyeztetési anyagában (2013. július)
	megváltozott, 2 gyorsforgalmi út pedig törlésre került	nyomvonala, valamint a főúti elkerülők köre is megváltozott
országos vasúti törzshálózat	nagysebességű vasútvonalak közül a Gyékényes – Budapest nyomvonal az időközben elkészült hatástanulmány alapján felülvizsgálatra került. A másik három ág nyomvonala csak kis mértékben pontosodott a megyei területrendezési tervekben megállapítottak függvényében A meglévő országos vasúti fővonalak kategorizálása a korábbi vasúti közlekedésről szóló 2005. évi CLXXXIII. törvény változása miatt módosult.	A felülvizsgálat során az NFM állásfoglalásával egyezően a tervezett vasúti elemek is aktualizálásra kerültek. Ezek közül jelentősen a Budapestet délről elkerülő tervezett vasútvonal (V0) nyomvonala változott meg.
repülőterek	Országos szerepköre csak néhány repülőtérnek van, ennek értelmében az OTrT törvényben szereplő repülőterek köre és kategóriái is felülvizsgálatra került.	Az országos repülőterek egyik kategóriája megváltozott.
országos kerékpárút törzshálózat	Egyes nyomvonalak a megyei területrendezési tervek kismértékű változtatásainak és az időközben elkészült nyomvonalterveknek figyelembevételével pontosításra kerültek	A nyomvonalak kismértékben pontosításra kerültek.
vízi közlekedés	Országos kategóriái és a besorolt elemek pontosításra kerültek.	A felülvizsgálat során az NFM állásfoglalásával egyezően a országos kikötők köre megváltozott.
erőművek	Az OTrT törvény felülvizsgálata során egyes tervezett erőművek törlésre kerültek, némelyek helye pontosításra került, de új tervezett erőművek is beillesztésre kerültek. Az erőművek listája az időközben történt ágazati koncepcionális változások figyelembevételével módosult.	Nem történt változás.
villamosenergia-átviteli hálózat	Országos kategóriái nem változtak, a hatályos törvényben feltüntetett és felsorolt 750, 400, 220 kV-os átviteli hálózati távvezetékek az időközben történt ágazati változások figyelembevételével viszont módosultak.	Nem történt változás.
országos szénhidrogénszállító-vezetékek	A hatályos OTrT minden eleme szerepel a módosító javaslatban, és kiegészítésre került a meglévő nagynyomású földgázszállító-hálózat hiányzó, illetve újonnan tervezett elemeivel.	Nem történt változás.

A hatályos OTrT törvényben	OTrT felülvizsgálatának egyeztetési anyagában (2012. december)	OTrT közigazgatási egyeztetési anyagában (2013. július)
hulladékgazdálkodás építményei	A veszélyes hulladéklerakók köre jelentősen megváltozott.	Ország Szerkezeti Tervén országos elemként csak a radioaktív hulladék-lerakó került feltüntetésre
országos jelentőségű öntözőcsatornaként	Kikerült az OTrT-ből.	Az egyeztetés során az Országos Vízügyi Főigazgatóság adatszolgáltatása alapján a meglévő országos jelentőségű csatornák az Országos Szerkezeti Terven ábrázolásra kerültek és az 1/11. melléklet tartalmazza a felsorolásukat. A módosítás során az „országos jelentőségű öntözőcsatorna” kifejezés helyett „országos jelentőségű csatorna” kifejezés került.
meglévő szükségtározók	A felülvizsgálat során a hatályos törvényben felsorolt szükségtározók köre nem változott.	Az egyes szükségtározók által érintett települések köre, az elmúlt években elkészült megyei területrendezési tervek információi alapján pontosításra került.
Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése I. ütemében megvalósuló árvízi tározók	A módosító javaslatban az elnevezés megváltozott „Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése során megvalósuló árvízi szükségtározó” kifejezésre. A VTT szükségtározók köre a hosszú távú terveknek megfelelően kiegészítésre került.	Az egyeztetés során a felsorolt tervezett tározók köre módosult, azok közül három tározó konkrét műszaki tervekkel még nem rendelkezik, így ezek csak a térszerkezeti tervlapon kerültek megjelenítésre, illetve a 1/11. mellékletben az érintett települések helyett egy település térsége került megjelölésre.
10 millió m ³ -t meghaladó térfogattal tervezhető tározási lehetőségek	Az OTrT törvény felülvizsgálata során a fogalom meghatározás pótlása, a hatályos adattartalom pedig aktualizálásra került, így a 10 millió m ³ -t meghaladó tározási lehetőségek köre a módosítás során egy tározóval kiegészült.	Az egyes elemek által érintett települések köre az elmúlt években elkészült megyei területrendezési tervek információi alapján pontosításra került.
folyami nagyműtárgyak	A nagyműtárgy kifejezés helyett azonban a „kiemelt jelentőségű vízi építmény” kifejezés használatának bevezetése volt indokolt.	Nem történt változás.
elsőrendű árvízvédelmi fővédvonalak	Az elsőrendű árvízvédelmi fővédvonalak az Ország Szerkezeti Tervén az Országos Vízügyi Főigazgatóság digitális adatszolgáltatása alapján kerültek pontosításra.	Nem történt változás.

4. A TERV ÉRVÉNYESÜLÉSE SORÁN FELLÉPŐ, A KÖRNYEZETRE ÉS AZ EMBERI EGÉSZSÉGRE KÁROS HATÁSOK ELKERÜLÉSÉRE, CSÖKKENTÉSÉRE VAGY ELLENTÉTELEZÉSÉRE VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK

A környezeti értékelésben megállapított környezeti konfliktusok elkerülésére, az OTrT következő (2018. évi) felülvizsgálatához tervezésére az alábbi ajánlások fogalmazhatók meg:

- A nagyvízi medren kívüli helyi árvízikockázat-kezelés területeinek lehatárolása jelenleg zajlik az országban, az országos árvízi térképezés és kockázatkezelési terv elkészítésének keretében. Ennek várhatóan a jövő év első felében lesznek kézzelfogható eredményei. Az árvízikockázat-kezelési területeket a törvényjavaslat ajánlott megyei övezetként tartalmazza. Javasolt a következő felülvizsgálatnál, az addigra kialakult árvízi kockázattérképek kötelező elemként történő beépítése az OTrT-be.
- Az országos és a térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete a módosító javaslat szerint az Országos Területrendezési Tervből a kötelező térségi övezetek közül kikerült. Az övezethez tartozó szabályozási előírást – miszerint az újrahatszósítás célját térségi szinten kell meghatározni, a megyei/kiemelt térségi területrendezési tervek nem tudták alkalmazni. Az újrahatszósítási cél a település és a bányászati hatóság egyeztetése alapján véglegesedik, ezért az újrahatszósítási célt nem térségi szinten, hanem a településrendezési eszközökben indokolt rögzíteni, ahogy azt a jelenlegi módosító javaslat szerint ajánlott megyei övezetként meghatározásra került tájrehabilitációt igénylő terület övezetre vonatkozó szabályozás tartalmazza. A jövőben megfontolandó kötelező elemként beépíteni az OTrT-be.
- A kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő terület övezet értékvédelmi tartalma egyrészt területrendezési szempontból nem homogén, azonos módon nem ábrázolható, másrészt elemei (pl. műemléki jelentőségű területek, védett régészeti lelőhelyek) csak településrendezési eszközökben határolhatók le és szabályozhatók. Emiatt az övezet törlése került. Az egyedi műemlékek védelme, a műemléki jelentőségű terület, a Világörökség védelmi kategóriáira, és a helyi védelemre vonatkozó szabályok nem változnak, ezért önmagában az a tény, hogy az OTrT-ben nem jelenik meg a kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő terület és annak részei, nem befolyásolja az értékek fenntartását. Amennyiben az OTrT a meglévőkhöz képest új eszközöket is biztosítana a védelem számára, megfontolandó lenne a kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő területek feltüntetése.
- A vízerózióknak kitett terület övezetébe a hatályos OTrT törvény fogalom meghatározása szerint az 5%-nál nagyobb lejtésű és a vízerózió káros hatásával szemben kevésbé ellenálló talajtulajdonságokkal jellemezhető területek tartoztak. Az övezet adatszolgáltató hiányában törlésre került a kiemelt térségi és megyei övezetek közül. Az övezetben az erózió csökkentését célzó területfelhasználás kialakítása mind talajvédelmi, mind vízminőség-védelmi szempontból fontos feladat. Amennyiben a vízerózióval érintett területek adatszolgáltatása a jövőben biztosíthatóvá válik, javasolt az övezet visszaemelése az OTrT következő felülvizsgálata során.
- A szélrózióknak kitett terület övezetébe a szélrózió káros hatásával szemben kevésbé ellenálló fizikai talajféleségekkel (különösen a homok, homokos vályog, tőzeg, kotu) jellemezhető területek tartoznak. Az övezetre vonatkozó szabály a talajvédelmet közvetett módon, a területfelhasználás szabályozásán keresztül segíti. Az övezet adatszolgáltató hiányában törlésre került a kiemelt térségi és megyei övezetek közül. Az övezetben az erózió csökkentését célzó területfelhasználás kialakítása mind

talajvédelmi, mind vízminőség-védelmi szempontból fontos feladat. Amennyiben a szélerózióval érintett területek adatszolgáltatása a jövőben biztosíthatóvá válik, javasolt az övezet szerepeltetése az OTrT következő felülvizsgálata során.

Javaslatok az OTrT további felülvizsgálatának előkészítésére, az elkövetkező években szükséges alap kutatások elvégzésére:

Klíma változáshoz való alkalmazkodás

A Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS) Magyarország középtávú klímapolitikájának három fő cselekvési irányát jelöli ki:

- az uniós és nemzetközi követelményeknek megfelelően intézkedéseket irányoz elő, az éghajlatváltozást kiváltó gázok kibocsátásának csökkentése, és növekedésének megelőzése érdekében. Az üvegházhatású gázok kibocsátásának mérséklését az összes energiafelhasználás csökkentésével együtt kell megvalósítani úgy, hogy a termelés és fogyasztás szerkezetének egésze a kevésbé anyag- és energia-igényes irányba változzon.
- a már elkerülhetetlen éghajlatváltozás kedvezőtlen ökológiai és társadalmi-gazdasági hatásai elleni védekezésnek, az éghajlatváltozás következményeihez való alkalmazkodóképesség javításának legfontosabb elemeit tartalmazza; valamint
- az éghajlatváltozás társadalmi tudatosítását és a klímatudatosság erősítését.

A NÉS az alkalmazkodás a változó éghajlathoz prioritáson belül külön fejezetben foglalkozik a területfejlesztés, területrendezés, településfejlesztés, településrendezés és épített környezettel kapcsolatos feladatokkal. A fejezet ajánlásai alapján az OTrT-ben nagyobb hangsúlyt kell helyezni az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás szempontjaira. Ennek megfelelően javasolt az OTrT továbbfejlesztéséhez az alábbi kutatások, vizsgálatok elvégzése, illetve az ezekhez kapcsolódó területrendezési szabályozások kialakítása.

- Kritikus infrastruktúra: azokat a létesítményeket, szolgáltatásokat és információs rendszereket foglalja magába, amelyek működésükkel valószínűleg gyengítő hatással lenne a nemzet biztonságára, a nemzetgazdaságra, a közegészségre és a közbiztonságra, valamint a közigazgatás hatékony működésére. Jelenleg még nem történt meg az országban az úgynevezett „kritikus infrastruktúrák” kijelölése, amely meghatározás a magyarországi tervezési gyakorlatban még nem ismert. A kritikus infrastruktúrák meghatározásához egy hosszabb kutatási munka szükséges. Amennyiben az elkövetkező években ezek az alapvizsgálatok elkészülnek, javasolt az OTrT-be is beépíteni ezeket a műszaki infrastruktúra elemeket.
- A területrendezési tervek lehatárolásai (térégi területfelhasználási kategória és övezet) közül az erdőgazdálkodási térség, vegyes területfelhasználású térség, a vízgazdálkodási térség, egyes védelmi célú övezetek (az erdőtelepítésre javasolt terület, országos ökológiai hálózat elemei, illetve a kockázatmegelőzéshez kapcsolódó övezetek a pl. nagyvízi meder, földtani veszélyforrás terület) járulhatnak hozzá az alkalmazkodóképesség növeléséhez vagy a klímaérzékenység csökkentéséhez. Ugyanakkor e területfelhasználási kategóriák és övezetek lehatárolásánál a klímaváltozás várható hatásait is figyelembe kellene venni (pl. nagyvízi meder területének lehatárolása), hogy a területrendezés hatékonyabban hozzájárulhasson a klímaérzékenység csökkentéséhez. Az árvízveszélyes területeken történő építkezések hatósági és gazdasági eszközökkel való korlátozásához az OTrT-be be kell építeni a 2014-re elkészülő országos árvízi kockázat térképezés és kezelési terv eredményeit.
- Továbbá új, kifejezetten az éghajlatváltozáshoz történő alkalmazkodást (vagy „érzékenység csökkentést”) támogató övezet lehatárolására és ahhoz kapcsolódó

szabályozásra is szükség lenne. Az övezetben az éghajlatváltozás hatásaival szemben leginkább sérülékeny térségek sorolódhatnak. A lehatárolásra jó alapot adhatna a sérülékenység elemzés módszertana, amely egyszerre veszi figyelembe az éghajlatváltozásnak való kitettséget, érzékenységet és az adott térség társadalmi-gazdasági alkalmazkodóképességét. A sérülékeny területekre meg kell határozni a klímaváltozáshoz való alkalmazkodást elősegítő területrendezési szabályokat.

- A vizes élőhelyek védelmét a területrendezési tervekben elsősorban az ökológiai hálózat övezetei biztosítják. A vizes élőhelyek rendkívül érzékenyek az éghajlatváltozás hatásaira (csökkenő csapadék, kisebb vízhozamok, szélsőséges vízháztartási viszonyok), ezért megőrzésükre nem elegendő csupán a más területhasználatokra vonatkozó korlátozás. A különleges, értékes élőhelyek csökkenésének megakadályozása érdekében fontos feladat az OTTrT számára a vízpótlás, vízvisszatartás, vízkormányzás országos rendszereinek beépítése a tervezésbe.

Ökológiai folyosó fejlesztése - Zöld Infrastruktúra (Green infrastructure):

Az Európai Bizottság egyre nagyobb hangsúlyt fektet a természeti javak hosszú távú megőrzésére, a természeti tőke megővására, az úgynevezett ökoszisztéma-szolgáltatások fejlesztésére. E törekvés keretében a Bizottság közleményt adott ki a „Környezetbarát infrastruktúra – Európa természeti tőkéjének növelése (COM/2013/0249)” címmel. Ebben a területrendezés szempontjából is fontos irányokat ad a jövőbeni fejlesztésekre vonatkozóan:

„Zöld infrastruktúra: természetes- és félig természetes területek, valamint egyéb környezeti jellemzők stratégiaileg megtervezett hálózata, amelyet úgy terveztek és irányítanak, hogy széleskörű ökoszisztéma szolgáltatások nyújtására legyen képes.” A zöld- (vízi ökoszisztémák esetében kék) valamint egyéb szárazföldi (beleértve a part menti) és tengeri területeken található fizikai tulajdonságokat foglalja magában. A szárazföldön a zöld infrastruktúra a vidéki és városi környezetben egyaránt jelen van.”

„A zöld infrastruktúra azon az elven alapszik, hogy a területrendezésbe és a területfejlesztésbe tudatosan beépítik a természet és a természeti folyamatok védelmét és megerősítését, valamint a természet által az emberi társadalom számára nyújtott javak figyelembevételét.”

A fentieknek megfelelően a jövőben az alábbi kutatásokat, vizsgálatokat, terveket kell elkészíteni, hogy az OTTrT biztosítani tudja a zöld infrastruktúra fejlesztés céljait:

- Kiemelten fontos lenne a mezővédő erdősávok megőrzése, illetve további kialakítása. Ezek az ökológiai folyosó fontos elemei lehetnek. Javasolt vizsgálni, hogy milyen módon lehet beépíteni a területrendezési tervekbe a mezővédő erdősávok védelmét, kialakítását, illetve az ökológiai folyosó fejlesztési célterületeit.
- A természetes gyepek és a vizes élőhelyek elsősorban a jelenlegi ökológiai hálózat részei. Az összefüggő természetes élőhelyek (ökológiai folyosók) csökkenthetik a természeti, környezeti károkat és mérsékelhetik az éghajlatváltozás negatív hatásait. Javasolt vizsgálni, hogy milyen módon lehet beépíteni a területrendezési tervekbe az ökológiai folyosók fejlesztési célterületeit, amely újabb területet biztosít a természetes gyepek, erdőterületek és vizes élőhelyek számára.

Kiváló termőhelyi területek:

- Az OTTrT jelenleg a borvidéki település szőlő termőhelyi katasztere, valamint az Országos Gyümölcs Termőhelyi Kataszter I és II. osztályú területeihez tartozó földrészletet a beépítésre szánt területtől minősítéstől védi. Javasolt a jövőben a szőlő- és ültetvény területek szempontjából ideális termőhelyi adottságok felülvizsgálata.

Belső területi kiegyenlítődés elvének erősítése - Települési területek, beépített területek terjeszkedése:

- Az OTTrT jelenleg a térszerkezeti tervhez és a védelmi övezetekhez kapcsolódó szabályozással meghatározza azokat a területeket, ahol új beépített területek nem, vagy csak bizonyos feltételekkel jelölhetők ki. Ugyanakkor az új beépített területek kijelölése elsősorban alulról jövő kezdeményezésként indul, sok esetben az OTTrT és a megyei tervek csak követik, rögzítik a települési szintű elhatározásokat. A jövőben fontos vizsgálni, hogy milyen lehetőségekkel lehet a valós társadalmi igényeknek megfelelő beépített területek kijelölését országos szinten irányítani, hogyan lehet az új beépített területek kijelölésénél az ország területileg kiegyenlített fejlesztését figyelembe venni.
- A területrendezési terveknek nagyobb **hangsúlyt kellene fektetniük az egyes térségek** (régiók, megyék, kistérségek) **egyenlőtlen gazdasági fejlettségéből, infrastrukturális ellátottságából származó hátrányok mérséklésére**. Annak a ténynek tudatában, hogy az Országos Területrendezési Terv nem vizsgálhatja, és nem is térhet ki egyes részterületek sajátos problémáira, mégis árnyaltabban, differenciáltabban kellene egyes térségeket, jelenségeket kezelni. E tekintetben a megyei rendezési terveknek lehet nagyobb felelőssége.

Reagálás a spontán folyamatokra

- A területrendezési terv a különböző ágazatok, jogszabályok által megfogalmazott, sokszor egymásnak is ellentmondó elvek között próbál egyensúlyt teremteni. Nem mindig a valós környezeti folyamatokat, trendeket vizsgálja, hanem elsősorban a jogszabály-változtatásokon, módosításokon, ágazati koncepciókon keresztül „szűrődő”, másodlagosan megjelenő környezeti problémákra reagál. A területrendezési terv feladata az is, hogy **megelőzze, összehangolja, szabályozza a különböző területi vetületű elképzeléseket**, ami a terv követő jellege mellett nehezen megvalósítható.
- A terv másik hiányossága, hogy csak a környezeti problémák szűk halmazát kezeli. Ami nem fér bele a térségi kategóriák rendszerébe, amire nem tud önálló szabályozást kialakítani, azt nincs módja megjeleníteni.

Terhelhetőségi vizsgálat

- Minden területi fejlesztés alapja a fejlesztési igények és a fejlesztési lehetőségek felmérése. A fejlesztési lehetőségek területi vetületének meghatározásánál elengedhetetlen fontosságú a **terhelhetőségi vizsgálatok elvégzése** (ennek készítését jogszabály is előírja). Ennek megfelelően az infrastruktúra-, közlekedéshálózat-, településhálózat fejlesztések kérdéseinél (de ide sorolható pl. a szél erőművek létesítésére alkalmas területek kijelölése is) terhelhetőségi vizsgálatnak kellene megelőzni az övezetek lehatárolását. Ennek megkerülése nem lehetséges még akkor sem, ha a felhasznált ágazati fejlesztési koncepciók esetleg tartalmaztak ilyen jellegű vizsgálatot, ugyanis az egyes elemek egymásra hatását, a koncentrált terhelést csak a területrendezési terv keretében lehet vizsgálni. A terhelhetőségi vizsgálat elkészítését jelenleg gátolja a területrendezési terveknél alkalmazandó módszertani tisztázatlanság és a megrendelők ilyen jellegű vizsgálatokra biztosítható korlátozott anyagi lehetősége.

5. JAVASLAT OLYAN KÖRNYEZETI SZEMPONTÚ AJÁNLÁSOKRA, AMELYEKET A TERV ÁLTAL BEFOLYÁSOLT MÁS TERVEKNÉL FIGYELEMBE KELL VENNI

Az OTTrT olyan jogi dokumentum, amelynek területfelhasználási kategóriáit, övezeti rendszerét és szabályait a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben és a településrendezési eszközökben kötelezően érvényesíteni kell. Az OTTrT elhatárolásai tehát a térségi területrendezési és a településrendezési terveken keresztül érvényesülnek.

Az OTTrT-ben meghatározott térségi területfelhasználási kategóriákhoz, illetve térségi övezetekhez tartozó, a továbbtervezés során figyelembe veendő fontosabb, a környezet védelméhez közvetlenül kapcsolódó ajánlások a következők:

Kategória/övezet	Ajánlások
Erdőgazdálkodási térség	Megyei és kiemelt térségi területrendezési tervek számára: Meglévő természetes- és természet-közel állapotú erdők fenntartásával, erdőtelepítésre alkalmas új területek kijelölésével, erdők telepítésével javasolt elérni, hogy az ország átlagos erdősültsége 27%-ra növekedjen. Alapvető elvárás, hogy a meglévő erdőterületeket ne vonják belterületbe, illetve azokat ne minősítsék beépítésre szánt területté. Az erdőtelepítésre figyelembe vehető területek kiválasztásánál a termőhelyi adottságokat, a talajok termőképességét, a mezőgazdasági művelésre való alkalmasságot, valamint a környezet- és természetvédelmi igényeket javasolt elsősorban figyelembe venni. Az erdők telepítésénél országos szinten kiemelten kezelendők a Duna-Tisza közti Homokhátság arra alkalmas területei, a hullámterek, a nagyobb kiterjedésű szántóföldi táblák szélvédő fásításai, az ökológiai hálózat hiányzó elemeinek kialakítása, valamint a nagyobb települések körüli és a gyengébb talajadottságú zártkertek területén védőerdők telepítése. Az erdők telepítésénél kiemelten kezelendők a víz- és szélrózsió által veszélyeztetett övezetek által érintett területek. Az erdőtelepítések esetében kiemelt jelentősége van a vízgazdálkodási érdekek figyelembevételének, különösképpen a hullámtéri területeken. Ennek érdekében, illetve a vízügyi előírások figyelembevételével javasolt a Duna, illetve a Tisza hullámtérének, valamint a gátak védősávjainak erdősítése, ahol a telepített erdő az árvíz levezetését, az árvízi védekezést nem zavarja. Ugyanakkor kifejezetten ellenjavallt a vízgazdag területek hidrodinamikai egyensúlyának megőrzése érdekében, a természetes állóvizek, lápok, mocsarak közvetlen (mintegy 200m szélességű) szegélyzónáinak erdősítése. Az erdőtelepítésből kizárandó a természetvédelmi oltalom alatt álló gyepterület, védelemre tervezett gyepterület, természeti területnek minősülő gyepterület, az egyéb természetvédelmi kijelölés alá tartozó terület (pl.: a Natura 2000 hálózathoz tartozó gyepterület), és a védett ásvány- és ősmaradvány lelőhelyek területe. A védett és a Natura 2000 hálózathoz tartozó területeken erdőtelepítést akkor lehet végezni, ha az nem ellentétes a terület védelmi célkitűzéseivel, a védett természeti terület kezelési tervével, a Natura 2000 terület kijelölésének céljával, természetvédelmi célkitűzéseivel, valamint a Natura 2000 terület fenntartási tervével. Az ország azon területein, ahol a fennmaradt nedves és száraz pusztai élőhelyek, a turjánok, a szikes tavak természeti értékei és a nyílt pusztai táj értékeinek védelme prioritást élvez, erdőt telepíteni alkalmasság ellenére is csak az illetékes nemzeti park igazgatóságának hozzájárulásával lehet. Településrendezési eszközök számára: Alapvető kívánság, hogy a meglévő erdőterületeket településszerkezeti tervekben erdőterület területfelhasználási egységbe sorolják. Az egykori zártkertek területét, amennyiben azok termelési, vagy üdülési hasznosítása már felhagyásra került – alkalmasság esetén, és amennyiben természetvédelmi szempontból javasolt – településvédelmi célú erdőtelepítéssel

Kategória/övezet	Ajánlások
	javasolt hasznosítani. Védelmi rendeltetésű erdőket egyrészt az ökológiai hálózat rendszerszerű fejlesztése érdekében természetvédelmi, másrészt árvízvédelmi, talajvédelmi, levegőtisztaság-védelmi és településvédelmi céllal indokolt telepíteni. Az egészségügyi-szociális és turisztikai erdők telepítésére a település-együttesek, nagyobb települések, és üdülőterületek környezetében kell törekedni. Ágazati tervek és programok számára Erdőtelepítésnél előnyben javasolt részesíteni a pollenben szegényebb és kevésbé allergizáló fajtákat. Az ország természetvédelmi kijelölés alá eső erdőterületein az elsődleges természetvédelmi rendeltetés mellett meghatározó az egyéb védelmi és közjóléti (egészségügyi-szociális, turisztikai) funkció is, ezért ezeken a területeken indokolt összehangolni a vízgazdálkodás, a táj- és természetvédelem, az ökoturizmus, valamint az erdőgazdálkodás szempontjait. Erdőtelepítéseknél – ahol a termőhelyi viszonyok lehetővé teszik – őshonos fajok alkalmazásával előnyben kell részesíteni a természet-közelit erdőtürsulások létrehozását. Ide tartoznak az egyes felhagyott, viszonylag jobb minőségű szántók és nem gyenge adottságú parlagok, valamint egyes gyepek. A nem őshonos fajokból álló hullámtéri erdőket – amennyiben az árvíz-védelmi célokkal nem ellenkezik – állományszerkezet módosítással természet-közelit állapotú erdőkké célszerű alakítani. Gazdasági erdők telepítésénél a gazdasági szempontok az irányadók, a természeti adottságokat károsító hatások kizárása mellett.
Mezőgazdasági térség	Megyei és kiemelt térségi területrendezési tervek számára: A termőföld más célú hasznosítása elsősorban a gyengébb minőségű termőföldeken, és csak a legszükségesebb mértékben valósítandó meg. A kiváló termőhelyi adottságokkal rendelkező termőföldeken (szántó, szőlő, gyümölcsös, gyepek művelési ágban) beépítéssel járó beruházások elhelyezésére csak kivételesen indokolt esetben kerülhet sor, ha a beruházás közérdekű célt szolgál és arra más, kisebb értékű terület nem áll rendelkezésre. Településrendezési eszközök számára: A kiváló termőhelyi adottságokkal rendelkező mezőgazdasági területeket (szántó, szőlő, gyümölcsös) a településszerkezeti terveknek lehetőség szerint általános, illetve kertes mezőgazdasági terület területfelhasználási egységbe ajánlott sorolnia. Ágazati tervek és programok számára A meglévő sziki gyepek és homoki gyepek, a lápterületek, valamint egyéb vizes élőhelyek megőrzése és természetvédelmi célokat is integráló hasznosítása kiemelten fontos feladat. A belvíz által veszélyeztetett mezőgazdasági területeken figyelembe kell venni a természet kultúrák belvízérzékenységét, a hullámtereken pedig biztosítani kell az árvizek akadálytalan levezetését. Ennek megfelelően célszerű a művelési ágot, valamint a művelési módot megválasztani, illetve megváltoztatni (ehhez azonban országos léptékű koncepcióváltás és a támogatási rendszerek jelentős finomítása szükséges). A kínákozó öntözési lehetőségeket kívánatos jobban kihasználni, illetve a környezetvédelmi szempontok figyelembe vételével fejleszteni. A helyes tájgazdálkodás alkalmazásával a parlag területek visszaszorítása javasolt. A kiváló termőhelyi adottságokkal rendelkező termőföld (szántó, szőlő és gyümölcsös) esetében azt a művelési ágot javasolt preferálni (adott esetben megtartani, vagy arra átváltani), amelyik művelési ágban a termőföld kiváló minőségű. A gyenge adottságú, és/vagy környezetileg érzékeny mezőgazdasági területeken a termőhelyi és a környezeti jellemzők alapján művelési ág (gyepesítés, erdősítés), vagy intenzitási fok (szántóföldi extenzifikáció) megváltoztatása javasolt. Javasolt az agro-ökológiai adottságokhoz illeszkedő, környezetbarát gazdálkodás alkalmazása, továbbá a talajvédő gazdálkodás megvalósítása, a talaj-degradációs tényezők megelőzése, mérséklése, a talaj vízháztartási képességének javítása.
Vegyes	Településrendezési eszközök számára:

Kategória/övezet	Ajánlások
területfelhasználású térség	A vegyes területfelhasználású térség erdő- vagy mezőgazdasági terület területfelhasználási egységbe sorolását (a településszerkezeti terv készítésekor) a táji és termőhelyi adottságok, illetve a környezet- és természetvédelmi szempontok figyelembevételével javasolt elvégezni. A vegyes területfelhasználású térségben javasolt a mozaikos tájszerkezet fenntartása, és a tanyás településszerkezethez kapcsolódó tájképi értékek megőrzése. Ágazati tervek és programok számára A gyenge adottságú és/vagy környezetileg érzékeny mezőgazdasági területeken, a termőhelyi és a környezeti jellemzők alapján művelési ág (gyepesítés, erdősítés) vagy intenzitási fok (szántóföldi extenzifikáció) megváltoztatása javasolt. Javasolt az agro-ökológiai adottságokhoz illeszkedő, környezetbarát gazdálkodás alkalmazása továbbá a talajvédő gazdálkodás megvalósítása, a talaj-degradációs tényezők megelőzése, mérséklése, a talaj vízháztartási képességének javítása
Települési térség	Megyei és kiemelt térségi területrendezési tervek számára: Kiemelt térségi területrendezési tervekben korlátozni kívánatos, illetve szigorú feltételekhez javasolt kötni a beépítésre szánt területek bővítését (pl. az igénybevételre kerülő zöldfelületek tényleges kompenzációja, az igénybevételre kerülő biológiailag aktív felületeknek magas biológiai aktivitású területek létesítésével történő területi pótlása) a védett természeti területek környezetében és az ökológiai hálózat egyéb területein, a kiváló termőhelyi adottságú szántó, szőlő- és gyümölcsös termőterületen, hidrogeológiai védőterületen, belvíz- és árvízveszélyes területen, továbbá ott, ahol azt a településkép-védelmi, valamint a talajvédelmi szempontok megkövetelik. Településrendezési eszközök számára: Ha jogszabály másként nem rendelkezik, a település beépítésre nem szánt területeit beépítésre szánt területté minősíteni csak akkor indokolt, ha az ezzel elérni kívánt cél (lakó, gazdasági, üdülő vagy különleges terület kialakítása) beépített terület újrahasznosításával nem érhető el, vagy ehhez nincs elég beépítésre szánt terület. Az új beruházásokat, lakóterület-növelést elsősorban a meglévő beépített területek rehabilitációs és rekonstrukciós területein indokolt elhelyezni. Ennek megfelelően korlátozni javasolt új területek igénybevételét zöldmezős beruházások, ipari parkok, új lakóterületi egységek és lakóparkok céljára. Ezért preferálni, támogatni ajánlott a meglévő lakóterületek intenzívebb hasznosítását, illetve a lakatlan és funkcióját veszített, üres létesítmények újrahasznosítását. A beépített területen kívül települni kívánó zöldmezős beruházások, ipari, kereskedelmi, szolgáltató centrumok telephely-kijelölését a településrendezési tervekben a természet és környezetvédelem, az örökségvédelem és a termőföld-védelem szempontjainak figyelembevételével kell szabályozni. A kulturális örökség és a természeti környezet szempontjából érzékeny területeken indokolt elkerülni a település hagyományos szerkezetének és jellegének megváltoztatását, a települések beépített területének kiterjesztését és a közlekedési hálózat fejlesztéséhez kötődő üzletközpontok, raktárbázisok céljára új beépítésre szánt területek kialakítását. A táj- és településkép védelme érdekében adott településen szükséges lehet az építménymagasság korlátozása (lásd: tájképvédelmi övezetbe sorolt települések), ezért az épített környezethez történő illeszkedés érdekében az átlagnál magasabb építmények tervezését, engedélyeztetését előzetes településképi vizsgálathoz célszerű kötni, és ennek megfelelően az építési övezetekben az építménymagasságok mértékét a településrendezési tervekben javasolt szabályozni. Javasolt megőrizni a települések kialakult egyedi karakterét, szerkezetét, az új építéseknel újraalkalmazni a településre jellemző történeti építészeti megoldásokat, elemeket, valamint a települési összenvételek megakadályozására meghagyni a települések közötti megfelelő nagyságú – legalább a terület ökológiai funkcióinak biztosításához és tájvédelmi (településszerkezeti, zöldfelületi rendszer védelmi, környezetvédelmi, tájéztétikai) szempontból elegendő méretű – beépítetlen területsávokat, különös tekintettel a városi település-együttesekhez tartozó településeknél. Törekedni kell a település eredeti térstruktúrájának rekonstrukciójára, megőrzésére, a

Kategória/övezet	Ajánlások
	helyi építési szabályzatokban az építészeti hagyományok, az adott településre jellemző építészeti jelleg, építészeti elemek újra alkalmazására, visszaadva, illetve ezzel is hangsúlyozva a települések egyediségét. Zöldfelület kataszter létrehozása is javasolt, amelyeknél javasolt a történeti kertek külön jelzése. A tényleges geográfiai adottságok figyelembevételével javasolt a településeket védő zöldövezeti erdők, fásítások létesítése, a beépített területeken zöldfelületek, parkok növelése és a belterületi fasorok kiegészítése, fejlesztése, arborétumok, történeti kertek, parkok rekonstrukciója. A jelenlegi városi, települési parkok többségükben történeti kertek is egyben, ezért törekedni kell azok rekonstrukciójára (kertépítészeti kompozíció, kerti kisarchitektúrák, növényállomány), biztosítani kell védelmüket. A településtervezés során a települési zöldfelületek, zöldfelületi elemek tervezése zöldfelületi rendszerben javasolt, a zöldfelületi területi mutatók figyelembe vételével. Történelmi településmagok rehabilitálása, a közművek lehetőség szerinti rejtett vonalvezetése a településképi megjelenés, valamint egyes kiemelkedő műemlékek megjelenésének javítása érdekében ajánlott. Törekedni kell a meglévő zavaró tényezők megszüntetésére. A kulturális örökségi értékeket komplexen javasolt kezelni, bemutatásukat és az örökség turizmusban képviselt potenciális célpont szerepüket nem csak önmagukban, hanem már értékekkel együtt is indokolt hangsúlyozni. A műemlékek esetében indokolt megőrzésük és értékeik hozzáférhetővé tétele. A települések belterületei és a mellettük tervezett főútvonalak, elkerülő utak között védő-takaró zóldsávok létesítése javasolt. A helyi zaj- és rezgésvédelemi szempontból csendes övezet, illetve fokozottan védett terület kijelölése javasolt. A települések fejlesztési-rendezési tervezésénél fokozott figyelemmel kell lenni a földtani adottságokra, a felszínmozgásokkal való veszélyeztetettségére. Meglévő üdülőterületek környezetében a zöldmezős beruházásokat, a további beépítéseket, valamint a telkek elaprózódását kerülni szükséges. Az üdülőövezetek külterületi környezetében nem javasolt engedélyezni azon művelési-ág változásokat, amelyek szántó művelési ág kialakításával járnak, ugyanakkor a természetközeli (rét, legelő, erdő, nádas) művelési ágak megőrzését támogatni kell.
Vízgazdálkodási térség	Településrendezési eszközök számára: A vízgyűjtő-gazdálkodási tervekben megfogalmazott célkitűzéseket, intézkedéseket figyelembe kell venni a településrendezési tervek készítésénél. A vízfolyások és állóvizek vízminőségének védelme érdekében az érintett vizek mentén szabályozott sávban mindennemű építési és egyéb tevékenység folytatásához az illetékes vízügyi hatóság hozzájárulása szükséges. A kis kiterjedésű időszakos, illetve állandó vizű tavak felszámolását el kell kerülni, mivel jelentős természeti értéket képviselnek. Természeti területen - a jogszerűen beépített területek, valamint vízjogi engedéllyel rendelkező építmények kivételével - tilos a természetes és természetközeli állapotú vízfolyások, vizes élőhelyek partvonalától számított 50 méteren, tavak partjától számított 100 méteren belül, valamint a vízfolyások hullámterében új építmények elhelyezése. Ágazati tervek és programok számára Távlati cél a vízkészletek jó állapotának elérése, a természetes vízkészletek és a vízigények egyensúlyának megőrzése. Az EU Víz Keretirányelve előírásaihoz illeszkedve, a hatékony vízvédelem érdekében a vízgyűjtő-gazdálkodás egyes szabályairól szóló 221/2004. (VII.21.) Korm. rendelet rendelkezéseinek megfelelően, a vízgyűjtőkön az integrált gazdálkodás követelményét érvényesíteni szükséges. A vízrendezési feladatokat a Víz Keretirányelv hármas feltételrendszerét szem előtt tartva, a műszaki, ökológiai és társadalmi feltételek együttes figyelembevételével és a vizek műszakilag lehetséges legjobb ökológiai állapotának megtartásával javasolt megvalósítani. A vízfolyások, vizes élőhelyek egyben ökofolyosók is, az ökofunkciót erősíti az emberi beavatkozások nyomán eltűnt, vagy meggyérült parti vegetáció helyreállítása, a vízfolyások menti, az adott területre jellemző, őshonos fajokkal történő fásítás. A vízfolyások és tavak természetes és természetközeli állapotú partjait - a vizes

Kategória/övezet	Ajánlások
	élőhelyek védelme érdekében - meg kell őrizni. A vízépitési munkálatok során a természetkímélő megoldásokat kell előnyben részesíteni. A vízrendezési, vízkár-elhárítási feladatok megoldása egy-egy vízrendszeren belül csak koordináltan végezhető, belterületi vízrendezést csak rendezett (felújított) befogadó esetén lehet elvégezni. A mederrendezés elsőrendű szempont, mert ezek a vizek a végbefogadói a beépített területekről érkező csapadékvíz-hálózat által szállított nagy mennyiségű, hirtelen jelentkező csapadékvíznek. A vízfolyások felújítása, alaprendezése során figyelmet kell fordítani a mederrendezések környezetbe illő megvalósítására, a természeti környezetben természetes anyagok felhasználásával, művi környezetben (belterület), az épített környezetbe illesztve. A települések belterületén összegyűjtött csapadékvizek vízfolyásokba vezetését csak előzetes tisztítás (olajfogó, homokfogó, törmelékfogó stb.) után célszerű engedélyezni.
Műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények	Megyei és kiemelt térségi területrendezési tervek számára: Az országos műszaki infrastruktúra-hálózatok nyomvonalait és az egyedi építmények helyét a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben, valamint az érintett települések településszerkezeti tervében kell meghatározni. Településrendezési eszközök számára: A kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben szereplő országos vasúti mellékvonalak területét a településszerkezeti tervben beépítésre nem szánt közlekedési terület területfelhasználási egységbe kell sorolni. Ágazati tervek és programok számára A magterület, ökológiai folyosó területén áthaladó közlekedési, elektronikus hírközlési, villamos energia és más energiahordozók vonalas infrastruktúra-hálózatainak engedélyezési eljárásaiban – a magterületet vagy az ökológiai folyosó területét érő legkisebb mértékű környezetterhelés és környezet-igénybevétel előidézése érdekében –, a természetvédelmi hatóság a környezethasználatot feltételhez kötheti, valamint kiegyenlítő intézkedést írhat elő. A bányászati tevékenység következtében megváltozott külszíni területen – a külön jogszabályokban meghatározottakon kívül – tájrendezés csak a bányatelek megállapításakor elkészülő tervek alapján, a település helyi építési szabályzatának és szabályozási tervének megfelelően történhet. Amennyiben egyes létesítmények esetében elkerülhetetlen a természetvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek érintése, ott az érintett terület minimalizálására kell törekedni, még akkor is, ha ez csak többlet anyagi ráfordítással valósítható meg.
<i>Közlekedési hálózatok és építmények</i>	Településrendezési eszközök számára: A tervezett új nyomvonalak, ill. nyomvonalszakaszok, csomópontok és más közlekedési létesítmények területigényének pontosítása a települések településrendezési terveinek készítése során biztosítandó. Ágazati tervek és programok számára A közlekedési létesítmények tervezése és megvalósítása során az érvényes szakági előírások szerint kell eljárni, figyelemmel a közlekedésbiztonsági helyzetre és a várható forgalmi igényekre. Prioritásként kezelendő az emberi környezet védelme, beleértve a forgalombiztonságot, a zaj- és levegőszennyezés megfelelő szinten való tartását, ill. csökkentését, valamint a táj- és természetvédelem követelményeit. A gyorsforgalmi úthálózat ütemezett, szakaszos kiépítését a tárgyban mindenkor érvényes Kormányrendeletnek megfelelően kell feltételezni, azonban minden lehetséges megoldás és ütemezés során gondoskodni kell a párhuzamos lassú, kiszolgáló, ill. közforgalmú járművek balesetmentes közlekedésének biztosításáról.
<i>Energiaközmű hálózatok és építmények által igénybevett térség</i>	Településrendezési eszközök számára: Az energiaközmű-hálózatok és létesítmények fektetési, elhelyezési formáját a településrendezési tervben szükséges szabályozni. Új vezetékek létesítésekor a műszaki-gazdasági mellett a környezeti állapot javításának (esztétikai megjelenés stb.) szempontjait is mérlegelni kell. Ágazati tervek és programok számára

Kategória/övezet	Ajánlások
	A városokban és a kisebb települések központjaiban beépítésre szánt területen az új közép- és a kisméretű villamos, továbbá a vezetékes elektronikus hírközlési hálózatokat, valamint a felújításra kerülő meglévő vezetékeket földalatti vezetéssel, kábelben javasolt megépíteni. A közcélú vezetékek nélküli, elektronikus hírközlést szolgáló bázisállomásokat üzemeltető szolgáltatók között elsődleges a közös állomások alkalmazása. A telepítéseket tájképi és településképi szempontból kiemelten kell vizsgálni. A hálózat fejlesztésekor olyan nyomvonal, vagy telepítési helyszín kiválasztására kell törekedni, amely nem érint országos jelentőségű védett természeti területet, Natura 2000 területet, valamint az országos, illetve térségi ökológiai hálózat övezetét.
Országos vízgazdálkodási rendszerek és építmények	Településrendezési eszközök számára: Fakadó (szivárgó) vizek által veszélyeztetett területeket a településszerkezeti tervben, illetve a helyi építési szabályzatban fel kell tüntetni és meg kell állapítani a vonatkozó korlátozásokat, tilalmakat. A mentesített ártéri öblözetek területén, mélyfekvésű, „vízjárta területen” a településrendezési tervekben új beépítésre szánt területek csak korlátozó feltételekkel, vagy egyáltalán nem jelölhetők ki. Ágazati tervek és programok számára A Kormány 2005/2000 (I.18.) sz. határozatának megfelelően az állam kizárólagos tulajdonában lévő elsőrendű árvízvédelmi műveket az átlagosan 100 éves visszatérési idejű jégmentes árvíz elleni védelemre kell kiépíteni, kivéve a Duna Esztergomtól a déli országhatárig terjedő szakaszát, ahol a védvonalakat az eddig előfordult jeges árvizek, valamint az 1000 éves visszatérési idejű árvíz elleni védelemre kell kiépíteni. A határozat nyomán elvégzendő feladatok teljes körű megvalósítása hosszabb időtávot igényel, amelyen belül a konkrét ütemezés az árvízvédelmi tapasztalatok, a talajmechanikai és más műszeres mérések során szerzett ismeretek szerint alakítható ki, a veszélyeztetett lakosság lélekszámának és a várható károkozás költség-haszon elemzésének figyelembevételével. Árvízvédelem, folyószabályozás tekintetében prioritása van az árvízvédelmi fővédvonalak biztonsága és állékonysága megőrzésének, lehetőség szerint növelésének (nem kellő biztonságú töltésszakaszok, ösmeder keresztezések), a hordalék és a jég levezetésének, illetve a mederegyensúly megtartásának. A lakott területek árvízi biztonságának megteremtése céljából szükségessé válhat a vízvisszatartások különböző módszereinek alkalmazása (művelési ágváltoztatások, záportározók, árvízcsúcs-csökkentő tározók stb. létesítése). Főművek vonatkozásában folytatni kell a belvízrendszerek rekonstrukcióját (csatorna, ill. szivattyútelep). A vízkár-elhárítási (belvízvédelmi) tevékenység szervezett és koordinált végzéséhez meg kell teremteni az állami, a társulati és az önkormányzati művek szabályozott üzemeltetésének szinkronját. A vízrendezés távlati feladatainak megfogalmazásánál a terület érzékenységeivel, értékével, potenciálisan veszélyeztetett hozamával arányos megoldásokat indokolt szorgalmazni, kiemelve a belvíztározás és az öntözővíz szétosztása területén a belvízi főművek kihasználását fokozni kívánatos (kettős hasznosítás). A műtárgyak átépítésére, létesítésére az egyéb fejlesztések alkalmával célszerű elsősorban sort keríteni. A torkolati és a közbenső átemelő belvízi szivattyútelepek átépítésére vonatkozó programot meg kell valósítani és a rendelkezésre álló forrásoktól függően ütemezni a munkálatokat. A belvíztározók többcélú használatát kívánatos összehangolni a vízügyi, természet- és környezetvédelmi érdekekkel, valamint biztosítani kell a feltöltés és leürítés feltételeit. A vésztározókkal közvetlenül határos belterületi településrészek esetében vizsgálandó a belterület műszaki védelmének indokoltsága és középtávú megoldása. A vízpart menti települések belterületén összegyűjtött csapadékvíz közvetlen a vízfolyásba vezetni csak előzetes tisztítás (olajfogó, homokfogó, stb.) után az illetékes vízügyi hatóság engedélyével lehet.

Kategória/övezet	Ajánlások
	Az Alföld belterjes mezőgazdasági térségeinek strukturális fejlesztését az öntözésfejlesztéssel együtt javasolt kezelni. Az öntözés elterjesztéséhez szükséges a birtokkoncentráció elősegítése. Az ország hátsági területein lévő és prognosztizálható vízhasználók számára a Duna- és a Tisza-völgyi vízkészlet-gazdálkodás keretén belül biztosítani kell a szükséges vízmennyiséget. A vízkészlet-gazdálkodásban fokozott szerepet indokolt kapnia a vízviasszatartásnak. A vízfelhasználás időbeli és területi összhangja biztosítása érdekében megfelelő szinten javasolt fenntartani, illetve fejleszteni a vízkészlet-gazdálkodási nagyműtárgyakat, tározási lehetőségeket és öntözőcsatornákat.
Országos ökológiai hálózat övezete	Megyei és kiemelt térségi területrendezési tervek számára: Az erdőterület nagysága összességében ne csökkenjen. Településrendezési eszközök számára: Az övezetben új épület és építmény létesítése, a meglévő épületek és építmények átalakítása csak a természeti értékek károsítása nélkül, a helyi építészeti hagyományoknak megfelelően, elsősorban oktatási, kutatási, ökoturisztikai és természetvédelmi céllal történjen. Az övezetben a távközlési és energetikai magasépítmény, potenciálisan környezetszennyező létesítmény – így különösen hulladéklerakó, dögkút, szennyvíziszap-tároló és kezelő, hítrágya-tároló – létesítésének tilalma javasolt. Kilátótorony építése csak turisztikai vagy tudományos kutatási célból, az eredeti terepszinttől számított legfeljebb 10 méteres magassággal létesítendő. Az övezetben nagy felületű reklám célú hirdető építmény (óriásplakát) és csarnok jellegű építmény elhelyezése nem ajánlott. Az övezet gyepterületein építmény elhelyezése nem javasolt, kivéve, ha a gyepterületen létesíteni kívánt építmény közvetlenül a gyepgazdálkodás céljait szolgálja. A pufferterületeken új beépítésre szánt terület kijelölése kizárólag a szomszédos magterület vagy ökológiai folyosó természeti értékeinek, biológiai sokféleségének, valamint táji értékeinek figyelembevételével, azok sérelme nélkül javasolt. Ágazati tervek és programok számára Az övezetben az országos jelentőségű védett természeti területekre, a Natura 2000 területekre vonatkozó jogszabályban vagy hatósági engedélyben meghatározott előírásokat, valamint a védett természeti területek kezelési tervében rögzített szabályokat kell alkalmazni. Az övezetben gazdálkodás környezet- és természetkímélő módszerek alkalmazásával történjen. Művelési ág és gazdálkodási mód megváltoztatása csak a termőhelyi viszonyokhoz igazodó természetközeli gazdálkodás érdekében – külterjes erdő, rét és gyepgazdálkodás – javasolható. Meglévő természetközeli művelési ágú földterületek művelési ágának megváltoztatása nem javasolt. Kivétel, ha az a táj arculatának megfelelően a termőhelyi viszonyokhoz igazodó természetközeli gazdálkodás irányába – külterjes erdő, rét és gyepgazdálkodás – történik. Az övezetben külterjes gazdálkodási tevékenység kívánatos. A kialakult tájhasználat csak a természetközeli állapothoz való közelítés érdekében változtatható meg, gyepterületeken tájjelleget megváltoztató fásítás valamint gyepfeltörés nem, illetve csak a nemzeti park igazgatóság egyetértésével, a természetvédelmi hatóság engedélyével javasolt. Az övezetbe tartozó természetes és közel természetes vízfolyások új vagy más mederbe terelése, a természet közeli állapotot veszélyeztető duzzasztása nem megengedhető. Új víztározók létesítése csak az edafikus fauna átfogó vizsgálata után kezdeményezhető. Erdőtelepítést őshonos fafajokkal célszerű végezni. Energetikai célú növénytelepítés nem ajánlott. A kerékpáros és lovagló utak helyének kijelölése során a természetvédelmi hatóság bevonása javasolt, egyéb technikai sportok üzése viszont nem engedélyezhető. A károsodott és leromlott védett természeti területek élőhelyeinek mielőbbi rehabilitációja javasolt.

Kategória/övezet	Ajánlások
	A megszakított ökológiai folyosókban a funkcionális kapcsolat erősítésére kell törekedni (pl. visszagyepesítés, fasorok, cserje és erdősávok telepítése). Az övezetben az árkok, csatornák, utak mentén és a táblák szélén az élővilág fennmaradását szolgáló fasorokat, cserjesávokat, erdősávokat javasolt megőrizni, telepíteni. Az övezetben energetikai célú magasépítmény elhelyezésének tilalma javasolt. Az övezetben új külszíni bányatelek megállapítása nem javasolt.
Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete	Településrendezési eszközök számára: Alapvető kívánság, hogy a kiváló termőhelyi adottságú szántóterületeket a településrendezési tervek általános mezőgazdasági terület területfelhasználási egységbe sorolják. Az övezetben szükséges elősegíteni az agrár-térszerkezetet előnyösen formáló mozaikos védő erdősávok, fasorok telepítését, egyben biztosítani kell a meglévő mezsgyék, erdősávok védelmét. Ágazati tervek és programok számára Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetében a szántó művelési ág megváltoztatását kerülni kell. Javasolt a talajdegradációt megakadályozó művelési technológiák előnybe részesítése, valamint növényvédő szerek és műtrágyák ésszerű, a feltétlenül szükséges mértékben meg nem haladó alkalmazása.
Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete	Településrendezési eszközök számára: Alapvető kívánság, hogy a kiváló termőhelyi adottságú erdőterületet a településszerkezeti tervben erdőterület területfelhasználási egységbe sorolódjon. Ágazati tervek és programok számára Kiváló erdőterület művelési ágának – ha az ténylegesen erdő művelési ágban van – megváltoztatását mindenképp kerülni kell. Kiváló erdőterületen biztosítani kell a gazdasági-, a védelmi és a turisztikai célok összhangját.
Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete	Megyei és kiemelt térségi területrendezési tervek számára: Tájképvédelmi övezetben a települési területek összenövését meg kell akadályozni, ilyen területeken a beépítésre szánt települési terület határa a közigazgatási terület határát 200 m-nél jobban ne közelítse meg. Az övezetben új külszíni bányák csak nemzetgazdasági érdekből, a természetvédelmi hatóság által meghatározott feltételek mellett nyithatók. Településrendezési eszközök számára: A hagyományos tájhasználat megtartása érdekében nagyon fontos a külterületek (elsősorban az erdő-, mező- és vízgazdálkodási területek) építési lehetőségeinek szigorú szabályozása, különösen a település-közelbeni kertes területeken, valamint – a szőlőművelés fenntartását segítve – a borvidékekhez tartozó szőlőterületeken. A településrendezési tervekben az övezeten belül javasolt lehatárolni a kertes mezőgazdasági területeket. A kertes mezőgazdasági területeken (volt zártkertek) tájba illeszkedő, hagyományos építészeti megoldásokkal gyümölcs- és szőlőtermesztést és feldolgozást szolgáló épületek helyezendők el. Az övezetbe eső gyepterületek (legelők, rétek) lehetőleg ne legyenek beépíthetők. Amennyiben a területen műemlék található, új beépítésre szánt terület kijelölése csak a meglévő belterületekhez kapcsolódva, illetve a történelmi településszerkezethez igazodva az utcahálózat szerves folytatásaként javasolt. A tájban megjelenő, a település sziluettjét megváltoztató bel- vagy külterületi magas építmények elhelyezését kerülni kell, a településrendezési tervekben az épületek magassági korlátozását (építménymagasság) a kialakult településképpnek megfelelően javasolt meghatározni. A jellemzően falusi környezetben törekedni kell a hagyományos táj- és településszerkezet megőrzésére (vagy lehetőség szerint újbóli kialakítására), az értékes táji elemek, egyedi tájértékek fokozottabb védelmére, illetve a még fellelhető, a település jellegzetességeként meglévő építészeti elemek megőrzésére, újraélesztésére. A városi környezetben ezeken túlmenően fő célnak tekintendő a zöldfelületek arányának növelése is. A településrendezési tervekben figyelmet kell fordítani az egyedi tájértékek

Kategória/övezet	Ajánlások
	számbavételére, és ezek védelme érdekében a helyi építési szabályzatokban előírásokat szükséges meghatározni. A vízfolyások külterületi szakaszait a településrendezési tervekben legalább 50-50 m széles sávban beépítésre nem szánt területként, korlátozott területhasználattal javasolt szabályozni, a meglévő természetes medervonalakat, holtágakat és a vizeket kísérő természetes növényzetet pedig meg kell őrizni. Tájképileg érzékeny, beépítési igények által veszélyeztetett városi, város-közei területeken, valamint az üdülési hasznosítású vízpartok, holtágak mentén figyelmet kell fordítani arra, hogy a telkek tovább ne aprózódjanak és zöldfelületi fedettségük ne csökkenjen. A tájképet károsító üdülőépítkezések megakadályozása érdekében tájba illeszkedő, hagyományos építészeti megoldásokra kell törekedni. Az övezetben adott településre jellemző, a tájjelleggel harmonizáló építési megoldásokat javasolt alkalmazni. Ez vonatkozik például a tanyás térségekre, a szállásrendszerből, tanyaközpontokból kialakult falvakra, valamint a kunszállások történeti hagyományait őrző településekre. Ezek felaprózódását, besűrítését, tájidegen átépítését akadályozni kell. Részletes szabályozásukat a településrendezési tervekben szükséges meghatározni. Új beépítésre szánt terület csak oly módon és nagyságban jelölendő ki, hogy ne változtassa meg a települések kialakult történeti karakterét. Törekedni kell a település eredeti térszerkezetének rekonstrukciójára, megőrzésére. A helyi építési szabályzatokban az építészeti hagyományok, az adott településre jellemző építészeti jelleg, építészeti elemek újra alkalmazására, visszaadva, illetve ezzel is hangsúlyozva a települések egyediségét. A védett épület/építmény esetén megfelelő védőtávolság kerüljön kijelölésre annak érdekében, hogy az optimális rálátás, valamint a karbantartás biztosítható legyen. Ágazati tervek és programok számára Az övezetben törekedni kell a hagyományos tájhasználat és tájszerkezet megőrzésére. Művelési ág megváltoztatása, ill. más célú területhasználat csak az adottságoknak megfelelő tájhasználat kialakítása, ill. a tájkarakter erősítése, valamint közmű és közút építése érdekében engedélyezendő. Törekedni kell a táji, történeti összefüggések, valamint a kastélykertek, parkok eredeti területének feltárására, lehetőség szerinti rekonstrukciójára, ezzel kapcsolatban az eredeti átlátások, kilátópontok rendszerének megőrzésére. A borvidéki települések I-II. szőlőkataszteri besorolású külterületi részein elsősorban a szőlő- és borgazdálkodással, borturizmussal összefüggő fejlesztések támogatandók, de lehetőleg beépítésre szánt terület kijelölése nélkül. Erdőterületen csak az erdőgazdálkodást, vadgazdálkodást, turizmust, kutatást-oktatást szolgáló épületek elhelyezése javasolt, a természeti és örökségvédelmi értékek sérelme nélkül. A kilátás-rálátás szempontjából értékes tájképi részletek (általában a kastélyparkok, történeti kertek és arborétumok) idegenforgalmi vonzerőt is jelentenek. Törekedni kell a tájban rejlő idegenforgalmi lehetőségek természetkímélő módon történő, a táji adottságok fennmaradását segítő hasznosítására, lehetőség szerint az értékek komplex kibontakoztatására. Biztosítani kell a meglévő, tájképet zavaró hatású építmények, létesítmények megfelelő takarását (pl. kertépítészeti eszközökkel), az övezetben „óriás plakátok” és más nagyméretű reklámhordozó műtárgyak felállítása (pl. a közutak mentén) tájképvédelmi szempontból nem javasolt. A közművezetéseket és járulékos közműépítményeket, infrastruktúrához kapcsolódó vonalvezetéseket (kábel) lehetőség szerint a föld alatt kell vezetni. A kiépítendő közlekedési vonalakat lehetőség szerint a geomorfológiai adottságokhoz igazodó nyomvonalon kell vezetni oly módon, hogy vegye figyelembe a természeti, vagy épített örökség helyszínek látványát, és biztosítsa az azokhoz való jobb hozzáférhetőséget. Az övezet hullámterei és általában a hullámterek, mint az ökológiai hálózat szerves és meghatározó részei – amennyiben nem minősülnek védett természeti területnek – természeti területként kezelendők, ahol az árvíz biztonságos levezetésének elsőlegességét figyelembe kell venni.

Kategória/övezet	Ajánlások
	Az övezetben a borvidéki települések I. és II. szőlőkataszteri osztályba sorolt területein a szőlőművelési ág csak indokolt esetben, a hegyközség engedélyével változtatható meg. Ha a terület jelenleg más művelési ágban hasznosul, művelési ág váltás csak szőlőtelepítés esetében engedélyezhető. A természeti és tájképi értékek megőrzése érdekében a települések (beépítésre szánt területek) összenövésének megakadályozására a szomszédos települések közötti külterületi, beépítetlen szabad területek megőrzése szükséges.
Világörökségi és világörökség-várományos terület övezete	Településrendezési eszközök számára: A világörökség és világörökség-várományos területre elkészülő kezelési terv által lefektetett szabályokkal összhangba kell hozni a települések településrendezési eszközeinek tartalmát. A településrendezési eszközökben külön ajánlott kitérni a világörökségi és világörökség-várományos helyszínek és környezetük kilátás- és rálátásvédelmi előírásaira, a területhasználatokat pedig úgy szükséges szabályozni, hogy a táji értékek sértetlenek maradjanak. A világörökség és világörökség-várományos területekkel szomszédos, beépítésre szánt területeket a helyi építési szabályzatban tájvédelmi és karaktervédelmi szempontok alapján javasolt meghatározni. A terület jövőjét meghatározó helyi tervekben a kulturális örökségi értékek védelmének prioritása javasolt. Új beépítésre szánt terület csak oly módon és nagyságban jelölendő ki, hogy ne változtassa meg a települések kialakult történeti karakterét. Törekedni kell a település eredeti térstruktúrájának rekonstrukciójára, megőrzésére. a helyi építési szabályzatokban az építészeti hagyományok, az adott településre jellemző építészeti jelleg, építészeti elemek újra alkalmazására, visszaadva, illetve ezzel is hangsúlyozva a települések egyediségét. Az övezet településein a zöldmezős beruházásokat lehetőség szerint minimumra kell csökkenteni. Az övezeten kívüli településeken is biztosítani szükséges a meglévő kulturális értékek – műemlékek, és kapcsolódó táji, látványi összefüggéseik, hagyományos településszerkezet – védelmét, az értékek kibontakoztatását. A településrendezési eszközökben ki kell jelölni a településképvédelmi terület határát, amely a védendő területegységeket, valamint ezek környezetét, védőövezetét foglalja magában. Ágazati tervek és programok számára A világörökség és világörökség-várományos területek értékeit komplexen javasolt kezelni, bemutatásukat és az örökségturizmusban képviselt potenciális célpont szerepüket nem csak önmagukban, hanem más értékekkel együtt indokolt hangsúlyozni. Biztosítani indokolt a világörökség és világörökség-várományos területeken található régészeti emlékek feltárását, megőrzését, értékeiknek bemutatását. A világörökség és világörökség-várományos területeken minél előbb javasolt megoldani a tájsebek rekultivációját. Az új és felújításra kerülő nagy-, közép- és kifestültségű vezetékeket – ha azt kulturális örökségvédelmi igények indokolják – földkabelben kell elhelyezni. Az övezetben infrastrukturális hálózatokat és létesítményeket a kulturális örökségi értékek sérelme nélkül, azok egységét megőrizve, látványuk érvényesülését elősegítve kell elhelyezni, törekedni kell a meglévő zavaró tényezők megszüntetésére. A jelenlegi városi, települési parkok többségükben történeti kertek is egyben, ezért törekedni kell azok rekonstrukciójára (kertépítészeti kompozíció, kerti kisarchitektúrák, növényállomány), biztosítani kell védelmüket.
Országos vízminőség-védelmi terület övezete <i>Felszín alatti vizek vízminőség-védelme</i>	Településrendezési eszközök számára: Az övezetbe tartozó települések szabályozási tervének készítése, ill. felülvizsgálata során – még a védőzóna kijelölése előtt – figyelemmel kell lenni az érintett terület és a vízbázis esetleges felszín alatti kapcsolatára. Az övezet területén új beépítésre szánt terület kijelölése csak a keletkező szennyvizek megfelelő kezelése – területről elvezetése, vagy területen belüli megfelelő tisztítása – esetén javasolható.

Kategória/övezet	Ajánlások
Felszíni vizek vízminőség-védelme	Ágazati tervek és programok számára Általában indokolt felszámolni, vagy biztonságos műszaki védelemmel ellátni minden olyan tevékenységet, amely az ivóvízbázist bármilyen formában veszélyezteti. Az övezet által érintett településeken szorgalmazni kell a teljes szennyvízcsatorna-hálózat kiépítését, korszerű szennyvíztisztítók létesítését. A települések belterületén lévő használaton kívüli, szikkasztó aknaként használt ásott kutakat a szennyvízcsatorna-hálózatra való rákötésekkel párhuzamosan el kell tömedékelni. A kisebb településeken, külterületi lakott helyeken és üzemi telepeken, ahol a csatornahálózat kiépítése nem lehetséges, szakszerű egyedi szennyvízelhelyezést (zárt rendszerű szennyvíztárolók) kell alkalmazni. A fokozottan érzékeny területeken a tisztított szennyvizek befogadóba vezetésekor figyelemmel kell lenni a befogadó vízfolyás kis vízhozama miatt esetlegesen bekövetkező szennyezés megakadályozására. Mérsékelni szükséges az élővízbe bevezetett tisztított szennyvizek által okozott szervesanyag-terhelést. A sérülékeny környezetben lévő felszín alatti vízkészletek védelme kiterjed az üzemelő, a tartalék és a távlati hasznosításra kijelölt vízbázisokra egyaránt. Az övezetben lévő használaton kívüli mélyfúrású kutakat indokolt megszüntetni, a többi kút vízjogi engedélyét pedig rendezni. A feladatok elvégzéséhez az önkormányzatoknak állami forrásból kellene fedezetet biztosítani. Az önkormányzatok kezelésében lévő szabadkifolyású közutak felújítását, karbantartását szükséges elvégezni. Az övezet területén csak korlátozott vegyszer- és műtrágya-felhasználású, környezetkímélő, extenzív mezőgazdasági tevékenység folytatható, amely megfelel az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletről szóló 2008. évi XLVI. törvénynek, a vizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II.7.) Korm. rendelet előírásainak, valamint a helyes mezőgazdasági gyakorlat és az adatszolgáltatás szabályait meghatározó 59/2008. (IV. 29.) FVM rendeletnek. A vízrendezés művelési ág változás, bányászati tevékenység, valamint a bányászati tevékenység által megváltozott területhasználatoknál (pl. bányatavak) biztosítani szükséges a felszín alatti víz utánpótlódásának mennyiségi és minőségi fenntartását, védelmét. Az ivóvízbázis-védelmi területeken különös figyelmet kell fordítani a szennyvízkezelés mielőbbi megoldására, valamint az állattartó telepek rekonstrukciójára. A felszín alatti vízkészletek mennyiségi és minőségi védelme érdekében a használt vizek kezelése, tisztítást követő hasznosításának elősegítése szükséges. A felszíni vízkészletek vízminőségének hatékony védelmét elsősorban a holtágak, tavak, víztározók esetében szükséges biztosítani, különös figyelmet fordítva az ivóvíztározókra. Ezeken a területeken alapvető fontosságú a szennyvízcsatornázás. A szennyeződésre érzékeny befogadóknál az állóvizek, valamint vízfolyások terhelhetőségét egyedileg kell meghatározni. Az övezetben csak környezetkímélő gazdasági tevékenység, korlátozott vegyszer- és műtrágya-felhasználású mező- és erdőgazdálkodás ajánlott. A természetes vízfolyások mentén biztosítani kívánatos a védőterületek természetközeli kialakításának, a vízfolyások revitalizációjának lehetőségét. Fontos szem előtt tartani a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvénynek azt az alapelvét, hogy az ország összes felszíni vize számára legalább „általános” védettséget kell biztosítani.
Nagyvízi meder és VTT szükségeltározók övezete	Ágazati tervek és programok számára A nagyvízi medrek, parti sávok, a vízjárta, valamint a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról és hasznosításáról, valamint a nyári gátak által védett területek értékének csökkenésével kapcsolatos eljárásról szóló 21/2006. (I. 31.) Korm. rendeletnek megfelelően a hullámtéri területeken csak a meder és a hullámtér használatával, a vízfolyás fenntartásával közvetlenül összefüggő építmény helyezhető el.

Kategória/övezet	Ajánlások
	A hullámtéren – amely a folyó nagyvízi medrének része – elsődlegességet biztosítva az árvíz biztonságos levezetésének, minden használatot az árvízvédelmi szempontoknak kell alárendelni. A turizmust és a vízi sportokat kiszolgáló létesítményeket a mentett oldalon javasolt kialakítani. Nyílt ártéri területen bármely létesítmény elhelyezéséhez az illetékes vízügyi hatóság engedélye szükséges.
Kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezete	Településrendezési eszközök számára: A honvédségi területek környezetében a vonatkozó ágazati előírásoknak megfelelően a települések szabályozási tervében védőövezetet és ezen belül területhasználati korlátozásokat szükséges meghatározni egyrészt a honvédelmi érdekekre tekintettel, másrészt a környező nem katonai területeken folytatott tevékenységek és területhasználatok biztonsága érdekében. Ágazati tervek és programok számára Felhagyott katonai objektumok környezetkímélő rehabilitációját ajánlott minél előbb elvégezni.

6. A TERV ÉRVÉNYESÍTÉSE SORÁN FELLÉPŐ KÖRNYEZETI HATÁSOKRA VONATKOZÓAN INDIKÁTOROK MEGHATÁROZÁSA, MONITOROZÁSI JAVASLATOK ÉRTÉKELÉSE

A területrendezési monitoring létrehozásának célja a területhasználati változás megfigyelése és értékelése a tervdokumentumok alapján és a reálfolyamatokban. Az eredményekből következtetni lehet a területrendezési tervekben előírt szabályok megfelelőségére illetve a valós folyamatokra való tényleges ráhatására. A monitoring folyamat eredményei (outputok) azok a számszerű (kvantitatív) és minőségbeli (kvalitatív) jellemzők, amelyek az objektív mutatók segítségével állapíthatók meg. A kapott objektív mutatók segítségével a területrendezési tervek módosítása megalapozottabbá válhat.

A területrendezési tervek érvényesülésének nyomon követése során egyrészt a különböző tervhierarchia szintjén álló rendezési tervek összevetése, más részről a rendezési terv és a valóság összevetése történik meg.

- Az ún. terv-terv monitoringnál a magasabb tervhierarchia szintjén álló területrendezési tervet szükséges összevetni a nálánál alacsonyabb tervhierarchia szinten álló területrendezési illetve településrendezési tervvel. Ez jelenti egyrészt az Országos Területrendezés Terv és a megyei illetve a kiemelt térségek területrendezési tervei összhangjának vizsgálatát, másrészt a megyei illetve kiemelt térségek területrendezési terveinek a településrendezési tervekkel való összehasonlítását.
- Az ún. terv-valóság monitoringnál a területrendezési terv tartalmi elemeit és a valós állapotot, folyamatokat kell ütköztetni.

A területrendezési monitoring keretében létrehozott mutatórendszer és módszertan alkalmazható lesz a területi monitoring rendszerről szóló 37/2010. (II. 26.) Korm. rend. szerinti éves és több éves elemző területi folyamatokról szóló jelentésekhez a nemzetközi jelentési kötelezettségek (EEA) megalapozásához. A monitoring rendszer segítséget ad majd a területrendezési tervek felülvizsgálatához is, az érvényes előírások megvalósíthatóságának ellenőrzéséhez és a változtatás szükségszerűségének felismeréséhez.

A területrendezési monitoring bemeneti adatai a tervi dokumentumok, az abban foglalt szöveges adatok és a digitális formátumú, térinformatikai elemzésre alkalmas adatok.

A valós állapotok reprezentálásához használni kell a különböző kiértékelt űr és légifotókat (ortofotók), valamint az ágazatok aktuális adatbázisait is. A területhasználat terén a Corine Landcover adatbázis és földhivatali kataszteri nyilvántartás művelési ág szerinti földrészlet összesítő adatbázisa érhető el jelenleg. Ezek harmonizálása a különböző célelemzések számára megoldandó.

Az indikátorkészlet a területhasználat változásra és a területrendezési tervek szabályozási előírásainak érvényesülésére vonatkozik.

Területrendezési monitoring indikátorok

A területrendezési monitoringban a területhasználat változására, azon belül a települési térség, települési terület, beépítésre szánt terület, kivett terület viszonyaira fókuszálva kerültek kialakításra indikátorok. A monitoring választ szeretne kapni a területhasználati kategória valós vagy tervezett kiterjedésére, a változás nagyságára, irányára, helyére és a szabályok által meghatározott feltételeknek való megfelelésre (főként a tilalmak mérhetők egyértelműen):

ABSZOLÚT indikátorok

- adott területfelhasználási kategória (területrendezési tervekben), területfelhasználási egység (településrendezési tervekben) és területhasználat, művelési ág (valós állapot, földhivatal) nagysága, aránya adott időpontban
- a műszaki infrastruktúra hossza, területe a fentiekhez hasonlóan
- a térségi övezetek nagysága, aránya, csak a területrendezési tervekben mérhető
- ez lehet a tervi (tervezett) állapot vagy a valós (meglévő) állapot egyaránt

RELATÍV indikátorok

- valamely időponthoz képest megváltozott vagy a tervátvezetés során átalakult területfelhasználási kategória nagysága, aránya
- a tervi állapot és a valós állapot közti különbséget is ide soroljuk
- a műszaki infrastruktúra és térségi övezetekre is értendő

LOKÁLIS indikátorok

- a legkritikusabb terület átstrukturálódás a települések környezetében és főutak mentén következik be, ezért a területhasználat változását vizsgáljuk a települési térség 1 km-es körzetében és főközlekedési utak 500 m-es körzetében
- a műszaki infrastruktúra és térségi övezetekre is számolható

TILTÓ indikátorok

- kiemelésre kerülnek azok a szegmensek a vizsgálatban, ahol települési terület, beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, illetve ide tartoznak a bányatelek alakítás tilalmak is
- A teljes és részleges (korlátozottan valamilyen feltételhez köthető) tiltás megkülönböztetendő

SZERKEZET indikátorok

- a területhasználati változás iránya figyelhető ezzel meg, jellemzően milyen más területfelhasználási kategóriákba alakulnak át az egyes területfelhasználási kategóriák, egységek, művelési ágak a tervátvezetés során és a reálfolyamatokban
- övezetknél, műszaki infrastruktúra hálózathál a területhasználati érintettséget lehet érteni alatta.

TÖREDEZETTSÉGI indikátorok

- a tervek közti átvezetések során a területfelhasználási kategóriák átvezetése mit eredményez felt szinten (milyen lesz a feltok egybefüggősége, töredezettsége, poligonok méret nagyság alapján történő kategorizálással)
- ez főként a tervezési szakemberek számára lehet fontos, a szabály átvezetési mechanizmus alakulása mérhető vele

KOMPLEX indikátorok

- az összes területfelhasználási kategória és övezetek által beépítésre szánt terület kijelölés tilalom alá eső illetve a maradék „szabad” területek kategorizált nagysága (teljes tilalom, feltételekhez kötött, nincs tiltás, javasolt beépítés)
- ez által egy olyan komplex eredménytérkép kerül a tervező, elemező elé, amely vizuálisan segíti a továbbtervezést, a tervezési cél esteleges hibái is kiszűrhetők

Mutatócsoport neve	Mutatótípusok
ABSZOLÚT terület nagyság, hossz	Területfelhasználási kategória nagysága (ha) Övezetek nagysága (ha) Műszaki infrastruktúra hossza (km)
terület nagyság, hossz aránya	Területfelhasználási kategória nagyságának részesedése a teljes közigazgatási területből (%) Övezetek nagyságának részesedése a teljes közigazgatási területből (%) Műszaki infrastruktúra hossz részesedése a teljes infrastruktúra hosszából (%)
RELATÍV terület nagyság, hossz	Megváltozott területfelhasználási kategória nagysága (ha) Megváltozott övezetek nagysága (ha) Megváltozott műszaki infrastruktúra hossza (km)
terület nagyság, hossz aránya	Megváltozott területfelhasználási kategória nagyságának részesedése a teljes közigazgatási területből (%) Megváltozott övezetek nagysága a teljes közigazgatási területből (%) Műszaki infrastruktúra hossz részesedése a teljes infrastruktúra hosszából (%)
LOKÁLIS* terület nagyság, hossz	Települési térség 1 km-es körzetében és főközlekedési utak 500 m-es körzetében - megváltozott területfelhasználási kategória nagysága (ha) - megváltozott övezetek nagysága (ha) - megváltozott műszaki infrastruktúra hossza (km)
terület nagyság, hossz aránya	Települési térség 1 km-es körzetében és főközlekedési utak 500 m-es körzetében - megváltozott területfelhasználási kategória nagyságának részesedése a teljes közigazgatási területből (%) - megváltozott övezetek nagysága a teljes közigazgatási területből (%) - műszaki infrastruktúra hossz részesedése a teljes infrastruktúra hosszából (%)
*a beépítésre szánt terület növekedése szempontjából leginkább kritikus hely	
TILTÓ *	Települési terület / beépítésre szánt területek

területnagyság, hossz	- és a megváltozott területfelhasználási kategóriák által lefedett terület nagysága (ha) - és a megváltozott övezetek által lefedett terület nagysága (ha) - és a megváltozott műszaki infrastruktúra által lefedett hossza (km)
területnagyság, hossz aránya *Települési terület/beépítésre szánt terület illetve bányatelek létesítésének tilalmával érintett területek	Települési terület / beépítésre szánt területek - és a megváltozott területfelhasználási kategória által lefedett terület nagyságának részesedése a teljes közigazgatási területből (%) - megváltozott övezetek által lefedett terület nagysága a teljes közigazgatási területből (%) - műszaki infrastruktúra által lefedett hossz részesedése a teljes infrastruktúra hosszából (%)
SZERKEZET * területnagyság, hossz	Területfelhasználási kategória és átvezetett másik területfelhasználási kategória átfedésének nagysága (ha) Övezet és területfelhasználási kategória átfedésének nagysága (ha) Műszaki infrastruktúra és területfelhasználási kategória átfedésének nagysága (ha)
területnagyság, hossz aránya *Területfelhasználási kategóriák átalakulása más területfelhasználási kategóriákba. Övezeteknél, műszaki infrastruktúránál a területhasználati érintettséget lehet érteni alatta.	Területfelhasználási kategória és másik területfelhasználási kategória átfedésének részesedése a teljes közigazgatási területből (%) Övezet és területfelhasználási kategória átfedésének része a teljes közigazgatási területből (%) Műszaki infrastruktúra és területfelhasználási kategória átfedésének részesedése a teljes infrastruktúra hosszából (%)
TÖREDEZETTSÉG területnagyság, hossz	Területfelhasználási kategória és átvezetett területfelhasználási kategória átfedő poligonjainak száma (db)/ méretnagyság szerint kategorizált poligonok száma (db)
területnagyság, hossz aránya *A tervek közti átvezetések során a területfelhasználási kategóriák átvezetése mit eredményez folt szinten (milyen lesz a foltok egybefüggősége, töredezettsége, poligonok méretnagyság alapján történő kategorizálással)	Területfelhasználási kategória és átvezetett területfelhasználási kategória átfedő poligonjainak aránya (%) méretnagyság szerint kategorizált poligonok aránya (%)
KOMPLEX területnagyság, hossz	Beépítésre szán terület kijelölését tiltó övezetek és az egyes területfelhasználási kategóriák által egymásra fedett területek nagysága kategóriánként (ha)
területnagyság, hossz aránya *Az összes területfelhasználási kategória és övezetek által beépítésre szánt terület kijelölés tilalom alá eső illetve maradék	Beépítésre szán terület kijelölését tiltó övezetek és az egyes területfelhasználási kategóriák által egymásra fedett területek aránya kategóriánként (ha)

„szabad” területek kategorizált nagysága (teljes tilalom, feltételekhez kötött, nincs tiltás, javasolt)	
---	--

7. ÖSSZEFOGLALÁS

A tervezés során felmerülő környezeti konfliktusokat jelentő kérdésekben - mint például a gyorsforgalmi úthálózat és az ökológiai hálózat kapcsolata - a tervezők az OTrT felülvizsgálatában résztvevő minisztériumokkal együtt kompromisszumra törekedtek.

A dokumentum *első felében* az OTrT főbb céljait és lényegi megállapításai kerültek összevetésre a releváns országos és térségi jelentőségű koncepciókkal, programokkal, amelynek során megállapítható, hogy a felsorolt ágazati koncepciók céljai, prioritásai és stratégiai célterületei döntő többségének erős kapcsolata van az OTrT-vel. A vizsgált országos koncepciók, programok, tervek és az OTrT kiegészítik egymást, erősíti egymás hatását és közösen biztosítják a kitűzött célok megvalósítását.

A környezeti értékelés *második részében* bemutatásra került az OTrT által közvetetten befolyásolt környezeti elemek jelenlegi állapota, illetve az OTrT elemei és a különböző környezeti elemek közötti kapcsolat. Szintén ebben a fejezetben kerültek bemutatásra a várható környezeti hatások, illetve a negatív környezeti hatást kiváltó tényezők, okok.

Az OTrT és a környezeti elemek közötti kapcsolat vizsgálata kitért a módosító javaslat **egyes elemeinek** hatásértékelésére:

- A távlati területfelhasználás elemei, kategóriái és előírásai elsősorban az ország hosszútávú területfelhasználását befolyásolják, vagyis az OTrT törvény erős, illetve közvetlen befolyással bír a föld, víz, levegő, táj-tájkép, települési környezet, ökológiai rendszer, klímaváltozás és az ember állapotára.
- A területfelhasználási kategóriák lehatárolására vonatkozó módosító javaslatok közül pozitív környezeti hatásként értékelhető:
 - az erdőgazdálkodási térség területi növekedése,
 - a vegyes területfelhasználású térség mind nagyságrendi, mind területi elhelyezkedésének változása,
 - vízgazdálkodási térség pontosabb, szélesebb körű beemelése az OTrT-be
- A területfelhasználási kategóriák lehatárolását érintő módosító javaslatok közül negatív környezeti hatásként értékelhető:
 - települési térség területének növekedése (valójában az alacsonyabb megjelenítési korlát miatti növekmény a jelentős)
- Országos műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények vonatkozásában a táji és tájképi elemekre, ökológiai rendszerekre gyakorolt hatások a legjelentősebbek, elsősorban a negatív fragmentáló, vizuális hatások miatt. A talajra a területfoglalás, a vízre a morfológiai állapot befolyásolása, a levegőre a lokálisan jelentkező megnövekedett légszennyezés jelent negatív környezeti hatást.

- Az országos térségi övezetekre vonatkozó lehatárolás- és szabályváltozások minden környezeti elemre hatnak, a környezeti hatásuk pozitív.
- A módosítás során javaslat született a jelenlegi OTTrT néhány térségi övezetének törlésére. A törlés indoka általában az övezet lehatárolásának bizonytalansága, illetve az adatszolgáltató hiánya volt.
- A módosítás során kikerülő övezetek közül a kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő terület, a vízerózióknak kitett terület, illetve a szélrózióknak kitett terület övezetének elhagyása közvetett negatív hatást eredményezhet.

Az OTTrT és a környezeti elemek közötti kapcsolat vizsgálata során összegzésre került a tervezett módosító javaslat **összetett környezeti** hatásértékelése:

Az OTTrT mint a területrendezési tervek általában, integrált terv, amelyben a távlati térszerkezet, területfelhasználás, infrastruktúrális hálózatok, illetve a védelmi övezetek, valamint mindezekre vonatkozó szabályozás jelenik meg. Az összetett szabályozás **összetett hatást** eredményez, így ennek megfelelően a tervek hatása nem egy-egy környezeti elem állapotában, hanem a területhasználat változásában mérhető. A területrendezési tervek hatása csak hosszú, általában 15-25 éves távlatban érvényesül. Ezeknek a feltételeknek megfelelően a várható környezeti konfliktusok feltárására, értékelésére, a várható környezeti állapot alakulására, egy úgynevezett területi döntéstámogató modell került alkalmazásra. A holland RIKS által kifejlesztett Metronamica területi döntéstámogató modellező rendszere 2006 és 2030 közötti időszakra képes modellezni a területi folyamatokat. A környezeti értékelés megalapozásához a területi döntéstámogató rendszer 3 forgatókönyv alapján modellezte a 20 éven belül várható területhasználat változást:

- Nincs szabályozás forgatókönyv:
A jövőbeni területhasználatot meghatározó tényezők: a népesedési és gazdasági folyamatok, illetve az ezek által támasztott területhasználati igények az elmúlt évtizedek folyamatainak megfelelően alakulnak, a közúthálózati fejlesztések nem valósulnak meg, a területfelhasználási kategóriákra és az övezetekre vonatkozó szabályok nem kerülnek bevezetésre.
- Hatályos OTTrT törvény forgatókönyv:
A jövőbeni területhasználatot meghatározó tényezők: az ismert társadalmi-gazdasági trendeknek megfelelő beépített területekre vonatkozó területhasználati igények, az erdőtelepítési koncepcióban rögzített országos erdőszűlességi igény, a gyorsforgalmi- és főúthálózat hosszú távú fejlesztési programjáról és nagytávú tervéről szóló 1222/2011. Korm. határozat alapján várható közúthálózat fejlesztés megvalósulása, a hatályos OTTrT törvényben lefektetett területfelhasználási kategóriák és övezeti szabályok érvényesülése.
- OTTrT módosító javaslata szerinti forgatókönyv:
A jövőbeni területhasználatot meghatározó tényezők a hatályos OTTrT törvény forgatókönyvtől csak a módosító javaslatban kialakított területfelhasználási kategóriák és övezeti szabályokban térnek el.

Az OTTrT környezeti állapotra gyakorolt összetett, hosszú távú hatását a kialakított forgatókönyveknek megfelelően 2030-ra kialakuló területfelhasználási szerkezet összehasonlításával került értékelésre. Az összehasonlításnál figyelembevételre került a különböző területhasználatok megoszlása, illetve az egyes területhasználatok elhelyezkedése:

A 2030-ra prognosztizálható területhasználatok megoszlásának vizsgálata a „Nincs szabályozás” forgatókönyv – „Hatályos OTrT” forgatókönyv összehasonlításával történt:

- Az OTTrT hiányában várható a szántóterületek növekedése, ezzel a táj mozaikossága, a biodiverzitás csökken. Az ökológiai rendszerek sérülékenysége nő.
- Szabályozás hiányában a természetközeli terület – mezőgazdasági terület, illetve a természetközeli terület - beépített terület közötti konverzió nagyobb, ami a természetközeli területek fokozatos csökkenését jelenti.
- Az országos erdőstratégia és az azt elősegítő OTTrT szabályozása nélkül az elkövetkező 20 évben az erdőterületek növekedési üteme lelassul, sőt bizonyos térségekben csökken az erdősültség.
- Az erdőterületek csökkenése, vagy az erdőterületek növekedésének elmaradása talaj degradációs folyamatokat okozhat, csökkenti a biodiverzitást.
- Az új erdők elsősorban a létező erdőkhez kapcsolódva alakulnak ki, a kisebb erdőfoltok eltűnnének a tájból.
- A kisebb erdőfoltok eltűnésével a széleróziós folyamatok felerősödhetnek, a táj mozaikossága csökken, az ökológiai háló kapcsolatai eltűnnek.

Az egyes területhasználatok elhelyezkedésének vizsgálata a következő eredménnyel járt:

- A „Nincs szabályozás” forgatókönyv – „Hatályos OTTrT” forgatókönyv összehasonlítása alapján az OTTrT hiányában új beépített területek alakulnak ki az értékes termőhelyi adottságú talajokon, ezzel a talaj, mint természeti erőforrás hasznosítási lehetősége csökken.
- Az OTTrT hiányában az ökológiai hálózat elemeit is veszélyeztetheti a beépített területek kontrolálatlan növekedése.
- „Hatályos OTTrT” forgatókönyv – „Módosított OTTrT” forgatókönyv összehasonlítása alapján a módosítás nélkül beépített területek alakulhatnak ki az ökológiai hálózat övezetén, kiváló termőhelyi adottságú szántók és erdők területén, illetve a nagyvízi meder árvízveszélyes területein.
- A módosítás nélkül a 2030-ra újonnan kialakuló erdőterületek kevésbé alkalmas helyen jönnének létre, ezzel a természeti és gazdasági értékük alacsonyabb lenne. (az erdőgazdálkodási térség, a kiváló termőhelyi adottságú erdőterületek orientálják az új erdőterületek telepítését.)

OTTrT módosító javaslata szerinti forgatókönyv által 2030-ra prognosztizált területhasználat vizsgálatával bemutathatóvá vált a terv megvalósulása esetén várható közvetlen következményeket:

- Az országos erdősültség fokozatosan növekszik. Így nő a biodiverzitás, csökkennek a talajdegradációs folyamatok, javul a levegőminőség és kedvezőbb mikroklimatikus viszonyok jönnek létre.
- Amennyiben a szántó és legelőterület csökkenése e területek iránti kereslet növekedéssel párosul, az intenzív gazdálkodás kerül előtérbe. Az intenzív szántóföldi gazdálkodás nagytáblás, gépesített szántóművelést jelent. A mezővédő erdősávok hiánya növeli a széleróziós talajvesztést, növekszik a termőtalaj terhelése, a kemikáliák használata vízszennyezést okozhat, a táj mozaikossága csökken.
- A beépített területek növekedésével várható a talajvesztés, a biológiailag aktív felületek csökkenése, a vízháztartás változása (gyorsabb lefolyás, kisebb beszivárgás), aszályveszély növekedése.

- Szőlő és ültetvényterületek növekedése várható, elsősorban a rég felhagyott, kedvező termőhelyi adottságú mezőgazdasági területeken, ezzel csökken a természetközeli vegetáció, növekszik a termőtalaj terhelése, a kemikáliák használata vízszennyezést okozhat. Viszont jellemzően kedvezőbb tájképi megjelenés, hagyományos tájszerkezet alakul ki.
- A védett természeti területeken a természetes gyepek helyreállítása megtörténik, ezzel növekszik a biodiverzitás, csökken a talaj-degradáció, kedvezőbb mikroklimatikus viszonyok alakulnak ki, erősödik a természetvédelmi funkció (élőhely védelem, ökológiai hálózat bővülése).
- A természetvédelem törekszik a vizes élőhelyek védelmére, de a klimatikus és emberi tényezők hatására megváltozott vízháztartás veszélyezteteti megmaradásukat.
- Közel 115 ezer ha mezőgazdasági terület beépített területté alakul. Közel 3 ezer ha természetközeli terület beépített területté alakul. Az OTTrT hatására elsősorban a mezőgazdasági területek kerülnek beépítésre.
- Mintegy 77 ezer ha mezőgazdasági terület alakulhat ki a mai felhagyott területek helyén. Ezek a felhagyott területek azonban nem minden esetben jelentenek értékes természetes élőhelyeket.
- Mintegy 800 ezer ha új természetközeli (elsősorban erdő) terület kialakulása várható.
- 2030-ra az 1000 ha-nál nagyobb beépített területű település száma 38 helyett 61 lesz, az 5000 ha-nál nagyobb beépített területtel rendelkező települések száma 0-ról 6-ra emelkedik, a Budapesti agglomeráció beépített területe 34 ezer ha helyett, közel 70 ezer ha területet fog elfoglalni.

A módosító javaslat által kiváltott közvetett **negatív környezeti hatások** feltárása, a terhelés: A környezeti terhelés vizsgálata a térségi szerkezeti terv és a térségi övezetek lehatárolásával a természeti erőforrások terhelésében, a környezet terhelésében és az emberi egészség károsodásában bekövetkező hatásokat értékeli. Egyes területfelhasználási kategóriák és övezetek esetében nem határozható meg a közvetlen negatív hatás. A negatív hatás létrejötte további tényezőktől függ:

- Erdőterületek növekedése terhelésnövekedést jelent, ha természetvédelmi szempontból értékes gyepon valósul meg a telepítés. Érzékeny vízháztartású területeken, mint a Duna-Tisza közti síkvidéken előfordulhat a talajvízháztartás kedvezőtlen alakulása.
- A mezőgazdasági térség kijelölésének önmagában nincs negatív hatása. Arra, hogy a mezőgazdasági földterületet hogyan hasznosítják (intenzív, extenzív) nincs a területrendezési terveknek ráhatása. Ezért a térség kijelölése esetében csak veszélyekről lehet beszélni, amelyek közül a legjelentősebb az iparszerű intenzív mezőgazdaság fennmaradása vagy további térhódítása.
- A vegyes területfelhasználású térségben mozaikos mezőgazdasági és erdőterületek találhatók. A hatótényező és a veszélyek megegyeznek az erdőgazdálkodási és mezőgazdasági térségnél említettekkel.
- Települési térségek esetében közepes mértékű területnövekedés várható a városias települési térségek esetén, a hagyományosan vidéki települési térségeknél mérsékelt növekedés várható. Negatív tényező lehet a termőföld mennyiségének csökkenése, talajvíz szennyezések kialakulása, a növekvő forgalom, levegőszennyezettség,

porterhelés, ökoszisztémák károsodása, megsemmisülése, az élőhelyek közötti kapcsolatok megszűnése.

- Az infrastruktúra hálózat OTrT-ben rögzített elemeivel növekszik a hálózati elemek száma és hossza. Az új infrastruktúra hálózatok negatív hatótényezői: területfoglalás és termőföld kivétel, élőhelyek megszűnése, károsodása, biodiverzitás csökkenése, élőhelyek fragmentáltságának növekedése, környezeti károk növekedése (zajkár és levegőminőség romlás).
- Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetén a terület megőrzésén (mely pozitív hatású) túl az intenzív használat veszélye fennáll.
- A VTT szükségeltározók az élet- és vagyonbiztonságot szolgálják, ugyanakkor árvízi elöntést idéznek elő már mentesített területeken, bár ezek a területek hagyományosan a folyóhoz kötődő mélyárterek. A tervezett tározók megváltoztathatják a földhasználatot az érintett területen, amely jelentheti a természetközeli területhasználat terjedését, ugyanakkor a természetközeli területek tartós elöntése veszélyezteti az ott kialakult élővilágot.
- Honvédelmi területeken jelentkezhet kevés zavaró hatás. A hadgyakorlatok okozhatnak kisebb károkat.
- A felülvizsgálat során az ásványi nyersanyag-gazdálkodás területének országos övezete helyett a kiemelt térségi és megyei szintű ásványi nyersanyag-vagyon terület övezete került meghatározásra. Az övezet a megkutatott, de bányatelekkel le nem fedett területek mellett bányatelekkel lefedett területeket is tartalmaz. A szabályozás közvetve az ásványvagyon kitermelésének biztosítását támogatja. Kutatási területeken a környezetkárosító hatás az esetek többségében elenyésző a kis területen zajló rövid ideig tartó bányászati tevékenység miatt. Ez alól kivételt képez a nagymélységű fúrások mélyítése, ahol a fúróiszap elhelyezése miatt fennállhat a környezet terhelése. A bányatelekkel lefedett területek esetében a külszíni bányászat az élőhelyek pusztulásával és a termőföld végleges más célú hasznosításával járhat. A kavics és a homokbányák területén ezen kívül a mélyebb vízrétegek szennyezésekkel való veszélyeztetésével is kell számolni.
- Kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő terület, és a történeti település övezetének törlése az OTrT-ből a védelmet segítő szabályok megszűnését jelenti. A védelem megszűnésével a települések, tájak szerkezete, karaktere, az értékek állapota romolhat vagy az érték megsemmisülhet, elértéktelenedhet. A környezeti hatás ugyanakkor kismértékű.
- Vízerosciónak kitett terület, illetve szélerózióknak kitett terület övezetek törlésével csökkennek az erózió védelem elleni eszközök, a talajdegradációs folyamatok mértéke növekedhet, a települési környezetben egyre nagyobb problémát okozhat a vízeroszió által épületekben okozott kár, növekszik a felszíni vizek elsősorban talajbemosódásból származó tápanyag-szennyezése.

A környezeti értékelés harmadik részében ajánlásokat fogalmaztunk meg a terv továbbtervezésére vonatkozóan, illetve terv érvényesülése során fellépő, a környezetre és az emberi egészségre káros hatások elkerülésére, csökkentésére vagy ellentételezésére, illetve a monitoring hálózatra vonatkozóan.

A környezeti vizsgálatban megállapított környezeti konfliktusok elkerülésére az OTrT további tervezésére az alábbi **ajánlások** fogalmazhatóak meg.

Javasolt változások, amelyek az OTrT módosító javaslatának elfogadásához környezeti szempontból szükségesek:

- Javasolt az árvízi kockázattérképek beépítése az OTrT-be.
- Amennyiben az OTrT a meglévőkhöz képest új eszközöket is biztosítana a védelem számára, megfontolandó lenne a kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő területek feltüntetése.
- Javasolt választható megyei övezetként a vízeróziós övezet további alkalmazása, ahol a terület- és településrendezés leginkább a terület felhasználás szabályozásával által segítheti az erózió elleni védelmet.
- Javasolt választható megyei övezetként a vízeróziós övezet további alkalmazása, ahol a terület- és településrendezés leginkább a terület felhasználás szabályozásával által segítheti az erózió elleni védelmet.

Javaslatok az OTrT további felülvizsgálatának előkészítésére, az elkövetkező években szükséges **alapkutatások elvégzésére**:

Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás

- A kritikus infrastruktúrák meghatározásához egy hosszabb kutatási munka szükséges. Amennyiben az elkövetkező években ezek az alapvizsgálatok elkészülnek, javasolt az OTrT-be is beépíteni ezeket a műszaki infrastruktúra elemeket.
- Az árvízveszélyes területeken történő építkezések hatósági és gazdasági eszközökkel való korlátozásához az OTrT-be be kell építeni a 2014-re elkészülő országos árvízi kockázat térképezés és kezelési terv eredményeit.
- Továbbá új kifejezetten az éghajlatváltozáshoz történő alkalmazkodást (vagy „érzékenység csökkentést”) támogató övezet lehatárolása és ahhoz kapcsolódó szabályozásra is szükség lenne. Az övezetben az éghajlatváltozás hatásaival szemben leginkább sérülékeny térségek sorolódhatnak.
- A különlegesen értékes vizes élőhelyek csökkenésének megakadályozása érdekében fontos feladat az OTrT számára a vízpótlás, vízvisszatartás, vízkormányzás országos rendszereinek beépítése a tervezésbe.

Ökológiai folyosó fejlesztése Zöld Infrastruktúra (Green infrastructure):

- Kiemelten fontos lenne a mezővédő erdősávok megőrzése, illetve további kialakítása. Ezek az ökológiai folyosó fontos elemei lehetnek. Javasolt vizsgálni, hogy milyen módon lehet beépíteni a területrendezési tervekbe a mezővédő erdősávok védelmét, kialakítását, illetve az ökológiai folyosó fejlesztési célterületeit.
- Javasolt vizsgálni, hogy milyen módon lehet beépíteni a területrendezési tervekbe az ökológiai folyosó fejlesztési célterületeit, amely újabb területet biztosít a természetes gyepek, erdőterületek és vizes élőhelyek számára.

Kiváló termőhelyi területek:

- Javasolt a jövőben a szőlő és ültetvény területek szempontjából ideális termőhelyi adottságok feltárása.

Belső területi kiegyenlítődés elvének erősítése - Települési területek, beépített területek terjeszkedése:

- A jövőben fontos vizsgálni, hogy milyen lehetőségekkel lehet a valós társadalmi igénynek megfelelő beépített területek kijelölését országos szinten irányítani, hogyan lehet az új beépített területek kijelölésénél az ország területileg kiegyenlített fejlesztését figyelembe venni.
- A területrendezési terveknek nagyobb hangsúlyt kellene fektetnie az egyes térségek (régiók, megyék, kistérségek) egyenlőtlen gazdasági fejlettségéből, infrastrukturális ellátottságából származó hátrányok mérséklésére.

Reagálás a spontán folyamatokra

- A területrendezési terv feladata az is, hogy megelőzze, összehangolja, szabályozza a különböző területi vetületű elképzeléseket, ami a terv követő jellege mellett nehezen megvalósítható.
- A terv másik hiányossága, hogy csak a környezeti problémák szűk halmazát kezeli. Ami nem fér bele a térségi kategóriák rendszerébe, amire nem tud önálló szabályozást kialakítani, azt nincs módja megjeleníteni.

Terhelhetőségi vizsgálat

- A terhelhetőségi vizsgálat elkészítését jelenleg gátolja a területrendezési terveknél alkalmazandó módszertani tisztázatlanság és a megrendelők ilyen jellegű vizsgálatokra biztosítható korlátozott anyagi lehetősége.

A **területrendezési monitoring** létrehozásának célja a területhasználati változás megfigyelése és értékelése a tervdokumentumok alapján és a reálfolyamatokban.

A területrendezési tervek érvényesülésének nyomon követése során egyrészt a különböző tervhierarchia szintjén álló rendezési tervek összevetése, más részből a rendezési terv és a valóság összevetése történik meg.

- Az ún. terv-terv monitoring esetében a magasabb tervhierarchia szintjén álló területrendezési tervet szükséges összevetni az alacsonyabb tervhierarchia szinten álló területrendezési illetve településrendezési tervvel. Ez egyrészt az Országos Területrendezés Terv és a megyei, illetve kiemelt térségi területrendezési tervek összhangjának vizsgálatát jelenti, másrészt a megyék, illetve kiemelt térségek területrendezési terveinek a településrendezési tervekkel való összehasonlítását.
- Az ún. terv-valóság monitoring esetében a területrendezési terv tartalmi elemeit és a valós állapotot, folyamatokat kell ütköztetni.

BEVEZETŐ

A biodiverzitás védelme érdekében az Európai Unió egyik legfontosabb jogi eszköze az élőhelyvédelmi irányelv (Habitats Directive, 92/43/EEC) és a madárvédelmi irányelv (Birds Directive, 79/409/EEC, majd a módosításokkal egységes szerkezetben kiadott 2009/147/EC). A tagországokban e direktívák érvényesítési eszköze a különböző tervekhez készülő Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció.

A Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció készítését a területrendezési tervek számára az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeletetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet (továbbiakban: Natura rendelet) írja elő, tartalmi követelményeit pedig annak 14. sz. melléklete tartalmazza. A nevezett kormányrendelet 10.§ (1) bekezdésének megfelelően a tervezők a tervezés során előzetesen megvizsgálták az OTTrT tervezett, Natura 2000 területet érintő elemeinek fajokra és élőhelyekre gyakorolt hatását. A várható hatás jelentősnek bizonyult egyes nyomvonalak tervtávlatú megvalósítása esetén (élőhelyek megszűnése, fajok zavarása), ezért a Natura rendelet 10.§ (2) bekezdése alapján bebizonyosodott, hogy az OTTrT-re hatásbecslést kell készíteni. A Natura rendelet 10. § (3) bekezdése kimondja, hogy a terv kidolgozója hatásbecslési dokumentációt készít, amely alapján a hatásbecslést a felügyelőség végzi. A hatásbecslést a környezeti vizsgálati eljárásban kell lefolytatni a 10.§ (5) bekezdés szerint.

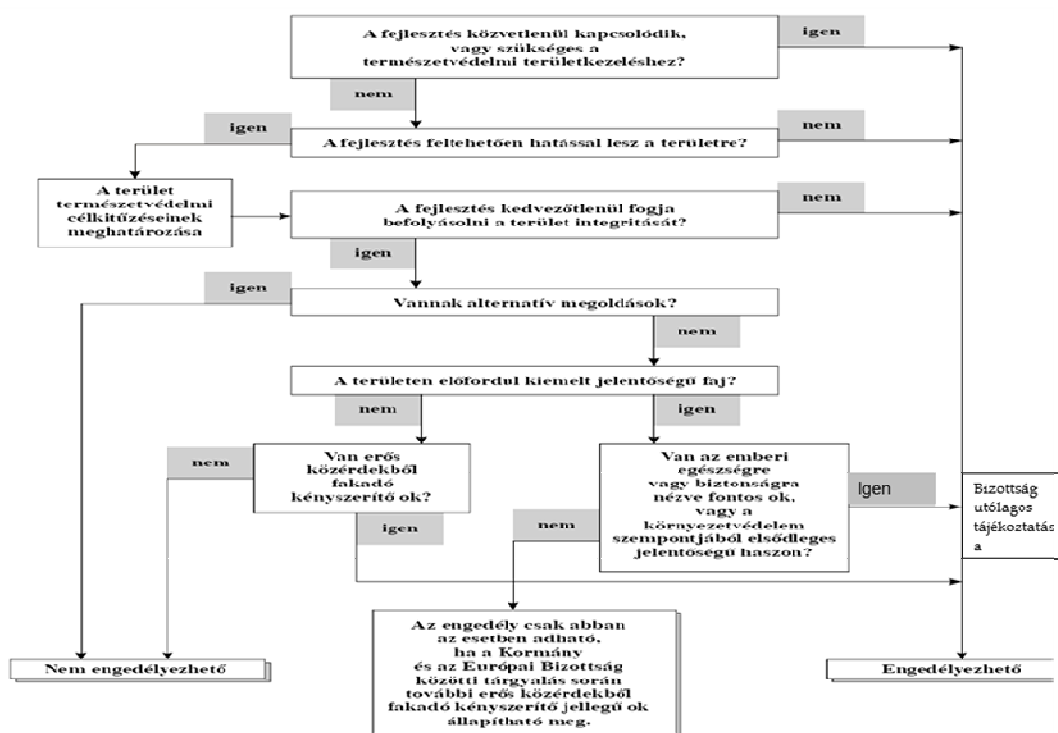
A kormányrendelet szerinti Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció tematikája konkrét, műszaki leírással rendelkező tervek hatásaira van optimalizálva, azonban más tervek esetében a rendelet lehetőséget ad a tematika egyszerűsítésére. Ennek megfelelően az OTTrT-hez, mint stratégiai tervhez készítendő Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció specializált tematikája szakértők bevonásával a Vidékfejlesztési Minisztériummal történő előzetes tervezői egyeztetést követően 2012 nyarán került véglegesítésre. A javasolt tematika 2012 augusztusában az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005.(I.11.) Korm. rendelet (továbbiakban: környezeti vizsgálat rendelet) alapján hét országos környezetvédelemért felelős szervnek került kiküldésre véleményezés céljából. A tematika a beérkező véleményekkel együtt a VÁTI Nonprofit Kft. honlapján kapott nyilvánosságot. A Belügyminisztérium, mint megbízó, a kidolgozó VÁTI Nonprofit Kft.– 2013. április 13-tól Lechner Lajos Tudásközpont Nonprofit Kft. –, valamint hét országos hatáskörű, a környezet védelméért felelős szervezet között 2012 októberében egyeztető tárgyalásra került sor. Az egyeztetésen a környezetvédelemért felelős szervek elfogadták a hatásbecslési dokumentáció végleges tematikáját. A Vidékfejlesztési Minisztérium felhívta a figyelmet az alternatívák vizsgálatának fontosságára, az Országos Környezetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség kérte, hogy a készítők helyezzenek hangsúlyt a konfliktusterületek kijelölésére, és a konfliktusok kategorizálása is történjen meg közérthető, egyértelmű megfogalmazásban aszerint, hogy a terv léptékében feloldható-e a konfliktus vagy sem. Felhívta a figyelmet, hogy a környezeti értékelés egyes részeit a környezeti vizsgálat rendelet 4. számú mellékletben meghatározott tartalmi követelményeknek megfelelő részszakterületeken a környezetvédelmi, természetvédelmi és tájvédelmi szakértői tevékenységről szóló jogszabály alapján szakértői jogosultsággal rendelkező szakértő készítheti el.

Meg kell jegyezni, hogy országos léptékű területi tervhez – egyes ágazati koncepciókon kívül – még nem készült Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció, jelenleg tehát nincsenek referenciák, precedensek ebben a léptékben. Ezért az elfogadott metodika kipróbálása úttörő

jelentőségű és kísérleti jellegű. A tematika összeállításánál iránymutató volt a Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervéhez, valamint az Országos Gyorsforgalmi Főúthálózat Nagytávú Terve és a Hosszú Távú Fejlesztési Programjához készült Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció.

Jelen hatásbecslési dokumentáció elkészítésének reális célja, hogy az OTTrT módosítás keretén belül tervezett (elsősorban országos műszaki infrastruktúra-hálózati) elemeknek a Natura 2000 területek kijelölése alapjául szolgáló fajokra és élőhelyekre irányuló várható negatív hatásaival már országos szinten, *előzetesen* – a részletesebb tervezést megelőzően – szembesítse az illetékeseket. Ennek érdekében az anyag a konfliktusterületeket a kedvezőtlen hatások és ezek kezelése szempontjából kategorizálja és mutatja be térképen. A már jelenleg is konfliktussal terhelt szituációkat külön kezeli a dokumentáció. A lehetséges konfliktusterületeknél – ahol erre mód volt – OTTrT szinten áttervezésre került sor. Azokban az esetekben, amikor erre az OTTrT szintjén nem volt mód, az egyéb alternatív megoldásokat és védelmi intézkedéseket a területrendezés alacsonyabb szintjein és a településrendezési tervezésben, illetve a későbbi engedélyezési eljárásokban kell érvényesíteni. A jelenlegi hatásbecslési dokumentáció a későbbi tervfázisok során végzendő Natura 2000 hatásbecslést nem válthatja ki.

1. sz. ábra: Natura 2000 területet érintő tervek és beruházások engedélyeztetési folyamata

Forrás: dr. Gáspár Vera, Vidékfejlesztési Minisztérium

Az Országos Területrendezési Terv módosító javaslatához készülő Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció fő feladata tehát az Ország Szerkezeti Tervén szereplő tervezett tartalmi elemek és a Natura 2000 hálózat átfedéséből keletkező potenciális és már ismert valós konfliktushelyek beazonosítása, az ott bekövetkező hatások mértékének ismertetése, a kedvezőtlen hatások mérséklésére alkalmas eszközök és beavatkozások bemutatása annak érdekében, hogy a dokumentáció a terv elfogadhatóságára vonatkozó döntést megalapozhassa és a későbbiekben a környezetvédelmi hatóság a hatásbecslést erre alapozva elvégezhesse.

A Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció először az OTrT módosítás 2012. év decemberi állapotnak megfelelő tervezet kapcsán került kidolgozásra az akkor még véglegesnek nem tekinthető tervezett szerkezeti elemeket vizsgálva. Az akkori vizsgálati értékelés az összes 10 méternél hosszabb és 1 hektárnál nagyobb konfliktushely térinformatikai beazonosítását és egy előzetes kategorizálást tartalmazott. A konfliktushelyek táblázatos formában a tervezett szerkezeti elemek csoportosításában jelentek meg, minden egyes Natura 2000 terület és tervezett szerkezeti elem átfedéséből adódó konfliktuspont egy kóddal szerepelt az 1.3 fejezetben leírt módszertan alapján.

A környezeti vizsgálat keretében az OTrT normaszövegével együtt a Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció is véleményezésre került 2012. december és február között. A véleményezési eljárás során beérkezett észrevételek többsége a dokumentáció szöveges tartalmi pontosítását és a táblázat egyszerűsítését javasolta csak az OTrT léptékében megfelelő információkra alapozva. A konfliktushelyet, mint elnevezést sem célszerű alkalmazni minden egyes átfedés tekintetében, tekintettel arra, hogy csak potenciális problémákról lehet jelen szakaszban beszélni részletes élőhely és fajadatok hiányában. A véleményezők kérték a Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció eredményeinek visszacsatolását a törvényalkotás során.

Az OTrT módosító javaslatának egyeztetését követően a hatásbecslési dokumentáció átdolgozásra és aktualizálására 2013. április-májusában került sor. A fentiek értelmében az 1.3 fejezetben leírtak szerint a táblázatban jelentős egyszerűsítés történt a konfliktuspontok összevonásával, és az átfedési területek átnevezésével. A szöveges anyagrész ennek magyarázatával egészült ki és került átdolgozásra.

A dokumentáció elkészítésében a Vidékfejlesztési Minisztérium Természetmegőrzési Főosztálya koordinálásával az érintett nemzeti park igazgatóságok, valamint a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium és a Nemzeti Infrastruktúra Zrt. működtek közre.

1. AZONOSÍTÓ ADATOK

1. 1. A terv készítőjének azonosító adatai, elérhetősége

A szervezet neve	VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nonprofit Kft. 2013. 04. 01-től Lechner Lajos Tudásközpont Nonprofit Kft.
Székhely	1016 Budapest, Gellérthegy u.30-32
Web-lap	www.lltk.hu
Adószám	18084922-2-41
Cégjegyzékszám	01-09-921024
Képviselő neve, tisztsége	Barkóczi Zsolt ügyvezető
Elérhetőségek	Tel: 279-2610, fax: 279-2641, barkoczizsolt@lltk.hu
Kapcsolattartó neve, tisztsége	Göncz Annamária, osztályvezető
Elérhetősége	Tel: 279-2648, gonczannamaria@lltk.hu
Vezető területrendező tervező	Faragó Péter, Devecseri Anikó projektvezető
Elérhetősége	Tel: 279-2610, devecserianiko@lltk.hu

1. 2. A hatásbecslési dokumentációt készítő szervezet és a résztvevő szakemberek elérhetősége, referenciái

A szervezet neve	VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nonprofit Kft. 2013. 04. 01-től Lechner Lajos Tudásközpont Nonprofit Kft.
Tématerület	Szakértő neve
Területfejlesztés	Brodorits Zoltán okl. területfejlesztő geográfus
Műszaki infrastruktúra	Devecseri Anikó okl. építőmérnök
Területrendezés, természetvédelem	Faragóné Huszár Szilvia okl. térképész, földrajztanár
Területfejlesztés	Ginter Gábor terület- és településfejlesztő geográfus
Település- és területrendezés	Hamar József okl. tájépítésmérnök
Településrendezés, örökségvédelem	Bódyné Máthé Ildikó okl. építésmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök
Területrendezés, területhasználat-tervezés	Schneller Krisztián okl. környezetgazdálkodási agrármérnök, geoinformációs rendszerek szakmérnöke
Térinformatika	Szekeres Orsolya okl. településmérnök, geoinformációs rendszerek szakmérnöke
Vízgazdálkodás	Vaszőcsik Vilja okl. tájépítésmérnök

A hatásbecslési dokumentáció készítésében közreműködő szervezetek:

Vidékfejlesztési Minisztérium Természetmegőrzési Főosztálya (dr. Varga Ildikó osztályvezető) koordinálásában a tíz érintett nemzeti park igazgatóság:

- Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság
- Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság
- Bükk Nemzeti Park Igazgatóság
- Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság
- Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság

- Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság
- Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság
- Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság
- Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság
- Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság

1. 3. A hatásbecslés módszere, a konfliktushely azonosítására alkalmas kód (sorszám) és az elhelyezkedés leírása (település megjelölése)

Az Országos Területrendezési Terv felülvizsgálata Natura 2000 hatásbecslési dokumentációjának elkészítéséhez a földrajzi információs rendszer által segített adatlekérdezés, analízis, a korábbanaz egyéb tervezett elemekre már elkészült Natura 2000 hatásbecslések, valamint a Vidékfejlesztési Minisztérium és a nemzeti park igazgatóságok szakértői tevékenysége szolgált alapul. Közvetlen mérések és terepi szemrevételezés nem készült, tekintettel az országos terv léptékére.

Input adatok:

- Az Országos Területrendezés Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény felülvizsgálatának országos jelentőségű meglévő, illetve tervezett elemei (shp formátum).
- Vidékfejlesztési Minisztérium koordinációs tevékenysége és a minisztérium által szolgáltatott Natura 2000 területek (shp formátum).
- Nemzeti Park Igazgatóságok előzetes hatásbecslési tevékenysége (word formátum).
- Elkészült Natura 2000 hatásbecslési dokumentációk (országos gyorsforgalmi- és főúthálózat), környezeti hatástanulmányok (tervezett nagysebességű vasút, tervezett magyar-szlovák gázvezeték), környezetvédelmi engedélyek (Nabucco gázvezeték) (pdf formátum).
- Nemzeti Infrastruktúra Zrt. által szolgáltatott közúti státuszadatok.

Az elemzés alapját az Ország Szerkezeti Tervének tervezett tartalmi elemei és a Natura 2000 hálózatba tartozó területek – jelölt, jóváhagyott, kiemelt jelentőségű illetve különleges természetmegőrzési (KjTT, KTT), valamint különleges madárvédelmi területek (KMT) (továbbiakban együtt: Natura 2000 területek) – átfedéséből keletkező területek – potenciális és valós konfliktushelyek – beazonosítása jelentette. A hatásbecslési dokumentáció figyelembe vette a terv és a Natura 2000 területek kapcsolatának vizsgálatánál a Natura rendelet 8. § (1) bekezdését, amely szerint „... a Natura 2000 terület jelölésekor jogszerűen, jogerős engedélynek megfelelően folytatott tevékenység korlátozás nélkül folytatható.”, ezért csak az új, ill. változtatásra kerülő infrastruktúra elemek vizsgálatára volt szükség.

Ezt követően az ott potenciálisan bekövetkező hatások típusa és közelítő mértéke alapján a konfliktushelyek kategorizálása következett a nemzeti park igazgatóságok szakértői ismerete és tapasztalata segítségével. Ez az első lépés valósult meg az OTrT módosító javaslat egyeztetési anyagához 2012 decemberéig.

Egyeztetési anyaghoz készített dokumentáció

A hatásbecslési dokumentációban az OTrT térszerkezeti tervlapján ábrázolt tervi elemek által érintett és azzal átfedő Natura 2000 területek kerültek elemzésre. A „tervi elemek” alatt a tervezett műszaki infrastruktúra-hálózatok – országos jelentőségű közúti, vasúti, légi, vízi és kerékpár közlekedési, villamos energia és szénhidrogén hálózatok – és tervezett egyedi

építményeik, valamint az OTrT-ben ábrázolt (1000 ha feletti területtel rendelkező) települési térségek elemei értendők.

A tervezett elemek részletesen:

- gyorsforgalmi- és főutak,
- nagysebességű vasútvonal,
- országos törzshálózati jelentőségű vasútvonalak,
- országos kerékpár törzshálózati elemek,
- repülőterek,
- kikötők,
- átviteli hálózati távvezetékek,
- földgázszállító- és termékvezetékek,
- erőművek,
- VTT (Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése) tározók, és
- 102 db területi kiterjedésének megfelelően ábrázolt települési térség (definícióból adódóan a belterület és a hozzá csatlakozó beépítésre szánt terület). Az OTrT-ben ábrázolt települési térség a megyei területrendezési tervek lehatárolása alapján került meghatározásra, ezért a tervezett települési térség elválasztása a meglévőtől nem volt megoldható, így a meglévő és a tervezett települési terület együttesen került vizsgálat alá.

A tervezett erőművek területe nem érinti a Natura 2000 területeket, ezért azok vizsgálata nem volt szükséges. Az OTrT módosításában új tervezett repülőterek nincsenek, a kikötők szimbólummal jelöltek, ezért ezek vizsgálatát is elhagyták a tervezők. A kerékpárúthálózat jelentősen generalizált az OTrT méretarányában, nem alkalmas vizsgálatra.

A konfliktushelyek – lehetnek konfliktuspontok vagy konfliktusterületek – a tervi elemek és Natura 2000 területek metszéspontjaiként kerültek meghatározásra. Ezeket konfliktuspontoknak neveztük. A konfliktushelyek elemzése a rendelkezésre álló ágazati adatok függvényében táblázatos összesítő formában készült.

A Natura 2000 hatásbecslésnél vizsgált OTrT tartalmi elemei és kimeneti konfliktushelyei

<i>OTrT tartalmi elemek</i>	<i>Konfliktushelyek típusai</i>	<i>Konfliktushelyek kódolása</i>
Tervezett gyorsforgalmi út	Tervezett gyorsforgalmi út érint Natura 2000 KTT területet	G1, G2, G3....
	Tervezett gyorsforgalmi út érint Natura 2000 KMT területet	GG1, GG2, GG3....
Tervezett főút	Tervezett főút érint Natura 2000 KTT területet	F
	Tervezett főút érint Natura 2000 KMT területet	FF
Tervezett nagysebességű vasútvonal	Tervezett nagysebességű vasútvonal érint Natura 2000 KTT területet	N
	Tervezett nagysebességű vasútvonal érint Natura 2000 KMT területet	NN
Tervezett országos jelentőségű törzshálózati vasútvonal	Tervezett országos jelentőségű törzshálózati vasútvonal érint Natura 2000 KTT területet	V
	Tervezett országos jelentőségű törzshálózati vasútvonal érint Natura 2000 KMT területet	VV
Tervezett átviteli hálózat távvezeték	Tervezett átviteli hálózat távvezeték érint Natura 2000 KTT területet	E
	Tervezett átviteli hálózat távvezeték érint Natura 2000 KMT területet	EE
Tervezett szénhidrogén	Tervezett földgázszállító-vezeték érint Natura 2000	S

(földgáz, kőolaj, termék) szállító vezeték	KTT területet	
	Tervezett földgázszállító-vezeték érint Natura 2000 KMT területet	SS
Települési térség	Települési térség érint Natura 2000 KTT területet	T
	Települési térség érint Natura 2000 KMT területet	TT
Szükségtározó	Szükségtározó érint Natura 2000 KTT területet	A
	Szükségtározó érint Natura 2000 KMT területet	AA

Az OTrT módosító javaslatának fenti tervezett elemei összemetszésre kerültek a Vidékfejlesztési Minisztérium által szolgáltatott Natura 2000 területekkel. A metszések – a 10 méter hossz és 1 ha alatti területeket elhagyva – konfliktuspontokat adtak ki, amelyek betű és sorszám kombinációval kódolásra kerültek (pl. F1 tervezett főút KTT terület érintettsége esetén, FF1 tervezett főút KMT terület érintettsége esetén.) Minden egyes településen a különálló szakaszok önálló kódot kaptak, a kódolás sorrendje a nemzeti park igazgatóságok működési területeit követi. A kódolás Arc Map programban készült, minden egyes konfliktuspont – egy attribútum-táblázat sor – külön kóddal rendelkezik. A konfliktuspontokat újonnan létrehozott térinformatikai fedvények tartalmazzák, amelyek attribútum-táblázatában a konfliktuspontok kódja, nagysága illetve hossza, az érintett Natura 2000 terület neve, kódja, valamint az érintett település neve szerepel. A térinformatikai adatbázis attribútumtáblázata egy excel, majd wordtáblázattá konvertálva a hatásbecslési dokumentáció tartalomjegyzékéhez igazodva a következő vizsgálati oszlopokkal egészült ki:

- a konfliktus leírása az érintett Natura 2000 terület és az érintettséget okozó elem megjelölésével,
- a tervezett elem hatásának közelítő értékelése alapján a kategóriába sorolása.

A hatásbecslési dokumentációban megjelent értékelő táblázat egy sorába több konfliktuspont került összevonásra a táblázat sorainak csökkentése céljából az adott tervezett szerkezeti elem sajátosságait figyelembe véve (pl. egymáshoz közel, egy településen lévő együtt értékelhető konfliktuspontok). A tervezett országos elem által érintett területen a KTT és KMT területek teljes átfedése esetén a konfliktusterületek a táblázatban egy közös sorba kerültek. A táblázat sorait konfliktusterületnek nevezzük.

Ennek eredményeként így is több száz konfliktusterület született, amelyet további vizsgálat és egyeztetés során egyszerűsíteni kellett.

Az OTrT egyeztetési anyagához készült Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció táblázatos mellékletei a következők voltak.

1. sz. táblázat: Országos jelentőségű vasút- és energetikai hálózatok, valamint szükségtározók tervezett elemei által érintett Natura 2000 területeken okozott konfliktusok
2. sz. táblázat: Országos jelentőségű közúthálózat tervezett elemei által érintett Natura 2000 területeken okozott konfliktusok
3. sz. táblázat: Települési térség által érintett Natura 2000 területeken okozott konfliktusok

Javított dokumentáció a végleges tervanyaghoz

Az egyeztetési eljárásban beérkezett vélemények rávilágítottak arra, hogy az OTrT méretarány adta keretei között és konkrét élőhely adatok hiányában nem tanácsos a konfliktusértékelést ezen módszerrel minden egyes konfliktuspontra ill. konfliktusterületre elvégezni. Ezért árnyaltabb megnevezés és egyszerűbb kategóriarendszer kidolgozására illetve óvatosabb értékelésre került sor a véglegesítés során.

Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2013. évi XXVI. törvény (továbbiakban: OTrT) felülvizsgálatára vonatkozó Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció nagy számban állapított meg konfliktusterületeket. Ennek oka, hogy az OTrT tervezési szintjénél nagyobb – környezet hatásvizsgálati – mélységben készült el a hatásbecslési dokumentáció. Az anyagra érkezett vélemények figyelembevételével az anyag átdolgozására és a konfliktusterületek tervezési léptéknek megfelelő szűrésére volt szükség.

A hatásbecslés értékelésének alapelvét megtartva a dokumentáció átdolgozásra került 2013 májusában.

A hatásbecslés a továbbiakban is – a tervezett elemek a Natura 2000 terület jelölő és egyéb közösségi jelentőségű fajaira és élőhelyeire gyakorolt hatásait feltárva – a tervi elemek kedvezőtlen hatásainak bemutatását célozza. A kategóriába sorolás alapja a becsült károk összevetése az érintett Natura 2000 terület természetvédelmi céljaival, a terület kijelölése alapjául szolgáló fajok és élőhelytípusok természetvédelmi helyzetével.

A számszerűsített eredményeket a 9. fejezet és a mellékelt táblázatok tartalmazzák, a területi elhelyezkedést a mellékelt országos térkép tartalmazza.

A tervezett hálózati elemek nyomvonalsávját (általában az ágazatnál lezajló környezeti értékelés során született optimális verziót) az OTrT számára az ágazat szolgáltatja. Az OTrT egyeztetési anyaga a vonatkozó jogszabály szerint nem tartalmazhat alternatív megoldásokat, a tervezett nyomvonalsávok bizonyos mértékű módosítására az egyeztetési eljárás javaslatai alapján van lehetőség. Az OTrT a *gyorsforgalmi- és a főúthálózat hosszú távú fejlesztési programjáról és nagytávú tervéről* (továbbiakban: Nagytávú terv) *szóló* 1222/2011. (VI. 29.) Korm. határozatban elfogadott nyomvonalsávokat tartalmazza, amelyeket az OTrT az ágazati állásfoglalásnak megfelelően teljes egészében átvett. A konkrét közúti nyomvonalak csak alsóbb szintű tervezés során véglegesednek. A tervezett települési területek a már jogszabállyal elfogadott megyei területrendezési tervek alapján kerülnek be az OTrT-be.

Az OTrT módosítása során bekerülő új tervi elemeknek, pl. új nyomvonalsáv- és területkijelölésnek a lehető legkisebb kedvezőtlen hatással kell járnia a Natura 2000 hálózatra, amely érdekében a tervezést lehetőség szerint úgy kell irányítani, hogy ne érintsék ezek a tervi elemek a Natura 2000 területeket. Amennyiben a jogszabályok, ágazati előírások alapján az elemek nyomvonalsávok helyzete nem változtatható és átfed Natura 2000 területekkel, akkor a későbbi tervezési fázisokban kármérséklő intézkedéseket (beleértve a műszaki megoldásokat is) kell előírni. A részletes Natura 2000 hatásbecslést minden esetben el kell ilyenkor készíteni.

Amennyiben a hatások vizsgálata alapján az állapítható meg, hogy a tervi elem negatív hatást gyakorol a Natura 2000 terület kijelölése alapjául szolgáló fajokra, élőhelytípusokra, akkor alternatív tervi elem keresése, a terv módosítása szükséges. Amennyiben alternatív megoldás nem lehetséges, vizsgálni kell, hogy van-e olyan kiemelt fontosságú közérdek (275/2004. Korm. rendelet 10., 10/A. §-ban meghatározott fogalomrendszer szerinti közérdek), amely mégis indokolja, hogy Natura 2000 területen valósuljon meg a fejlesztés. Amennyiben nincs más alternatív megoldás és kiemelt közérdek által kényszerítve mégis meg kell valósítani a fejlesztést, azaz el kell fogadni a tervi elem megvalósulását, akkor a tervi elem megvalósulása során fellépő károkkal arányos kompenzációs intézkedéseket kell előírni.

A Natura 2000 területeken bekövetkező hatások megbecsüléséhez szükséges a jelölő közösségi jelentőségű fajok/élőhelyek azonosítása és adott Natura 2000 területen lévő hozzávetőleges elhelyezkedésének ismerete. A hatásbecslés során – az országos terv szintjének megfelelően – meg kell vizsgálni, hogy a tervezett szerkezeti elem közérdekhez

kapcsolható-e és vannak-e olyan kompenzációs intézkedések (a Natura 2000 kormányrendelet és az EU direktívák szerinti), amelyek már a terv szintjén előírhatók/előrevetíthetők. A hatásbecslési dokumentáció alternatívák vizsgálatára, a közérdek megvalósulására, illetve az esetleges kompenzációs intézkedések előírására vonatkozó szakaszát a részletesebb tervezési fázisokban, illetve engedélyezési eljárás során minden esetben tovább kell vizsgálni és pontosítani.

Módszertani problémák

- Nem azonos a méretarány az OTrT módosítás (térképi lehatárolásának léptéke 1:500 000) és a Natura 2000 területek (1: 10 000 méretarányú topográfiai térképen helyrajzi számhoz igazított) nyilvántartása között. A területrendezési tervek készítése nem kataszteri térképen történik, helyrajzi számok értelmezése ezen a szinten nem lehetséges.
- Az Ország Szerkezeti Tervén ábrázolt műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények nem tekinthetők kijelölt nyomvonalaknak, illetve telepítési helyeknek, főként nem beruházásoknak. Az 1996. évi XXI. sz. a területfejlesztésről és területrendezésről szóló törvény az OTrT-ben rögzítettekhez képes +/-10%-os eltérést tesz lehetővé a nyomvonalsávok kiemelt térségi/megyei tervekben történő pontosítása során, a kiemelt térségi/megyei tervekben jelölt közlekedési sávokhoz képest a településrendezési szinten további +/-5%-os eltérés áll rendelkezésre, területrendezési hatósági eljárás lefolytatása mellett ettől még nagyobb eltérés is megengedett. Ezek az eltérési lehetőségek biztosítják, hogy a Natura 2000 területek érintettsége a közlekedési hálózatok továbbtervezése, illetve településrendezési tervbe való illesztése során csökkenjen. A megengedett eltérések közigazgatási határon belüli hosszakra vonatkoznak, tehát teljesen új nyomvonal kialakítása is elképzelhető.
- A helyrajzi számmal kihirdetett NATURA 2000 területek érintettségének pontos mértékét, azon belül a különböző élőhelytípusok, jelölő fajok veszélyeztetettségét megállapítani csak a továbbtervezés során, a jogszabály által megengedett eltérési, illetve pontosítási lehetőségek által módosított nyomvonal ismeretében a településrendezési tervek, illetve a részletes ágazati tervek szintjén lehet.
- Az OTrT által meghatározott nyomvonalsávok Natura 2000 területek érintettségének bizonytalanságán túl a részletes és pontos hatásbecslést akadályozza, hogy a Natura 2000 területekre egységes és általános adatbázisként a Standard Data Form (SDF) adatlap áll rendelkezésre, amelyek ugyan tartalmazzák a területek természetvédelmi célkitűzéseit, az ott található élőhelyek, fajok adatait, de ezek konkrét – a nyomvonalsáv metszésében lévő – elhelyezkedéséről nem nyújtanak felvilágosítást. Az adatlap nem alkalmas a tervi elemmel érintett Natura 2000 területen lévő közösségi jelentőségű jelölő élőhelyek és fajok elterjedésének vizsgálatára, ezért a jelölő élőhelyek és fajok elhelyezkedéséről közelítő pontosságú információkkal rendelkező nemzeti park igazgatóságok közreműködésére volt szükség. Természetvédelmi kezelési és a fenntartási tervek sem minden Natura 2000 területre állnak rendelkezésre.

A területrendezési tervekben ábrázolt települési térség a településrendezési tervek lehatárolásai alapján a beépítésre szánt területek mellett számos beépítésre nem szánt területet is tartalmazhat, amelyek beépítése valós veszélyt jelenthet a Natura 2000 területekre. A településrendezési tervek szabályozási tervei nem nyújtanak elég információt a tervezett beépítés céljára, okára, ütemezésre, beépítési helyek kijelölésére, amelyek ismerete nélkül nem adható meg a konfliktus mértéke

2. AZ ÉRINTETT NATURA 2000 TERÜLETEK (ÉS JELÖLŐ ÉLŐHELYEIK, FAJAIK)

A kijelölt és jóváhagyott Natura 2000 területek – a különleges madárvédelmi területek és a különleges természet-megőrzési területek együttesen (42%-os átfedéssel) – 1,95 millió hektárt tesznek ki, amely az ország területének 21%-a. A Natura 2000 hálózat részben a védett természeti területek már meglévő hálózataira épül (a Natura 2000 területek 39%-a), de korábban nem védett területek is részét képezik.

A Natura 2000 területek típusait a Natura rendelet 2. §-a határozza meg:

e) **különleges madárvédelmi terület (KMT):** az 5. melléklet szerinti, olyan közösségi szempontból jelentős természeti értékekkel rendelkező terület, amelyen az 1. A) számú mellékletben meghatározott közösségi jelentőségű madárfaj, valamint az 1. B) számú mellékletben meghatározott vonuló madárfaj jelentős állománya, illetve élőhelye található, különös tekintettel a nemzetközi jelentőségű és egyéb vizes élőhelyekre;

f) **különleges természetmegőrzési terület (KTT):** olyan közösségi jelentőségű terület, amelyen közösségi jelentőségű faj jelentős állománya, élőhelye vagy közösségi jelentőségű élőhelytípus található, az Európai Unió jogi aktusával történt jóváhagyást követően a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: élőhelyvédelmi irányelv) 4. cikke (4) bekezdésének megfelelő természetvédelmi célkitűzés meghatározásával jogszabályban kihirdetésre került, és amelyre a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok vagy közösségi jelentőségű élőhelytípusok természetvédelmi helyzetének helyreállítása, illetve fenntartása érdekében az e rendelet szerinti természetvédelmi előírások alkalmazandók;

g) **kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (KjTT):** olyan közösségi jelentőségű terület, amelyen legalább egy kiemelt közösségi jelentőségű faj állománya, élőhelye vagy legalább egy kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípus található, az Európai Unió jogi aktusával történt jóváhagyást követően az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikke (4) bekezdésének megfelelő természetvédelmi célkitűzés meghatározásával jogszabályban kihirdetésre került, és amelyre a kiemelt jelentőségű közösségi fajok, illetve kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok természetvédelmi helyzetének helyreállítása, illetve fenntartása érdekében az e rendelet szerinti természetvédelmi előírások alkalmazandók;

Az OTTrT tervezett térszerkezeti elemei az egész országra kiterjednek. A Natura 2000 területek az ország mintegy 21%-án terülnek el. Az általuk metszett konfliktushelyek is az egész országban jelen vannak, de nem egyenletes mértékben. A főváros és nagyvárosok körzetében koncentráltan jelentkeznek azok a konfliktushelyek, amelyek főként a vonalas műszaki infrastruktúra, valamint a települési térség és a Natura 2000 területek metszésével keletkeztek. A vizsgálatban mind a három típusú – KMT, KTT, KjTT – Natura 2000 terület elemzésre került. A jelölő és egyéb közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek felsorolása a Natura 2000 terület egészére vonatkozó Natura 2000 adatlap (Standard Data Form - SDF) alapján történt.

A tervezett országos térszerkezeti elemek összesen 165 különleges természetmegőrzési és kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területet és 39 különleges madárvédelmi területet érintenek. Tervezett elemenként tekintve a legjelentősebb számú keresztezés mind a természetmegőrzési mind a madárvédelmi területek tekintetében a gyorsforgalmi és főutak, valamint a települési térség esetében mutatkozott, ami nyilvánvalóan egyenesen arányos a tervezett elemek számával is.

OTrT tervezett elemei által érintett Natura 2000 területek összesítő értékei

<i>OTrT tartalmi elemek</i>	<i>Érintett KTT és KjtT terület (db)</i>	<i>Érintett KMT terület (db)</i>
Tervezett gyorsforgalmi út	49	13
Tervezett főút	79	26
Tervezett nagysebességű vasútvonal	17	9
Tervezett országos jelentőségű törzshálózati vasútvonal	7	0
Tervezett átviteli hálózat távvezeték	29	8
Tervezett szénhidrogén- (földgáz, kőolaj, termék) szállító vezeték	24	8
Települési térség	49	12
Szükségdtározó	7	9
Kumulált összesen	161	37

2. 1. A hatással potenciálisan érintett Natura 2000 terület neve, kódja és státusza

A tervezett elemek által érintett különleges természetmegőrzési és különleges madárvédelmi területek nevét és kódját az alábbi táblázat mutatja.

OTrT tervezett elemei által érintett Natura 2000 KTT és KjtT területek felsorolása

1. Ablánc-patak völgye	HUON20003	tölgyesek	
2. Adony-perkátai löszvölgyek	HUDI20002	24. Déli-Gerecse	HUDI20015
3. Alsó-Tisza hullámtér	HUKN20031	25. Dél-zalai homokvidék	HUBF20049
4. Alsó-Zagyva hullámtere	HUHN20089	26. Deszki gyepek	HUKM20005
5. Alsó-Zagyva hullámtere	HUHN20089	27. Devecseri Széki-erdő	HUBF20009
6. Alsó-Zala-völgy	HUBF20037	28. Dudlesz-erdő	HUFH20006
7. Aszal-völgy	HUDI20004	29. Duna és ártere	HUDI20034
8. Balkányi Libegős	HUHN20133	30. Érd-tétényi plató	HUDI20017
9. Béda-Karapancsa	HUDD20045	31. Északi-Gerecse	HUDI20018
10. Belsőbárándi löszvölgy	HUDI20006	32. Észak-Zselici erdőségek	HUDD20016
11. Berhidai-löszvölgyek	HUBF20024	33. Fekete-, Fehér- és Kettős-Körös	HUKM20012
12. Bihari-legelő	HUHN20101	34. Felső-kiskunsági szikes puszta	HUKN20001
13. Biri Nagy-rét	HUHN21163	35. Felső-kiskunsági szikes tavak és Mikla-puszták	HUKN20009
14. Bócsa-bugaci homokpuszta	HUKN20024	36. Felső-kiskunsági turjánvidék	HUKN20003
15. Bodrozug és Bodrog hullámtere	HUBN20071	37. Felső-Nyírádi-erdő és Meggyes-erdő	HUBF20011
16. Boronka-melléke	HUDD20044	38. Felső-Sebes-Körös	HUHN20004
17. Borsóhalmi-legelő	HUHN20076	39. Felső-Tápió	HUDI20019
18. Börzsöny	HUDI20008	40. Felső-Tisza	HUHN20001
19. Budai-hegység	HUDI20009	41. Felső-Zala-völgy	HUBF20047
20. Cserebökény	HUKM20027	42. Fertőmelléki dombsor	HUFH20003
21. Csikós-lápos	HUHN20067	43. Fülöpházi homokbuckák	HUKN20011
22. Csongrád-Bokrosi Sóstó	HUKN30001	44. Gerje mente	HUDI20021
23. Debrecen-hajdúböszörményi	HUHN20033		

45. Gógány- és Körös-ér mente	HUDI20022	87. Kunszentmártoni Bábóckai-legelő	HUHN20152
46. Gödöllői-dombság	HUDI20023	88. Kurca	HUKM20031
47. Gögő-Szenke	HUHN20160	89. Lajoskomáromi löszvölgyek	HUDI20031
48. Gönyüi-homokvidék	HUFH20009	90. Long-erdő	HUBN20081
49. Gyékényesi erdők	HUDD20068	91. Mágocs-ér	HUKM20006
50. Gyula-szabadkígyósi gyepek	HUKM20010	92. Marcal-medence	HUBF20015
51. Hajdúszoboszlói szikes gyepek	HUHN20069	93. Maros	HUKM20008
52. Hajdúszováti gyepek	HUHN20092	94. Mecsek	HUDD20030
53. Hajmáskéri Törökcsapás	HUBF20023	95. Mernyei-erdő	HUDD20019
54. Hajta mente	HUDI20025	96. Mezőhegyes-battonyai gyepek	HUKM20009
55. Hanság	HUFH30005	97. Miskolctapolcai Tatár-árok–Vörös-bérc	HUBN20006
56. Hármaskörös	HUKM20017	98. Mocsoládi-erdő	HUDD20017
57. Határ-menti erdők	HUFH20013	99. Mogyorós-hegy	HUBF20022
58. Hegyesbor	HUHN20146	100. Monostorapáti Fekete-hegy	HUBF20007
59. Hernád-völgy és Sajóládi-erdő	HUAN20004	101. Móri-árok	HUDI20033
60. Hódmezővásárhely környéki és csanádi-háti puszták	HUKM20001	102. Nagy-fertő–Gulya-gyep–Hamvajárás szikes pusztái	HUBN20040
61. Hódmezővásárhelyi Kék-tó	HUKM20002	103. Nagykapornaki erdő	HUBF20054
62. Hortobágy	HUHN20002	104. Nagykőrösi pusztai tölgyesek	HUDI20035
63. Ipoly-völgy	HUDI20026	105. Nagylóki löszvölgyek	HUDI20036
64. Jászapáti–jászkiséri szikesek	HUHN20085	106. Nyakas-tető szarmata vonulat	HUDI20037
65. Jászkarajenői puszták	HUDI21056	107. Nyíregyházi lőtér	HUHN20060
66. Kaba-földesi gyepek	HUHN20093	108. Nyugat-Cserhát és Naszály	HUDI20038
67. Kádártai dolomitmezők	HUBF20017	109. Nyugat-Dráva-sík	HUDD20062
68. Karancs	HUBN20063	110. Ófehértói lőtér	HUHN20062
69. Kelet-Dráva	HUDD20007	111. Ormánsági erdők	HUDD20008
70. Kelet-mezőföldi löszvölgyek	HUDI20027	112. Ormánsági vizes élőhelyek és gyepek	HUDD20052
71. Kerka mente	HUBF20044	113. Orosi gyepek	HUHN20131
72. Kesznyéteni Sajó-öböl	HUBN20069	114. Ökördi-erdőteleki-keceli lápok	HUKN20021
73. Keszthelyi-hegység	HUBF20035	115. Őrség	HUON20018
74. Kis-Balaton	HUBF30003	116. Pácin Mosonna-erdő	HUBN20078
75. Kiskőrösi turjános	HUKN20022	117. Pannonhalmi-dombság	HUFH20008
76. Kismarjai Nagy-szik	HUHN20014	118. Papod és Miklád	HUBF20002
77. Kisvárdai gyepek	HUHN20113	119. Pati-erdő	HUDD20018
78. Koppány-menti rétek	HUDD20028	120. Pécsi-sík	HUDD20066
79. Körösközi erdők	HUKM20011	121. Péri-repülőtér	HUFH20007
80. Közép-Bihar	HUHN20013	122. Pilis és Visegrádi-hegység	HUDI20039
81. Közép-csongrádi szikesek	HUKN20017	123. Póc alja	HUDI20041
82. Közép-Dráva	HUDD20056	124. Pusztamizsei-erdő	HUHN20079
83. Középső-Ipoly-völgy	HUBN20062	125. Rába	HUFH20011
84. Közép-Tisza	HUHN20015	126. Rába és Csörnök-völgy	HUON20008
85. Központi-Gerecse	HUDI20030	127. Rábaköz	HUFH20001
86. Kraszna menti rétek	HUHN20127		

128. Ráckevei Duna-ág	HUDI20042	148. Szigeti homokok	HUDI20047
129. Répce mente	HUFH20010	149. Szigetköz	HUFH30004
130. Sajó-völgy	HUAN20006	150. Szuha-völgy	HUAN20005
131. Sámsoni-úti bellegelő	HUHN20161	151. Tarpa-Tákos	HUHN20048
132. Sárrét	HUDI20044	152. Teremi-erdő	HUHN20058
133. Sárvíz-patak mente	HUBF20052	153. Tiszakürt-tiszainokai gyepek	HUHN20158
134. Sebes-Körös	HUKM20016	154. Tiszalöki szikesek	HUHN20114
135. Soproni-hegység	HUFH20012	155. Tisza-tó	HUHN20003
136. Sóstói-erdő	HUHN20109	156. Tiszaugi Körtvélyes és Bokros	HUHN20157
137. Száraz-ér	HUKM20004	157. Tiszavasvári szikesek	HUHN20116
138. Szegedi ürgés gyepek	HUKN20012	158. Tolnai Duna	HUDD20023
139. Székek	HUDI20046	159. Tőkei gyepek	HUKM20028
140. Szenesi-legelő	HUDD20050	160. Turjánvidék	HUDI20051
141. Szentai erdő	HUDD20063	161. Vár-hegy–Nagyeged	HUBN20008
142. Szentesi gyepek	HUKM20029	162. Váti gyakorlótér	HUON20005
143. Szentgyörgypuszta	HUDI20049	163. Veregyházi-medence	HUDI20055
144. Szentkirályszabadja	HUBF20031	164. Vértes	HUDI30001
145. Szentpéterszeg-Hencidai gyepek	HUHN20007	165. Zámolyi-medence	HUDI30002
146. Szévíz–Principális-csatorna	HUBF20045		
147. Szigethalmi homokbuckák	HUDI20045		

OTrT tervezett elemei által érintett Natura 2000 KMT területek felsorolása

1. Alsó-Tisza-völgy	HUKN10007	21. Kesznyéten	HUBN10005
2. Balástya-Szatymaz környéki homokvidék	HUKN10008	22. Kis-Balaton	HUBF30003
3. Béda-Karapancsa	HUDD10004	23. Kiskunsági szikes tavak és az őrjégi turjánvidék	HUKN10002
4. Belső-Somogy	HUDD10008	24. Közép-Tisza	HUHN10004
5. Bihar	HUHN10003	25. Mecsek	HUDD10007
6. Bodrozug–Kopasz-hegy–Taktaköz	HUBN10001	26. Mosoni-sík	HUFH10004
7. Borsodi-sík	HUBN10002	27. Nyugat-Dráva	HUDD10002
8. Börzsöny és Visegrádi-hegység	HUDI10002	28. Őrség	HUON10001
9. Bükk hegység és peremterületei	HUBN10003	29. Putnok-dombság	HUAN10002
10. Cserebökényi-puszták	HUKM10005	30. Sárvíz völgye	HUDI10005
11. Csongrád-Bokrosi Sós-tó	HUKN30001	31. Szatmár-Bereg	HUHN10001
12. Felső-Kiskunsági szikes puszták és turjánvidék	HUKN10001	32. Szigetköz	HUFH30004
13. Felső-Tisza	HUHN10008	33. Tatai Öreg-tó	HUDI10006
14. Gerecse	HUDI10003	34. Vásárhelyi- és Csanádi-puszták	HUKM10004
15. Hanság	HUFH30005	35. Velencei-tó és Dinnyési-fertő	HUDI10007
16. Hevesi-sík	HUBN10004	36. Vértes	HUDI30001
17. Hortobágy	HUHN10002	37. Zámolyi-medence	HUDI30002
18. Ipoly völgye	HUDI10008	38. Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgygel	HUBN10007
19. Jászkarajenői puszták	HUDI10004	39. Zselic	HUDD10013
20. Jászság	HUHN10005		

2. 2. A jelölő és egyéb közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek felsorolása

Az OTrT tervezett szerkezeti elemeivel érintett Natura 2000 területeket a konfliktushelyek táblázata tartalmazza (lásd melléklet). A ténylegesen érintett fajok (különös tekintettel a jelölő fajokra) beazonosítására, állományméreteinek és elterjedési területeinek pontos meghatározására jelen fázisban nem volt lehetőség, azt csak mélyebb vizsgálattal lehet feltárni.

3. TERVI ELEMÉK ISMERTETÉSE

A Natura 2000 területre mindazon országos tervezett elemek potenciális hatással vannak, amelyek Natura 2000 területet átmetszenek, vagy érintenek. Az egyes tervezett térszerkezeti elemek lehatárolása az egyes ágazati koncepciók, stratégiák, programok, tervek, valamint a hatályos kiemelt térségi/megyei területrendezési, esetenként településrendezési tervek, valamint egyéb államigazgatási szervek, megyék, települések adatforrásai alapján történt így a tervezett elemek megalapozottsága nem homogén. A nyomvonalak és létesítmények helyének pontosságát és az alternatíva keresésének lehetőségét jelentősen befolyásolja az OTrT-ben tervezett elem előkészítettsége is:

- kivitelezés folyamatban van,
- kiviteli engedélye van,
- környezetvédelmi engedélye van,
- környezetvédelmi engedélyezés folyamatban van,
- ágazati fejlesztési jogszabály alapján tervezett,
- megyei területrendezési / településrendezési tervben tervezett,
- koncepcionálisan tervezett (jogszabályban nem rögzített).

A nyomvonalak koncepcionális meghatározottságán túl (az OTrT-ben rögzített nyomvonalak az alsóbb rendű rendezési tervekbe a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvényben meghatározott pontosítási szabályok adta mozgástéren belül vezethetők át) a hatásbecslés nehézségét okozza, hogy a kivitelezés műszaki-technológiai megoldásai nem ismertek, és ezekre a területrendezésnek nincs is befolyása.

Az OTrT módosító javaslatának általános ismertetése

Az OTrT készítésének jogi alapját a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény adja meg. A terv meghatározza az ország harmonikus, fenntartható térszerkezetét, településrendszerét a térségi területfelhasználási kategória, műszaki infrastruktúra és a térségi övezetek szabályozásain keresztül. Öt évenkénti módosítását az OTrT törvény önmaga írja elő, de felülvizsgálatát a folyamatosan változó társadalmi, gazdasági környezet, az újonnan hatályba lépett jogszabályok és országos szintű tervek, koncepciók, valamint ágazati stratégiák is szükségessé teszik.

OTrT tervezett elemeinek hossza és területe

<i>OTrT tartalmi elemek</i>	<i>Hossza (km)</i>	<i>Területe (km²)</i>
Tervezett gyorsforgalmi út	1963,00	-
Tervezett főút	3182,03	-
Tervezett nagysebességű vasútvonal	885,80	-
Tervezett országos jelentőségű törzshálózati vasútvonal	219,25	-
Tervezett átviteli hálózati távvezeték	1012,98	-
Tervezett szénhidrogén- (földgáz, kőolaj, termék)	920,82	-

szállító vezeték		
Települési térség	-	2549,70
Szükségtározó	-	417,19
Összesen	8183,88	2966,89

3. 1. A Natura 2000 területek vonatkozásában potenciális hatással bíró tervezett országos elemek bemutatása

Az OTTrT-ben tervezett műszaki infrastruktúra-hálózatok esetében új tervezett szakaszok bevezetésére, egyes esetekben a hatályos törvényben tervezett elemek törlésére, számos vonalszakasz pontosítására került sor a törvény hatálybalépése óta megváltozott jogszabályi háttér, az időközben elkészült ágazati tervek és koncepciók, illetve a beillesztési eljárások során kiadott határozatok alapján.

Gyorsforgalmi- és főúthálózatok tervezett elemei

A gyorsforgalmi- és főutak, valamint az ezeken található határátkelők és nagyhidak módosítása tekintetében az alapot a közelmúltban kidolgozott és elfogadott, a *gyorsforgalmi- és a főúthálózat hosszú távú fejlesztési programjáról és nagytávú tervéről* (továbbiakban: Nagytávú terv) szóló 1222/2011. (VI. 29.) Korm. határozatban foglaltak jelentették.

A Nagytávú terv változásait követve új *gyorsforgalmi úti* nyomvonalként az M60 Pécs és az országhatár, és az M9 Szombathely és Sopron, valamint az M38 Záhony térsége és a szlovák országhatár közötti szakasza került az OTTrT-be. Megváltozott az M2, M4, M8, M44, M47, M49, M86, nyomvonala, törlésre került az M11, M21 és M87 egy szakasza.

A gyorsforgalmi úthálózat változásainak (egyes főutak az M9, M60, M30, M47 szakaszává váltak) követésén túl a *főúthálózat* is több új elemmel bővült (pl. Kiskunfélegyháza – Kunbaja, Devecser – Keszthely, Darány – Harkány, Szigetszentmiklós - Ráckeve). A főúthálózatból törlésre csak a Székesfehérvár – Nagykónyi főút és egyes nagyvárosok egyes belső főútjai kerültek. A tervezett főúti elkerülők száma közel azonos marad: több elkerülő már megépült, amelyek helyére újak kerültek.

Tervezett nagysebességű vasútvonalak (NSV)

Magyarországon a nagysebességű vasúthálózat kijelölésére vonatkozó tervezés az Országos Területrendezési Terv (OTTrT) kidolgozásának előkészítő fázisában kezdődött.

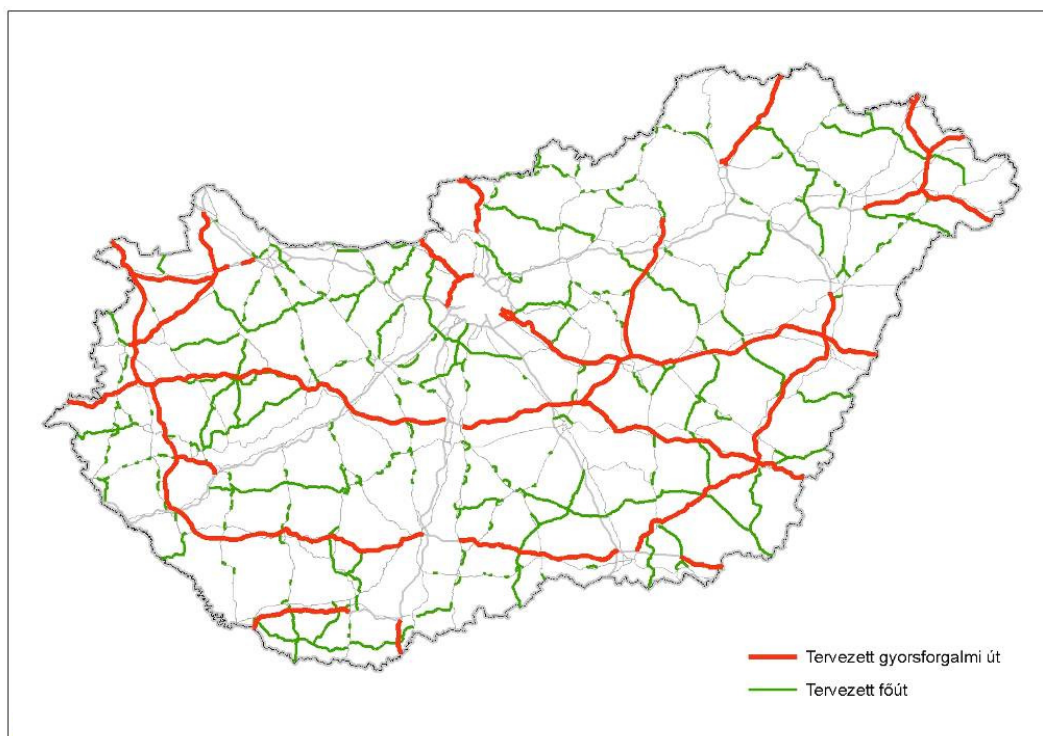
A 2008-as OTTrT módosítás során kisebb változások következtek be a nagysebességű hálózat tervében. A IV. számú közlekedési folyosó hazai szakasz esetében Kelebia helyett Röske és Kübekháza lett a határátlépési pont, míg V. sz. folyosó esetében Murakeresztúr helyett Gyékényes térsége szerepel az OTTrT törvény vasút hálózatot leíró mellékletében.

A folyamatban lévő módosításban a 2008. évi módosítással megegyező irányok szerepelnek:

- (Ausztria és Szlovákia) – Hegyeshalom térsége és Rajka térsége – Budapest [XI. kerület, Kelenföld] – Budapest [Liszt Ferenc Repülőtér] – Röske és Kübekháza – (Szerbia és Románia)
- (Horvátország) – Gyékényes térsége – Budapest [XI. kerület, Kelenföld] – Budapest [Liszt Ferenc Repülőtér] – Záhony térsége – (Ukrajna)

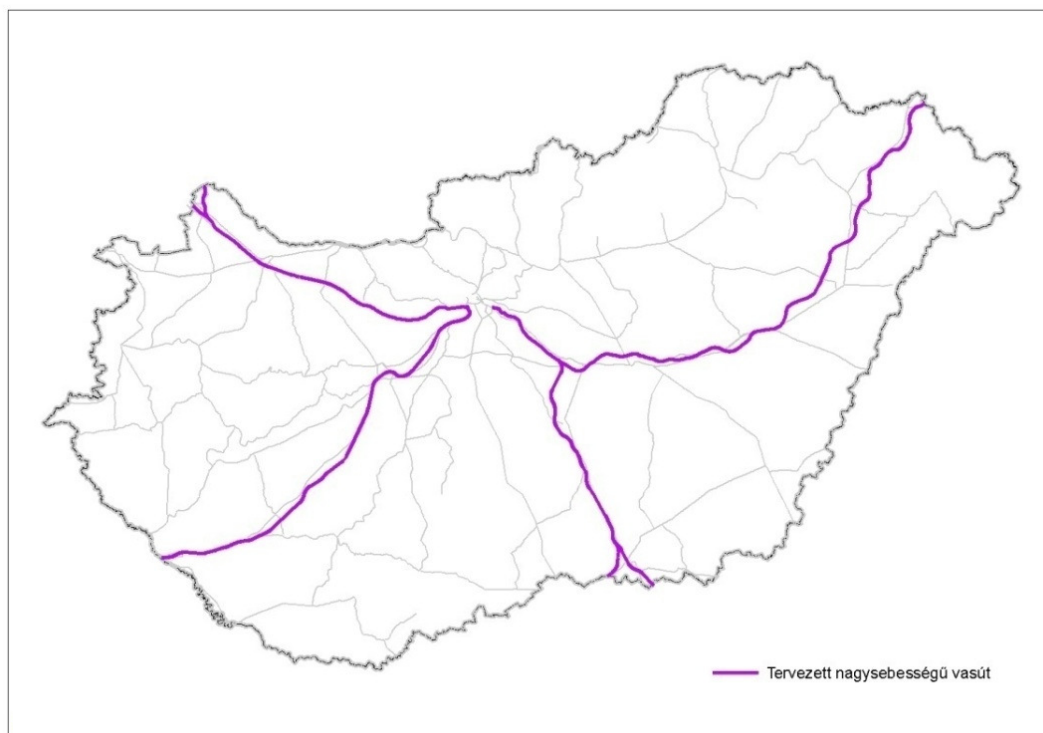
A hatályos OTTrT-hez képest a nyomvonalak kismértékben módosultak.

2. sz. ábra: Az OTrT gyorsforgalmi- és főúthálózatának tervezett elemei

Forrás: Saját szerkesztés

3. sz. ábra: Az OTrT nagysebességű vasúthálózat tervezett elemei

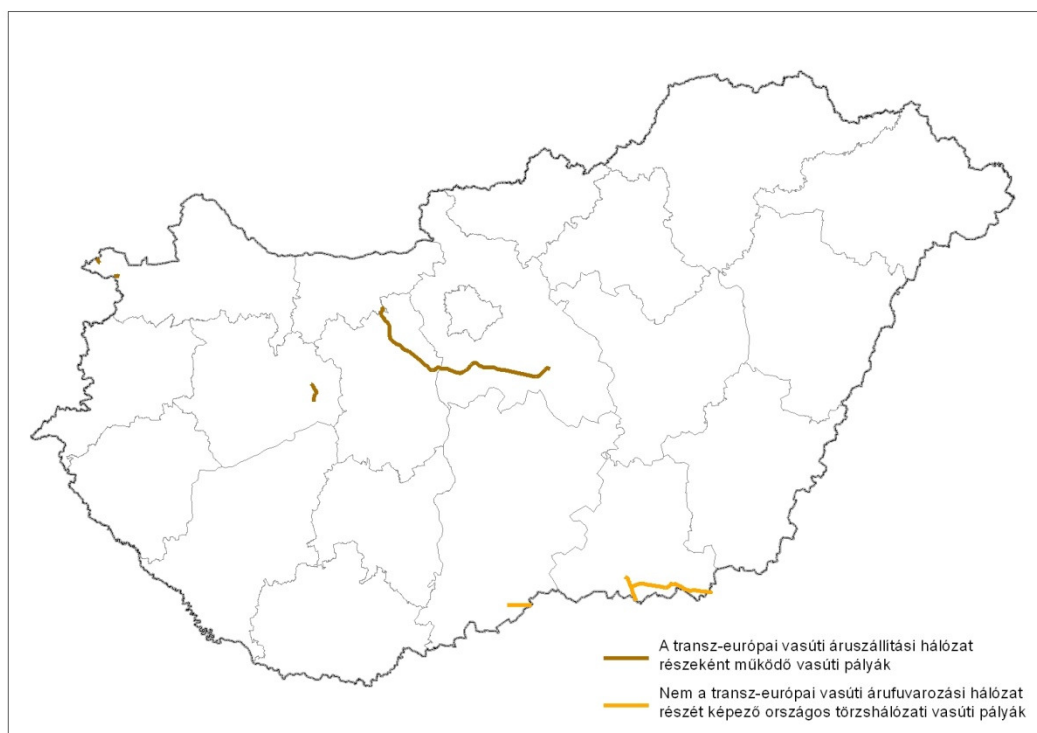
Forrás: Saját szerkesztés

Tervezett országos jelentőségű törzshálózati vasútvonalak

A 2008-ban elfogadott OTrT-ben szereplő országos jelentőségű vasúthálózat meglévő elemei az akkor hatályos vasúti törvény mellékleteinek kategóriáit követték. A vasúti törvény 2010-

ben azonban változott, és új definíciók kerültek megfogalmazásra. A meglévő vasútvonalakat továbbiakban már nem a vasúti törvény melléklete sorolja fel, hanem az *országos törzshálózati, regionális és egyéb vasúti pályák felsorolásáról* szóló 168/2010. (V. 11.) Korm. rendelet 1-3. melléklete. A korábbi kategóriák és az újak nem feleltethetők meg egymásnak, így az OTrT kategóriarendszerét szükséges volt módosítani. Ennek során néhány elem az országos jelentőségű kategóriákból kiesett, de új elemek is beillesztésre kerültek. A tervezett elemek közül a Budapestet délről elkerülő vasút nyomvonala változott jelentősen a hatályos OTrT-hez képest.

4. sz. ábra: Az OTrT törzshálózati vasútvonal tervezett elemei

Forrás: Saját szerkesztés

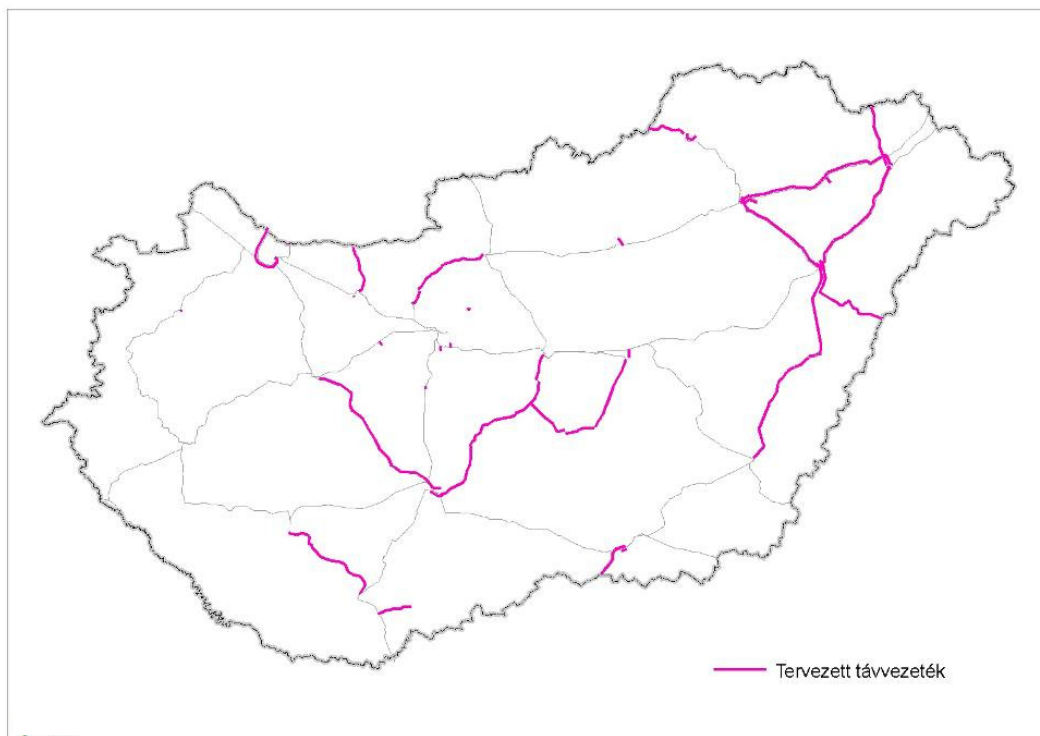
Országos villamosenergia-átviteli hálózat tervezett elemei

A villamosenergia-hálózatok közül az OTrT a 750 kV-os, 400 kV-os és 220 kV-os átviteli hálózat távvezeték elemeit tünteti és sorolja fel. A MAVIR hatályos Hálózatfejlesztési Terve a villamosenergia-hálózatok tekintetében is tartalmaz néhány olyan új távvezeték, ami nem szerepel a hatályos OTrT-vel, így ezek átvezetése szükséges volt. Az iparági Hálózatfejlesztési Tervben meghatározott új fejlesztési irányok 2025-ig történő megvalósítási szándék esetén is csak koncepcionális nyomvonalként kerültek ábrázolásra, így az OTrT-ben szerepeltetendő nyomvonalak is energetikai szakértők, valamint a MAVIR és a VM Természetmegőrzési Főosztálya munkatársainak bevonásával koncepcionális nyomvonalként pontosítva kerültek rögzítésre.

Az átviteli hálózat változása egyrészt az erőművek és állomások elhelyezésének változását követi, másrészt új összeköttetéseket is jelent. A 750 kV-os átviteli hálózat 2008-ban elfogadott OTrT-hez képest egy elemmel bővül Szolnok településnél (Szolnok összeköttetése a meglévő 750 kV-os hálózattal), egy eleme pedig a Baktalórántháza térségéből Nyírtassra konkretizálódott, a tervezett erőműhöz igazodva. További új elem Hajdúböszörmény területére az iparág által „Debrecen Józsa” néven tervezett új állomás összeköttetése a meglévő 750 kV-os hálózattal.

A módosító javaslatban tervezett 400 kV-os átviteli hálózat egyes elemei szerepelnek a hatályos OTrT szerkezeti tervén is, vagy beillesztési eljárás lefolytatása után már megépültek, egyes elemei okafogottá váltak, a 750 kV-os hálózathoz hasonlóan egyes elemei pedig (pl. a Baktalórántháza térségén belül Nyírtassra tervezett erőműhöz kapcsolódóan) megváltoznak, és további újonnan tervezett elemekkel is bővül a hálózat.

5. sz. ábra: Az OTrT villamosenergia-átviteli hálózat tervezett elemei

Forrás: MAVIR Zrt.

Tervezett országos erőművek

A MAVIR aktuális Hálózatfejlesztési Tervének megfelelő tervezett erőművek Natura 2000 területet nem érintenek, ezért nem kerülnek ismertetésre.

Tervezett szénhidrogénszállító-vezetékek

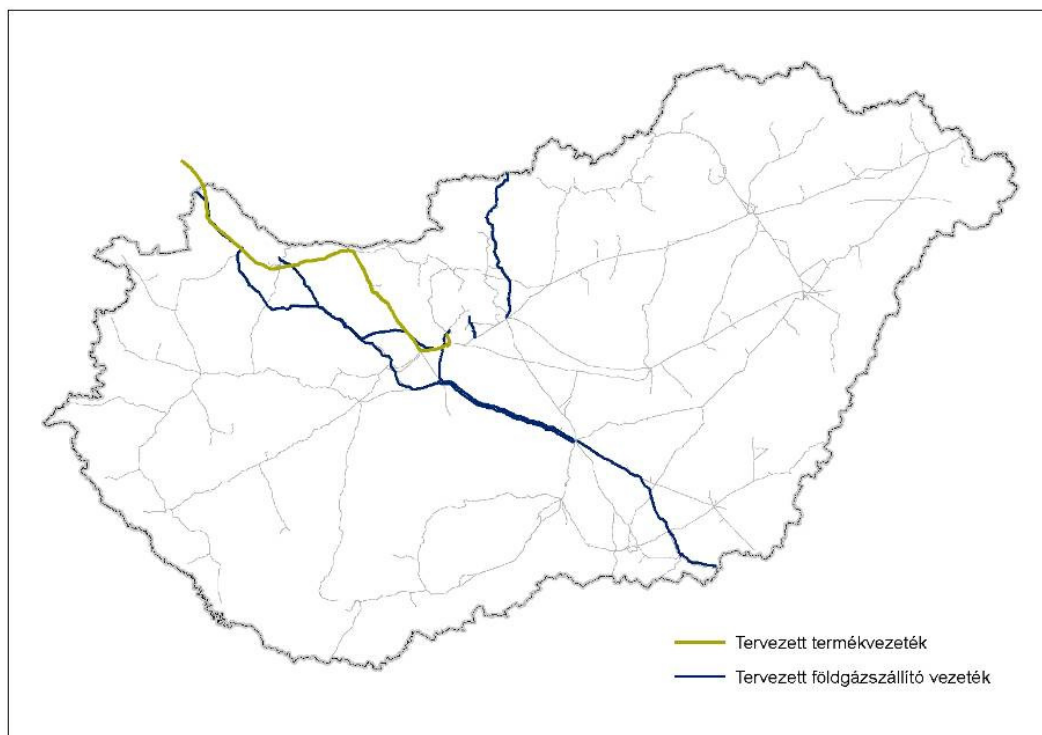
A hatályos OTrT a szállított közegre vonatkozóan megkülönböztetés nélkül tünteti és sorolja fel a szénhidrogénszállító-vezetéseket. Az iparág szükségesnek tartotta a szénhidrogénszállító-vezetékek szállított közeg alapján történő megkülönböztetését, tekintettel az energetikai szektorban bekövetkezett tulajdonosi változásokra.

Országos földgázz szállító-hálózatként az OTrT-ben az összes meglévő és tervezett nagynyomású földgázz szállító-vezeték rögzítésre kerül. Ennek következtében a hatályos OTrT hálózatából minden elem (meglévő, időközben megvalósult és tervezett) átemelésre került a módosító javaslatba, kiegészülve a meglévő nagynyomású földgázz szállító-hálózat hiányzó, illetve újonnan tervezett elemeivel (Vecsés-Balassagyarmat tervezett gázvezeték és az FGSZ Zrt. jóváhagyott 10 éves fejlesztési terve szerint tervezett vezetékek).

A *termékvezeték*-nyomvonalak a módosító javaslatba a MOL Zrt. adatszolgáltatásának megfelelően kerültek a nyomvonalak módosításra, illetve kiegészítésre, ami következtében a korábbi hálózat egy tervezett elemmel (Cegléd-Kecskemét) egészül ki.

A *kőolajszállító-vezetékek* a módosító javaslatba a MOL Zrt. adatszolgáltatásának megfelelően kerültek, így a korábbi hálózat egy tervezett elemmel (Kiskunhalas - Pálmonostora) került kiegészítésre, három tervezett elem pedig törlésre. A szénhidrogén hálózatokra vonatkozó módosításokra egyrészt a korábban rögzített egyetlen jelkulccsal jelzett szénhidrogén szállító hálózatok egyértelmű követhetősége érdekében, másrészt az egyes elemekre vonatkozó energetikai iparági nyilvántartás és a területrendezés összehangolása miatt volt szükség.

6. sz. ábra: Az OTrT szénhidrogén hálózat tervezett elemei

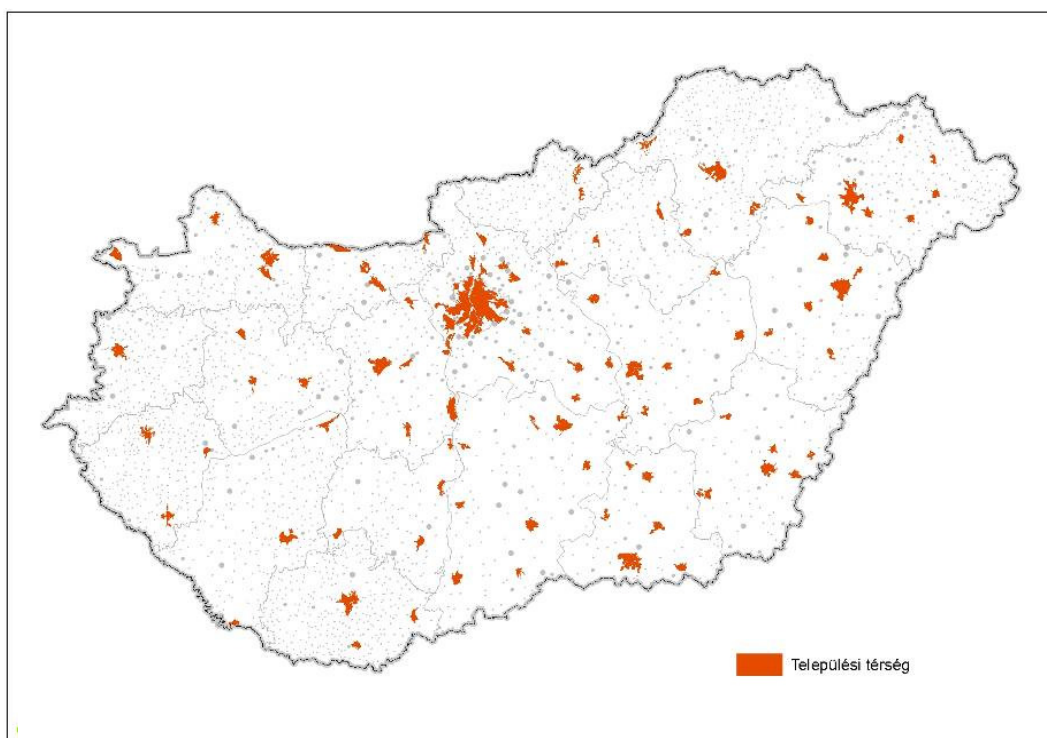
Forrás: MOL Nyrt.

Települési térség

A települési térség országos területfelhasználási kategória lehatárolásához az alapot a 2009-2012-ben elfogadott kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben nagyrészt azonos időkeresztmetszetben és tartalmi megközelítéssel kidolgozott, a TeIR-ben országos szinten feldolgozott és nyilvántartott 1000 ha feletti települési térségek jelentik. A fogalom meghatározás szerint települési térségbe a települési területek közül a települések belterülete és az ahhoz kapcsolódó beépítésre szánt területek tartoznak. A jelenlegi 1000 ha feletti települési térségként feltüntetett települések száma 67-ről 102-re emelkedik, összterületük pedig az ország területi mérlegében 201 ezer hektárról 254 ezer hektárra változik. A mintegy 50 ezer hektáros növekmény kisebb hányada adódik a jelenleg is 1000 ha feletti települési térségként feltüntetett települések új beépítésre szánt területeinek növekedéséből, nagyobb hányadát azok a települések teszik ki, amelyek 2008 óta lépték át a kategóriába kerülés feltételeként szabott nagyságrendi küszöböt.

Az országos települési térségbe újonnan kerülő települések funkcionálisan két jól elkülöníthető kategóriába tartoznak. Nagobbik hányaduk olyan kis- és középváros, amely a területi munkamegosztásban kisebb-nagyobb vonzáskörzettel is rendelkezik, funkcióik ellátása érdekében növekvő települési térséggel. Ilyen település nagyobb számban az alföldi megyékben található (legtöbb Szabolcs-Szatmár-Bereg, Hajdú-Bihar és Bács-Kiskun megyében), de a többi megye is rendelkezik általában egy-egy reprezentánsal. Kisebb számban, de tendenciáját tekintve figyelemre méltó a KSH által lehatárolt településegységekbe tartozó egyes települések települési területének növekedése, amit a településegységekben zajló strukturális változások okoznak. Ennek következtében a központi települések környezetében több vonzott településnél a beépített, illetve beépítésre szánt területek nagyságrendje már átlépte az 1000 hektáros küszöböt. A tendencia elsősorban a Budapesti Agglomeráció területén jellemző, de más településegységekben is előfordul (Debrecen, Győr, Kecskemét, Nyíregyháza).

7. sz. ábra: Az OTrT települési térségének elemei

Forrás: Kiemelt térségi/megyei területrendezési tervek

Tervezett szükségtározók

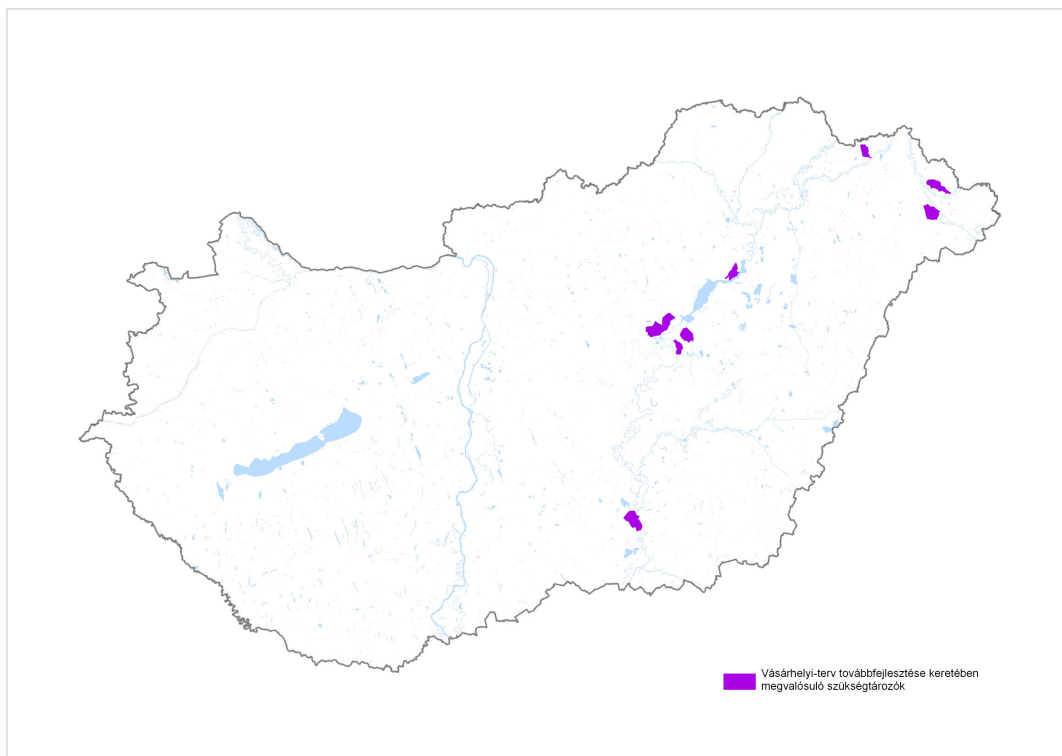
A szükségtározókat a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény 1. számú melléklete szerint aktualizáltan tartalmazza az OTrT. A *Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése I. ütemében megvalósuló árvízi tározók* felsorolását az OTrT a Tisza-völgy árvízi biztonságának növelését, valamint az érintett térség terület- és vidékfejlesztését szolgáló program (a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése) közérdekségéről és megvalósításáról szóló 2004. évi LXVII. törvény (továbbiakban VTT törvény) alapján sorolja fel. A VTT törvény megvalósítása során a korábban megállapított előzetes ütemezés nem teljesült, így ma már a szükségtározók megvalósítása kapcsán nincs érvényes ütemezési sorrend. A hatályos OTrT-ben felsorolt 7 tározó közül kettő épült meg (Cigánd-Tiszakarádi, Tiszaroffi), kettő építés alatt áll (Hanyi-Tiszasülyi, Nagykunsági), kettő kivitelezésére pedig közbeszerzési eljárás került kiírásra (Szamos-Krasznaközi, Jánd-Gulácsi). A program megvalósítása során a Jánd-Gulácsi

tározó neve Beregi tározóra módosult, a Nagykörűi tározó megvalósítása pedig már nem szerepel a középtávú (2020-ig tervezett) célok között. A VTT törvényben meghatározott a Tisza teljes hazai szakaszán a rendkívüli árhullámok csúcsvízszintjeinek 1,0 m-rel való csökkentése hosszú távú cél eléréséhez a szaktárca 2020-ig fentieken túl további 3 tározó megvalósítását tervezi (Dél-Borsodi, Hanyi-Jászsági, Szegedi).

A Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló szükségtározók:

- Beregi (33,0 km²)
- Cigánd-Tiszakarádi (24,7 km²)
- Dél-borsodi (29,8 km²)
- Hanyi-Jászsági (37,0 km²)
- Hanyi-Tiszasülyi (55,7 km²)
- Nagykunsági (39,9 km²)
- Szamos-Kraszna közti (56,1 km²)
- Szegedi (61,0 km²)
- Tiszaroffi (22,8 km²)
- Tisza-Szamosközi alsó
- Tisza-Szamosközi felső
- Tisza-Túrközi

8. sz. ábra: A Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló szükségtározók

Forrás: Országos Vízügyi Főigazgatóság

3. 2. Az egyes tervi elemekre, vagy azok egy részére már korábban elkészült Natura 2000 hatásbecslési dokumentációk tényszerű megállapításainak rövid ismertetése

A Natura 2000 hatásbecslési dokumentációhoz az OTTrT léptékével harmonizáló országos jelentőségű tervekhez, programokhoz, koncepciókhoz, projektekhez készült nyilvánosan hozzáférhetők Natura 2000 hatásbecslési dokumentációk és környezetvédelmi engedélyek kerültek feldolgozásra. A regionális vagy helyi érdekeltségű projekteket, beruházásokat, az azokhoz készült hatásbecsléseket és engedélyeket nem állt módunkban vizsgálni.

Gyorsforgalmi- és főutak

2011-ben készült el „Az Országos Gyorsforgalmi és Főúthálózat Nagytávú Terv és a Hosszú Távú Fejlesztési Program” Natura 2000 hatásbecslési dokumentációja az UNITEF '83 Műszaki Tervező Fejlesztő Zrt., a COWI Magyarország Tanácsadó és Tervező Kft., a KÖZLEKEDÉS Fővárosi Tervezőiroda Kft., valamint az UTIBER Közúti Beruházó Kft. alkotta Konzorcium közreműködésével.

A terv és a fejlesztési program célja kettős: egyrészt nagytávú gyorsforgalmi- és főúthálózat kialakítása, amely az OTTrT aktuális felülvizsgálatánál vehető figyelembe, másrészt a hosszú távú (2027-ig tartó) fejlesztési program meghatározása. A hosszú távú hálózat a tervezők feltételezése szerint egy olyan nagytávú hálózat kiépítéséhez vezető program egyik állomása, amely a jelenlegi ismeretek szerint megfelelő szolgáltatási színvonalat biztosít a 2040-ben és utána felmerülő közúti forgalmi igények kiszolgálására.

A Terv és Program tervezési léptéke 1: 250 000, amelyben un. közlekedési folyosók vizsgálata történik, a tervezési folyosóban a javasolt nyomvonalak még rugalmasan változnak. Tekintettel a tervezés léptékére az érintett élőhelytípusok meghatározása nem terepi felméréssel készült, ez a nyomvonalak pontos ismerete hiányában nem is volt indokolt. A vizsgálat alapja a Corine 1: 50 000 léptékű felszínborítási térkép, légi felvétel, és a Natura 2000 területeken előforduló élőhelytípusokat leíró adatbázis volt. A vizsgálat során térinformatikai módszerekkel kerültek kijelölésre a jelentős konfliktuspontok, majd pedig a rendelkezésre álló adatok alapján a felszínborítási térkép segítségével meghatározásra az érintett közösségi jelentőségű élőhelytípusok.

A terv megvalósításának szükségszerűségét az alábbi indokok támasztották alá:

- társadalmi vagy gazdasági természetű kiemelt fontosságú közérdek,
- emberi egészség vagy élet védelme,
- a környezet szempontjából kiemelt jelentőségű kedvező hatás elérése.

A hatásbecslési dokumentáció 4 alternatívát – 2013, 2040_5a, 2040_5b, 2040_5c – elemez a Natura 2000 területek, Országos Ökológia Hálózat és az erdő művelési ágú területek érintettsége alapján. A különböző útkategóriák – autópálya, autóút, kiemelt főút, főút – Natura 2000 területek érintettségét km hosszban és km² területben adja meg a hatásbecslés a különböző alternatív változatok és ütemezés (2013, 2027, 2040) alapján.

A tervezett, illetve javasolt, a terv vagy beruházás révén bekövetkező kedvezőtlen hatások enyhítését, csökkentését, mérséklését szolgáló intézkedéseket az alábbiakban határozták meg:

- Nyomvonal módosítás, korrekció
- Az új járulékos létesítmények Natura 2000 területen kívüli elhelyezése
- Hatáscsökkentő beruházások
 - Kizárás és átjutás
- Invazív fajok visszaszorítása az érintett területen az építés megkezdése előtt

- Egyéb kármérséklő intézkedések
 - Az építés során készített munkagödrök falának megfelelő kialakítása
 - Vadvédő kerítések
 - Az úthoz kapcsolódó létesítmények világításának korlátozása
 - Építés alatti hatások csökkentésére kialakított védőkerítés
 - Natura 2000 területeken történő fakivágás idejének korlátozása
 - Vizes élőhelyek ökológiai folyosó funkciójának megőrzése
 - Az ökológiai átjárókhoz csatlakozó terelőhálók alkalmazása
 - Jelölő növényfajok áttelepítése
 - Jelölő állatfajok áttelepítése

Kompenzációs intézkedések tekintetében az alábbiak kerültek előtérbe:

- Élőhely-rekonstrukció
- Ökológiai folyosó szerepét betöltő élőhely rekonstrukció
- Tájjidegen, invazív növényfajok visszaszorítása a beavatkozással nem érintett területen
- Tájjidegen, invazív növényfajok visszaszorítása a beavatkozással érintett területen
- Jelölő élőhelyek állapotának javítása és jelölő állatfajok állományának növekedését elősegítő komplex hatást elérő kompenzációs beavatkozások
- Bolygatott területeken tisztító kaszálás az építés befejezése után legalább 5 évig természetvédelmi célú kezelés (pl. tisztító kaszálás)
- Mesterséges költőhely funkciójú műfészeki, költőláda, odú kihelyezése
- Üzemtervezett erdő esetén az üzemtervben előírt véghasználat kitolása élőhelyvédelmi szempontból
- Művelés megszüntetése vagy művelési ág megváltoztatása (szikes szántó átalakítása szikes gyepterületté)
- Jelölőfajok egyedeinek magvetéssel történő szaporítása

A hatásbecslési dokumentációban a vizsgálat alá eső útvonalszakaszokat az illetékes nemzeti park igazgatóságok véleményezték, amelyre alapozva az NFM kialakította és dokumentálta állásfoglalását. Az NFM és nemzeti park igazgatóságok egyeztetése alapján minden útszakaszra egy konfliktuskód került beazonosításra. A 49 tervezett útszakaszból (konfliktushelyből) 29 esetben az „A” jelzetű „nincs konfliktus” meghatározás, 5 esetben a „B” jelzetű „feloldható konfliktus” meghatározás és 14 esetben a „C” jelzetű „fennmaradó konfliktus” meghatározás volt adható (1 esetben nincs adat). A dokumentációban azonosított fennmaradt konfliktusokat a gördülő tervezés során kell az alsóbb szintű tervekben tovább vizsgálni.

Az Országos Gyorsforgalmi és Főúthálózat Nagytávú Terv és a Hosszú Távú Fejlesztési Programhoz készült Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció eredményei jelen vizsgálatba tételes beintegrálásra és aktualizálásra kerültek.

Nagysebességű vasútvonalak (NSV)

A nagysebességű vasútvonal nyomvonsávjainak kijelöléséhez – bár Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció nem készült – területrendezési tanulmánytervek kerültek kidolgozásra M = 1: 100000 léptékben, amelyeknek egyik fontos célja a természetvédelmi szempontok figyelembe vétele volt:

- Hegyeshalom/Rajka – Budapest – Kelebia nagysebességű vasútvonal kijelölésével kapcsolatos hatástanulmány (2001, VÁTI)

- Budapest – Záhony/Eperjeske nagysebességű vasútvonal kijelölésével kapcsolatos hatástanulmány (2004, VÁTI)
- Budapest – Rösztke/Kübekháza nagysebességű vasútvonal kijelölésével kapcsolatos hatástanulmány (2006, VÁTI)
- Gyékényes térsége – Budapest nagysebességű vasútvonal kijelölésével kapcsolatos hatástanulmány (2009, MÁVTI)
- A tervezett nagysebességű vasút nyomvonalának vizsgálata Budapest térségében (2011, VÁTI)

A tanulmánytervek ugyan az OTrT léptékénél részletesebb vizsgálatokon alapultak, azonban azok vasúttervezési szempontból még mindig nem tekinthetők műszaki terveknek, mivel ahhoz részletesebb, $M = 1:10\,000$, vagy $M = 1:25\,000$ léptékű nyomvonal- és magassági tervekre lenne szükség.

A 2001. évi vizsgálatban a NSV sávjának kijelölése során a védett természeti területek elkerülésének lehetősége, vagy az áthaladás esetén a károk mérséklésének eszközei kerültek elemzésre. A 2004. évi és azt követő tanulmánytervekben már a Natura 2000 területek védelmi szempontjai is figyelembe vételre kerültek. A tanulmánytervek készítése során a nyomvonsáv változatok az érintett nemzeti park igazgatóságokkal egyeztetésre kerültek, a végleges változat kijelölése az egyetértésükkel történt. Az OTrT-ben a terv léptékének megfelelően $M = 1:500\,000$ méretarányban kerültek rögzítésre a tervezett nagysebességű vasúti irányok. Az OTrT készítése során nyomvonsáv-változatok vizsgálatára nincs lehetőség.

Szénhidrogénszállító-vezetékek

A Magyar - Szlovák Földgázszállító Összekötő Vezeték építésének finanszírozásához magyar és szlovák társaságok közös pályázat útján az EU bizottság European Energy Programme for Recovery (a továbbiakban: EEPR) keretben történő finanszírozási támogatását nyertek el.

A tervezett beruházás megvalósítása a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005 (XII. 25.) Kormányrendelet 1. sz. melléklete 41. pontja alapján környezeti hatásvizsgálati dokumentáció elkészítését igényelte. A környezetvédelmi hatósággal folytatott konzultáció eredményeképpen a beruházás környezetvédelmi engedélyeztetésének indításához a 314/2005. (XII.25.) Korm. rendelet 4. sz. melléklete szerinti „Konzultációs kérelmet” kellett benyújtani, amely során elkészült a „Környezetvédelmi konzultációs kérelem az Országos Villamostávvezeték ZRt. Magyar-szlovák gázvezeték magyarországi szakaszának építéséhez” (Zöld vonal 2000 Környezetvédelmi Tanácsadó Kft., 2011.) című dokumentáció.

A magyar-szlovák összekötő vezeték egy kiemelt prioritású európai uniós ellátás biztonsági kezdeményezés része, az észak-déli gázfolyosó keretében valósulna meg. E koncepció lényege, hogy az Európa keleti felén futó Kelet-Nyugat irányú vezetékrendszereket az érintett országok észak-déli irányban összekötik, amelyen keresztül normál és krízis helyzet esetén a rendelkezésre álló források hozzáférését biztosítja az érintett országok számára.

A Vecsés – Szada – Balassagyarmat összekötő vezeték megépítése növeli a földgázellátás biztonságát mindkét érintett országban, sőt a régió országaiban ellenirányú/reverse flow szállítási üzemmódban elérhetővé válnak a Nyugat-Európában rendelkezésre álló gázforrások is.

A Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi felügyelőség 2011-ben környezetvédelmi engedélyt adott P9012 Nabucco gázvezeték megvalósítására. A P9012 Nabucco gázvezeték megvalósításáról szóló környezetvédelmi engedély határozat a Nabucco

Magyarország Gázvezeték Kft. részére benyújtott környezeti hatásvizsgálati dokumentáció és a szakhatóságok állásfoglalásai, valamint a *környezeti hatásvizsgálati és egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról* szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet alapján környezetvédelmi, természetvédelmi előírások megtartásának kötelezettsége mellett lehetősége nyílik a gázvezeték kiépítésére.

Települési térség

A kiemelt térségi/megyei területrendezési tervek közül a *Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terve felülvizsgálatának és módosításának Natura 2000 hatásbecslési dokumentációja és a Pest megye területrendezési terv felülvizsgálatának Natura 2000 hatásbecslési dokumentációja* (Budapesti Corvinus Egyetem) állt rendelkezésre.

Mindkét hatásbecslési dokumentáció a Natura 2000 területek közlekedési, valamint a települési területekkel való konfliktusaira fókuszál. A kidolgozott munkarészek főleg a Natura 2000 területek alapadatait és a konfliktusok ábrázolását tartalmazza táblázatos, illetve térképi formában. A táblázatos összefoglalóban – a metsző közlekedési elemek és az átfedő települési területek által ténylegesen érintett élőhelyek és fajok megjelölése nélkül – az adott Natura 2000 területen megtalálható összes élőhely és faj felsorolásra került.

Natura 2000 területekkel való összevetésnél számos helyen adódott olyan konfliktus, amely abból fakadt, hogy az önkormányzati rendelettel elfogadott helyi építési szabályzatból és szabályozási tervből számos helyen építési jogok keletkeztek olyan területeken is, amelyek Natura 2000 lehatárolással érintettek. A megyei és kiemelt térségek területrendezési terveinek készítése és egyeztetése során sem a készítőknak, sem az egyeztetőknek nem volt sem joga, sem lehetősége vizsgálni e területek átminősítésének, illetve az építési jogok keletkeztetésének jogszerűségét, így ezek a tervek figyelembevételre kerültek a megyei és kiemelt térségi terveknél, ennél fogva az OTTrT-be való bekerülésnél is. A hatásbecslési dokumentáció ezeket a településrendezés hatáskörébe eső konfliktusterületeket feltárta és ahol lehetett megoldási javaslatokat tett figyelembe véve az illetékes természetvédelmi szervek javaslatait.

Az 1:50 000 méretarányban készült megyei/kiemelt térségi területrendezési tervek esetében átlagosan 20-50 konfliktusterület került kijelölésre, a Natura 2000 területre ható kedvezőtlen hatások táblázatos formában kerültek leírásra és térképen (1:10 000) illusztrálásra. A közlekedési elemek 1:10 000 térképszelvényeken való ábrázolása rossz megközelítést sugall, mivel azok távlatban tervezett folyosók vagy sávok.

A Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervéhez készült hatásbecslés 30 közlekedési, 13 nem feloldható és 38 feloldható települési térség konfliktushelyet azonosított, amelyekre meghatározta a Natura 2000 területek alapadatait és táji léptékű vegetációjellemezését. A hatáscsökkentő és esetleges kompenzációs intézkedésekre a hatásbecslés kevéssé tér ki. Alternatív megoldások a hatásbecslésben nincsenek, mivel a területrendezési tervek egyeztetési anyaga tervváltozatokat nem tartalmazhat. A közlekedési nyomvonalak esetében a dokumentáció a terv korábbi állapotát jelöli meg lehetséges változatként, és esetenként a hatásbecslés javasol új, elkerülő nyomvonalat, illetve a települési terület Natura 2000 területtel való konfliktusának feloldására eltérő területhasználatot. A hatásbecslés nagy hangsúlyt helyez a települési önkormányzatokkal és nemzeti park igazgatóságokkal való egyeztetésekre.

Szükségdtározók

Tekintettel a VTT törvény 2004. évi megjelenésére, Natura 2000 hatásbecslés nem készült a tervdokumentumhoz, viszont a már kiépített és építés alatt álló tározók – Tiszaroffi, Nagykunsági, Cigánd-Tiszakarádi, Hanyi-Tiszasülyi – rendelkeznek érvényes környezetvédelmi engedéllyel.

4. A TERVI ELEMEK KEDVEZŐTLEN HATÁSAI

Az OTrT tervi elemeinek hatásait a Natura 2000 területekre vonatkozóan csak általánosan van mód összefoglalni jelen munkában, mivel a módszertanban felsorolt tényezők közül a nyomvonsávok mozgásterére és az élőhelyek, fajok konkrét ismerethiánya nem teszi lehetővé a tételes hatáselemezést. A hatások értékelését elsődlegesen a tervezett elemek méretéhez és léptékéhez, az igénybevett terület nagyságához és a Natura 2000 terület távolságához köti a dokumentáció és majd a projekt szintű Natura 2000 hatásbecslés lesz a színtere a részletes hatások vizsgálatának. Ez a környezeti hatásvizsgálati eljárásen belül kerül lefolytatásra, amely során a részletes helyszíni bejárásra alapozott szakértői dokumentáció alapján állapítható meg a fenti hatások mértéke, illetve azok hatása a közösségű jelentőségű élőhelyekre, állat és növényfajokra.

Az OTrT tervi elemeinek általános hatásai:

1. Élőhely területi kiterjedésének csökkenése

A környezet fizikai megváltoztatása kiterjedhet a vegetáció közvetlen kiirtására, ezzel együtt a növény- és állatvilágra kifejtett hatásokra, a szárazföldi fajok mozgását gátló akadályok létrehozására, (és a leggyakrabban) az élőhely közvetlen megváltoztatására. Az új infrastruktúra-létesítmények építéskor az igénybe vett terület, mint biológailag aktív zöldfelület megszűnik. A fizikai változások lehetnek nagy kiterjedésűek, de előfordulnak kisebb léptékűek, amelyek kevésbé egyértelműek. Az élőhely közvetlen megváltoztatása leggyakrabban az élőhely elpusztítását jelenti. Az igénybevétel, a területfoglalás lehet ideiglenes vagy hosszú távú. A területfoglalás olyan irreverzibilis változásnak tekinthető, amelynek nagyságát minimalizálni kell.

2. Kulcsfajok zavarása

A várható zavarást két szempontból lehet értékelni: az építés okozta zavarás, és a későbbi rendszeres üzemelés okozta zavarás (műszaki kialakítás módja és az üzemeltetés módja). Az építés közvetlen zavaró hatása az útpályára és annak keskeny szegélyező sávjára korlátozódik. Az építés következtében bekövetkező zavarás mértéke nagyban függ a tevékenységek idejének megválasztásától. (Pl. a helytelen időben végzett cserjeirtás a fészkelő madarak számára káros, míg a nedves mélyedéseken végzett földmunka az ott szaporodó kételtűekre.) További veszélyt jelenthet a növényzet és a védett fajok állományai számára a gépek, anyagok szorosan vett építési területen kívüli időleges tárolásával is. Az építési és üzemelési feltételek szabályozása nem tárgya a Natura 2000 hatásbecslésnek, arra ettől független jogszabályi és hatósági eszközök állnak rendelkezésre.

3. Élőhelyek vagy állományok fragmentációja

A vonalas építmények létrehozása számos szárazföldi faj mozgását befolyásolja, egyes fajoknál és populációinál akadályozzák főként a kulcsfontosságú szaporodási vándorlást, a napi aktivitás során használt élőhelyfoltok közti vagy a táplálkozó- és éjszakázó hely közti

mozgást. A vonalas létesítmények (utak, vezetékek, légvezetékek), nagyléptékű kitermelések (bányák), valamint települési kialakítások az élőhely jelentős darabjait tüntetik el, ezáltal sok szárazföldi faj elterjedését és a vonulási útvonalát befolyásolják kedvezőtlenül. Ezen elemek állatvilágra gyakorolt hatásai közül az élőhely-fragmentáció nevezhető a legjelentősebbnek. A közút- és a vasúthálózat fejlesztése során óhatatlanul szükségessé válnak olyan beruházások, amelyek esetében egy nagy, összefüggő élőhely mérete csökken és több darabra osztódik a fennmaradó élőhelyfoltok egymástól izolálódnak.

4. Állományváltozás, állománysűrűség csökkenése

A külterületi utak építése mindenekelőtt **életér-, élőhelymegszűnést** okoz. Az élőhelyvesztés mértéke függ az építendő útszakasz hosszúságától, és az érintett élőhelyek kiterjedésétől. Az útépítés további, **időleges élőhelyvesztéset** is okoz. A szállítási útvonalak, az építési anyagok lerakóhelyei jelentős méretű területet foglalnak el, roncsolva, szennyezve a természetes élőhelyeket. Ez a veszély különösképpen akkor jelentős, ha az építkezés védendő, értékes élővilágú terület közelében folyik. A **fajok pusztulása** nemcsak az élőhelyvesztés következménye, hanem jelentős mértékben a gázolásokból is adódik. Magyarországon az elűtött gerinces állatok 80-90%-a kéltéltűek, hüllők. Számos kutatás igazolja, hogy az áthaladó forgalom drasztikusan csökkenti ezek egyedszámát. Ha migrációs utat keresztez a közút, egy adott kétéltű-populáció 70-90 %-a is elpusztulhat. A gerinces állatcsoportokon kívül a gerinctelen állatok populációt is veszélyeztet a gépjárműforgalom. Igen jelentős állománypusztítást okozhat a gépjárműforgalom olyan rovarfajok esetében, amelyek viszonylag rövid időn belül nagy tömegben repülnek át az útpálya fölött, továbbá az éjszakai aktivitású állatok erősen érintettek lehetnek, mert ezek egy részét kifejezetten vonzzák az autók továbbá az utak kivilágítását biztosító lámpák fénye.

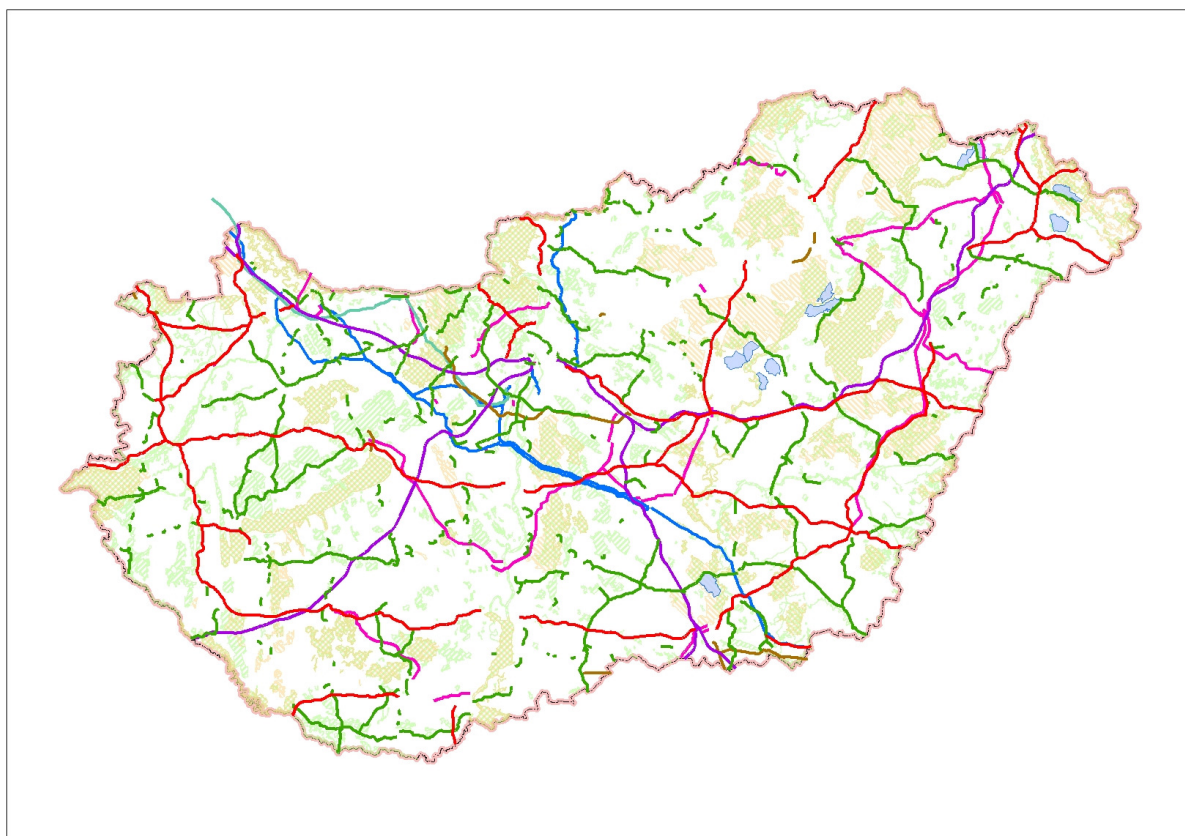
5. Környezeti tényezők változása

A leggyakoribb hatások közé tartoznak a talaj tápanyagforgalmának változásai. A tápanyagforgalomban bekövetkező változások lehetnek közvetlenek (mint a fémek kinyerése során létesített ülepítő tározók), az emberi tevékenység következményei (mint pl. a szennyvíztelepek kialakítása) vagy közvetettek olyan területek bolygatása révén, melyben nagy mennyiségű tápanyag van felhalmozva a talajrétegben. Sok vegetációtípus vagy élőhely alacsony tápanyagszinttel rendelkezik, melyek esetében bármely tápanyagbevitel azonnal azt eredményezi, hogy az őshonos fajokat kiszorítva idegenhonos fajok jelennek meg. Azok a tevékenységek, melyek a talaj pH értékét változtatják meg, ugyancsak különösen fontosak (útburkolatról lemosott szennyeződés, közúti emisszió).

4. 1. A tervi elemek Natura 2000 terület(ek) jelölő és egyéb közösségi jelentőségű fajaira gyakorolt hatásainak vizsgálata

A tervi elemek által a Natura 2000 területekre gyakorolt kedvezőtlen hatások a nemzeti park igazgatóságok által adott táblázatos információk alapján foglalhatók össze. Ebben a méretarányban sok Natura 2000 terület esetében a fajokra és az élőhelyekre vonatkozó hatások élesen nem választhatók szét, mert a nyomvonalsáv elhelyezkedése nem nyújt elegendő információt a pontos élőhely és fajelterjedési hely meghatározásához. Ezért együttesen kerül elemzésre a fajok és élőhelyek hatásvizsgálata.

9. sz. ábra: Az OTrT tervezett elemei és a Natura 2000 területek kapcsolata

Forrás: Saját szerkesztés

4.2. A tervi elemek Natura 2000 terület(ek) jelölő és egyéb közösségi jelentőségű élőhelyeire gyakorolt hatásai

A tervi elemeknek mind kiépítés, mind működés során ideiglenes és állandó hatásaik lehetnek. A nemzeti park igazgatóságok tájékoztatása szerint a leggyakoribb hatások:

Gyorsforgalmi és főutak, vasutak, nagysebességű vasút (NSV)

- Élőhely megszűnés, élőhely területi csökkenése.
- Gázolási gyakoriság növekedése.
- A közúti, vasúti pálya megépítése alatt jelentkező megnövekedett gépjárműfogalom zajhatása és taposási károk.
- Élőhely fragmentáció, élőhelyizoláció, élőhelydegradáció.
- A forgalom zavaró és szennyező hatása (elsősorban a vasúti, közúti forgalom zajhatása, porszennyezése).

Települési térség

- Közvetlen élőhelymegszűnés, kiemelt károsodás (dokumentált költőhely vagy táplálkozóhely közelében).
- Élőhelypusztulás, zavarás.

Szénhidrogén vezetékek

- Levegőminőség romlás a telepítés idején.

- A talaj szennyezése a munkagépek helytelen üzemeltetéséből adódóan (munkagépek üzemanyaggal, kenőanyaggal helyszínen történő utántöltése során kicsöpögő gázolaj és kenőolaj).
- A telepítés során a munkagépek által okozott emisszió mellett számolni kell az ún. szélrózsiós porszennyezéssel, ill. a nehéz járművek által felvert porral, valamint ezek kipufogó gázaival is. A munkagépek taposása, a kitermelt föld ideiglenes elhelyezése és a keletkező árok miatt a meglévő szolgalmi sávban és a környező élőhelyek (mintegy 10 m-es sávban) jelentős mértékben degradálódnak majd.
- Munkagépek zaja.
- A védett élőhelyek veszélyeztetettsége áll fenn a talajfelszín megbontásával, a tartóelemek kiépítésénél. A bolygatás során gyomosodás lép fel.

Villamos energia átviteli hálózat távvezeték

- Különleges madárvédelmi területen a madarak vonulását, fészkelését veszélyezteti a légvezeték.
- A védett élőhelyek veszélyeztetettsége áll fenn a talajfelszín megbontásával, a tartóelemek kiépítésénél. A bolygatás során gyomosodás lép fel.

VTT tározók

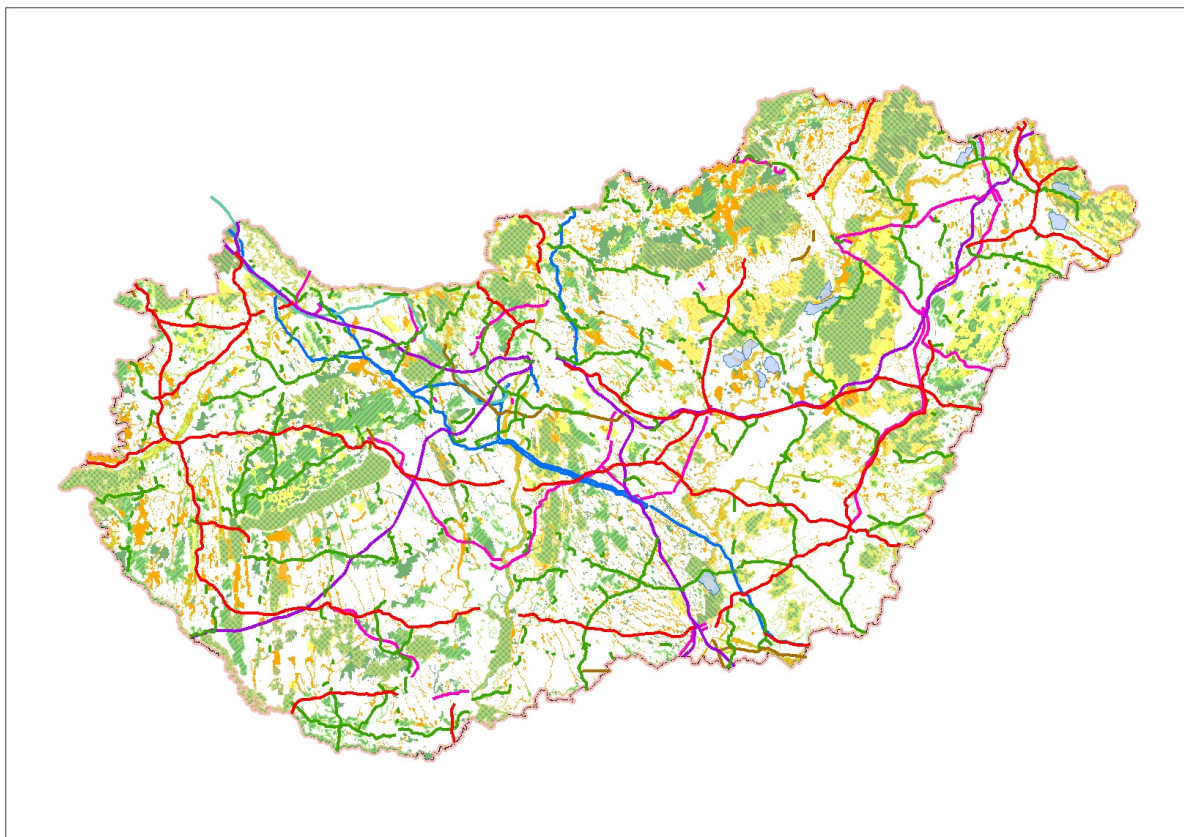
- Az üzemeltetési rend ismeretének hiányában nem becsülhetők a hatások. Eltérő hatást eredményez az árvízi vészhelyzetben történő időszakos elárasztás (amely esetén a területhasználat döntően a jelenlegi marad) és a természetvédelmi szempontból kedvezőbb, rendszeres vízhatásban részesülő féltermészetes ártér kialakulása (amely esetén minden évben tavasszal sor kerül időszakos, sekély felszíni vízborítást biztosító elárasztásra, amelyhez igazodó vízhez alkalmazkodó mezőgazdasági területhasználat alakul ki).
- A legtöbb tervezett tározó esetében alternatív megoldást, áttervezés javasol, mert jelentős hatás vélelmezhető.

4. 3. A tervi elemek Natura 2000 terület(ek) koherenciájára gyakorolt hatása(i)

A tervezett elemek hatásai a Natura 2000 területekkel részben átfedésben lévő országos ökológiai hálózat területein is jelentkeznek. Az országos ökológiai hálózat területe 2012-ben az ország teljes területének mintegy 36%-át tette ki, tehát a Natura 2000 területek arányánál 15%-kal nagyobb. Az országos ökológiai hálózat 53%-a magterület, 25%-a ökológiai folyosó, 22%-a pedig puffer terület besorolású, amely az OTTrT szabályozása tekintetében jelent mérvadó különbséget. A jelenlegi OTTrT módosítás alkalmával további Natura 2000 területek kerültek be az országos ökológiai hálózatba. Az országos ökológiai hálózattal átfedésben nem lévő Natura 2000 területeinek többsége madárvédelmi terület, de kisebb részben előfordulnak közöttük természetmegőrzési területek is. Az országos ökológiai hálózat változásának másik szegmense pedig az eddig elkészült kiemelt térségi/megyei területrendezési-, valamint a településrendezési tervekben lehatárolt, a hatályos OTTrT övezeti lehatárolásában nem szereplő ökológiai hálózati elemek átvezetése volt. A módosító javaslat szerint az országos ökológiai hálózat területe fentiek alapján összességében mintegy 49 ezer hektárral növekedett.

A hatásbecslésbe bevont OTTrT tervezett térszerkezeti elemek további konfliktushelyeket generálnak, amennyiben az országos ökológiai hálózat érintettségét is vizsgáljuk.

10. sz. ábra: Az OTrT tervezett elemei és a Natura 2000 területekkel lefedett országos ökológiai hálózat kapcsolata

Forrás: Saját szerkesztés

A konfliktushelyek gyakorta a Natura 2000 területek szomszédságában, vagy Natura 2000 területtel érintkező országos ökológiai hálózati területen találhatók. A tervezés során a kisebb szigetszerű, nem Natura 2000 területtel átfedő országos ökológiai hálózat területek a vonalas műszaki infrastruktúra tervezett elemeivel elkerülhetők voltak. Speciális esetet képeznek az ökológiai folyosók keresztezései, amelyek nem kerülhetők ki teljes mértékben. Ezeken a területeken (amelyek legtöbb esetben Natura 2000 területek is) kárcsökkentő intézkedésekkel enyhíthetők a kedvezőtlen hatások. A káros hatások megegyeznek a Natura 2000 területekre vonatkozókkal.

4. 4. Konfliktusterület kijelölése, térképi ábrázolása, jellege (a konfliktusok kategorizálása a terv léptékében feloldható illetve nem feloldható konfliktus)

A konfliktusterületek kijelölése az 1. 3. fejezetben részletesen taglalt módszertan alapján történt. A bekódolt konfliktusterületeken a tervi elemek potenciális hatásának mértéke a nemzeti park igazgatóságok által a léptéknek megfelelően a területfoglalás közelítő ismerete alapján került meghatározásra és az 1-3. táblázatokban besorolásra (A, B, C). A táblázatokban a kódszám szerint rendezett konfliktusterületek felsorolása a nemzeti park igazgatóságok működési területének csoportosítására is megfelel. A táblázat egy sorába egy összefüggő konfliktusterület, ill. konfliktus-nyomvonalszakasz került számos esetben több kódszámmal, mert a több települést érintő konfliktusterületnek a térinformatikai program az érintett települések számának megfelelően több kódot generált.

Az egyes tervi elemekhez köthető konfliktushelyek száma a tervi elemek hosszával, területével arányos. Legtöbb problématerület a főutakon, gyorsforgalmi utakon és a települési térségnél fordul elő.

A legtöbb helyen és legnagyobb hosszban a Natura 2000 területeket a tervezett főutak érintik, ezek kiépítése azonban többségében meglévő mellékút nyomvonalán történik, így ténylegesen nem okoz új zavaró hatást. A gyorsforgalmi utak és a települési térségek szintén nagyobb számban érintik a Natura 2000 területeket. Előbbiek ténylegesen új nyomvonalon, eddig zavartalan területeket vesznek igénybe, utóbbiak esetében a tényleges érintettség a tényleges tervezett területhasználat ismeretének hiányában nem állapítható meg.

A tervezett elemek tervezett kiterjedéséhez viszonyítottan a legmagasabb százalékban a szükség tározók és szénhidrogén szállító-vezetékek érintenek Natura 2000 területet, ezen belül is különleges természetmegőrzési területeket.

OTrT tervezett elemei által érintett Natura 2000 területek konfliktushelyeinek kiterjedése

OTrT tartalmi elemek	Konfliktushelyek érintett KTT és KjtT területen		Konfliktushelyek az érintett KMT területen	
	Hossz, terület	A tervezett elem hosszának, területének %-ban	Hossz, terület	A tervezett elem hosszának, területének %-ban
Tervezett gyorsforgalmi út	71,69 km	3,6 %	38,58 km	1,9 %
Tervezett főút	106,83 km	3,3 %	117,12 km	3,6 %
Tervezett nagysebességű vasútvonal	39,11 km	5,4 %	32,58 km	5,6 %
Tervezett országos jelentőségű törzshálózati vasútvonal	9,05 km	5,9 %	0 km	0 %
Tervezett átviteli hálózat távvezeték	48,85 km	4,8 %	25,51 km	2,5 %
Tervezett szénhidrogén (földgáz, kőolaj, termék) szállító vezeték	71,42 km	7,7 %	68,68 km	7,4 %
Települési térség	28,05 km ²	1,1 %	4,88 km ²	0,2 %
Szükség tározó	50,39 km ²	9,2 %	188,83 km ²	34,8 %
Összesen	346,95 km 78,44 km ²	5,1 % 5,1 %	282,48 km 193,71 km ²	3,5 % 17,5 %

Általánosságban elmondható, hogy a különleges madárvédelmi területeket kevesebb konfliktushely érinti, kisebb kiterjedésben. Ez alól kivételt jelent a VTT tározók magas százalékban való átfedése.

A végleges hatásbecslési dokumentációban az OTrT 1:500000 térképi méretarányának megfelelően áttekintő jellegű térképi mellékleten kerülnek ábrázolásra a konfliktushelyek a kategória megnevezésekkel. A korábbi, egyeztetési anyag mellékletében részletesebb (kódszámmal megjelölt konfliktushelyek), nemzeti park igazgatóságok működési területe szerinti térképi ábrázolás segítette az egyeztetést.

5. ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK

Az OTrT egyeztetési anyaga a vonatkozó jogszabályi előírás szerint nem tartalmaz(hat) alternatív megoldásokat, a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet viszont alternatívák vizsgálatát is előírja, amely igény így ellentmondásban van a területrendezési tervek tartalmi követelményeivel. Alternatívák vizsgálata adott beruházás megvalósíthatósági tanulmányterv készítéséhez köthető, azonban a területrendezési tervek készítése idején a legtöbb tervezett elem (műszaki infrastruktúra, beépítés, egyéb területhasználat) még nem rendelkezik megvalósíthatósági tanulmánytervvel. Az OTrT műszaki infrastruktúra-hálózatait a szaktárcák a (több esetben jogszabállyal elfogadott) koncepciójukban, stratégiájukban, programjukban meghatározottaknak megfelelően határozták meg, az alternatív megoldások keresése ezekben történhet(ett volna) meg. Az OTrT-ben a nyomvonalak módosítása az egyeztetési eljárás során a szaktárcákkal közösen történik.

Az OTrT a szakágak által szolgáltatott tervezett műszaki infrastruktúra-nyomvonalaktól és az önkormányzati jogszabállyal elfogadott településrendezési eszközök kijelöléseitől egyfelől csak korlátozottan térhet el, más felől viszont a Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció alapján számos esetben módosításra lenne szükséges, mivel javasolt formájukban nem lesznek engedélyezhetők. További nehézséget okoz, hogy az OTrT térbeli kapcsolatokat, koncepcionális sávokat hivatott ábrázolni, de a szigorú területrendezési és természetvédelmi jogszabályi környezet annál jóval pontosabb nyomvonal meghatározást követel. Az ellentmondás nehezen feloldható, így az OTrT jelen Natura 2000 hatásbecslési dokumentációja elsősorban a Natura 2000 területek érintettségére kívánja felhívni a figyelmet, a konfliktusok feloldására ennek alapján a továbbtervezés során kell sort keríteni.

5. 1. A tervezés során szóba jöhető vagy lehetségesnek tartott tervváltozatok ismertetése, különös tekintettel a Natura 2000 kijelölés alapjául szolgáló fajokra és élőhelyekre gyakorolt hatások minimalizálását szolgáló tervváltozatokra, a Tftv. szerinti +/-10 %-os eltéréseken belüli változtatására, vagy ennek hiányában a beruházás megvalósításánál bizonyos műszaki megoldások alkalmazására fókuszálva

Az OTrT *gyorsforgalmi, főúthálózat, vasúti, és energetikai hálózatainak* megtervezésénél a szakágak az előzetes gondos szakági tervezés keretében alkalmazták alternatívák elemzését, amelyek eredményeként kialakult optimális – környezeti, társadalmi, gazdasági szempontból legmegfelelőbb – nyomvonalakat szolgáltatták az OTrT felülvizsgálatához.

A *települési térség* tervezett elemeinek kijelölése a településrendezési tervek feladata. Alternatívák elemzése a tervezés során történhet, a településrendezési terv egyeztetési anyaga már nem tartalmazhat alternatívákat. A településrendezési eszközök egyeztetése során a Natura 2000 területek érintettségére a szakhatóságok felhívják a tervező figyelmét, azonban a korábban elfogadott településrendezési eszközökben erre már nincs lehetőség.

A jogszabályban nem lefektetett műszaki infrastruktúra vonalak közül az OTrT módosító javaslata a *tervezett nagysebességű vasútvonalak* elkészült környezeti hatástanulmányának leginkább támogatott verzióját tartalmazza. A nagysebességű vasútvonalak kijelölését alátámasztó területrendezési tanulmánytervek közül a 2004-ben és utána készültek esetében a nyomvonal kijelölése során a Natura 2000 területek és hozzá kapcsolódó természetvédelmi célok figyelembe vételre kerültek. Mindegyik nyomvonalsáv esetében törekvés volt, hogy a NSV folyosó lehetőleg kerülje el a védett és a Natura 2000 területeket, ugyanakkor már kialakult infrastruktúra-folyosóba haladjon. A nagysebességű vasútvonal merev nyomvonallal

rendelkezik, kötöttek a pályaparaméterei (pl. ívsugar), így egyes szakaszok Natura 2000 érintése elkerülhetetlen, de a területrendezési tanulmánytervekben a természeti károk mérséklésére történtek javaslatok.

Az OTrT tervi elemeinek adatforrása

<i>OTrT tartalmi elemek</i>	<i>Forrásdokumentumok</i>	<i>Adatszolgáltató szervek</i>
Tervezett gyorsforgalmi út	1222/2011 Kormányhatározat a gyorsforgalmi- és a főúthálózat hosszú távú fejlesztési programjáról és nagytávú tervéről	Nemzeti Fejlesztési Minisztérium
Tervezett főút	1222/2011 Kormányhatározat a gyorsforgalmi- és a főúthálózat hosszú távú fejlesztési programjáról és nagytávú tervéről	Nemzeti Fejlesztési Minisztérium
Tervezett nagysebességű vasútvonal	Hatályos OTrT ill. megyei területrendezési tervek , valamint az azóta készült NSV hatástanulmányok (Gyékényes térsége – Budapest nagysebességű vasútvonal kijelölésével kapcsolatos hatástanulmány .MÁVTI, 2009. és A tervezett nagysebességű vasút nyomvonalának vizsgálata Budapest térségében .VÁTI, 2011.)	Belügyminisztérium
Tervezett országos jelentőségű törzshálózati vasútvonal	Hatályos OTrT	Nemzeti Fejlesztési Minisztérium
Tervezett átviteli hálózat távvezeték	MAVÍR Hálózatfejlesztési Terve 2011,	Nemzeti Fejlesztési Minisztérium
Tervezett szénhidrogén (földgáz, kőolaj, termék) szállító vezeték	Transzeurópai energetikai hálózatra vonatkozó uniós javaslat (TEN-E), valamint a Nemzeti Energiastratégia 2030,	FGSZ Zrt., Nabucco Magyarország Kft., Magyar Gáztranszit Kft.
Települési térség	Hatályos megyei területrendezési tervek, Településszerkezeti tervlap és szabályozási tervlap	Belügyminisztérium
Szükségeltározó	Magyarország Vízyűjtő – Gazdálkodási Terve VTT törvény	Vidékfejlesztési Minisztérium Országos Vízügyi Főigazgatóság.

Az Országos Területrendezési Tervben nem ábrázolhatók alternatívák. A *területfejlesztésről és területrendezésről* szóló 1996. évi XXI. törvény 23/A. § (1) b (2) b előírása azonban lehetőséget biztosít az országos és megyei, valamint a megyei és települési viszonylatban az Országos Területrendezési Terv szerkezeti tervében ábrázolt nyomvonalsáv +/-10%-os illetve a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervek szerkezeti tervében ábrázolt nyomvonalsáv +/- 5%-os megváltoztatására. Ennél nagyobb mértékű változtatásra csak a területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat alapján lefolytatott területrendezési hatósági eljárás alapján van mód.

Az alsóbb szintű tervezés során kell úgy kidolgozni az egyre pontosabb nyomvonalat, hogy a legkevésbé károsítsa a védett természeti értékeket. Amennyiben a tervezett nyomvonallal nem kerülhető el a Natura 2000 terület, különböző műszaki megoldásokkal kell mérsékelni a károkat (felszín alatt és felett épített műtárgyak).

6. A MEGVALÓSÍTÁS INDOKAI

A Natura rendelet szerint csak akkor van mód egy terv elfogadására vagy beruházás engedélyezésére, ha nem jár kedvezőtlen hatással a Natura 2000 terület kijelölésének alapjául szolgáló fajok, élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetére. E főszabály alól csak akkor lehet kivételt tenni, ha a fejlesztés kivitelezésére nincs más alternatív megoldás és közérdek által kényszerítve kell azt megvalósítani. Mint ahogy az az előző fejezetben bemutatásra került, az OTrT módosítására vonatkozó tervi elemek kapcsán az alternatívák vizsgálata nem, vagy csak országos léptékben végezhető el. Ez a vizsgálat azonban nem elegendő ahhoz, hogy ki lehessen mondani egy nyomvonal vagy tervi elem kapcsán, hogy nincs más alternatív megoldás. Miután a fenti kötelező feltétel ezen a szinten nem teljesíthető, a megvalósítás indokait is csak általánosságban lehet felsorolni. Minden egyes fejlesztés, beruházás esetén későbbi tervezési, engedélyezési eljárásban kell megvizsgálni, hogy az alternatívák hiányában közérdeknek tekinthető-e a tevékenység.

Az, hogy az alternatívák vizsgálata után súlyos Natura 2000 terület érintettség esetén a tervi elem közérdekre való hivatkozása fenn fog-e állni, országos tervezési szinten, jelen szakaszban nem mondható ki. A továbbtervezés során kell rá választ keresni.

A tervi elemek megvalósításának közérdekből eredő általános indokai a Natura rendelet 10.§ (8) bekezdés, 10/A § (1)-(3) bekezdése alapján a következők lehetnek:

- társadalmi vagy gazdasági természetű kiemelt fontosságú közérdek (amennyiben az kiemelt jelentőségű élőhelytípust vagy fajt nem veszélyeztet),
- emberi egészség vagy élet védelme (amennyiben az kiemelt jelentőségű élőhelytípust vagy fajt nem veszélyeztet),
- a közbiztonság fenntartása, megőrzése vagy helyreállítása,
- a környezet szempontjából kiemelt jelentőségű kedvező hatás elérése (amennyiben az kiemelt jelentőségű élőhelytípust vagy fajt nem veszélyeztet),
- a fenti kategóriákba nem sorolható, egyéb kiemelt fontosságú közérdek (amennyiben az kiemelt jelentőségű élőhelytípust vagy fajt veszélyeztet).

Az OTrT keretterv, amely szintetizálja a különböző szakágak elképzelését és koordinálja az azok között fellépő kapcsolatokat, valamint irányvonalat mutat az alsóbb rendű területi tervezésnek. Biztosítja a megfelelő területhasználat és műszaki infrastruktúra elhelyezés lehetőségének jogszabályi feltételeit, de a konkrét kivitelezésre nincs hatással.

6. 1. Az országos tervi elemek megvalósításának, gazdasági-társadalmi szükségességének bemutatása a rendelkezésre álló – ágazati koncepciók, tervek, szaktárcák adatszolgáltatása, valamint a hatályos megyei területrendezési, esetleg településrendezési tervek – információk alapján

A *közúthálózat* fő elemei a felülvizsgálat során a 2008. évben elfogadott OTrT-ben szereplő hálózathoz képest kisebb mértékben változnak. A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium (NFM) állásfoglalásának megfelelően a gyorsforgalmi- és a főúthálózat hosszú távú fejlesztési programjáról és nagytávú tervéről szóló 1222/2011. (VI. 29.) Korm. határozatban elfogadott közúthálózat képezi az OTrT hálózatát, egyetlen helyen – kormányközi megállapodás szerint – korrigálva. A Nagytávú terv változásait követve 2 új gyorsforgalmi úti nyomvonal kerül az OTrT-be, 7 gyorsforgalmi út egyes szakaszainak nyomvonala megváltozik, 2 gyorsforgalmi út pedig törlésre kerül. A főúthálózat elemei a gyorsforgalmi hálózat változásait követik jól használható hálózattá kiegészítve azt.

A **vasúti törzshálózat** az NFM állásfoglalásának megfelelően szintén kisebb mértékben tér el a hatályos OTrT-ben szereplő hálózattól. A meglévő országos vasúti fővonalak kategorizálása a korábbi vasúti közlekedésről szóló 2005. évi CLXXXIII. törvény változása miatt módosul. Ennek megfelelően a hatályos OTrT törvény vasúthálózati fő elemeire vonatkozó két kategóriája közül (transz-európai vasúti áruszállítási hálózat részeként működő és egyéb országos törzshálózati vasútvonalak) az utóbbi kategóriája (nem a transz-európai vasúti áruszállítási hálózat részeként működő vasútvonalak) és az abban felsorolt vonalak köre megváltozik. A felülvizsgálat során az NFM állásfoglalásával egyezően a tervezett vasúti elemek is aktualizálásra kerülnek.

A **nagysebességű vasútvonalak** közül a Gyékényes – Budapest nyomvonal az időközben elkészült hatástanulmány alapján felülvizsgálatra kerül. A másik három ág nyomvonala csak kis mértékben pontosodik, a megyei területrendezési tervekben megállapítottak függvényében.

A **villamosenergia-átviteli hálózat** országos kategóriái nem változnak, a hatályos törvényben feltüntetett és felsorolt 750, 400, 220 kV-os átviteli hálózati távvezetékek az időközben történt ágazati változások figyelembevételével módosulnak.

Az **országos szénhidrogén szállítóvezetékek** meghatározása a korábbiaktól eltérően a szállított közeg szerinti szétválasztással, és az összes nagynyomású földgázszállító-vezeték figyelembe vételével történik.

A **Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló szükségtározók** megépítésével biztosítható a Tisza menti területek hosszú távú árvízi biztonsága (a Tisza-völgy árvízi biztonságának növelését, valamint az érintett térség terület és vidékfejlesztését szolgáló program (a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése) közérdekségéről és megvalósításáról szóló 2004. évi LXVII. törvény alapján). A VTT törvényben meghatározott, a Tisza teljes hazai szakaszán a rendkívüli árhullámok csúcsvízszintjeinek 1,0 m-rel való csökkentése hosszú távú cél eléréséhez a szaktárca 2020-ig 10 tározó megépítését irányozta elő. A tározók megépítése szakmai és társadalmi szempontból elfogadott, megvalósításuk azonban a pénzügyi forrásoktól függ. A VTT szükségtározók gazdasági okok miatti elhúzódó megvalósulása esetén is biztosítani szükséges azonban a szükségtározók területét, aminek egyik eszköze az OTrT-ben megállapítandó új országos övezet és a hozzá rendelt szabályozás. Az országos övezethez ugyanis szigorú, a beépített területek kijelölését tiltó szabály került megállapításra, ami hozzájárulhat a Tisza mentén élő mintegy 1 750 ezer lakos árvízi biztonságához.

A **települési térség** – a települések belterülete és az ahhoz kapcsolódó beépítésre szánt területek – ábrázolása az Ország Szerkezeti Tervén továbbra is az 1000 ha kiterjedést elérő, vagy azt meghaladó települések (102 db) feltüntetésével kerül - pontosítva, illetve új településekkel kiegészítve - ábrázolásra. Az OTrT folyamatban lévő módosítása során a települési térség országos területfelhasználási kategória naprakész és szakmailag korrekt lehatárolása a korábbiakhoz képest jóval kedvezőbb feltételek mellett lehetséges, ugyanis már rendelkezésre állt a 2008 óta elfogadott kiemelt térségi és megyei területrendezési tervek digitális térinformatikai adatbázisa, ami jelentősen kibővíti a hiteles adatok körét és ellenőrizhetővé teszi a területrendezési tervek érvényesülését. Az OTrT a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervek megyei önkormányzati rendelettel elfogadott 1000 ha kiterjedést meghaladó települési térségeit változtatás nélkül határolta le, így tartva tiszteltben a megyei jogszabályok előírásait. A települési térségek Natura 2000 területekkel való

összevetésében bizonytalanságot okoz a települési térség kijelölésének indoka, a tényleges területhasználat ismeretének hiánya.

7. A KEDVEZŐTLEN HATÁSOK MÉRSÉKLÉSE (HATÁSCSÖKKENTŐ INTÉZKEDÉSEK)

A hatáscsökkentő vagy kármérséklő intézkedések a terv megvalósítása révén bekövetkező kedvezőtlen hatások enyhítését, csökkentését, mérséklését szolgálják függetlenül az alternatív tervi megoldásoktól. Hatékony intézkedések megfogalmazásához részletes, nagyobb léptékű térképi feldolgozás és terepi bejárás lesz szükséges, amelynek eredményeit figyelembe véve, a tervkészítő által javasolt kárcsökkentő intézkedések alapján a természetvédelmi és vízügyi felügyelőségek döntenek a kármérséklés szintjéről.

A műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi létesítmények hatásainak mérséklése általánosságban a következő megoldásokkal lehetséges:

Gyorsforgalmi, főúti, vasúti vonalak, nagysebességű vasútvonal (NSV)

- Madárvédelmi berendezések (szigetelés, burkolás).
- Zajvédő létesítmények a vágányok, útpályák mellett (zajcsökkentős fal, növényzet, földtakarás, stb.).
- Növényzet telepítése a vágányzat, útpálya mellé optikai takarás céljából a madárvonulási helyeken.
- Állatátjárók létesítése a vasút, közút által elvágott élőhelyek felkeresése érdekében.
- Terepszint alatti (alagút) vagy feletti (híd) vezetés a különösen védendő es egybefüggően megőrzendő területeken.
- Növényzettel fedett felszíni alagútban való vezetés.
- A tervezett műszaki megoldások (irányított fúrás) és munkák térbeli és időbeli korlátozása.
- Vasúti pályánál zúzottkő ágyazatos felépítmény helyett vasbetonlemez alkalmazása, amely az esetleges talajszennyezés és porártalom ellen megfelelő (a vasúti pályafelépítmények ehhez hasonló kialakítása műszaki szempontból is kedvező)
- Hangelnyelő anyag beépítése a vasbetonlemezes felépítménybe a zajcsökkentés érdekében,

Villamos energia átviteli hálózat távvezeték

- A nyomvonal kialakításakor már meglévő vezeték mellé helyezés.
- A munkavégzés idejének és módjának korlátozása.
- A talajfelszín bolygatásának elkerülése.
- Vezeték folyó alatti fúrásban történő átvezetése jelentős folyó menti élőhelyeket, fajokat véd meg.
- Légvezeték esetén a tartószerkezetek Natura 2000 terület határán kívüli felállítása.
- Madárvonulási irányok, madárfészkelési helyek figyelembevétele, bizonyos távolságra tőle légvezeték kialakításának tilalma (pl. fekete gólya fészkelőhelyétől mért 300 m sugarú körön belül nem haladhat a légvezeték nyomvonala).
- Kivitelezési munkák időbeli korlátozással való végzése fajvédelem szempontjából.
- Vezeték láthatóságának növelése.

Szénhidrogén vezetékek

- Irányított fúrás.
- A keresztezések műszaki kialakítása a helyi viszonyok figyelembe vételével átsajtolással, vagy irányított vízszintes fúrással.

VTT tározók

- Amennyiben a tározó építésével elkerülhető a Natura 2000 területek metszése, ott ügyelni kell arra is, hogy a töltésláb se érintse a jelölő élőhelyeket.

7. 1. A tervezett térszerkezeti elemek Natura 2000 kijelölés alapjául szolgáló fajokra és élőhelyekre gyakorolt kedvezőtlen hatásainak mérséklési lehetőségei

A tervezett elemek kedvezőtlen hatásainak enyhítését, csökkentését, mérséklését szolgáló intézkedések:

- Nyomvonal módosítás, korrekció
- Nyomvonalak járulékos létesítményeinek Natura 2000 területen kívüli elhelyezése
- Hatáscsökkentő beruházások
 - o Kizárás és átjutás
- Invazív fajok visszaszorítása az érintett területen az építés megkezdése előtt
- Egyéb kármérséklő intézkedések
 - o Az építés során készített munkagödrök falának megfelelő kialakítása
 - o Vadvédő kerítések
 - o Az úthoz kapcsolódó létesítmények világításának korlátozása
 - o Építés alatti hatások csökkentésére kialakított védőkerítés
 - o Natura 2000 területeken történő fakivágás idejének korlátozása
 - o Vizes élőhelyek ökológiai folyosó funkciójának megőrzése
 - o Az ökológiai átjárókhoz csatlakozó terelőhálók alkalmazása
 - o Jelölő növényfajok áttelepítése
 - o Jelölő állatfajok áttelepítése.

7. 2. A tervezett térszerkezeti elemeknek a Natura 2000 kijelölés alapjául szolgáló élőhelyekre gyakorolt kedvezőtlen hatásainak mérséklési lehetőségei, a hatáscsökkentő intézkedés kivitelezése esetén a fennmaradó hatás intenzitásának (nincs hatás, nem jelentős hatás, továbbra is jelentős hatás) megadásával.

Az élőhelyekre gyakorolt kedvezőtlen hatások mérséklési lehetőségei a fajokra vonatkozó - a 7.1 fejezetben bemutatott - javaslatokhoz hasonlóak.

8. KIEGYENLÍTŐ, KOMPENZÁCIÓS INTÉZKEDÉSEK

A kompenzációs intézkedések olyan, a tervező által javasolt, a várható kedvezőtlen hatással legalább megegyező (de inkább jelentősebb) hatású intézkedések, amelyek a Natura 2000 kijelölés alapjául szolgáló fajok és élőhelyek természetvédelmi helyzetét javítják amennyiben a tervi elem hatása mérséklő intézkedésekkel nem csökkenthető eredményesen, továbbá a tervi elem kiemelt közérdekből valósul meg és nincs más alternatívája. A kiegyenlítő intézkedéseket külön kompenzációs terv keretében kell kidolgozni, amelyről nem kiemelt faj/élőhely érintettsége esetén az Európai Bizottságot tájékoztatni kell, ill. kiemelt faj/élőhely érintettsége esetén az EB jóváhagyása szükséges. A kiegyenlítő intézkedéseknek biztosítaniuk kell, hogy a terület „az érintett bioföldrajzi régió belül” továbbra is a korábbi mértékben

járuljon hozzá a természetes élőhelyek és az egyes fajok élőhelyei kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzéséhez.

Értékelési lépések abban az esetben, amikor nincs alternatív megoldás, és kedvezőtlen hatások maradnak:

Kiegyenlítő, kompenzációs intézkedések

Tervezett kiegyenlítő, kompenzációs intézkedések leírása:

- a) a kompenzációs intézkedések célja, a kompenzálandó élőhelytípusok és fajok célcsoportja és annak leírása, hogy milyen ökológiai folyamatokat/funkciókat kell kompenzálni (leírás arról, hogy ezek az intézkedések miért alkalmasak arra, hogy kompenzálják a negatív hatásokat),
- b) a kompenzációs intézkedések mértéke (felszíni terület aránya, a fajok populációjának nagysága),
- c) a kompenzációs területek elhelyezkedése, azonosítása (térképen is megjelenítve),
- d) a kompenzációs területek korábbi státusa, állapota (a kompenzációs területen meglévő élőhelyek és azok állapota, a terület típusa, a terület földhasználati módja stb.),
- e) a kompenzációs intézkedésektől várható eredmények leírása, annak magyarázata, hogy a javasolt intézkedések milyen módon kompenzálják a terület integritására gyakorolt kedvezőtlen hatásokat, illetve a kompenzációs intézkedések milyen módon teszik lehetővé a Natura 2000 hálózat koherenciájának megőrzését,
- f) a tervezett kompenzációs intézkedések végrehajtásának ütemterve (beleértve a hosszú távú végrehajtást is), jelezve, hogy mikor fognak az intézkedések várhatóan eredményeket hozni,
- g) a javasolt kompenzációs intézkedések végrehajtásának módszere és megvalósítási technikái, azok megvalósíthatóságának és eredményességének értékelése,
- h) a javasolt kompenzációs intézkedések költségei és finanszírozása,
- i) a kompenzációs intézkedések végrehajtásáért felelős szervezetek megjelölése,
- j) a kompenzációs intézkedések végrehajtásának nyomon követése (pl. ha bizonytalanságok vannak az intézkedések hatékonysága tekintetében), az eredmények folyamatos értékelése és nyomon követése.

8. 1. A várható kedvezőtlen hatással legalább azonos nagyságú intézkedések, amelyek a Natura 2000 kijelölés alapjául szolgáló fajok természetvédelmi helyzetét javítják

Részletesebb tervezés során - amennyiben alternatíva nem valósítható meg - a kompenzációs terv keretében kell a kompenzációs intézkedést a beruházáshoz elkészíteni.

8. 2. A várható kedvezőtlen hatással legalább azonos nagyságú intézkedések, amelyek a Natura 2000 kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek természetvédelmi helyzetét javítják

Részletesebb tervezés során - amennyiben alternatíva nem valósítható meg - a kompenzációs terv keretében kell a kompenzációs intézkedést a beruházáshoz elkészíteni.

A kompenzációs intézkedések leggyakoribb példái

- élőhely-helyreállítás: az élőhely helyreállítása annak elősegítésére, hogy a természetvédelmi értékek fennmaradjanak, és a természetvédelmi célok teljesüljenek,
- élőhelykreáció: új élőhelyek létrehozása egy új területen vagy a meglévő területen, az élőhelyvédelmi irányelv értelmében új Natura terület jelölése,
- élőhely áthelyezés: az élőhely kialakítása új vagy nagyobb területen, amely majd a Natura 2000 hálózat részévé válik,

- élőhelyerősítés: a megmaradó élőhelyek arányos erősítése a projekt vagy terv által tönkretett élőhelyeken,
- meglévő élőhelyegyüttes védelme: intézkedések tétele a Natura 2000 hálózat koherenciájának degradálódása ellen.

A negatív hatások ellentételezésére felkínált kompenzációs intézkedések indoklását, igazolását szükséges a projekt engedélyezése előtt elvégezni.

9. A HATÁSOK ÖSSZEGZŐ ÉRTÉKELÉSE

A Natura 2000 hatásbecslési dokumentációban a konfliktusok kategorizálásával a terv léptékében feloldható, illetve nem feloldható konfliktusok szétválasztása megtörtént. Az OTrT kis méretarányú (1:500000) térképi ábrázolása és a Natura 2000 területek biotikai információinak hiánya miatt nem kategorizálható konfliktushelyeknél javaslat született mélyebb szintű (pl. megvalósíthatósági tanulmányhoz készítendő) hatásvizsgálat készítésére.

9. 1. Az országos tervezett elemek által a Natura 2000 területekre irányuló várható kedvezőtlen hatások tipizálása

Az OTrT tervi elemeinek hatásai az alábbiakban tipizálhatók:

- *Élőhely területi kiterjedésének* csökkenése, megszűnése a nagy területi igényű, felszíni, és hosszan tartó üzemelésű műszaki infrastrukturális létesítmények és beépítések esetében áll fenn, ahol a folyamat visszafordíthatatlan.
- Főként a műszaki infrastruktúra kiépítéskor és állandó jellegű üzemeléskor alakul ki a fajok *zavarása*.
- Élőhelyek vagy állományok *fragmentációja* a vonalas építmények létrehozásánál, üzemelésénél lép fel, hátrányosan érintve számos szárazföldi faj mozgását szaporodását.
- *Állományváltozás*, állománysűrűség csökkenése az élőhelyvesztéssel vagy élőhelybolygatással párhuzamosan alakul ki. Különösen nagy problémát jelent az invazív fajok betelepülése és gyors terjedése.
- A *környezeti tényezők változása* a tápanyagforgalom változásaira, a szénhidrogének megjelenésére vezethető vissza.

9. 2. A konfliktusterületek csoportosítása

A végleges tervváltozathoz elkészült Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció konfliktusterületei az alábbiak szerint alakulnak:

Az OTrT-ben ábrázolt közlekedési hálózatok és a Natura 2000 területek között fennálló konfliktusok, amelyeket a továbbtervezés során kell vizsgálni és feloldani kategória:

- M0
- M2 kivezetése Hontnál
- M3
- Váci Duna híd
- Mindszent és Baks közötti Tisza híd
- M8 gyorsforgalmi út Dunavecse és Kecskemét közötti szakasza

- Bánáti út Hódmezővásárhely – Kübekháza közötti útszakasza

OTrT tervezett elemei által érintett Natura 2000 területeken jelentkező konfliktushelyek száma

	„A”	„B”	„A” és „B” összesen	n.a.	Összes
Gyorsforgalmi utak	21	28	49	1	50
Főutak	29	74	103	11	114
NSV	0	21	21	0	21
Vasúti törzshálózat	3	6	9	1	10
Átviteli hálózat	3	21	24	5	29
Szénhidrogén vezetékek	3	21	24	10	34
VTT tározók	0	4	4	0	4
Települési térség	14	24	38	8	46
Összesen	73	199	272	36	308

(n.a : 37 konfliktusterület nem volt értékelhető adathiány miatt)

A konfliktushelyek kategóriáinak értékelése több szempontból lehetséges

Elsődlegesen a konfliktust kiváltó ok, az ott jelentkező hatás és intézkedés alapján:

1. Nincs konfliktus adott nyomvonalszakaszon, amennyiben a tervi elem az érintett Natura 2000 területen belül nem érint jelölő fajt, vagy a hatás nem számottevő, vagy az infrastruktúra elem nincs hatással az érintett területre (nincs tartópillér, földalatti vezetékek működése, stb.).
Nincs konfliktus adott települési térségben amennyiben a két terület metszetét rajzi pontatlanság okozta, vagy a települési térséggel átfedő Natura 2000 terület települési zöldterületet (közpark) vagy erdőt jelöl. Említett települési területfelhasználási egységeken beépítés nem tervezett az elérhető településszerkezeti, illetve szabályozási terv szerint.
2. a) A tervi elem és a közösségi jelentőségű élőhely/faj ismerete alapján a konfliktus kismértékű. A negatív környezeti hatás a megvalósítás során alkalmazandó műszaki megoldással minimálisra csökkenthető (pl. emelt pálya a folyó és a hullámtér felett). A konfliktus feloldását jelentheti a nyomvonal szakági tervekben történő korrekciója (+/-10 %-on felüli) illetve a települési térség településrendezési eszközbeli lehatárolásának módosítása jelentős élőhely, illetve faj érintettség esetén. A nyomvonalkorrekciót már meglévő infrastruktúra elemek figyelembevételével kell tervezni.
b) A tervi elem által érintett közösségi jelentőségű élőhely/faj konkrét ismerete nélkül csak feltételezhető a konfliktus lehetősége.
3. Tervi elem jelen ismeret szerint jelentős konfliktust eredményez, amelyet kompenzációs intézkedésekkel sem lehet orvosolni. Nagyon ritka, legértékesebb élőhelyek, fajok veszélyeztetettsége áll fenn a területelvonás, élőhelyvesztés következtében. A tervezett elem újratervezendő vagy műszaki megoldással orvoslandó az egyeztetések lefolytatását követően.

OTrT tervi elem típusa szerint:

1. A tervi elemeknél a közlekedési nyomvonalak és a települési térség vizsgálata eredményezett viszonylag magas arányú konfliktusmentes metszhelyet.
2. A kármérséklő intézkedésekkel megvalósítható tervi elemek legnagyobb részét az energetikai hálózat és szükséggtározók adták, de a közlekedési elemek és települési térségnél is jelentős számban fordul elő.
3. A jelenleg már ismert, várhatóan fennmaradó konfliktus a gyorsforgalmi és főutak vonatkozásában áll fenn.

Konfliktusok helye szerint:

1. Az országban konfliktusmentes területek egyenletesen helyezkednek el. Az újonnan tervezett nyomvonalsávok jelentős része és a már több ízben áttervezett nyomvonalak, valamint a meglévő zöldterületbe, erdőbe besorolt települési térségek - bár Natura 2000 területeket érintenek - jelölő élőhelyet, fajokat nem veszélyeztetnek. A műszaki infrastruktúra és a települési térségek által érintett Natura 2000 területek közül jellemzően a főutak és a városi belterületek által érintettek tartoznak a konfliktusmentes kategóriába.
2. A kármérséklő intézkedésekkel megvalósítható tervi elemek főként az Észak-nyugat-Dunántúl, valamint Közép- és Kelet-Magyarország energetikai létesítményei, közlekedési hálózatai. A lehetséges konfliktussal rendelkező problematikus területek jellegzetesen nagyvárosok környékén (Budapest, Győr, Miskolc Nyíregyháza) rajzolódnak ki a települési térség vonatkozásában.
3. A közlekedési hálózat viszonylatában már infrastrukturálisan terhelt, egyben természetileg értékes területekre koncentrálódik ez a kategória.

10. FELHASZNÁLT IRODALOM

- *Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény felülvizsgálata – Módosító javaslat (VÁTI, 2012)*
- *Natura 2000 adatbázis (Standard Data Form) www.natura2000.hu*
- *[www. termeszetvedelem.hu](http://www.termeszetvedelem.hu)*
- *Natura 2000 digitális térképadatbázis (Vidékfejlesztési Minisztérium, 2012)*
- *Az OTrT Natura 2000 hatásbecslését megalapozó Nemzeti Park Igazgatóságok által összeállított szakmai értékelő anyag*
- *A Natura 2000 területekre jelentős hatással lévő tervek és projektek hatásbecslése (Európai Bizottság Környezetvédelmi Főigazgatóság, 2011)*
- *Dr. Gáspár Vera: Natura 2000 érintettség megítélése, Natura 2000 hatásbecslés (előadásanyag, 2011)*
- *Ambrusné dr. Tóth Éva: A Natura 2000 területekhez kapcsolódó eljárások kritikus mérlegelési kérdései (előadásanyag 2010)*
- *Dr. Király Botond Gergely – Dr. Kenyeres Zoltán: Az OTrT-hez készülő Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció tematikajavaslat*
- *Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terve felülvizsgálatának és módosításának Natura 2000 hatásbecslési dokumentációja (Corvinus Egyetem, 2010)*
- *Pest megye területrendezési terv felülvizsgálatának Natura 2000 hatásbecslési dokumentációja (Pestterv, 2011)*
- *„Az Országos Gyorsforgalmi és Főúthálózat Nagytávú Terv és a Hosszú Távú Fejlesztési Program” Natura 2000 hatásbecslési dokumentációja (UNITEF, COWI, KÖZLEKEDÉS, UTIBER, 2011)*
- *Környezetvédelmi konzultációs kérelem az Országos Villamos távvezeték ZRt. Magyar-szlovák gázvezeték magyarországi szakaszának építéséhez (Zöld vonal 2000 Környezetvédelmi Tanácsadó Kft., 2011.)*
- *A P9012 Nabucco gázvezeték megvalósításáról szóló környezetvédelmi engedély határozata*
- *Hegyeshalom/Rajka – Budapest – Kelebia nagysebességű vasútvonal kijelölésével kapcsolatos hatástanulmány (2001, VÁTI)*
- *Budapest - Záhony/Eperjeske nagysebességű vasútvonal kijelölésével kapcsolatos hatástanulmány (2004, VÁTI)*
- *Budapest – Röske/Kübekháza nagysebességű vasútvonal kijelölésével kapcsolatos hatástanulmány (2006, VÁTI)*
- *Gyékényes térsége – Budapest nagysebességű vasútvonal kijelölésével kapcsolatos hatástanulmány (2009, MÁVTI)*
- *A tervezett nagysebességű vasút nyomvonalának vizsgálata Budapest térségében (2011, VÁTI)*

MELLÉKLETEK

1. sz. melléklet

1. sz. táblázat: Az OTrT-ben ábrázolt közlekedési hálózatok és a Natura 2000 területek között fennálló konfliktusok, amelyeket a továbbtervezés során kell vizsgálni és feloldani

Sorszám	Natura KTT és tervi elem metszéspontjának kódszáma	Natura KMT és tervi elem metszéspontjának kódszáma	Az OTrT-ben tervezett elem ¹ érintett szakasza	Érintett települések	Érintett Natura 2000 terület kódja	Érintett Natura 2000 terület neve
1.	(G77-85)		M0 (10. sz. főút és 1. sz. főút között)	Üröm Pilisborosjenő	HUDI20039	Pilis és Visegrádi- hegység
				Solymár Budapest Remeteszőlős Nagykovácsi Budakeszi	HUDI20009	Budai- hegység
2.		GG1 9	M3 (Vásárosnamény és országhatár között)	Gelénés, Beregdaróc	HUHN10001	Szatmár- Bereg
3.	G91		M8 (Dunavecse és Kecskemét között)	Kunadacs, Szabadszállás	HUKN20003	Felső- kiskunsági turjánvidék
4.	F110- F111, F122- F123		Hódmezővásárhely – Kübekháza térsége (Szerbia/Románia)	Szeged, Deszk	HUKM20008	Maros
5.	F109, F117	FF33 FF41	Soltvadkert (53. sz. főút) – Kiskunmajsa – Kistelek – Mindszent – Derekegyház – Szegevár (45. sz. főút) és Szegevár (45. sz. főút) – Nagymágocs – Orosháza (47. sz. főút)	Baks, Mindszent	HUKN20031 HUKN10007	Alsó-Tisza hullámtér Alsó- Tiszavölgy
6.	F77		Gödöllő (3. sz. főút) - Vác térsége – Tahitótfalu (11. sz. főút) váci Duna-híd	Vác Tahitótfalu	HUDI20034	Duna és ártere
7.	G66 G67- G68 G110G 111	GG10 GG11 GG16 GG9G G17	M2 (országhatárnál)	Hont	HUDI20026 HUDI10008	Ipoly-völgy Ipoly völgye

¹ OTrT-ben tervezett elem: az Ország Szerkezeti Tervében ábrázolt nyomvonalas rajzi helye

2. sz. táblázat: Natura 2000 területek által érintett az OTTrT-ben ábrázolt országos műszaki infrastruktúra tervezett elemei

Sorszám	Natura KTT és tervi elem metszéspontjának kódja	Natura KMT és tervi elem metszéspontjának kódja	Az OTTrT-ben tervezett elem ² érintett szakasza	Érintett települések	Érintett Natura 2000 terület kódja	Érintett Natura 2000 terület elnevezése	JAVASOLT ÉRINTETTSÉGI KATEGÓRIA
1	G71-G76		M10 (M0 és Kesztlőc között)	Pilisvörösvár Piliscsév	HUDI20039	Pilis és Visegrádi-hegység	B
2	G69 G70		M10 (Esztergomnál a Duna keresztezése)	Esztergom	HUDI20034	Duna és Ártère	B
3	G112		M2 (Rétág – országhatár között)	Drégelypalánk	HUDI2008	Börzsöny	B
4	G119		M4 (Fegyvernek és Berettyóújfalu között)	Karcag	HUHN20146	Hegyesbor	B
5	G117 G118	GG21 - GG24	M4 (Fegyvernek és Berettyóújfalu között)	Kaba	HUHN20093	Kaba-földsei gyepek	B
6	G128 - G129 G93- G94	GG13 - GG14 GG28 - GG29	M44 (Kecskemét és Tiszakürt között) Tisza-híd	Lakitelek, Tiszaug,	HUHN20015 HUHN10004	Közép-Tisza Közép-Tisza	B
7	G95		M47 (Békéscsaba és Berettyóújfalu között)	Szeghalom	HUKM20016	Sebes-Körös	B
8	G96- G99		M47 (Békéscsaba és Berettyóújfalu között)	Mezőberény	HUKM20012	Fekete-fehér- és Kettős-körös	B
9	G103		M47 (Orosháza és Békéscsaba között)	Orosháza	HUKM20006	Mágocs-ér	B
10	G104		M47 (Hódmezővásárhely és Orosháza között)	Székkutas	HUKM20001	Hódmezővásárhely környéki és csanádi-háti puszták	B
11		GG15	M47 (Hódmezővásárhely és Orosháza között)	Székkutas	HUKM10004	Vásárhelyi és Csanádi puszták	B
12		GG25	M47 (Békéscsaba és Berettyóújfalu között)	Berettyóújfalu, Bakonszeg	HUHN10003	Bihar	B
13	G63- G64		M60 (Pécs és Szentlőrinc között)	Aranyosgadány	HUDD20066	Pécsi-sík	B
14	G65	GG8	M60 (országhatárnál)	Drávatamási	HUDD20056 HUDD10002	Közép-Dráva Nyugat-Dráva	B
15	G53		M75 (M7 és M9 között)	Sármellék, Zalapáti	HUBF20037	Alsó-zala-völgy	B
16	G123		M4 (Abony és Fegyvernek között) Zagyva-híd	Szolnok	HUHN20089	Alsó-Zagyva hullámtere	B
17	G26		M8 (Körmend és Veszprém között)	Karakó, Kamond	HUBF20015	Marcál-medence	B
18		GG12	M8 (Lepsény M7 és Dunaújváros között)	Sárbogárd	HUDI10005	Sárvíz-völgye	B
19		GG50 I	M8 (Solnok és M3 között)	Erdőtelek, Kál	HUBN10004	Hevesi-sík	B
20	G7		M85 (Nagycenk és országhatár között)	Nagycenk, Kópháza	HUFH20013	Határ menti-erdők	B
21	G5- G6		M85 (Nagycenk és országhatár között)	Sopron	HUFH20003	Fertőmelléki-dombsor	B

² OTTrT-ben tervezett elem: az Ország Szerkezeti Tervében ábrázolt nyomvonalas rajzi helye

Sorszám	Natura KTT és tervi elem metszéspontjának kódja	Natura KMT és tervi elem metszéspontjának kódja	Az OTvT-ben tervezett elem ² érintett szakasza	Érintett települések	Érintett Natura 2000 terület kódja	Érintett Natura 2000 terület elnevezése	JAVASOLT ÉRINTETTSÉGI KATEGÓRIA
22	G1-G4		M85 (Nagycenk és országhatár között)	Sopron	HUFH2000	Dudlesz-erdő	B
23	G9-17		M85 (Csorna és Pereszteg között)	Fertőendréd, Vitnyéd, Kapunvár, Babót	HUFH20001	Rábaköz	B
24	G20-G22		M9 (Nagycenk és Vasvár között)	Csepreg, Meszlen	HUON20003 HUFH20010	Ablánc-patak völgye Répcse mente	B
25	G57, G59- G61	GG5-6	M9 (Nagykanizsa és Kaposvár között)	Inke, Vése	HUDD20063 HUDD10008	Szentai-erdő Belső-Somogy	B
26	G58		M9 (Nagykanizsa és Kaposvár között)	Kaposfő, Kaposmérő	HUDD20018	Pati-erdő	B
27	G501		M9 (Vasvár és Nagykanizsa között)	Zalaszentmihály, Pacsa, Gelse, Gelsesziget, Újudvar	HUBF20045	Szévíz-Principális csatorna	B
28	G62	GG7	M9 (Dombóvár és Kaposvár között)	Szentbalázs Kaposhomok Sántos	HUDD20016 HUDD10013	Észak-zselici erdőségek Zselic	B
29	F501	FF50 1, FF3	1.sz.főút Győr elkerülő	Győr	HUFH30004	Szigetköz	B
30	F74- 76, F78- 81		10. sz. főút Lábatlan – Nyergesújfalu elkerülő	Nyergesújfalu, Lábatlan	HUDI20018 HUDI20030	Észak-Gerecse Központi-Gerecse	B
31	F509	FF50 2	10. sz. főút Pilismarót elkerülő	Dömös	HUDI20039 HUDI10002	Pilis és Visegrádi hegység Börzsöny és Visegrádi hegység	B
32	F73		130. sz. főút keresztezi a Dunát	Komárom	HUDI20034	Duna és ártere	B
33	F130- F131	FF44 -45 FF47	22. sz főút Szécsény elkerülő	Szécsény,	HUBN20062 HUDI10008	Középső Ipoly-völgy Ipoly völgye	B
34	F126- F127 F175		25. sz. főút Sajópuszpöki - Bánréve elkerülő	Sajópuszpöki	HUAN20006	Sajó-völgy	B
35	F128- F177		26. sz főút Sajószentpéter – Berente - Kazincbarcika elkerülő	Kazinbarcika,	HUAN20006	Sajó-völgy	B
36	F129, F180- 183		26. sz. főút Sajószentpéter – Berente - Kazincbarcika elkerülő (Sajó metszések)	Sajószentpéter	HUAN20006	Sajó-völgy	B
37	F179- 178		26. sz. főút Sajószentpéter – Berente - Kazincbarcika elkerülő (Szuha patak metszés)	Múcsony	HUAN20005	Szuha-völgy	B
38	F176		26. sz.főút Dubicsány elkerülő	Dubicsány	HUAN20006	Sajó-völgy	B
39	F86		3. sz.főút Gödöllő elkerülő	Gödöllő	HUDI20023	Gödöllői-dombság	B
40	F158- 159	FF76, FF78	31 sz. főút Jászapáti	Jászapáti	HUHN20085 HUHN10005	Jászapáti-jászkiséri szikések Jászság	B

Sorszám	Natura KTT és tervi elem metszéspontjának kódja	Natura KMT és tervi elem metszéspontjának kódja	Az OTRT-ben tervezett elem ² érintett szakasza	Érintett települések	Érintett Natura 2000 terület kódja	Érintett Natura 2000 terület elnevezése	JAVASOLT ÉRINTETTSÉGI KATEGÓRIA
41			311. sz. főút Ceglés elkerülő	Cegléd	HUDI 20021	Gerje mente	B
42	F163- F164		32. sz főút Jásztelek elkerülő	Jásztelek	HUHN20079	Pusztamizsei-erdő	B
43		FF54 - FF55 FF51 - FF53	33. sz. főút Besenyőtelek elkerülő	Besenyőtelek Dormánd Füzesaborny,	HUBN10004	Hevesi-sík	B
44	F152 F153	FF72	34. sz. főút új szakasza	Újszentmargita,	HUHN20002 HUHN10002	Hortobágy Hortobágy	B
45	F510		4. sz. főút Újfehértó elkerülő	Újfehértó	HUHN20106	Újfehértói gyepek	B
46	F125		43. sz. főút Makó elkerülő	Makó	HUKM20008	Maros	B
47	F511		47. sz. főút Berettyóújfalu	Berettyóújfalu	HUHN20101	Bihari legelő	B
48	F506		441. sz. főút Ceglédi elkerülő	Cegléd	HUDI20021	Gerje-mente	B
49	F166- F167		442. sz. főút Szolnok – Rákócziútfalva elkerülő	Szolnok	HUHN20015	Közép-Tisza	B
50	F112		46. sz. főút Gyomaendrőd elkerülő	Gyomaendrőd	HUKM20017	Hármas-Körös	B
51	F512		5. sz. főút Kistelek elkerülő	Kistelek	HUKN20017	Közép-csongrádi szikesek	B
52		FF29	51. sz. főút Dömsöd elkerülő	Dömsöd	HUKN10001	Felső-Kiskunsági szikes puszták és turjánvidék	B
53	F105	FF30 - FF31	53. sz főút Akasztó elkerülő	Akasztó	HUKN20009 HUKN10002	Felső-kiskunsági szikes tavak és Mikla-pusztá Kiskunsági szikes tavak és az őrzégi turjánvidék	B
54	F106		53. sz. főút Kiskörös elkerülő	Kiskörös	HUKN20022	Kiskörösi turjános	B
55	F68		6. sz. főút Pécs elkerülő	Bicsérd, Kövágószőlős, Pellérd	HUDD20066	Pécsi-sík	B
56	F70		67. sz főút Szigetvár és országhatár közötti meghosszabbítása	Sellye	HUDD20008	Ormánsági-erdők	B
57	F48 F49		75. sz főút Zalaszentmihály elkerülő	Pölöske, Zalaszentmihály	HUBF20045	Szévíz-Principális csatorna	B
58	F45		77 sz. új főút Tapolca-Keszthely között	Várvolgy, Vállus	HUBF20035	Keszthelyi- hegység	B
59	F502 F503		új 81. sz. főút (Győr elkerülése)	Győr	HUFH20009	Gönyüi-homokvidék	B
60	F7		új 81. sz. főút (Győr elkerülése)	Pér	HUFH20007	Péri-repülőtér	B
61	F50- F51		86. sz főút Zalabaksa elkerülő	Zalabaksa	HUBF20044	Kerka mente	B
62			Albertirsa (4. sz. főút) – Tápiószentmárton-Nagykátá és Nagykátá-Jászfényszaru (32. sz. főút)	Pécel	HUDI 20023	Gödöllői-dombság	B
63			Albertirsa (4. sz. főút) – Tápiószentmárton-Nagykátá és Nagykátá-Jászfényszaru (32. sz. főút)	Nagykátá	HUDI 20025	Hajta-mente	B

Sorszám	Natura KTT és tervi elem metszéspontjának kódja	Natura KMT és tervi elem metszéspontjának kódja	Az OTRT-ben tervezett elem ² érintett szakasza	Érintett települések	Érintett Natura 2000 terület kódja	Érintett Natura 2000 terület elnevezése	JAVASOLT ÉRINTETTSÉGI KATEGÓRIA
64	F114		Békés (470. sz. főút) – Doboz – Sarkad – Méhkerék térsége – (Románia) főút	Doboz	HUKM20011	Körösközi-erdők	B
65	F513		Budapest térszerkezetet meghatározó főútjai	Budapest	HUDI20034	Duna és ártere	B
66	F514		Budapest térszerkezetet meghatározó főútjai	Budapest	HUDI20042	Ráckevei Duna-ág	B
67	F505		Dabas térsége (M5) – Százhalombatta – Zsámbék – Kesztlőc térsége (M10) főút	Dabas, Újhartyán	HUDI20051	Turjánvidék	B
68	F95		Dabas térsége (M5) – Százhalombatta – Zsámbék – Kesztlőc térsége (M10) főút	Majosháza, Dunavarsány, Tököl	HUDI20042	Ráckevei Duna-ág	B
69	F94		Dabas térsége (M5) – Százhalombatta – Zsámbék – Kesztlőc térsége (M10) főút hídja	Százhalombatta, Tököl	HUDI20034	Duna és ártere	B
70			Dabas térsége (M5) – Százhalombatta – Zsámbék – Kesztlőc térsége (M10) főút	Pilisjászfalu Tinnye	HUDI 20039	Pilis és Visegrádi-hegység	B
71	F26		Devecser – Sümeg – Keszthely főút	Nemeshany	HUBF20011	Felső-Nyirádi-erdő és Meggyes-erdő	B
72	F35		Devecser – Sümeg – Keszthely főút	Zalaszentő	HUBF20035	Keszthelyi-hegység	B
73	F40		Devecser – Sümeg – Keszthely főút	Zalaszentő Rezi	HUBF20035	Keszthelyi-hegység	B
74	F36- F39		Devecser – Sümeg – Keszthely főút	Zalaszentő	HUBF20035	Keszthelyi-hegység	B
75			Gödöllő (3. sz. főút) – Vác térsége – Tahitófalu (11. sz. főút)	Szada Mogyoród	HUDI 20055	Veresegyházi-medence	B
76	F508		Győr (M19) – Gönyű (1. sz. főút)	Győr	HUFH20009	Gönyűi-homokvidék	B
77	F59, F61- F65	FF13, FF15	Iharosberény térsége (61. sz. főút) – Gyékényes térsége – (Horvátország) főút	Gyékényes, Porrogszentkirál y	HUDD20062 HUDD10002	Nyugat-Dráva sík Nyugat-Dráva	B
78	F136- F137	FF62	Karácsond térsége (3. sz. főút) – Heves – Kisköre – Kunhegyes (34.sz. főút) és Kenderes (34. sz. főút) – Kenderes (4. sz. főút) főút	Tarnaszentmikl ós Kisköre	HUBN20040 HUBN10004	Nagy-fertő–Gulya-gyep– Hamvajárás szikes pusztái Hevesi-sík	B
79	F66- F67	FF16	Köblény térsége (M9) – Komló térsége (66. sz. főút) főút	Magyaregregy, Komló	HUDD20030 HUDD10007	Mecsek Mecsek	B
80	F150		Nyíregyháza térsége (M3) – Nyírbátor – Vállaj – (Románia) főút	Nagykálló	HUHN21163	Biri Nagy-rét	B
81	F172	FF90	Sárospatak (37. sz. főút) – Cigánd – Kisvárd – Vásárosnamény – Tivadar – Fehérgyarmat (491. sz. főút) főút Bodrog-hídja	Bodrogolaszi, Sárospatak	HUBN20071 HUBN10001	Bodrogzug és Bodrog hullámtere Bodrogzug–Kopasz-hegy– Taktaköz	B
82		F504	Sárvár (84. sz. főút) – Celldömölk térsége – Pápa – Kisbér – Környe – Tatabánya – Tát (105. sz. főút) főút hídja	Tarján	HUDI10003	Gerecse	B
83	F515		Sárvár (84. sz. főút) – Celldömölk térsége – Pápa – Kisbér – Környe – Tatabánya – Tát (105. sz. főút) főút hídja	Császár	HUDI20005	Bársonyos	B
84	F55		Sávoly (M7) – Marcali – Somogyvár – Gamás – Törökkoppány – Nagykónyi (61.	Fiad	HUDD20017	Mocsoládi-erdő	B

Sorszám	Natura KTT és tervi elem metszéspontjának kódja	Natura KMT és tervi elem metszéspontjának kódja	Az OTT-ben tervezett elem ² érintett szakasza	Érintett települések	Érintett Natura 2000 terület kódja	Érintett Natura 2000 terület elnevezése	JAVASOLT ÉRINTETTSÉGI KATEGÓRIA
			sz. főút) főút				
85	F101- 102		Szabadegyháza (62. sz. főút) – Adony – Ráckeve – Dabas – Újhartyán (M5) – Kiskunlacháza (51. sz. főút) főút hídja	Adony Ráckeve	HUDI20042	Ráckevei Duna-ág	B
86	F144 F184	FF68 FF10 2	Tiszanagyfalu (38. sz. főút) – Mád – Encs térsége (3. sz. főút) főút	Tokaj Tiszanagyfalu	HUHN20001 HUHN10008	Felső-Tisza Felső-Tisza	B
87		FF10 0	Tiszanagyfalu (38. sz. főút) – Mád – Encs térsége (3. sz. főút) főút	Tarcal	HUBN10001	Bodrogzug–Kopasz-hegy– Taktaköz	B
88	F144, F184		Tiszanagyfalu (38. sz. főút) – Mád – Encs térsége (3. sz. főút) főút	Tiszanagyfalu, P ere, Tokaj	HUHN20001	Felső-Tisza	B
89	F91, F93	FF26, FF27	új 811. sz. főút, meglévő mellékutak nyomvonalán	Csákvár, Zámoly	HUDI30002	Zámolyi-medence	B
90	F88- F89		Albertirsa (4. sz. főút) – Tápiószentmárton – Nagykáta és Szentmártonkáta – Jászfényszaru (32. sz. főút) főút	Szentmártonkát a	HUDI20025	Hajta mente	B
91	F162	FF82, FF84	Karácsond térsége (3. sz. főút)– Heves – Kisköre – Kunhegyes (34.sz. főút) és Kenderes (34. sz. főút) – Kenderes (4. sz. főút) főút	Tiszabura	HUHN20015 HUHN10004	Közép-Tisza Közép-Tisza	B
92	F138- F139, F161	FF63, FF64 FF82 -84	Karácsond térsége (3. sz. főút) – Heves – Kisköre – Kunhegyes (34.sz. főút) és Kenderes (34. sz. főút) – Kenderes (4. sz. főút) főút	Kisköre, Tiszabura	HUHN10002 HUHN10004	Hortobágy Közép-Tisza	B
93	F135		Karácsond térsége (3. sz. főút) – Heves – Kisköre – Kunhegyes (34.sz. főút) és Kenderes (34. sz. főút) – Kenderes (4. sz. főút) főút	Hevesvezekény, Tarmaszentmikl ós	HUBN20040	Nagy-fertő–Gulya-gyep– Hamvajárás szikes pusztái	B
94	F516	FF50 5	Karácsond térsége (3. sz. főút) – Heves – Kisköre – Kunhegyes (34.sz. főút) és Kenderes (34. sz. főút) – Kenderes (4. sz. főút) főút	Tarnaszentmikl ós Kisköre	HUBN10004	Hevesi-sík	
95	F148- F149		Nyíregyháza térsége (M3) – Nyírbátor – Vállaj – (Románia) főút	Pócspetri, Máriapócs	HUHN20067	Csikós-lápos	B
96	F151		Nyíregyháza térsége (M3) – Nyírbátor – Vállaj – (Románia) főút	Terem	HUHN20058	Teremi-erdő	B
97	F149		Rakamaz térsége– Tiszavasvári – Hajdúböszörmény (35. sz. főút) főút	Hajdúnánás	HUHN20002	Hortobágy	B
98	F140, F142- F143		Sárospatak (37. sz. főút) – Cigánd – Kisvárd – Vásárosnamény – Tivadar – Fehérgyarmat (491. sz. főút) főút	Tizsakanyár, Vásárosnamény	HUHN20001	Felső-Tisza	B
99		FF35 - FF37	Soltvadkert (53. sz. főút) – Kiskunmajsa – Kistelek – Mindszent – Derekegyház – Szegevár (45. sz. főút) és Szegevár (45. sz. főút) – Nagymágocs – Orosháza (47. sz. főút) főút	Kömpöc, Csengel, Balástya	HUKN10008	Balástya-Szatymaz környéki homokvidék	B
100		FF34	Soltvadkert (53. sz. főút) – Kiskunmajsa – Kistelek – Mindszent – Derekegyház – Szegevár (45. sz. főút) és Szegevár (45. sz. főút) – Nagymágocs – Orosháza (47. sz. főút) főút	Baks Ópusztaszer	HUKN10007	Alsó-Tiszavölgy	B
101	F118- F121		Szarvas (44. sz. főút) – Orosháza (47. sz. főút) és Orosháza (47. sz. főút)– Mezőkovácsháza –	Battonya	HUKM20009	Mezőhegyes-battonyai gyepek	B

Sorszám	Natura KTT és tervi elem metszéspontjának kódja	Natura KMT és tervi elem metszéspontjának kódja	Az OTRT-ben tervezett elem ² érintett szakasza	Érintett települések	Érintett Natura 2000 terület kódja	Érintett Natura 2000 terület elnevezése	JAVASOLT ÉRINTETTSÉGI KATEGÓRIA
			Battonya – (Románia) főút				
102		FF10 I	Tiszanagyfalu (38. sz. főút) – Mád – Encs térsége (3. sz. főút) főút	Tokaj Tiszaladány	HUBN10001	Bodrozug–Kopasz-hegy– Taktaköz	B
103							
104		AA2	Dél-Borsodi tározó	Tiszadorogma Ároktő	HUBN10002	Borsodi-sík	B
105		AA8	Hanyi-Jászsági tározó	Kisköre Tarnaszentmikl ós Pély	HUBN10004	Hevesi-sík	B
107		AA1	Szegedi tározó	Ópusztaszer Baks Dóc	HUKN10007	Alsó-Tiszavölgy	B
108	E72		Szolnok 750 kV-os átviteli hálózati távvezeték	Szolnok	HUHN20089	Alsó-Zagyva hullámtere	B
109	E16- 22 E24- 25 E27- 29 E31- 40		Bicske -Pomáz-Göd 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték	Pomáz Szentendre Csobánka Pilisvörösvár	HUDI20039	Pilis és Visegrádi-hegység	B
110	E23 E30		Bicske -Pomáz-Göd 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték	Dunakeszi Szigetmonostor Szentendre	HUDI20034	Duna és ártere	B
111	E41		Bicske -Pomáz-Göd 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték	Piliscsaba Perbál	HUDI20009	Budai-hegység	B
112			Csepel – Albertfalva 220 kV-os átviteli hálózati távvezeték	Budapest	HUDI 20034	Duna és ártere	B
113	E42		Gödöllő térsége 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték	Kistarcsa	HUDI20023	Gödöllői-dombság	B
114	E3		Gönyű-(Szlovákia) 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték	Gönyű	HUFH30004	Szigetköz	B
115	E7		Győr – Abda - Vámoszabadi- (Szlovákia) 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték	Győr	HUFH20011	Rába	B
116	E1-2 E4-6		Győr – Abda - Vámoszabadi- (Szlovákia) 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték	Vámos-szabadi Győrzámoly Győrújfal Abda	HUFH30004	Szigetköz	B
117	E67		Gyulaháza térsége – Hajdúböszörmény 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték	Biri	HUHN21163	Biri Nagy-rét	B
118	E64 E75	EE15 EE22	Gyulaháza térsége – Kiszóvágy - (Szlovákia) 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték	Cigánd Dombrád	HUHN 20008 HUHN10008	Felső-Tisza Felső-Tisza	B
119	E69		Gyulaháza térsége – Hajdúböszörmény 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték	Biri Nagykálló	HUHN20133	Balkányi Libegős	B
120	E56 E57		Paks-Albertirsa 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték	Kunadacs	HUKN10001	Felső-Kiskunsági szikes puszták és turjánvidék	B
121	E15 E59		Paks – Albertirsa 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték	Paks Uszód	HUDD20023	Tolnai Duna	B
122	E8 E9		Paks -Litér 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték	Litér Királyszentistvá n	HUBF20022	Mogyorós-hegy	B
123	E13- 14		Paks -Litér 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték	Nagydorog Bikács	HUDD20050	Szenesi-legelő	B

Sorszám	Natura KTT és tervi elem metszéspontjának kódja	Natura KMT és tervi elem metszéspontjának kódja	Az OTRT-ben tervezett elem ² érintett szakasza	Érintett települések	Érintett Natura 2000 terület kódja	Érintett Natura 2000 terület elnevezése	JAVASOLT ÉRINTETTSÉGI KATEGÓRIA
124	E62 E63	EE14	Sajószöged – Gyulaháza térsége 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték	Tiszaújváros Kesznyéten	HUBN20069 HUBN10005	Kesznyéteni Sajó-öböl Kesznyéten	B
125	E66		Sajószöged – Gyulaháza térsége 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték	Szorgalmatos	HUHN20114	Tiszaölki szikések	B
126	E46		Budapest [XXI.kerület] – Budapest [XI. kerület] 220 kV-os átviteli hálózati távvezeték		HUDI20034	Duna és ártere	B
127	E70		Sajószöged – Debrecen 220 kV-os átviteli hálózati távvezeték	Hajdúböszörmé ny	HUHN20002	Hortobágy	B
128	E68	EE16	Sajószöged – Debrecen 220 kV-os átviteli hálózati távvezeték	Polgár	HUHN20002 HUHN10002	Hortobágy Hortobágy	B
129		NN2	(Ausztria és Szlovákia) – Hegyesalom és Rajka – Budapest[Ferihegy] – Röske és Kübekháza – (Szerbia és Románia) hegyeshalmi ága	Hegyesalom	HUFH10004	Mosoni-sík	B
130	N1	NN3	(Ausztria és Szlovákia) – Hegyesalom és Rajka – Budapest[Ferihegy] – Röske és Kübekháza – (Szerbia és Románia) hegyeshalmi ága	Kimle	HUFH30005	Hanság	B
131	N2	NN4	(Ausztria és Szlovákia) – Hegyesalom és Rajka – Budapest[Ferihegy] – Röske és Kübekháza – (Szerbia és Románia) hegyeshalmi ága	Károlyháza	HUFH30005	Hanság	B
132	N3- N4		(Ausztria és Szlovákia) – Hegyesalom és Rajka – Budapest[Ferihegy] – Röske és Kübekháza – (Szerbia és Románia) hegyeshalmi ága	Győr	HUFH20011	Rába	B
133	N12 N13	NN12 NN13	(Ausztria és Szlovákia) – Hegyesalom és Rajka – Budapest[Ferihegy] – Röske és Kübekháza – (Szerbia és Románia) hegyeshalmi ága	Bokod	HUDI30001	Vértes	B
134	N14 N17 N18	NN14 NN15 NN16	(Ausztria és Szlovákia) – Hegyesalom és Rajka – Budapest[Ferihegy] – Röske és Kübekháza – (Szerbia és Románia) hegyeshalmi ága	Oroszlány Gánt Csákvár	HUDI30001	Vértes	B
135	N19		(Ausztria és Szlovákia) – Hegyesalom és Rajka – Budapest[Ferihegy] – Röske és Kübekháza – (Szerbia és Románia) hegyeshalmi ága	Alcsútdoboz	HUDI20049	Szentgyörgy-puszt	B
136	N15 - N16		(Ausztria és Szlovákia) – Hegyesalom és Rajka – Budapest[Ferihegy] – Röske és Kübekháza – (Szerbia és Románia) hegyeshalmi ága	Biatorbágy	HUDI20017	Érd-tétényi plató	B
137	N20- N25		(Ausztria és Szlovákia) – Hegyesalom és Rajka – Budapest[Ferihegy] – Röske és Kübekháza – (Szerbia és Románia) röskei ága	Cegléd	HUDI20046	Székek	B
138	N26- N30		(Ausztria és Szlovákia) – Hegyesalom és Rajka – Budapest[Ferihegy] – Röske és Kübekháza – (Szerbia és	Cegléd	HUDI20021	Gerje mente	B

Sorszám	Natura KTT és tervi elem metszéspontjának kódja	Natura KMT és tervi elem metszéspontjának kódja	Az OTTrT-ben tervezett elem ² érintett szakasza	Érintett települések	Érintett Natura 2000 terület kódja	Érintett Natura 2000 terület elnevezése	JAVASOLT ÉRINTETTSÉGI KATEGÓRIA
			Románia) rőszkei ága				
139		NN17 NN18	(Ausztria és Szlovákia) – Hegyeshalom és Rajka – Budapest[Ferihegy] – Rőszke és Kübekháza – (Szerbia és Románia) rőszkei ága	Szatymaz	HUKN10008 HUKN10007	Balástya-Szatymaz környéki homokvidék Alsó-Tiszavölgy	B
140		NN11	(Horvátország) – Gyékényes térsege – Budapest [Ferihegy] – Záhony – (Ukrajna) gyékényesi ág	Gyékényes	HUDD10002	Nyugat-Dráva	B
141	N11	NN9 NN10	(Horvátország) – Gyékényes térsege – Budapest [Ferihegy] – Záhony – (Ukrajna) gyékényesi ág	Porrogszentkirál y Gyékényes	HUDD20062H UDD10002	Nyugat-Dráva-sík Nyugat- Dráva	B
142	N6 N7 N8		(Horvátország) – Gyékényes térsege – Budapest [Ferihegy] – Záhony – (Ukrajna) gyékényesi ág	Hetes Kaposfő	HUDD20018	Pati-erdő	B
143	N9 N10	NN5 NN6 NN7 NN8	(Horvátország) – Gyékényes térsege – Budapest [Ferihegy] – Záhony – (Ukrajna) gyékényesi ág	Szenta Bolhás	HUDD20063 HUDD10008	Szentai erdő Belső- Somogy	B
144	N35		(Horvátország) – Gyékényes térsege – Budapest [Ferihegy] – Záhony – (Ukrajna) záhonyi ág	Szolnok	HUHN20089	Alsó-Zagyva hullámtere	B
145	N36	NN20	(Horvátország) – Gyékényes térsege – Budapest [Ferihegy] – Záhony – (Ukrajna) záhonyi ág	Besenyszög Tiszapüspöki	HUHN20015 HUHN10004	Közép-Tisza Közép-Tisza	B
146	N34		(Horvátország) – Gyékényes térsege – Budapest [Ferihegy] – Záhony – (Ukrajna) záhonyi ág	Karcag	HUHN20146	Hegyesbor	B
147	N33	NN19	(Horvátország) – Gyékényes térsege – Budapest [Ferihegy] – Záhony – (Ukrajna) záhonyi ág	Püspökladány Karcag	HUHN20002 HUHN10002	Hortobágy Hortobágy	B
148	N32		(Horvátország) – Gyékényes térsege – Budapest [Ferihegy] – Záhony – (Ukrajna) záhonyi ág	Hajdúszoboszló	HUHN20069	Hajdúszoboszlói szikes gyepek	B
149	N31		(Horvátország) – Gyékényes térsege – Budapest [Ferihegy] – Záhony – (Ukrajna) záhonyi ág	Tiszaszentmárto n	HUHN20001	Felső-Tisza	B
150	S10- 12		Szlovák tranzit földgázvezeték	Kosd	HUDI20038	Nyugat-Cserhát és Naszály	B
151	S13- 15		Szlovák tranzit földgázvezeték	Kistarcsa	HUDI20023	Gödöllői-dombság	B
152	S68- 69		Nabucco földgázvezeték	Földeák Makó	HUKM20004	Száraz-ér	B
153	S70- 72		Nabucco földgázvezeték	Makó Apátfalva	HUKM20001	Hódmezővásár-hely környéki és csanádi-háti puszták	B
154	S63- 67		Nabucco földgázvezeték	Szegvár Mindszent Hódmező- vásárhely	HUKM20002	Hódmezővásár-helyi Kék-tó	B
155	ÚJ		Nabucco földgázvezeték		HUKN10007	Alsó-Tisza völgy	B
156	S57- 58		Nabucco földgázvezeték	Csongrád Felgyő Szentés	HUKN20031	Alsó-Tisza hullámtér	B
157	S53- 56		Nabucco földgázvezeték	Kiskunfél- egyháza Tiszaalpar Csongrád	HUKN30001	Csongrád-Bokrosi Sóstó	B

Sorszám	Natura KTT és tervi elem metszéspontjának kódja	Natura KMT és tervi elem metszéspontjának kódja	Az OTT-ben tervezett elem ² érintett szakasza	Érintett települések	Érintett Natura 2000 terület kódja	Érintett Natura 2000 terület elnevezése	JAVASOLT ÉRINTETTSÉGI KATEGÓRIA
158	S37-44		Nabucco földgázvezeték	Makád Tass	HUDI20042	Ráckevei Duna-ág	B
159	S46-51		Nabucco földgázvezeték	Kunszentmiklós Kunadacs	HUKN10001 HUKN2001	Felső-Kiskunsági szikes puszták és turjánvidék	B
160	S9		Nabucco földgázvezeték	Gic	HUFH20008	Pannonhalmi-dombság	B
161	S7		Nabucco földgázvezeték	Mérges Rábacsé-csény	HUFH20011	Rába	B
162	S2 S4		Nabucco földgázvezeték	Lébény	HUFH30005	Hanság	B
163	S1		Nabucco földgázvezeték	Kimle Károlyháza	HUFH30005	Hanság	B
164	S45 S47		Városház-Adony-Ercsi földgázvezeték	Kunszentmiklós Kunadacs	HUKN10001	Felső-Kiskunsági szikes puszták és turjánvidék	B
165	S25		Ercsi-Győr földgázvezeték	Csákvár Zámoly	HUDI30002	Zámolyi-medence	B
166	S16		Százhalombatta-Rajka-országhatár termékvezeték	Vértessomló	HUDI30001	Vértes	B
167	S17		Százhalombatta-Rajka-országhatár termékvezeték	Vértessomló Vértessomlói Tatabánya Szar	HUDI30001	Vértes	B
168	S6		Százhalombatta-Rajka-országhatár termékvezeték	Győr	HUFH20011	Rába	B
170	S3		Százhalombatta-Rajka-országhatár termékvezeték	Lébény	HUFH30005	Hanság	B
171			Százhalombatta-Rajka-országhatár termékvezeték	Százhalombatta	HUDI 20034	Duna és ártere	B
173	V501		Budapestet délről elkerülő vasútvonal	Szar	HUDI30001	Vértes	B
174	V502		Budapestet délről elkerülő vasútvonal	Kiskunlacháza, Szigetszentmárton	HUDI20042	Ráckevei Duna-ág	B
175	V503		Budapestet délről elkerülő vasútvonal	Ercsi, Ráckeve	HUDI20034	Duna és ártere	B
176	V504		Budapestet délről elkerülő vasútvonal	Szárliget	HUDI20015	Déli-Gerecse	B
177	V505		Budapestet délről elkerülő vasútvonal	Dabas	HUDI20051	Turjánvidék	B
178	V1		Hajmáskér-Balatonfüzfő kapcsolat	Hajmáskér Soly	HUBF20023	Hajmáskéri Törökcsapás	B
179		GG30 GG31	M30 (Miskolc és országhatár között)	Hernádvécse, Hernádszurdok, Garadna	HUBN10007	Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgyvel	A
180	G115	GG20	M3 (Vásárosnamény és országhatár között)	Tiszaszalka, Nagyvarsány	HUHN20001	Felső-Tisza	A
181	G101 - G102		M44 (Kondoros és Békéscsaba között)	Szarvas	HUKM20027	Cserebökény	A
182	G27- G49		M8 (Körmend és országhatár között)	Vasvár, Püspökmolnári, Alsóújfal, Kemenestetődfa , Szentgotthárd, Rönök, Vasszentmihály , Gasztony	HUON20008	Rába és Csörnőc-völgy	A

Sorszám	Natura KTT és tervi elem metszéspontjának kódja	Natura KMT és tervi elem metszéspontjának kódja	Az OTRT-ben tervezett elem ² érintett szakasza	Érintett települések	Érintett Natura 2000 terület kódja	Érintett Natura 2000 terület elnevezése	JAVASOLT ÉRINTETTSÉGI KATEGÓRIA
183	G88		M8 (Kecskemét M5 és Szolnok M4 között)	Nagykörös, Kecskemét	HUDI20035	Nagykörösi pusztai tölgyesek	A
184	G87		M8 (Kecskemét és Szolnok között)	Nagykörös	HUDI20022	Gógány- és Körös-ér mente	A
185	G8	GG3	M85 (Csorna és Győr között)	Barbacs, Kóny	HUFH30005 HUFH30005	Hanság <i>Hanság</i>	A
186	G19		M86 (Szombathely és Csorna között)	Rábakecöl, Répcelak	HUFH20001	2.Rábaköz	A
187	G27- G42		M9 (M8 közös szakasz) Rába-híd	Vasvár, Püspökmolnári, Alsóújlak	HUON20008	Rába és Csörnöc-völgy	A
188	G18		M9 (Nagycenk és Vasvár között)	Sopronkövesd	HUFH20001	Rábaköz	A
189		FF79, FF81	32. sz. főút Jászberény elkerülő	Jászberény	HUHN10005	Jászság	A
190	F170	FF89	37. sz. főút Sátoraljaújhely elkerülő	Sátoraljaújhely	HUBN20081 HUBH10001	Long-erdő <i>Bodrogzug–Kopasz-hegy–Taktaköz</i>	A
191		FF88	37. sz. főút Sátoraljaújhely elkerülő	Sátoraljaújhely	HUBN10001	<i>Bodrogzug–Kopasz-hegy–Taktaköz</i>	A
192	F71		67. sz főút Szigetvár és országhatár közötti meghosszabbítása	Sósvertike	HUDD20052	Ormánsági vizes élőhelyek és gyepek	A
193	F72		67. sz főút Szigetvár és országhatár közötti meghosszabbítása	Zaláta	HUDD20007	Kelet-Dráva	A
195		FF28	7 sz. főút Gárdony elkerülő	Gárdony Pákozd	HUDI10007	Velencei-tó és Dinnyési Fertő	A
196	F115		Békés (470. sz. főút) – Doboz – Sarkad – Méhkerék térsége – (Románia) főút	Doboz	HUKM20012	Fekete-, Fehér és Kettős Körös	A
197	F69	FF17 - FF18	Dávod térsége (51. sz. főút) – Mohács (56. sz. főút) főút hídja	Mohács	HUDD20045 HUDD10004	Béda-Karapancsa Báda-karapancsa	A
198		FF91	Tiszanagyfalu (38. sz. főút) – Mád – Encs térsége (3. sz. főút) főút	Hernádszentandrás	HUBN10007	Zempléni-hegység, a Szerencsi dombsággal és a Hernád völgygel,	A
199		FF96 -97	Tiszanagyfalu (38. sz. főút) – Mád – Encs térsége (3. sz. főút) főút	Mezőzombor	HUBN10007	Zempléni-hegység, a Szerencsi dombsággal és a Hernád völgygel,	A
200	F14- F20	FF6- FF12	(Szlovénia) – Bajánsenye – Zalaölvő – Zalaszentgyörgy térsége (76. sz. főút) főút	Kisrákos, Hegyhátszentjakab, Pankasz, Felsőjánosfa, Zalaölvő, Felsőjánosfa, Óriszentpéter, Nagyrákos,	HUON20018 HUON10001	Órség	A
201	F168		Csökmő térsége (47. sz. főút) – Körösnagyharsány – (Románia) főút	Körösszakál	HUHN20004	Felső Sebes-Körös	A
202	F113		Kisújszállás (4. sz. főút) – Túrkeve – Mezőtúr – Szarvas (44. sz. főút) főút	Mezőtúr, Békésszentandráshely	HUKM20017	Hármas-Körös	A
203	F145- F146	FF70 - FF71	Rakamaz térsége– Tiszavasvári – Hajdúböszörmény (35. sz. főút) főút	Tiszaeszlár, Tiszalök	HUHN20001 HUHN10008	Felső-Tisza FelsőTisza	A

Sorszám	Natura KTT és tervi elem metszéspontjának kódja	Natura KMT és tervi elem metszéspontjának kódja	Az OTTrT-ben tervezett elem ² érintett szakasza	Érintett települések	Érintett Natura 2000 terület kódja	Érintett Natura 2000 terület elnevezése	JAVASOLT ÉRINTETTSÉGI KATEGÓRIA
204	F9, F22		Sárvár (84. sz. főút) – Celldömölk térsége – Pápa – Kisbér – Környe – Tatabánya – Tát (105. sz. főút) főút hídja	Mersevát, Külsővát	HUBF20015	Marcal-medence	A
205		FF39	Soltvadkert (53. sz. főút) – Kiskunmajsa – Kistelek – Mindszent – Derekegyház – Szegevár (45. sz. főút) és Szegevár (45. sz. főút) – Nagymágocs – Oroszháza (47. sz. főút) főút	Székkutas	HUKM10004	Vásárhelyi és Csanádi puszták	A
206	F174	FF93	Tiszanagyfalu (38. sz. főút) – Mád – Encs térsége (3. sz. főút) főút	Pere Hernádszentand rás	HUAN20004 HUBN10007	Hernád-völgy és Sajóládi erdő Zempléni-hegység, a Szerencsi dombsággal és a Hernád völgygel,	A
207		Ff94- 95	Tiszanagyfalu (38. sz. főút) – Mád – Encs térsége (3. sz. főút) főút	Tállya	HUBN10007	Zempléni-hegység, a Szerencsi dombsággal és a Hernád völgygel,	A
209		FF56 - FF61, FF63 - FF64	Karácsond térsége (3. sz. főút) – Heves – Kisköre – Kunhegyes (34.sz. főút) és Kenderes (34. sz. főút) – Kenderes (4. sz. főút) főút	Nagyfüged, Tarnazsdány, Tarnaméra, Boconád, Heves, Hevesvezekény, Kisköre, Tanaszentmiklós	HUBN10004	Hevesi-sík	A
210	F8, F21		Rábacsanak térsége (86. sz. főút) – Pápa (83. sz. főút) főút	Rábastentandrás , Várkesző	HUFH20011	Rába	A
211	F173 F140	FF92 FF65	Sárospatak (37. sz. főút) – Cigánd – Kisvárd – Vásárosnamény – Tivadar – Fehérgyarmat (491. sz. főút) főút	Cigánd, Tiszakanyár	HUHN20001 HUHN10008	Felső-Tisza Felső-Tisza	A
212	E60		Hajdúböszörmény – Berettyóújfalu -Békéscsaba 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték	Szeghalom	HUKM20016	Sebes-Körös	A
213	E61		Hajdúböszörmény – Berettyóújfalu -Békéscsaba 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték	Mezőberény	HUKM20012	Fekete-, Fehér- és Kettős- Körös	A
214	E10		Paks -Litér 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték	Papkeszi Berhida	HUBF20024	Berhidai-löszvölgyek	A
215	S59- 62		Nabucco földgázvezeték	Szentés Szegevár	HUKM20029 HUKM20031	Szentési gyepek Kurca	A
216	S8		Nabucco földgázvezeték	Felpéc	HUFH20008	Pannonhalmi-dombság	A
217	S5		Százhalombatta-Rajka-országhatár termékvezeték	Ikrény	HUFH20011	Rába	A
218	V17- 19 V22- 23		Bácsalmás – Csikéria – (Szerbia)- Röszke és Szeged – Nagylak – (Románia) vasúti összeköttetés	Makó Kiszombor Csanádpalota Nagylak	HUKM20008	Maros	A
219	V20		Bácsalmás – Csikéria – (Szerbia)- Röszke és Szeged – Nagylak – (Románia) vasúti összeköttetés	Deszk	HUKM20005	Deszki-gyepek	A
220	V21		Bácsalmás – Csikéria – (Szerbia)- Röszke és Szeged – Nagylak – (Románia) vasúti összeköttetés	Apátfalva	HUKM20004	Száraz-ér	A
221	G52		M9 (Vasvár és Nagykanizsa között)	Alibánfa Nemesapáti	HUBF20037	Alsó-Zala völgy	

Sorszám	Natura KTT és tervi elem metszéspontjának kódja	Natura KMT és tervi elem metszéspontjának kódja	Az OTRT-ben tervezett elem ² érintett szakasza	Érintett települések	Érintett Natura 2000 terület kódja	Érintett Natura 2000 terület elnevezése	JAVASOLT ÉRINTETTSÉGI KATEGÓRIA
222		FF23	1. sz. főút Vértesszőlős elkerülő	Vértesszőlős	HUDI10006	Tatai Öreg-tó	
223	F160	FF77	31 sz. főút Jászfákóhalma elkerülő	Jászfákóhalma	HUHN20076	Borsóhalmi-legelő	
224	F156- 157	FF74 -75	34. sz. főút új szakasza	Tiszafüred	HUHN20002 HUHN10002	Hortobágy Hortobágy	
225		FF70 FF71	Rakamaz térsége– Tiszavasvári – Hajdúböszörmény (35. sz. főút) főút	Tiszaeszlár, Tiszalök	HUHN10008	Felső Tisza	
226	F104		Szabadegyháza (62. sz. főút) – Adony – Ráckeve – Dabas – Újhartyán (M5) – Kiskunlacháza (51. sz. főút) főút hídja	Adony, Ráckeve	HUDI20034	Duna és ártere	
227		FF68, FF91, 93- 97, 100- 102	Tiszanagyfalu (38. sz. főút) – Mád – Encs térsége (3. sz. főút) főút	Hernádszentand rás, Pere, Tállya, Rátka mezőzombor, Tokaj, Tiszanagyfalu	HUBN10007 HUHN10008	Zempléni-hegység, a Szerencsi dombossággal és a Hernád völgygel, Felső-Tisza	
228	F165		Kunmadaras (34. sz. főút) – Karcag – Füzesgyarmat – Szeghalom (47. sz. főút) főút	Karcag	HUHN20146	Hegyesbor	
229	F82- F83		Sárvár (84. sz. főút) – Celldömölk térsége – Pápa – Kisbér – Környe – Tatabánya – Tát (105. sz. főút) főút	Héreg, Bajna	HUDI20030	Központi-Gerecse	
230		FF19 - FF20, FF22, FF24	Sárvár (84. sz. főút) – Celldömölk térsége – Pápa – Kisbér – Környe – Tatabánya – Tát (105. sz. főút) főút	Gyermely, Héreg, Tarján	HUDI10003	Gerecse	
231		FF67	Sárospatak (37. sz. főút) – Cigánd – Kisvárd – Vásárosnamény – Tivadar – Fehérgyarmat (491. sz. főút) főút	Jánd, Gulács,	HUHN10001	Szatmár-Bereg	
232		FF69	Sárospatak (37. sz. főút) – Cigánd – Kisvárd – Vásárosnamény – Tivadar – Fehérgyarmat (491. sz. főút) főút	Nagyar, Fehérgyarmat, Kisar	HUHN10001	Szatmár-Bereg	
233	E26		Bicske -Pomáz-Göd 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték	Szigetmonostor	HUDI20047	Szigeti homokok	
	E44- 45		Bicske -Pomáz-Göd 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték	Bicske	HUDI20041	Póc alja	
235	E11- 12 E53- 54		Paks -Litér 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték	Ozora Igar	HUDI20031	Lajoskomáromi löszvölgyek	
236	E65		Sajószög – Gyulaháza térsége 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték	Tiszaeszlár Tiszalök	HUHN20114	Tiszalöki szikesek	
237	E47- 52 E55 E737 4	EE7- 12	Szolnok-Nyárlőrinc 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték	Körösetét-lén Jászkara-jenő Kocsér Tizakécske Tószeg	HUDI21056 HUDI10004	Jászkarajenői puszták	
238	S52		Nabucco földgázvezeték	Kerekegy-háza Szabad-szállás	HUKN20011	Fülöpházi homokbuckák	
239	S33		Nabucco földgázvezeték	Adony Makád	HUDI20034	Duna és ártere	

Sorszám	Natura KTT és tervi elem metszéspontjának kódja	Natura KMT és tervi elem metszéspontjának kódja	Az OTT-ben tervezett elem ² érintett szakasza	Érintett települések	Érintett Natura 2000 terület kódja	Érintett Natura 2000 terület elnevezése	JAVASOLT ÉRINTETTSÉGI KATEGÓRIA
240	S32 S34		Nabucco földgázvezeték	Adony	HUDI20002	Adony-perkátai löszvölgyek	
241	S29- 30		Nabucco földgázvezeték	Aba Seregélyes	HUDI20006	Belsőbárándi löszvölgy	
242	S28		Nabucco földgázvezeték	Székesfehérvár	HUDI20004	Aszal-völgy	
243	S19 S21		Nabucco földgázvezeték	Mór	HUDI20033	Móri-árok	
244	S35 S36		Városföld-Adony-Ercsi földgázvezeték	Makád Dömsöd	HUDI20042	Ráckevei Duna-ág	
245	S31		Városföld-Adony-Ercsi földgázvezeték	Adony Lőrén	HUDI20034	Duna és ártere	
246	S23 S24		Taksony – Budapest [XXI. Kerület] földgázvezeték	Dunaharaszti Szigetszentmikl ós	HUDI20042	Ráckevei Duna-ág	
247	S20 S22 S26		Ercsi-Győr földgázvezeték	Mór Fehérvárcsurgó	HUDI20033	Móri-árok	
250	G109, G131		M30 (miskolci bekötő szakasza)	Miskolc	HUAN20006	Sajó-völgy	A
251	G113 G114		M34 (Vásárosnamény és országhatár között)	Zsurk, Záhony	HUHN20001	Felső-Tisza	A
252	G121 - G122		M4 (országhatár előtt)	Nagykerek	HUHN20014	Kismarjai nagy-szik	A
253	G120		M4 (Berettyóújfalú és országhatár között)	Berettyóújfalú	HUHN20007	Szentpéterszeg-Hencidai gyepek	A
254	G125, G126	GG26 GG27	M4 (Abony és Fegyvernek között)	Szolnok, Tiszapüspöki, Besenyszög, Szajol	HUHN20089 HUHN20015 HUHN10004	Alsó-zagyva hullámtere Közép-Tisza Közép-Tisza	A
255	G100		M44 (Tiszakürt és Kondoros között) Tisza-híd)	Kunszentmárton	HUKM20017	Hármas-Körös	A
256	G127		M44 (Tiszakürt és Kondoros között)	Tiszakürt	HUHN20158	Tiszakürt-tiszainkokai gyepek	A
257	G92		M44 (Tiszakürt és Kondoros között)	Tiszaug, Tiszakürt	HUHN20157	Tiszaug Körvélyes és Bokros	A
258	G130		M44 (Tiszakürt és Kondoros között)	Kunszentmárton	HUHN20152	Kunszentmártoni Bábockai-legelő	A
259	G54	GG4	M75 (M7 és M9 között)	Vörs, Keszthely, Balatonszentgy örgy	HUBF30003	Kis-Balaton	A
260	F504		75. sz főút Lenti elkerülő	Lenti	HUBF20044	Kerka mente	A
261		FF4	76. sz főút Hegyhátsál-Katafa elkerülő	Nádasd	HUON10001	Őrség	A
262	F507		Székesfehérvári nyugati elkerülő	Székesfehérvár , Csór	HUDI20044	Sárrét	A
263	F24		82. sz. főút Veszprém [Gyulaforrás] elkerülő	Veszprém	HUBF20017	Kádártai dolomitmezők	A
264		FF5	86. sz. főút Nádasd elkerülő	Nádasd	HUON10001	Őrség	A
265	F11- F13, F42, F43		86. sz. főút Zalalövő elkerülő	Zalalövő, Keménfa	HUBF20047	Felső-Zala-völgy	A

3. sz. táblázat: Natura 2000 területek által érintett az OTfT-ben ábrázolt települési térségek

Sors szám	Natura KTT és tervi elem metszéspontjának kódszáma	Natura KMT és tervi elem metszéspontjának kódszáma	Érintett település	Érintett Natura 2000 terület kódja	Érintett Natura 2000 terület elnevezése	JAVASOLT ÉRINTETTSÉGI KATEGÓRIA
1.	T16	TT4	Barcs	HUDD20056 HUDD10002	Közép-Dráva Nyugat Dráva	B
2.	T83		Békéscsaba	HUKM20010	Gyula-szabadkígyósi gyepek	B
3.	T104		Berettyóújfalu	HUHN20101	Bihari-legelő	B
4.	T46		Cegléd	HUDI20021	Gerje mente	B
5.	T106		Debrecen	HUHN20161	Sámson úti bellegeleő	B
6.	T108-110			HUHN20033	Debrecen- hajdúböszörményi tölgyesek	B
7.	T2	TT2	Győr	HUFH30004	Szigetköz	B
8.	T5			HUFH20011	Rába	B
9.	T111-113		Hajdúnánás	HUHN20002	Hortobágy	B
10.	T114 T115		Hajdúszoboszló	HUHN20069	Hajdúszoboszlói szikes gyepek	B
11.	T116		Karcag	HUHN20146	Hegyesbor	B
12.	T81		Kistelek	HUKN20017	Közép-csongrádi szikesek	B
13.	T118 T119		Kisvárd	HUHN20113	Kisvárdai gyepek	B
14.		TT23 TT28 TT30 TT31 TT34	Miskolc	HUBN10003	Bükk hegység és peremvidékei	B
15.	T121		Nyíregyháza	HUHN20109	Sóstói erdő	B
16.	T124			HUHN20060	Nyíregyházi-lőtér	B
17.	T122 T123			HUHN20131	Orosi gyepek	B
18.	T7		Sopron	HUFH20006	Dudlesz-erdő	B
19.	T8-10			HUFH20010	Soproni-hegység	B
20.	T82		Szeged	HUKN20012	Szegedi ürgés gyep	B
21.	T94		Szentes	HUKM20028	Tőkei gyepek	B
22.	T97 T98			HUKM20029	Szentesi gyepek	B
23.	T125 T126		Szolnok	HUHN20089	Alsó-Zagyva hullámtere	B
24.	T127			HUHN20015	Közép-Tisza	B
25.	T15	TT3	Barcs	HUDD20056 HUDD10002	Közép-Dráva Nyugat Dráva	A
26.		TT35	Berettyóújfalu	HUHN10003	Bihar	A
27.	T103			HUHN20013	Közép-Bihar	A
28.	T54 T60		Dunaújváros	HUDI20034	Duna és ártere	A
29.	T62		Esztergom	HUDI20034	Duna és ártere	A

Sorszám	Natura KTT és tervi elem metszéspontjának kódszáma	Natura KMT és tervi elem metszéspontjának kódszáma	Érintett település	Érintett Natura 2000 terület kódja	Érintett Natura 2000 terület elnevezése	JAVASOLT ÉRINTETTSÉGI KATEGÓRIA
30.	T63		Gödöllő	HUDI20023	Gödöllői-dombság	A
31.	T4		Győr	HUFH20009	Gönyüi-homokvidék	A
32.	T6		Győrújbarát	HUFH20008	Pannonhalmi-dombság	A
33.	T29		Pécs	HUDD20066	Pécsi-sík	A
34.	T93		Sarkad	HUKM20012	Fekete-, Fehér- és Kettős-Körös	A
35.		TT13	Tata	HUDI10006	Tatai Öreg-tó	A
36.		TT16	Tatabánya	HUDI10003	Gerecse	A
37.	T74	TT17		HUDI30001	Vértes	A
38.		TT14	Tatabánya, Vértesszőlős	HUDI10006	Tatai Öreg-tó	A
39.		TT3 TT4	Barcs	HUDD10002	Nyugat-Dráva	
40.	T36		Budapest	HUDI20009	Budai-hegység	
41.	T39			HUDI20042	Ráckevei Duna-ág	
42.	T65		Komárom	HUDI20034	Duna és ártere	
43.	T70	TT11	Szentendre	HUDI20039 HUDI 10002	Pilis és Visegrádi-hegység Börzsöny és Visegrádi-hegység	
44.	T71		Szigetszentmiklós	HUDI20045	Szigethalmi homokbuckák	
45.	T72		Tatabánya	HUDI20015	Déli-Gerecse	
46.	T75		Törökbálint	HUDI20017	Érd-tétényi plató	
47.	T76		Vác	HUDI20034	Duna és ártere	

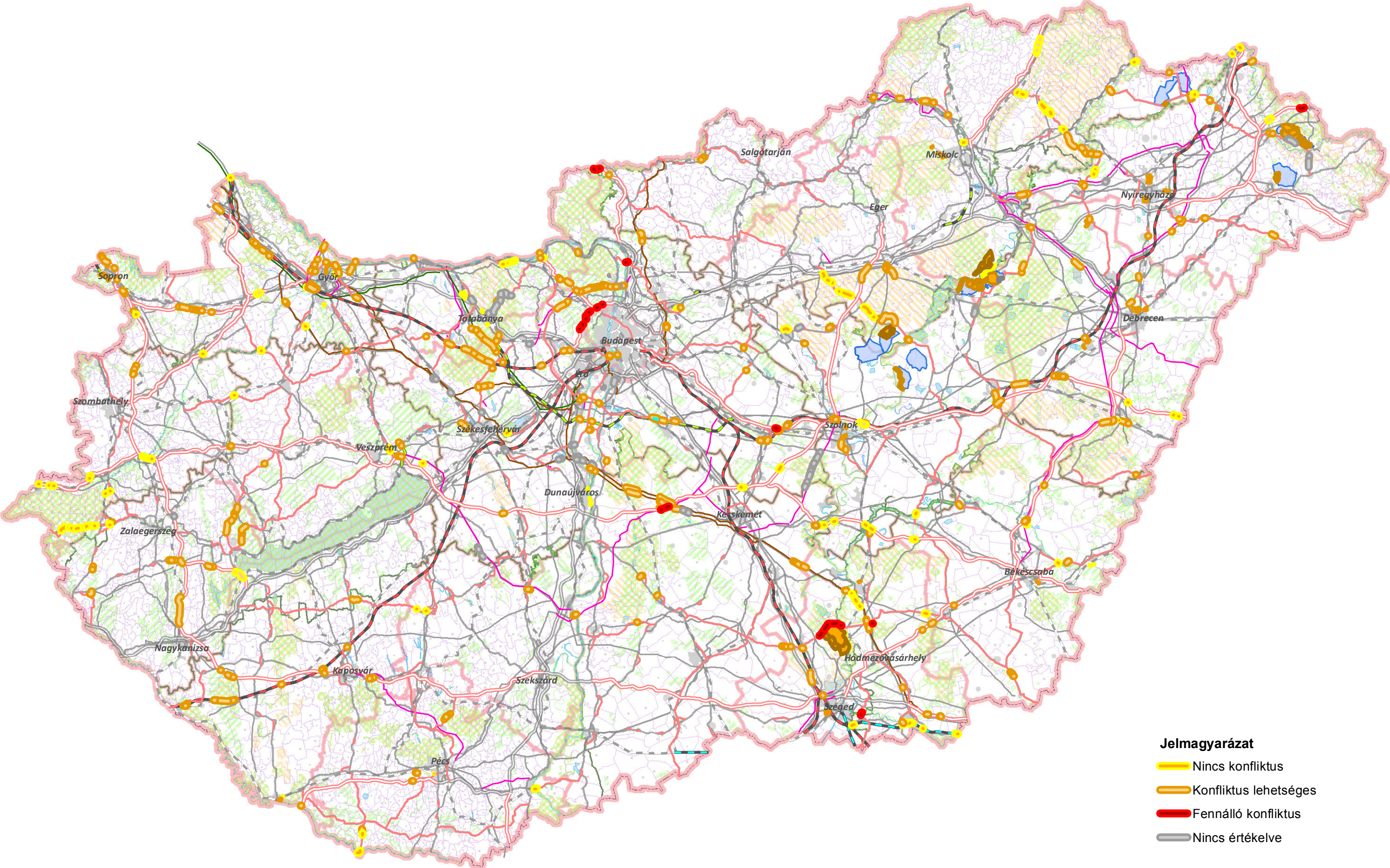
Az Országos Területrendezési Terv felülvizsgálatához készülő környezeti értékelés és Natura 2000 hatásbecslés tematikájára a környezet védelméért felelős szervektől érkezett vélemények

Sor - szám	Véleményező szervezet	Vélemény	A kidolgozó szakmai állásfoglalása
1.	Vidékfejlesztési Minisztérium	Környezeti értékelés: Javasolja a tematika 3. pontjának kiegészítését az OTTrT felülvizsgálata során vizsgált változatok rövid ismertetésével, a változatok közötti választást alátámasztó vizsgálat rövid leírásával és a választás megindoklásával.	Az OTTrT nyomvonal változatokat nem vizsgál. A Szerkezeti Terven az illetékes államigazgatási szerv által közölt, egyeztetett – ágazati koncepcióban kidolgozott és részben jogszabályokban kihirdetett tervi elemek (pl. műszaki infrastruktúra) nyomvonalsávjai szerepelnek. ATftv. 23/A. §. (1) b) pontja lehetőséget biztosít a kiemelt térségi és a megyei területrendezési terveknek az OTTrT-ben rögzített nyomvonalsávoiktól való +/-10%-os, vagy amennyiben ez indokolt területi hatásvizsgálat alapján lefolytatott területrendezési hatósági eljárást követően ennél nagyobb mértékű eltérésre. A településrendezési terv a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervek szerkezeti tervében ábrázolt nyomvonalsávtól további +/-5%-kal térhet el (Tftv. 23/A. § (2) b) pont), és amennyiben ez indokolt, itt is lehetőség van területrendezési hatósági eljárás lefolytatását követően az ennél nagyobb mértékű eltérésre. Nyomvonal-változatok vizsgálatára a tervezés további szakaszában, a környezeti hatásvizsgálati eljárás, illetve az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás keretében van lehetőség. A hatásbecslés másik vizsgálati szegmensét képező települési térségnél a tervezett települési területek a megyei tervek alapján kerülnek be az OTTrT-be, ott a vizsgálat célja a konfliktushelyzetre történő figyelemfelhívás lehet.
		Környezeti értékelés: Javasolja a tematika 7. Összefoglalás c. pontja címének megváltoztatását. A javaslat szerint a cím legyen 7. Közérthető összefoglaló, mely cím-javaslat összhangban van a 2/2005 (I. 11.) Korm. rendelet 4. sz. melléklet 7. pontjával és a 2001/42/EK irányelv I. melléklet j) pontjával.	Elfogadjuk.
		Környezeti értékelés: A tematika egészüljön ki a terv bizonyos elemei kapcsán felmerülő változatok és azok környezeti hatásainak bemutatásával valamint a változatok közötti választás indoklásával.	Lásd 1. sor választát.
2.	Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség	A környezeti értékelés és a Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció javasolt tematikájával alapvetően egyetért. A környezeti értékelés tematikájával kapcsolatban kiemeli a környezetre gyakorolt káros hatások ellentételezésének fontosságát. A Natura 2000 hatásbecslési dokumentációval kapcsolatban kéri, hogy a konfliktusterületek kijelölésére a készítőket helyezzenek hangsúlyt, és a konfliktusok kategorizálása is történjen meg aszerint, hogy a terv léptékében	Javaslatait elfogadjuk és alkalmazzuk a dokumentáció kidolgozásánál. Szakértői anyagi lehetőség szerint bevonunk.

Sor - szám	Véleményező szervezet	Vélemény	A kidolgozó szakmai állásfoglalása
		feloldható-e a konfliktus vagy sem. Közérthető, egyértelmű megfogalmazásokat vár. Felhívja a figyelmet, hogy a környezeti értékelés egyes részeit a 2/2005. (I.11.) Korm. rend. 4. sz. mellékletben meghatározott tartalmi követelményeknek megfelelő részszafterületeken a környezetvédelmi, természetvédelmi és tájvédelmi szakértői tevékenységről szóló jogszabály alapján szakértői jogosultsággal rendelkező szakértő készítheti el.	
3.	Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat Országos Tisztifőorvosi Hivatal	Egyetért, észrevételt nem tesz.	Választ nem igényel.
4.	Nemzeti Fejlesztési Minisztérium	Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció: Javasolja annak kidolgozását és egyértelműsítését, hogy a Natura 2000 hatások várható jelentőségének meghatározására szolgáló vizsgálat milyen módszerekkel történik és hogyan alapozza meg a hatásbecslés szükségességét.	A hatásbecslés a tervi elemek közül a vonalas infrastruktúra és települési területek Natura 2000 területekkel való konfliktus elemzésére fókuszál. A konfliktusterületek feltárása az OTT 1:500000-es valamint a Natura 2000 területek 1:10000-es méretarányú topográfiai térképének összevetésével történik. A méretaránybeli jelentős különbség, valamint a Tftv 23/A.§-a által a továbbtervezés számára biztosított eltérési lehetőség miatt a szerkezeti terven ábrázolt műszaki infrastruktúra-hálózatok nem tekinthetők kijelölt nyomvonalnak, ezért az érintettség pontos mértéke és az élőhelytípusok veszélyeztetettségének mértéke még nem állapítható meg egyértelműen. A hatásbecslés célja ebben a léptékben az lehet, hogy a hatásbecslést végzők a természetvédelmi szempontból alapvetően vállalhatatlan eseteket kiszűrjék.
5.	Emberi Erőforrások Minisztériuma	Észrevételt nem tesz.	Választ nem igényel.
6.	BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság	Észrevételt nem tesz.	Választ nem igényel.

Az Országos Területrendezési Terv felülvizsgálata - Natura 2000 hatásbecslés

Konfliktushelyek kategorizálása

Jelmagyarázat

- Nincs konfliktus
- Konfliktus lehetséges
- Fennálló konfliktus
- Nincs értékelve